

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tilintarkastuslain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tilintarkastuslakia. Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutettavaksi useiden muiden lakien tilintarkastusta koskevia säännöksiä. Muutoksilla pantaisiin täytäntöön tilintarkastusta koskevaan direktiiviin tehdyt muutokset sekä asiaa koskeva asetus.

Tilintarkastuslakiin ehdotetaan lisättäväksi säännökset muun muassa tilintarkastukseen liittyvistä lausumista ja lisätiedoista, riippumattomuudesta ja esteellisyydestä, asiakasrekisteristä ja tilintarkastuskansioista, tilintarkastajan siirtymisestä tarkastetun yhteisön palvelukseen sekä uusista seuraamuksista. Lisäksi lakiin lisättäisiin säännökset toimikausien enimmäiskestosta sekä mahdollisuudesta tarjota jäsenvaltio-option mukaisia arvonmääritys- ja veropalveluita. Osakeyhtiö- ja osuuskuntalakiin lisättäisiin säännökset erityisestä tarkastusvaliokunnasta.

Ehdotetut lait on tarkoitettut tulemaan voimaan 17 päivänä kesäkuuta 2016, jolloin direktiivi on pantava jäsenvaltioissa täytäntöön ja asetus astuu voimaan.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	5
1 JOHDANTO.....	5
2 NYKYTILA.....	5
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	5
Tilintarkastusta koskeva lainsäädäntö ja sen kehitys.....	5
2.2 Euroopan unionin lainsäädäntö.....	6
Euroopan unioni.....	6
2.3 Nykytilan arviointi.....	9
Uusi tilintarkastuslaki.....	9
Hallinnon tarkastus.....	10
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	15
3.1 Tavoitteet.....	15
3.2 Toteuttamisvaihtoehdot.....	15
3.3 Keskeiset ehdotukset.....	15
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	18
4.1 Taloudelliset vaikutukset.....	18
Tilintarkastajat ja tilintarkastusyhteisöt.....	18
4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	21
4.3 Ympäristövaikutukset.....	21
4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	21
5 ASIAN VALMISTELU.....	21
5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto.....	21
5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen.....	21
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	24
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	24
1.1 Tilintarkastuslaki.....	24
1.2 Osakeyhtiölaki.....	47
1.3 Osuuskuntalaki.....	49
1.4 Asunto-osakeyhtiölaki.....	52
1.5 Laki avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä.....	52
1.6 Säätölaki.....	52
1.7 Yhdistyslaki.....	53
1.8 Laki asumisoikeusyhdistyksistä.....	53
1.9 Vakuutusyhtiölaki.....	53
1.10 Laki ulkomaisista vakuutusyhtiöistä.....	55
1.11 Vakuutuskassalaki.....	55
1.12 Eläkesäätölaki.....	56
1.13 Maatalousyrittäjän eläkelaki.....	58
1.14 Merimieseläkelaki.....	58
1.15 Vakuutusyhdistyslaki.....	59
1.16 Laki luottolaitostoiminnasta.....	59
1.17 Laki liikepankeista ja muista osakeyhtiömuotoisista luottolaitoksista.....	60
1.18 Sijoitusrahastolaki.....	60
1.19 Sijoituspalvelulaki.....	60
1.20 Laki vaihtoehtorahastojen hoitajista.....	60
1.21 Laki Finanssivalvonnasta.....	61

HE 70/2016 vp

1.22	Laki Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevan eurooppalaisen asetuksen kansallisesta täytäntöönpanosta	61
1.23	Yliopistolaki.....	61
1.24	Laki Kansallisgalleriasta	61
2	VOIMAANTULO.....	61
3	SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	62
3.1	Johdanto	62
3.2	Oikeusturva	62
3.3	Seuraamusmaksu.....	62
3.4	Henkilötietorekisteri	63
3.5	Sääntämisyjärjestyksen arviointi.....	63
	LAKIEHDOTUKSET	64
1.	Laki tilintarkastuslain muuttamisesta.....	64
2.	Laki osakeyhtiölain muuttamisesta	82
3.	Laki osuuskuntalain muuttamisesta	85
4.	Laki asunto-osakeyhtiölain muuttamisesta	88
5.	Laki avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä annetun lain 10 luvun 10 §:n muuttamisesta.....	90
6.	Laki säätiölain muuttamisesta.....	91
7.	Laki yhdistyslain 39 §:n muuttamisesta.....	93
8.	Laki asumisoikeusyhdistyksistä annetun lain 60 §:n muuttamisesta	94
9.	Laki vakuutusyhtiölain muuttamisesta.....	95
10.	Laki ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain 39 a §:n muuttamisesta.....	99
11.	Laki vakuutuskassalain muuttamisesta	100
12.	Laki eläkesäätiölain muuttamisesta.....	102
13.	Laki maatalousyrittäjän eläkelain 128 ja 129 §:n muuttamisesta.....	105
14.	Laki merimieseläkelain 191 ja 194 §:n muuttamisesta	107
15.	Laki vakuutusyhdistyslain muuttamisesta	109
16.	Laki luottolaitostoiminnasta annetun lain 9 luvun 5 §:n ja 12 luvun 13 §:n muuttamisesta.....	111
17.	Laki liikepankeista ja muista osakeyhtiömuotoisista luottolaitoksista annetun lain 25 §:n muuttamisesta	112
18.	Laki sijoitusrahastolain 135 §:n muuttamisesta	113
19.	Laki sijoituspalvelulain 8 luvun 2 §:n ja 16 luvun 1 §:n muuttamisesta.....	114
20.	Laki vaihtoehtorahastojen hoitajista annetun lain 6 luvun 6 §:n ja 22 luvun 8 §:n muuttamisesta.....	115
21.	Laki Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta	116
22.	Laki Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevan eurooppalaisen asetuksen kansallisesta täytäntöönpanosta annetun lain 35 §:n muuttamisesta.....	117
23.	Laki yliopistolain 67 §:n muuttamisesta	118
24.	Laki Kansallisgalleriasta annetun lain 30 ja 31 §:n muuttamisesta.....	119
	LIITTEET	120
	RINNAKKAISTEKSTIT	120
1.	Laki tilintarkastuslain muuttamisesta.....	120
2.	Laki osakeyhtiölain muuttamisesta	151
3.	Laki osuuskuntalain muuttamisesta	155
4.	Laki asunto-osakeyhtiölain muuttamisesta	159

HE 70/2016 vp

5. Laki avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä annetun lain 10 luvun 10 §:n muuttamisesta.....	161
6. Laki säätiölain muuttamisesta.....	162
7. Laki yhdistyslain 39 §:n muuttamisesta.....	165
8. Laki asumisoikeusyhdistyksistä annetun lain 60 §:n muuttamisesta.....	166
9. Laki vakuutusyhtiölain muuttamisesta.....	167
10. Laki ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain 39 a §:n muuttamisesta.....	173
11. Laki vakuutuskassalain muuttamisesta.....	175
12. Laki eläkesäätiölain muuttamisesta.....	179
13. Laki maatalousyrittäjän eläkelain 128 ja 129 §:n muuttamisesta.....	184
14. Laki merimieseläkelain 191 ja 194 §:n muuttamisesta.....	187
15. Laki vakuutusyhdistyslain muuttamisesta.....	189
16. Laki luottolaitostoinnasta annetun lain 9 luvun 5 §:n ja 12 luvun 13 §:n muuttamisesta.....	193
17. Laki liikepankeista ja muista osakeyhtiömuotoisista luottolaitoksista annetun lain 25 §:n muuttamisesta.....	195
18. Laki sijoitusrahastolain 135 §:n muuttamisesta.....	196
19. Laki sijoituspalvelulain 8 luvun 2 §:n ja 16 luvun 1 §:n muuttamisesta.....	197
20. Laki vaihtoehtorahastojen hoitajista annetun lain 6 luvun 6 §:n ja 22 luvun 8 §:n muuttamisesta.....	199
21. Laki Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta.....	201
22. Laki Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevan eurooppalaisen asetuksen kansallisesta täytäntöönpanosta annetun lain 35 §:n muuttamisesta.....	203
23. Laki yliopistolain 67 §:n muuttamisesta.....	204
24. Laki Kansallisgalleriasta annetun lain 30 ja 31 §:n muuttamisesta.....	205
ASETUSLUONNOKSET.....	206
Valtioneuvoston asetus tilintarkastuksesta annetun asetuksen muuttamisesta.....	206
Valtioneuvoston asetus seuraamusmaksusta tilintarkastuksessa.....	208
Työ- ja elinkeinoministeriön asetus tilintarkastajan toiminnan järjestämisestä.....	209

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Vanha tilintarkastuslaki (459/2007), jäljempänä *VTTL*, tuli voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2007. Tuolloin aiemman tilintarkastuslain säännöksiä tarkistettiin kansallisista lähtökohdista. Lisäksi sääntelyyn sisällytettiin Euroopan unionin direktiivistä (2006/43/EY), jäljempänä *tilintarkastusdirektiivi*, johtuneet vaatimukset ja huomioitiin komission suositus tilintarkastajan riippumattomuuden periaatteista K(2002) 1873. Edellä mainitussa uudistuksessa ei kuitenkaan puututtu rakenteisiin muuten kuin maallikkotilintarkastuksesta luopumalla. VTTL:n hyväksymisen yhteydessä eduskunta edellytti, että hallitus valmistelee yhteistyössä tilintarkastajia edustavien yhdistysten kanssa tilintarkastajien tutkintovaatimusten kokonaisuudistuksen siten, että kaikille tilintarkastajille on yhteinen perustutkinto, jonka jälkeen voidaan erikoistua ja suorittaa erikoistumistutkinnot.

Eduskunnan lausumien mukaisesti valmisteltu uusi tilintarkastuslaki (1141/2015), jäljempänä *TTL*, tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 2016. TTL:ssä uudistettiin tutkintojärjestelmä siten, että järjestelmässä on yksi perustutkinto (HT-tilintarkastaja) sekä kaksi erikoistumistutkintoa (KHT-tilintarkastaja sekä JHT-tilintarkastaja). Tutkintouudistus edellytti samalla koko järjestelmän uudistamista, joten TTL sisältää sekä valvontajärjestelmä- että muutoksenhaku-uudistuksen.

Tilintarkastajajärjestelmän tärkeänä tehtävänä on ennen kaikkea lisätä luottamusta tilintarkastukseen ja sitä kautta myös taloudellisen raportoinnin luotettavuuteen sekä edistää tilintarkastuksen korkeaa laatua. Tilintarkastus on keskeinen väline tilinpäätösraportoinnin oikeellisuuden ja läpinäkyvyyden sekä julkisen hallinnon taloudellisen informaation luotettavuuden varmentamisessa sekä pääomamarkkinoiden tukemisessa. Luotettavalla ja riippumattomalla tilintarkastuksella on myös rooli talouden vakauden ylläpitämisessä, harmaan talouden torjunnassa sekä terveen kilpailun edistämässä.

Maailmantalouden kriisi lisäsi tilintarkastukseen ja tilintarkastajiin sekä näiden valvontaan kohdistuvaa mielenkiintoa Euroopan unionissa. Tähän liittyen Euroopan parlamentti ja neuvosto antoivat 16 päivänä huhtikuuta 2014 direktiivin tilinpäätösten ja konsolidoitujen tilinpäätösten lakisäätisestä tilintarkastuksesta annetun direktiivin 2006/43/EY muuttamisesta (2014/56/EU), jäljempänä *muutosdirektiivi* tai *direktiivi*, sekä asetuksen yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen lakisäätisestä tilintarkastusta koskevista erityisvaatimuksista ja komission päätöksen 2005/909/EY kumoamisesta (537/2014), jäljempänä *tilintarkastusasetus* tai *asetus*. Uuden Euroopan unionin lainsäädännön soveltaminen alkaa 17 päivänä kesäkuuta 2016.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Tilintarkastusta koskeva lainsäädäntö ja sen kehitys

Uusi tilintarkastuslaki

Tammikuun 1 päivänä 2016 voimaan tullut TTL on yleislaki, johon on koottu kirjanpitolain (1336/1997) 1 luvun 1 §:ssä tarkoitetun kirjanpitovelvollisen yhteisön ja säätiön tilintarkastusvelvollisuutta ja tilintarkastusta koskevat säännökset sekä tilintarkastajan muun toiminnan sääntely. Laki sisältää uudet säännökset tilintarkastajien ja tilintarkastusyhteisöjen hyväksymi-

sestä ja valvonnasta. TTL:lla saatettiin voimaan myös osia muutospäätöksistä ja tilintarkastusasetuksesta. TTL sisältää laajan tilintarkastajajärjestelmän uudistuksen. Uudistuksella muutettiin tutkintoja siten, että nykyisin on yksi perustutkinto (HT-tilintarkastaja) sekä kaksi erikoistutkintoa (KHT- ja JHT-tilintarkastaja). TTL uudisti myös valvontajärjestelmää siten, että valvonta ja muut tilintarkastukseen liittyvät tehtävät siirrettiin Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunnalta, jäljempänä *TILA*, Patentti- ja rekisterihallituksen, jäljempänä *PRH*, Tilintarkastusvalvontaan. Tilintarkastusvalvonta on PRH:n alaisuudessa toimiva valvontaelin, jonka yhteydessä puolestaan toimii ratkaisutoiminnassaan itsenäinen tilintarkastuslautakunta, jonka tehtäväkuva on huomattavasti suppeampi kuin aikaisemman TILAn. Tilintarkastusvalvontaan siirtyivät myös Valtion tilintarkastuslautakunnan, jäljempänä *VALA*, kauppakamarien tilintarkastusvaliokuntien ja JHTT-lautakunnan tehtävät. Tilintarkastusvalvonnan toiminnasta vastaa valvonnan johtaja.

Valtioneuvoston asetus tilintarkastuksesta

Valtioneuvosto on TTL:n nojalla antanut asetuksen tilintarkastuksesta (1377/2015). Asetuksessa on säännöksiä muun muassa tilintarkastajarekisterin sisällöstä ja rekisterinpidosta sekä asioiden käsittelystä valvontaelimissä. Lisäksi valtioneuvoston asetuksessa on säännelty julkisen kaupankäynnin kohteena olevan yhteisön tilintarkastajan hallintoa ja toimintaa koskevien tietojen julkistamista.

Työ- ja elinkeinoministeriön asetus tilintarkastajan hyväksymisedellytyksistä

Tilintarkastajan hyväksymisedellytyksistä annetulla työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella (1442/2015) säännellään tarkemmin HT-, KHT- ja JHT-tilintarkastajan hyväksymisedellytyksistä. Tarkempia säännöksiä on annettu erityisesti suoritettavaksi vaadituista opinnoista, hankittavasta käytännön kokemuksesta sekä ammattitutkinnon sisällöstä ja varsinaisesta hyväksymismenettelystä.

Ennen edellä mainittua asetusta vaatimukset hyväksytyjen tilintarkastajien tutkinnoista, vaadittavista opinnoista ja käytännön kokemuksesta perustuivat kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksiin. Julkisen hallinnon puolella vastaavat vaatimukset perustuivat valtionvarainministeriön asetukseen.

2.2 Euroopan unionin lainsäädäntö

Euroopan unioni

Euroopan unionissa, jäljempänä *EU*, yksityisen sektorin tilintarkastussääntely on pitkään perustunut direktiiviin, joista viimeisin ja yhä voimassa oleva on tilintarkastusdirektiivi. Euroopan parlamentti ja neuvosto antoivat 16 päivänä huhtikuuta 2014 säädökset tilintarkastussääntelyn uudistamiseksi eli muutospäätöksin ja tilintarkastusasetuksen. Muutospäätöksin ja tilintarkastusasetus nivoutuvat yhteen ja muodostavat tilintarkastusalalle uudenlaisen sääntelykokonaisuuden. Uuden lainsäädännön soveltaminen alkaa 17 päivänä kesäkuuta 2016, johon mennessä myös kansallinen lainsäädäntö tulee saattaa vastaamaan EU-säädösten asettamia vaatimuksia.

Uuden EU-sääntelyn taustalla on tavoite edistää tilintarkastuspalveluiden sisämarkkinoita, vähentää hajanaisesta kansallisesta sääntelystä aiheutuvaa hallinnollista rasitetta, lisätä kilpailua tilintarkastusmarkkinoilla, edistää tilintarkastusten korkeaa laatua ja lisätä tilintarkastajien riippumattomuutta sekä parantaa sijoittajien suojaa.

Tilintarkastusdirektiivi ja muutosdirektiivi

Tilintarkastusdirektiivi koskee EU-säädösten edellyttämiä tilinpäätösten ja konsernitilinpäätösten lakisääteisiä tilintarkastuksia. Lakisääteisellä tilintarkastuksella tarkoitetaan tilinpäätösten tai konsernitilinpäätösten tilintarkastusta, a) jonka suorittamista edellytetään unionin lainsäädännössä, b) jonka suorittamista pienten yritysten osalta edellytetään kansallisessa lainsäädännössä, tai c) joka suoritetaan vapaaehtoisesti sellaisten pienten yritysten pyynnöstä ja joka täyttää edellä b-kohdassa tarkoitetun tilintarkastuksen vaatimuksia vastaavat kansalliset vaatimukset, jos tällaiset tilintarkastukset määritellään kansallisessa lainsäädännössä lakisääteiksi tilintarkastuksiksi.

Tilintarkastusdirektiivi on minimidirektiivi eli jäsenvaltiot voivat kansallisesti antaa direktiiviä tiukempia säännöksiä, ellei tätä nimenomaisesti ole kielletty.

Tilintarkastusdirektiivissä on tilintarkastajajärjestelmään liittyviä velvoittavia säännöksiä tilintarkastajien hyväksymisestä, rekisteröinnistä ja valvonnasta.

Tilintarkastusdirektiivin mukaan lakisääteisiä tilintarkastuksia saavat suorittaa ainoastaan hyväksytyt tilintarkastajat tai tilintarkastusyhteisöt. Direktiivi sisältää yksityiskohtaiset säännökset tilintarkastajien ja tilintarkastusyhteisöjen hyväksymisedellytyksistä. Tilintarkastajilta ja tilintarkastusyhteisöiltä edellytetään ensinnäkin hyvää mainetta. Luonnollisilta henkilöiltä edellytetään korkeakoulututkintoa tai vastaavaa kelpoisuutta sekä tiettyjen teoreettisten opintokokonaisuuksien hallintaa, joista direktiivissä on yksityiskohtainen luettelo. Lisäksi direktiivissä on vaatimuksia tilintarkastajilta edellytettävästä käytännön kokemuksesta sekä suoritettavasta ammattitutkinnosta. Tilintarkastusyhteisöjen osalta direktiivi sisältää vaatimuksia tilintarkastusyhteisöissä määräysvaltaa käyttävistä ja niiden hallinnosta. Myös tilintarkastajien ja tilintarkastusyhteisöjen rekisteröinnistä ja rekisteröitävistä tiedoista on yksityiskohtaisia säännöksiä direktiivissä.

Tilintarkastusdirektiivissä on lisäksi normeja kolmansien maiden tilintarkastajien hyväksymiseen ja rekisteröintiin liittyen. Lähtökohtana on, että myös kolmansien maiden tilintarkastajien tulee täyttää samat vaatimukset kuin jäsenvaltioiden tilintarkastajien. Voidakseen toimia jäsenvaltiossa heidän tulee rekisteröityä kyseisen jäsenvaltion valvojalle.

Tilintarkastusdirektiivissä edellytetään, että jäsenvaltioiden on luotava tehokas julkisen valvonnan järjestelmä valvomaan tilintarkastajia ja tilintarkastusyhteisöjä. Kaikkien lakisääteisten tilintarkastajien ja tilintarkastusyhteisöjen on oltava tämän valvonnan alaisia.

Julkisen valvonnan järjestelmän johdossa tulee olla lakisääteisen tilintarkastuksen kannalta keskeisten alojen asiantuntijoita. Julkiseen valvontaan osallistuvat henkilöt on valittava riippumattoman ja läpinäkyvän nimitysmenettelyn kautta.

Valvontajärjestelmän tulee vastata tilintarkastajien ja tilintarkastusyhteisöjen hyväksymisen ja rekisteröinnin valvonnasta. Lisäksi valvontajärjestelmän piiriin kuuluu normien antaminen, ammattietiikka, tilintarkastusyhteisöjen sisäinen laadunvalvonta, jatkuva koulutus ja laadunvarmistuksen sekä tutkinta- ja kurinpitojärjestelmien valvonta.

Tilintarkastusdirektiivin mukaan tilintarkastajiin ja tilintarkastusyhteisöihin tulee soveltaa laadunvalvontajärjestelmää. Laadunvalvonnan tulee olla riippumatonta valvottavista tilintarkastajista ja laaduntarkastuksia tekeville henkilöille tulee olla asianmukainen koulutus, kokemus ja lisäksi laaduntarkastuksiin pätevä erikoiskoulutus. Lisäksi tilintarkastusdirektiivi sisältää määräyksiä laaduntarkastuksen suorittamisesta sekä sen tuloksista raportoinnista.

Tilintarkastusdirektiivi edellyttää myös, että jäsenvaltioilla on puutteellisesti suoritettujen lakisääteisten tilintarkastusten havaitsemiseksi, korjaamiseksi ja ehkäisemiseksi tehokkaat tutkinta- ja seuraamusjärjestelmät. Seuraamuksiin tulee sisältyä mahdollisuus peruuttaa tilintarkastajan ja tilintarkastusyhteisön hyväksyminen.

Muutosdirektiivin mukaan jäsenvaltion tulee tunnustaa toisessa jäsenvaltiossa hyväksytty tilintarkastusyhteisö. Tilintarkastusyhteisöjen tulee voida direktiivin soveltamisen alkaessa tarjota lakisääteisiä tilintarkastuspalveluja myös muussa jäsenvaltiossa kuin siinä, jossa tilintarkastusyhteisö on hyväksytty, edellyttäen, että tilintarkastusta johtava päävastuullinen tilintarkastaja on kyseisessä jäsenvaltiossa hyväksytty tilintarkastaja. Toimimisen edellytyksenä on kuitenkin tilintarkastusyhteisön rekisteröityminen sen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle, jossa tilintarkastusyhteisö haluaa toimittaa tilintarkastuksia.

Muutosdirektiivissä on korostunut tilintarkastajien valvonnan riippumattomuus. Tilintarkastajat eivät saa osallistua valvontajärjestelmän johtoon. Direktiivissä edellytetään, että jäsenvaltioiden on nimettävä yksi tai useampi toimivaltainen viranomainen suorittamaan direktiivissä säädettyjä tehtäviä, mutta yhden viranomaisen tulee olla viime kädessä vastuussa valvonnasta. Valvonnasta vastuussa oleva toimivaltainen viranomainen vastaa valvonnasta, joka koskee tilintarkastajien hyväksymistä, rekisteröintiä ja laadunvalvontaa, ammattietiikkaa ja laadunvarmistusta koskevien normien antamista, jatkuvaa koulutusta sekä tutkintajärjestelmiä ja hallinnollisia kurinpitäjärjestelmiä. Jäsenvaltio voi direktiivin mukaan siirtää tai sallia toimivaltaisen viranomaisen siirtää tehtäviä muille nimetyille tai laissa muulla tavoin tehtävien suorittamiseen valtuutetuille viranomaisille tai elimille.

Laaduntarkastus tulee suorittaa riskianalyysin perusteella ja vähintään kerran kuudessa vuodessa lukuun ottamatta yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen tilintarkastajia, joita säännellään tilintarkastusasetuksessa. Yleisen edun kannalta merkittäviä yhteisöjä ovat direktiivin määritelmän mukaan muun muassa säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena olevien yhteisöjen lisäksi luottolaitokset sekä vakuutusyhtiöt. Lisäksi jäsenvaltiot voivat nimitä muita yhteisöjä yleisen edun kannalta merkittäviksi yhteisöiksi.

Direktiivimuutoksella on myös laajennettu niitä seuraamusvaltuuksia, joita valvojalla tulee olla käytettävissään. Valvojalla tulee suoraan tai yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa taikka tuomioistuimen päätöksellä olla valtuus muun muassa määrätä tilintarkastaja lopettamaan säännösten rikkominen sekä asettaa hallinnollisia taloudellisia seuraamuksia.

Asetus yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen lakisääteisestä tilintarkastuksesta

Tilintarkastusasetuksessa säädetään tilintarkastajista ja tilintarkastusyhteisöistä, jotka suorittavat yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen tilintarkastuksia. Asetuksessa käsitellään muun muassa tilintarkastuspalkkioita, kieltoa tarjota muita kuin tilintarkastuspalveluja, tilintarkastuskertomusta ja sen sisältöä, tarkastusvaliokunnalle esitettävää lisäraporttia, avoimuusraporttia, tilintarkastajan valintaa sekä tilintarkastustoimeksiannon kestoa.

Tilintarkastusasetuksen mukaan kunkin jäsenvaltion on nimettävä toimivaltainen viranomainen tai viranomaiset, jotka vastaavat yleisen edun kannalta merkittäviä yhteisöjä tarkastavien tilintarkastajien ja tilintarkastusyhteisöjen valvonnasta.

Toimivaltaisen viranomaisen on oltava riippumaton lakisääteisistä tilintarkastajista ja tilintarkastusyhteisöistä. Henkilö ei saa olla viranomaisen johtoelimen jäsen tai vastuussa sen päätöksenteosta, jos henkilö on osallistumisensa aikana tai kolmen edellisen vuoden aikana suorittanut lakisääteisiä tilintarkastuksia, ollut äänioikeutettu tilintarkastusyhteisössä, ollut tilintarkas-

tusyhteisön hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsen tai ollut tilintarkastusyhteisön osakas sen palveluksessa tai muutoin saanut siltä toimeksiannon.

Asetuksessa kansallisten viranomaisten tehtäviksi määritellään laadunvalvonta, kurinpidollinen valvonta sekä tilintarkastusmarkkinan laadun ja kilpailun seuraaminen. Jäsenvaltiot voivat siirtää vain osan tehtävistä muille viranomaisille, nimetyille toimielimille tai toimielimille, jotka on lailla valtuutettu suorittamaan tällaisia tehtäviä. Laadunvalvontaa tai kurinpidollista tutkintaa ei kuitenkaan voida siirtää. Laadunvalvontaan ja kurinpidolliseen tutkintaan liittyvien seuraamusten ja toimenpiteiden määrääminen voidaan kuitenkin siirtää muille viranomaisille, nimetyille toimielimille tai toimielimille, jotka on muutoin lailla valtuutettu suorittamaan kyseessä olevia tehtäviä, kun suurin osa henkilöistä, jotka osallistuvat viranomaisen tai toimielimen hallintoon, on riippumaton tilintarkastajien ammattikunnasta.

Asetuksen mukaan kansallisilla viranomaisilla on oltava kaikki valvonta- ja tutkintavaltuudet, jotka ne tarvitsevat tehtäviensä hoitamiseksi. Asetuksessa säädetään niistä tiedonsaanti- ja tarkastusvaltuuksista, joita valvojalla tulee olla käytettävissään joko yksin tai yhdessä muiden viranomaisten kanssa.

EU-jäsenvaltioiden valvojien valvontayhteistyö toteutetaan säännösten soveltamisen alkaessa Euroopan tilintarkastajien valvontaelinten komitean Committee of European Auditing Oversight Bodies, jäljempänä CEAOB, välityksellä. Tällä tullaan korvaamaan nykyinen EU:n tasoinen yhteistyömekanismi, joka toimii Euroopan tilintarkastajien valvontaelinten asiantuntijaryhmänä, European Group of Auditors' Oversight Bodies, jäljempänä EGAOB. CEAOB tulee EGAOBin tavoin koostumaan tilintarkastusdirektiivin mukaan toimivaltaisten viranomaisten korkean tason edustajista.

2.3 Nykytilan arviointi

Uusi tilintarkastuslaki

TTL sisältää lähinnä tilintarkastajajärjestelmän uudistuksen sekä valvonnan ja muutoksenhaun uudelleen organisoinnin. Nämä muutokset haluttiin saattaa voimaan ennen direktiivin ja asetuksen voimaansaattamista.

TTL:n osalta päädyttiin muuttamaan lain rakennetta siten, että direktiivistä ja asetuksesta johdettavat muutokset saataisiin helposti sisällytettyä lakiin jälkikäteen.

TTL:n soveltamisesta ei vielä tämän hallituksen esityksen antamiseen mennessä ole kertynyt kokemuksia, mutta uudistusta valmisteltiin perusteellisesti.

Tilintarkastajien valvonta ja muut tilintarkastukseen liittyvät tehtävät siirtyivät TIL:asta, kauppakamarien tilintarkastusvaliokunnista, JHTT-lautakunnasta ja VAL:asta PRH:ssa toimivaan Tilintarkastusvalvontaan 1 päivänä tammikuuta 2016. Siirto toteutettiin TIL:n osalta, jolla ainoana oli vakituista henkilökuntaa, liiketoimintasiirtona, jolloin kaikki työntekijät siirtyivät vanhoina työntekijöinä. Tilintarkastusvalvonnalle nimitettiin johtaja ja osana valvontaa toimiva tilintarkastuslautakunta asetettiin ennen lain voimaantuloa kolmen vuoden ajaksi vuoden 2018 loppuun.

Tilintarkastuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen ja tilintarkastajien hyväksymisedellytyksistä annetun työ- ja elinkeinoministeriön asetuksen pohjalta on organisoitu Tilintarkastusvalvonnan työtä koskien niin asioiden käsittelyä kuin tutkintojen järjestämistä. Tutkintojen käytännön järjestäminen on pohjautunut myös asiaa pohtineen työryhmän raporttiin (Uuden ti-

tilintarkastajatutkintojärjestelmän tutkintoja ja kokeita valmistelleen työryhmän raportti/Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 29/2015).

TTL:n ja siihen liittyvien asetusten toimivuutta on vielä liian varhaista arvioida, sillä käytännön kokemuksta ei ole ehtinyt vielä kertyä riittävästi.

Hallinnon tarkastus

TTL:n 3 luvun 1 §:n mukaan tilintarkastus käsittää yhteisön tai säätiön kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen sekä hallinnon tarkastuksen. Hallintoa voitaneen pitää tilintarkastuksen kohteista epäselvimpänä. Tilintarkastusalalla onkin usein keskusteltu hallinnon tarkastuksen sisällöstä. Ajoittain on myös hallinnon tarkastuksen erillisen maininnan tarpeellisuus tilintarkastuksen kohteen osana kyseenalaistettu. Tilintarkastuslain muutokset -työryhmä käsittelee hallinnon tarkastusta osana tehtäväkuvaansa ja erityisesti tarvetta käsitteen säilyttämiseen. Työryhmä totesi, että hallinnon tarkastuksella osana tilintarkastuskokonaisuutta on selkeää merkitystä, että se on syytä säilyttää tilintarkastuksen kohteena, vaikka aivan vastaavaa rakennetta ei muissa EU:n jäsenmaissa tunneta, Ruotsia ehkä lukuun ottamatta.

Hallinnon tarkastuksen taustaa

EU-oikeus ja kansainväliset tilintarkastusstandardit

EU-oikeudessa ja kansainvälisissä tilintarkastusstandardeissa tilintarkastuksella tarkoitetaan tilinpäätösten tarkastusta. Tilintarkastusasetus tai -direktiivi ei edellytä, että kansallisessa lainsäädännössä hallinnon tarkastus säädetään erityiseksi tilintarkastuksen kohteeksi eikä hallinnon tarkastus erillisenä käsitteenä esiinny kansainvälisessä käytännössä.

Kansainvälisiä tilintarkastusstandardeja (ISA-standardit) arvioidaan Suomessa osana hyvää tilintarkastustapaa. Niissä on ainakin seuraavia hallinnon tarkastukseen viittaavia asiakokonaisuuksia:

- 1) ISA 250:ssä ohjeistetaan tilintarkastuksen suunnittelun osana selvittämään ja tarvittaessa erikseen raportoimaan, kuinka tarkastuskohde on noudattanut ”relevanteja säädöksiä ja määräyksiä”.
- 2) ISA 315:n ja ISA 265:n mukaan tilintarkastajan on tutustuttava tarkastuskohteen tilintarkastuksen kannalta relevanttiin sisäiseen valvontaan ja raportoitava siinä havaitsemansa puutteet.
- 3) ISA 240:ssä käsitellään väärinkäytöksiin liittyviä tilintarkastajan velvollisuuksia tilintarkastuksessa. Standardissa ohjeistetaan sellaisten väärinkäytösten huomioon ottamista, jotka aiheuttavat tilinpäätökseen olennaisen virheen.

Tilintarkastuksen kannalta relevantteja ovat vain tilinpäätökseen olennaisesti vaikuttavat säädökset ja määräykset, jotka jaetaan tiedon hankinnan kannalta kahteen ryhmään (ISA 250.6). Ensimmäisessä ryhmässä ovat ne säädökset ja määräykset, joiden yleisesti tiedetään välittömästi vaikuttavan olennaisten tilinpäätökseen sisältyvien lukujen ja siinä esitettävien tietojen määrittämiseen, kuten verotusta ja eläkkeitä koskevat säädökset ja määräykset. Hallinnon tarkastuksen näkökulmasta tärkeämpi on toinen ryhmä, joka tarkoittaa niitä säädöksiä ja määräyksiä, joilla ei ole välitöntä vaikutusta tilinpäätökseen sisältyvien lukujen ja siinä esitettävien tietojen määrittämiseen, mutta joiden noudattaminen voi olla perustavanlaatuisia liiketoiminnan harjoittamisen eri osa-alueiden tai toiminnan jatkamismahdollisuuksien kannalta taikka

HE 70/2016 vp

olennaisten rangaistusseuraamusten välttämiseksi. Tällaisten säädösten ja määräysten noudattamatta jättäminen voi vaikuttaa olennaisesti tilinpäätökseen.

Toiseen ryhmään kuuluvien seikkojen tarkastamiseksi riittää yleisempi selvitys siitä, että ryhmään kuuluvia normeja ei ole rikottu (ISA 250.7). Mitä kauempana säädösten ja määräysten noudattamatta jättäminen on tilinpäätöksessä kuvastuvista tapahtumista ja liiketoimista, sitä vähemmän todennäköistä yleensä on, että säädösten ja määräysten noudattamatta jääminen tulee tilintarkastajan tietoon tai hän tunnistaa sen (ISA 250.5).

Hallinnon tarkastus suomalaisessa lainsäädännössä ja oikeuskäytännössä

VTTL:n 3 luvun 11 §:n mukaan tilintarkastus käsittää yhteisön tai säätiön tilikauden kirjanpidoon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen sekä hallinnon tarkastuksen ja puolestaan 3 luvun 15 §:n 4 momentin mukaan tilintarkastajan on huomautettava tilintarkastuskertomuksessa eräistä tarkastuskohteen johtoon kuuluvien henkilöiden menettelyistä (lain rikkominen ja vahingon aiheuttaminen). Kyseisen lakitekstin ja sen esitöiden perusteella ei ole selvää, onko 3 luvun 11 §:n mukaisella yleissäännöksellä jokin itsenäinen sisältö vai toteutuuko se täysimääräisesti 3 luvun 15 §:n 4 momentin erityissäännösten mukaisena raportointivelvoitteena. VTTL:n esitöissä (HE 194/2006 s. 40) lausutaan, että ”kuten ennenkin” asianomaisten yhteisö- ja säätiölakien lisäksi tilintarkastajan tulisi valvoa ainakin kirjanpito- ja arvopaperimarkkinalainsäädännön, verosäännösten ja rikoslain kavallusta koskevien säännösten noudattamista. Esitöissä todetaan myös, ettei tyhjentävää luetteloa niistä säännöksistä, joita tilintarkastajan tulisi valvoa, voida laatia ja että valvottavat säännökset olisivat ”osin” toimialakohtaisia. Edelleen kyseisissä esitöissä todetaan, että tilintarkastuksen suorittamiseen liittyvästä yleisestä olennaisuusperiaatteesta seuraa, ettei vähäisestä säännöksen rikkomisesta, kuten myöhemmin oikaistusta rekisteri-ilmoituksen laiminlyömisestä, aiheutuisi ilmoitusvelvollisuutta. Olennaisuus on siis merkittävässä asemassa tilintarkastuksen laajuutta arvioitaessa.

TILAn ratkaisuihin käy selvästi ilmi, että hallinnon tarkastusta arvioidaan tilanne- ja tapauskohtaisesti. Kriteerit, joilla TILAssa saadun selvityksen mukaan arvioidaan hallinnon tarkastusta, muistuttavat jossain määrin ISA 250 –standardia, mutta ovat laajemmat ja ehkä tulkinvaraisemmat. TILAn ratkaisukäytännössä tilintarkastukselta edellytetyn laajuuden arvioinnissa on sidosryhmien näkökulmaa supistettu katsomalla merkitykselliseksi vain sidosryhmien sellaiset arviot tai toimenpiteet, jotka johtuivat yhteisön toiminnan tuloksesta tai taloudellisesta asemasta.

VALA on 23 päivänä marraskuuta 1995 eli tuolloin voimassa olleen tilintarkastuslain aikana antanut lausunnon (dnro 35/075/95) hallinnon tarkastuksesta. Tätä ratkaisua TILA on käyttänyt yhtenä lähteenä myös VTTL:n aikaisessa ratkaisukäytännössään, koska hallinnon tarkastuksen sisältö ei ole TILAn käsityksen mukaan tarkastustoimenpiteiden osalta muuttunut. VALAn lausunnossa todetaan, että tarkastuksen kohteena olevia säännöksiä määriteltäessä on otettava huomioon kaikki tarkastettavan yhteisön toimintaa ohjaavat säännökset, ainakin no-teeraamalla niiden olemassaolo ja velvoittavuus. VALAn mukaan on kuitenkin eri asia, kuinka kattavasti näiden säännösten noudattamista tulee tarkastaa ja tuleeko tarkastuksessa havaituista laiminlyönneistä tai rikkomuksista aina raportoida tilintarkastuskertomuksessa. Muiden säännösten kuin nimenomaisesti tarkastuksen kohteena olevaa yhteisöä koskevan lain noudattamista tilintarkastajan tulee tarkastaa vain, jos nämä lait liittyvät tilintarkastuksen tarkoitukseen ja tavoitteisiin.

Korkeimman oikeuden tilintarkastusta koskevissa ennakkopäätöksissä on joitakin kertoja ollut esillä tilintarkastajan velvollisuus reagoida lain rikkomiseen yleisten velvollisuuksiensa rajoissa. Näitä tapauksia ovat muun muassa: KKO:1999:118 tilintarkastuskertomuksessa olisi pitä-

HE 70/2016 vp

nyt raportoida osakeyhtiölain vastaisesta lähipiirilainasta; KKO 1992:98 tilintarkastuskertomuksessa olisi pitänyt raportoida osakeyhtiölain vastaisesta omien osakkeiden lunastamisesta ja lähipiirilainasta ja KKO:1991:13 tilintarkastuskertomuksessa olisi pitänyt raportoida laiminlyönnistä asettaa yhtiö osakeyhtiölain edellyttämään ns. pakkoselvitystilaan.

Johtopäätöksiä hallinnon tarkastuksesta

Hallinnon tarkastuksen arviointiin liittyy aina tapauskohtaista/toimialakohtaista harkintaa. Vaikka yksiselitteisen termin määrittely on vaikeaa, voidaan tunnistaa yleisiä ominaispiirteitä, joiden avulla voidaan arvioida suoritettavan hallinnon tarkastuksen hyvän tilintarkastustavan mukaisuutta.

Tilintarkastuksen toimittamisen kannalta voidaan katsoa, että hallinnon tarkastus ei ole erotettavissa omaksi alueekseen, vaan pääosin sama tarkastustyö ja informaatio ovat tarpeen TTL:n 3 luvun 1 §:ssä määritellyn tilintarkastuksen kohteen eli kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tarkastamiseen. Hallinnon tarkastuksen erillinen maininta tilintarkastuksen kohteena on ymmärrettävä yhteisnimitykseksi tilintarkastajan niille tilintarkastuslain ja hyvän tilintarkastustavan mukaisille raportointivelvoitteille, jotka eivät välittömästi liity tilinpäätöksen antamaan oikeaan ja riittävään kuvaan taikka tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen ristiriidattomuuteen. Toisin sanoen hallinnon tarkastus liittyy sellaisiin seikkoihin, joilla ei ole kiinteää, suoraa yhteyttä tilinpäätökseen, mutta ne ovat olennaisia tarkastettavan yhteisön tai säätiön toiminnan kannalta.

Raportointiin hallinnon tarkastuksesta kuuluu olennaisena osana raportoida tiettyjen säädösten ja määräysten noudattamisesta. TTL:n 3 luvun 5 §:n 4 momentissa nimenomaisesti mainittuihin säännöksiin kuuluvat tarkastettavaa yhteisöä tai säätiötä koskevien säännösten noudattaminen. Usein tilinpäätöksen tarkastamisen ja hallinnon tarkastuksen raja on epäselvä. Voidaan kuitenkin todeta, että hallinnon tarkastus ei ole tarkastuskohteen tulevan toiminnan tai sen johdon toiminnan tehokkuuden tai tuloksellisuuden, toisin sanoen toiminnan tarkoituksenmukaisuuden varmentamista. Tarkoituksenmukaisuuskysymykset eivät kuulu tilintarkastuksen piiriin. Hallinnon tarkastuksessa ei ole kyse myöskään sisäisestä valvonnasta, vaan sen järjestäminen kuuluu yksinomaan yhteisön tai säätiön johdon vastuulle.

Tilintarkastuksen suorittamiseen liittyy yleinen olennaisuusperiaate. Koska hallinnon tarkastus kohdistuu seikkoihin, joilla ei ole suoraa yhteyttä tilinpäätökseen, saattaa säädöksistä ja määräyksistä poikkeamien havaitseminen näiden osalta olla joskus haasteellista. Hyvän tilintarkastustavan perusteella tilintarkastajan on raportoitava myös sellaisista säädösten tai määräysten rikkomisista, joilla on tai voi olla olennainen vaikutus tarkastuskohteen tilinpäätökseen. Olennaisuusperiaatteesta seuraa, että mitä kauempana säädösten ja määräysten noudattamatta jättäminen on tilinpäätöksessä kuvastuvista tapahtumista ja liiketoimista, sitä epätodennäköisempää on, että säädösten ja määräysten rikkominen tulee tilintarkastajan tietoon tai hän tunnistaa sen.

Toimintakertomus osana tilintarkastuksen kohdetta

Eduskunta käsitteli kirjanpitolain muutosehdotuksen (HE 89/2015 vp) hyväksymisen yhteydessä myös tilintarkastuksen kohdetta. Vastauksessaan (EV 95/2015 vp) 14.12.2015 eduskunta antoi seuraavan lausuman:

”Eduskunta edellyttää, että tilintarkastuslain muuttamista koskevassa hallituksen esityksessä tehdään tarvittavat muutokset lainsäädäntöön siten, että varsinaisen tilintarkastuksen kohteena

voi olla yksinomaan tilinpäätös ja toimintakertomukseen kohdistetaan vain direktiivien edellyttämät toimet.”

Eduskunta perusti lausumansa eduskunnan talousvaliokunnan mietintöön (TaVM 16/2015 vp), jossa todettiin muun muassa seuraavaa: ”Voimassaolevan sääntelyn tapaan esitys edellyttää (1. lakiehdotuksen 3 luvun 2 §), että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat yhdessä oikean ja riittävän kuvan kirjanpitovelvollisen toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta olennaisuusperiaatteen mukaisesti ottaen huomioon kirjanpitovelvollisen toiminnan laatu ja laajuus. Esityksen mukaisesti pien- ja mikroyritysten ei tarvitse antaa toimintakertomusta (1. lakiehdotuksen 3 luvun 1 §:n 3 momentti), joten lukumääräisesti suurin osa yrityskannastamme rajautuu sääntelyn ulkopuolelle.

Osa valiokunnan kuulemista asiantuntijoista on kyseenalaistanut tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen nykyisen kaltaisen kytkennän ja katsonut, että esitys on tältä osin tilinpäätösdirektiivin ja kansainvälisen käytännön vastainen. Esityksen on arvioitu myös rajoittavan toimintakertomuksen sisällön kehittämistä erityisesti ei-taloudellisten, kuten yrityksen yhteiskuntavastuuta ja hyvää hallintoa koskevien, selvitysten osalta. Kriittisesti esitykseen suhtautuvien näkemyksenä on, että toimintakertomuksen varsinaisesta tilintarkastuksesta tulisi luopua ja tilinpäätöksen tulisi näin yksinään antaa oikea ja riittävä kuva toiminnasta.

Talousvaliokunta pitää edellä mainittuja näkemyksiä perusteltuina. Toisaalta valiokunta katsoo, ettei nykykäytäntöä voida muuttaa pelkästään kirjanpitosääntelyä muuttamalla, vaan tarve on ensisijassa rajata tilintarkastusvelvoitetta. Voimassa olevan tilintarkastuslain (459/2007) mukaisesti (15 §) tilintarkastuskertomuksessa on lausuttava siitä, antavatko tilinpäätös ja toimintakertomus noudatetun tilinpäätössäännösten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot yhteisön tai säätiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Jotta varsinainen tilintarkastus voidaan kohdistaa yksinomaan tilinpäätökseen, tulee tilintarkastuslakia muuttaa. Sääntelyn selkeyden varmistamiseksi valiokunta pitää perusteltuna, että tarvittavat muutokset tehdään parhaillaan vireillä olevaan tilintarkastuslain muutoshankkeen yhteydessä. Muutosta tehtäessä on otettava huomioon, ettei edellä oleva poista tilintarkastajan velvollisuutta lisäksi varmistua siitä, että toimintakertomus on tilintarkastusdirektiivin (*p.o. tilinpäätösdirektiivin*) mukaisesti (*tilinpäätösdirektiivin* 34 artikla) yhdenmukainen (consistent) tilinpäätöksen kanssa. Tilintarkastajan tulee eri direktiiveissä olevien vaatimusten johdosta läpikäydä toimintakertomus ja varmistaa, että siinä on annettu säädöksissä edellytetyt tiedot. Valiokunta esittää, että eduskunta hyväksyy edellä olevaan liittyvän lausuman.”

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2013/34/EU (jäljempänä *tilinpäätösdirektiivi*) 34 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että yleisen edun kannalta merkittävät yhteisöt sekä keskisuuret ja suuret yritykset antavat tilinpäätöksensä tarkastettavaksi yhdelle tai useammalle sellaiselle lakisääteiselle tilintarkastajalle tai tilintarkastusyhteisölle, jonka jäsenvaltiot ovat hyväksyneet suorittamaan lakisääteisiä tilintarkastuksia. Näitten tilintarkastajien on 34 artiklan mukaan annettava myös lausunto siitä, että toimintakertomus on ristiriidaton (yhdenmukainen) saman tilikauden tilinpäätökseen nähden ja että toimintakertomus on laadittu sovellettavien lakisääteisten vaatimusten mukaisesti. Tilintarkastajan on myös todettava, onko se yrityksestä ja sen toimintaympäristöstä tilintarkastuksen yhteydessä saamiensa tietojen ja käsitysten pohjalta havainnut olennaisia virheellisyyksiä toimintakertomuksessa, ja ilmoitettava kaikkien tällaisten virheellisyyksien luonteesta. Tätä artiklaa ei kuitenkaan sovelleta muita kuin taloudellisia tietoja koskevaan selvitykseen.

Tilinpäätösdirektiivin 19 a artiklan kohdassa 5 todetaan muita kuin taloudellisia tietoja koskevasta selvityksestä, joka voi olla joko toimintakertomuksen osa tai erillinen selvitys, että jä-

senvaltioitten on varmistettava, että lakisääteinen tilintarkastaja tarkistaa, onko muita kuin taloudellisia tietoja koskeva selvitys tai erillinen kertomus annettu. Tilinpäätösdirektiivin 20 artiklassa, joka käsittelee yhtiön hallinnointi- ja ohjausjärjestelmää koskevaa selvitystä osana toimintakertomusta, säädetään, että tilintarkastajien on lausuttava 34 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukainen lausunto edellä mainitun selvityksen kohdista, jotka käsittelevät kuvausta sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestelmien pääpiirteistä suhteessa taloudelliseen raportointiin sekä julkisia ostotarjouksia, mikäli yritys kuuluu julkisista ostotarjouksista annetun direktiivin soveltamisalaan. Sen lisäksi tilintarkastajan on tarkastettava, että seuraavat tiedot on annettu: noudatettu hallinto- ja ohjausjärjestelmän säännöstö, poikkeamat säännöstöstä, yhtiökokouksen toiminta, sen tärkeimmät toimivalta-alat, kuvaus osakkeenomistajien oikeuksista, hallinto-, johto- ja valvontaelinten toiminta ja niiden valiokuntien kokoonpano ja toiminta sekä kuvaus yrityksen hallinto-, johto- ja valvontaelimiin sovellettavista monimuotoisuutta koskevista toimintaperiaatteista ja niiden tavoitteista, toteuttamistavasta ja tuloksista. Tilinpäätösdirektiivin artikla 19 a koskee vain yleisen edun kannalta merkittäviä yhtiöitä, joiden henkilömäärä on keskimäärin 500. Artikla 20 puolestaan koskee jäsenvaltioiden lainsäädännön alaisia yrityksiä, joiden siirtokelpoiset arvopaperit otetaan kaupankäynnin kohteeksi säännellyillä markkinoilla. Artiklaa ei sovelleta monimuotoisuuden osalta pieniin eikä keskiisuihin yrityksiin. Jäsenvaltiot voivat lisäksi vapauttaa ne yritykset artiklan 20 soveltamiseksi, jotka ovat laskeneet liikkeelle muita arvopapereita kuin osakkeita.

Tarkastusvaliokunta

Tilintarkastusdirektiivissä on jo aiemmin ollut tarkastusvaliokuntaa koskeva säännös, mutta Suomessa tarkastusvaliokunnasta on tähän asti säädetty vain laissa luottolaitostoiminnasta (610/2014, 9 luvun 5 §). Muutoin tarkastusvaliokunta on ollut Suomessa itsesääntelyn varassa. Itsesääntelyn kannalta keskeinen dokumentti on Arvopaperimarkkinayhdistys ry:n julkaisema Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodi, viimeisin versio vuodelta 2015. NASDAQ OMX Helsingin säännöissä edellytetään, että pörssiyritykset noudattavat hallinnointikoodia. Suomalaisessa yhtiökäytännössä tarkastusvaliokunnat ovat yleensä olleet hallituksen sisäisiä valiokuntia, joka on ollut itsesääntelynsä mukainen malli. Hallinnointikoodin suosituksen mukaan hallitus voi perustaa tarkastusvaliokunnan valmistelemaan yhtiön taloudellista raportointia ja valvontaa koskevia asioita. Tarkastusvaliokunta on koodin mukaan perustettava sellaisessa yhtiössä, jonka liiketoiminnan laajuus edellyttää taloudellista raportointia ja valvontaa koskevien asioiden valmistelua koko hallitusta pienemmässä kokoonpanossa. Kyseisen suosituksen perusteluissa luetellaan lista niistä taloudelliseen raportointiin liittyvistä tehtävistä, jotka ovat lainsäädännön perusteella pörssiyrityksen toimielimen vastuulla.

Toimivaltainen viranomainen

Suomessa tilintarkastajien valvonnasta ja tilintarkastuksen yleisestä ohjauksesta ja kehittämisestä vastaa PRH:ssa oleva Tilintarkastusvalvonta, josta säädetään TTL:n 7 luvun 1 ja 2 §:ssä. Finanssivalvonta puolestaan valvoo finanssimarkkinoilla toimivien toimintaa, joita ovat valvottavat ja muut finanssimarkkinoilla toimivat. Näihin Finanssivalvonnan valvottaviin tai muihin finanssimarkkinoilla toimiviin kuuluvat muun muassa vakuutusyritykset, luottolaitokset ja noteeratut yhteisöt eli ns. yleisen edun kannalta merkittävät yhteisöt. Tätä toimivaltajakoa Tilintarkastusvalvonnan ja Finanssivalvonnan välillä on pidetty selvänä. Artiklan mukainen päävastuu tilintarkastusmarkkinoiden seurannasta kuuluu Tilintarkastusvalvonnalle lukuun ottamatta tarkastusvaliokuntien toimintaa, josta ehdotetaan säädettäväksi osakeyhtiölaissa, osuuskuntalaissa ja laissa luottolaitoksista. Tarkastusvaliokunnat tulevat ehdotuksen mukaan olemaan tärkeä osa yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen hallintoa, joten niiden toiminnan seuranta ja arviointi istuu hyvin Finanssivalvonnan muun toiminnan yhteyteen. Artiklan 27 mukaisen raportin laatiminen ja toimittaminen asianmukaisille tahoille Euroopassa on

Tilintarkastusvalvonnan vastuulla. TTL 9 luvun 2 §:ssä säädetään Tilintarkastusvalvonnan ja Finanssivalvonnan valvontayhteistyöstä, Tarkoituksen mukaisen yhteistyön muodot kehittyvät edelleen ajan kuluessa, mutta voitaneen todeta, että artiklan 27 yhteydessä tämä tarkoittanee yhteistyötä myös edellä mainitun raportin laatimisessa.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on päivittää TTL vastaamaan muutospäätösiivon ja tilintarkastusasetuksen vaatimuksia. Direktiivistä johtuvat säännökset sisällytetään muutoksina TTL:iin. Näitä ovat muun muassa tilintarkastuksen sisältöön liittyvät asiat sekä ammattieettiset seikat. Asetuksen osalta lähtökohtana on, että se on suoraan sovellettavaa oikeutta, mutta tietyistä lähinnä jäsenvaltio-optioihin liittyvistä seikoista, kuten esimerkiksi asetuksen noudattamiseen liittyvästä valvontavastuun määräytymisestä samoin kuin tietyistä rotaatioon liittyvistä edellytyksistä, ehdotetaan säädettäväksi tilintarkastuslaissa. Tavoitteena on ollut käyttää kansalliset joustomahdollisuudet hyväksi mahdollisimman täysimääräisinä.

3.2 Toteuttamisvaihtoehdot

Teknisesti muutokset toteutetaan muuttamalla TTL:ia. Vaikka säännöstarkistuksia on suhteellisen suuri määrä, on tämä ratkaisu tarkoituksenmukaisempi kuin vaihtoehtoinen menettely antaa kokonaan uusi laki, joka kumoaisi nykyisen juuri annetun uuden lain.

Ratkaisua tukee se, että TTL valmisteltiin jo siltä pohjalta, että EU-lainsäädännön uudet vaatimukset saataisiin mahdollisimman helposti sisällytettyä kyseiseen uuteen lakiin.

TTL valmisteltiin lisäksi siten, että luvut on helppo uusia kerralla, koska jokaisen luvun sisällä on juokseva itsenäinen numerointi. Näin vältetään uusien numerokirjain-yhdistelmäpykälien laatiminen.

Tietyt ainoastaan yleisen edun kannalta merkittäviä yhteisöjä koskevat säännökset, kuten esimerkiksi tarkastusvaliokuntaa koskevat ehdotukset, toteutetaan säätämällä niistä osakeyhtiölaissa ja osuuskuntalaissa. Luottolaitoksista annetussa laissa (610/2014) on jo säännökset tarkastusvaliokunnasta.

3.3 Keskeiset ehdotukset

Johdanto

Suurin osa merkittävistä muutoksista perustuu suoraan direktiiviin. Yhtenä poikkeuksena tästä tilintarkastuksen kohdetta ehdotetaan muutettavaksi eduskunnan lausuman mukaisesti siten, että kohteesta poistetaan toimintakertomus. Tilintarkastuskertomuksen sisältöä ehdotetaan muutettavaksi muun muassa siten, että kertomuksessa on ilmoitettava tilintarkastajan toimipaikka. Uutena säännöksenä tilintarkastuslautakunnalle annettaisiin valtuudet julkistaa ilmoitus siitä, että tilintarkastajan antama tilintarkastuskertomus ei täytä siitä annettuja säännöksiä. Myös tilintarkastajan esteellisyyssäännöksiä laajennettaisiin. Lakiin lisätään myös pykälä tilintarkastajan siirtymisestä tilintarkastuskohteen palvelukseen.

Siirtymiseen liittyy ns. jäähdyttelyperiaate (cooling off period). Suurin muutos koskee ehkä kuitenkin seuraamusjärjestelmää. Direktiivissä säädetään, että seuraamusjärjestelmään tulisi kuulua muun muassa myös hallinnolliset taloudelliset seuraamukset, joita suomalaisessa jär-

jestelmässä ei ole ollut. Tästä johtuen esitetään lisättäväksi seuraamusmaksu sekä säännöksiä seuraamusmaksun määräämisestä. Myös seuraamusten julkistamisesta on laadittu oma pykälänsä.

Tilintarkastusasetus sisältää muutamia kohtia, joissa jäsenvaltio voi tehdä oman sääntelyvalintansa. Yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen tilintarkastajaa ja tilintarkastusta käsitellään omassa luvussaan. Nämä säännökset sisältävät lähinnä tilintarkastajien rotaatiota ja muiden kuin tilintarkastuspalveluiden rajoittamista koskevia säännöksiä.

Tilintarkastajan riippumattomuus ja esteellisyys

Tilintarkastajan riippumattomuusvaatimusta täsmennetään ottamalla lakiin määräys siitä, että tilintarkastajan on oltava riippumaton tarkastuskohteesta koko tarkastettavana olevan tilinpäätöksen kattaman ajan. Lisäys liittyy nimenomaan tarkastuksen kattamaan aikaan. Myös eräitä pienempiä teknisiä tarkennuksia ehdotetaan.

Riippumattomuutta uhkaavien tekijöiden torjumiselle ei aiemmin ole säädetty määräaika. Nyt ehdotetaan säädettäväksi, että eräissä tilanteissa, kuten yritysjärjestelyissä, tilintarkastajan on ryhdyttävä uhkia torjuviin toimiin 3 kuukauden kuluessa tai luovuttava toimeksiannosta.

Esteellisyysperusteisiin ehdotetaan lisättäväksi nimenomainen säännös rahoitusvälineistä, koska niiden aiheuttamaa esteellisyyttä arvioitaessa tilintarkastajan lähipiiri määritellään muutetun tilintarkastusdirektiivin perusteella eri tavalla kuin muissa esteellisyysperusteissa.

Riippumattomuuteen ja esteellisyyteen liittyvät muutosehdotukset perustuvat tilintarkastusdirektiiviin.

Seuraamukset

Direktiivin VII luvussa käsitellään tutkintaa ja seuraamuksia. Direktiivi lähtee siitä, että jäsenvaltioiden toimivaltaisilla viranomaisilla on valtuudet toteuttaa ainakin direktiivissä määritellyjä hallinnollisia toimenpiteitä ja seuraamuksia. Näitä ovat muun muassa kielto jatkaa moitittavaa toimintaa, seuraamusten julkistaminen, määräaikainen kielto toimia tilintarkastusyhteisön hallintoelimissä, määräaikainen hyväksymisen peruuttaminen, hallinnolliset taloudelliset seuraamukset sekä ilmoitus, että tilintarkastuskertomus ei täytä direktiivin vaatimuksia.

Suomen seuraamusjärjestelmä on kattanut huomautuksen, varoituksen sekä hyväksymisen peruuttamisen joko pysyvästi tai määräajaksi. Olemassa olevaan seuraamusjärjestelmään ollaan oltu melko tyytyväisiä. Järjestelmä ei kuitenkaan täytä kaikkia direktiivin vaatimuksia.

Lähtökohtana seuraamusjärjestelmän uudistamisessa pidettiin olemassa olevaa järjestelmää. Huomautus ja varoitus ehdotetaan säilytettäväksi lähes nykyisessä muodossaan. Samoin ehdotetaan säilytettäväksi hyväksymisen peruuttaminen joko pysyvästi tai määräajaksi. Uudet seuraamukset koskisivat vain tiettyjä tilanteita, joissa ne voitaisiin määrätä huomautuksen, varoituksen tai hyväksymisen peruuttamisen sijasta.

Direktiivin mukaan toimivaltaisella viranomaisella tulee olla mahdollisuus kieltää tilintarkastajaa jatkamasta tai toistamasta moitittavaa toimintaa. Ehdotukseen ei kuitenkaan ole katsottu tarpeelliseksi lisätä tätä koskevaa erillistä pykälää, vaan on katsottu käytännön mukaisesti, että seuraamukseen kuuluu olennaisena piirteenä kielto jatkaa tai toistaa seuraamuksen perustana olevaa toimintaa. Uutena elementtinä ehdotetaan lisättäväksi määräaikaista kieltä toimia tilintarkastusyhteisön hallintoelimissä. Direktiivin edellyttämä hallinnollinen taloudellinen seu-

raamus olisi edellä mainittu seuraamusmaksu. Seuraamusmaksu voidaan määrätä tilintarkastajalle, mikäli tämä rikkoo tilintarkastuskohteen palvelukseen siirtymiseen liittyvää ns. jäähdytelyjaksoa.

Pienyrityshelpotukset

Tilintarkastusdirektiivin IV luku sisältää uusia säännöksiä ns. pienyrityshelpotuksista. Kyseisessä luvussa säädetään muun muassa ammattietiikasta, riippumattomuudesta, objektiivisuudesta, luottamuksellisuudesta ja salassapitovelvollisuudesta. Luvussa annetaan jäsenmaalle mahdollisuus säätää eräiden lähinnä tilintarkastajan toiminnan järjestämistä koskevien säännösten osalta helpotuksia (ns. pienyrityshelpotukset) saman direktiivin 2 artiklan 1 kohdan b ja c alakohdissa tarkoitetuissa tilintarkastuksissa (ns. pienyritysten tilintarkastukset).

Direktiivissä pienyrityksellä tarkoitetaan tilinpäätösdirektiivin 3 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua pienyritystä eli yritystä, jolla vähintään kaksi seuraavista kolmesta raja-arvosta ei ylity tilinpäätöspäivänä: a) taseen loppusumma 4 000 000 euroa, b) liikevaihto 8 000 000 euroa c) työntekijöitä tilikauden aikana keskimäärin 50. Jäsenvaltiot voivat asettaa raja-arvoja, jotka ylittävät a ja b alakohdassa määritetyt raja-arvot. Raja-arvo ei kuitenkaan saa ylittää 6 000 000 euroa taseen loppusumman osalta eikä 12 000 000 euroa liikevaihdon osalta. Suomen kirjanpitolaisissa (1336/1997) vastaava määritelmä on 1 luvun 4 a §:ssä. Kansallinen yritys rakenne huomioon ottaen valtaosa yrityksistä kuuluu määritelmän piiriin.

Direktiivissä ei ole rajoitettu tai muutoinkaan määritelty helpotusten sisältöä, joten ne ovat kansallisessa harkinnassa.

Pienyrityshelpotuksia voidaan tilintarkastusdirektiivin mukaan antaa seuraavista IV luvun säännöksistä: a) ”Valmistautuminen lakisääteiseen tilintarkastukseen ja riippumattomuuteen kohdistuvien uhkien arvioiminen” kokonaisuudessaan (22 b artikla), b) ”Lakisääteisten tilintarkastajien ja tilintarkastusyhteisöjen toiminnan sisäinen organisointi” kokonaisuudessaan (24 a artikla) ja c) ”Työn organisoiminen” (24 b artiklan kohdat 3 ja 6).

Esityksessä ehdotetaan pienyrityksiä koskevien helpotusmahdollisuuksien hyödyntämistä. Yleisesti helpotusten taustalla on tarpeettoman hallinnollisen työn vähentäminen. Ehdotettujen helpotusten ei kuitenkaan ole arvioitu olevan erityisen merkittävä periaatteelliselta tai myöskään käytännön kannalta. Helpotusten käyttöön ottamisella ei ole arvioitu olevan vaikutuksia tilintarkastajiin kohdistuvaan käytännön valvontatyöhön.

Valtaosa direktiivin uusista säännöksistä, joista on mahdollisuus säätää pienyrityshelpotuksia, sisältää sellaista toiminnan perusjärjestämiseen liittyvää normitusta, jota tilintarkastajan entuudestaan jo edellytetään noudattavan voimassa olevien säännösten kuten hyvän tilintarkastustavan perusteella. Direktiivin uusi sääntely sisältää kuitenkin joitain toiminnan järjestämistä koskevia vaatimuksia, joiden on arvioitu menevän pidemmälle, kuin mitä tähän mennessä on tilintarkastajilta edellytetty. Nykytilaa ei kuitenkaan ole pidetty näiltä osin siten puutteellisena, että olisi tarpeen tiukentaa tilintarkastajiin kohdistuvaa sääntelyä pienyritysten tilintarkastuksissa.

Esityksen valmistelun yhteydessä on arvioitu, että ehdotetuilla helpotuksilla olisi jonkin verran vaikutusta pienyrityksiä tarkastaville pienille tilintarkastusyhteisöille. Vaikutusten arvioidaan olevan vähäisemmät yksittäisille tilintarkastajille. Käytännössä helpotuksilla ei olisi mitään vaikutusta suurille tilintarkastusyhteisöille, vaikka niilläkin on paljon pienyrityksiä tarkastettavanaan.

Yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen tilintarkastajat

Tilintarkastusasetus on suoraan sovellettavaa oikeutta sen tultua voimaan 17 päivänä kesäkuuta 2016. Asetus kuitenkin sisältää muutamia säännöksiä, joista jäsenvaltiot ovat voineet säätää poikkeavasti, ns. jäsenvaltiopoikkeukset.

Ehdotuksen lähtökohtana on, että Suomessa otettaisiin käyttöön mahdollisimman monta jäsenvaltiopoikkeusta. Yleisen edun kannalta merkittävään yhteisön tilintarkastajan enimmäistoimikaudeksi esitetään 10 vuotta. Tätä enimmäiskesto voidaan jatkaa, mikäli tilintarkastus kilpailutetaan. Tällaisten toimikausien yhteenlaskettu kesto voi siis olla enintään 20 vuotta siten, että enimmäiskesto sisältää sekä kilpailutusta edeltävän toimikauden (10 vuotta) että kilpailutuksen jälkeisen toimikauden (10 vuotta) yhteenlaskettuna. Poikkeuksellisesti enimmäiskesto voidaan pidentää 24 vuoteen eli 14 vuodella, jos 10 vuoden enimmäiskesto on saavutettu ja jos sen jälkeen useampi kuin yksi tilintarkastaja on valittuna, jotka antavat yhteisen tilintarkastuskertomuksen.

Muiden kuin tilintarkastuspalveluiden rajoittamisessa ehdotetaan hyödynnettäväksi mahdollisuutta arvomääritys- ja veropalveluiden tarjoamiselle. Sallituiksi veropalveluiksi katsotaan verolomakkeiden täyttäminen, julkisten tukien ja verokannustimien yksilöiminen, verotarkastuksessa avustaminen, välittömien ja välillisten verojen sekä laskennallisten verojen laskeminen ja veroneuvonta.

Tarkastusvaliokunta

Tarkastusvaliokunnasta ehdotetaan säädettäväksi osakeyhtiölaissa ja osuuskuntalaissa. Ehdotuksessa säädetään muutosdirektiivin mukaisesti pääsääntönä, että kaikilla yleisen edun kannalta merkittävillä yhteisöillä tulee olla tarkastusvaliokunta. Ehdotuksen mukaan tarkastusvaliokunta olisi hallituksen elin. Koska Suomessa on monta sellaista yleisen edun kannalta merkittävää yhteisöä, jonka hallitus on kokoonpanoltaan pieni, ehdotetaan myös, että hallitus voisi hoitaa tarvittaessa tarkastusvaliokunnan tehtävät. Direktiivi mahdollistaa, että tiettyjen yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen osalta voidaan poiketa tarkastusvaliokuntavaatimuksesta. Näitä ovat muun muassa sellaisten emoyritysten tytäryhtiöt, joiden emoyrityksillä on jo tarkastusvaliokunnat. Näihin poikkeusyhteisöihin kuuluvat myös tietyt yhteissijoitusyritykset, vaihtoehtoiset sijoitusrahastot sekä omaisuusvakuudellisten arvopaperien liikkeeseenlaskijat. Luottolaitoksia koskeva tarkastusvaliokuntaa koskeva sääntely sisältyy jo voimassa olevaan luottolaitostoiminnasta annettuun lakiin, jota ei ole katsottu tarpeen muuttaa, sillä se vastaa sisällöltään muutosdirektiivin säännöksiä.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Tilintarkastajat ja tilintarkastusyhteisöt

EU:n uudistuva tilintarkastussääntely väistämättä lisää tilintarkastajien ja tilintarkastusyhteisöjen hallinnollista taakkaa, joka ilmenee muun muassa kasvavina kustannuksina sekä ajankäytön osittaisena kohdistumisena muuhun kuin itse varsinaiseen tilintarkastustyöhön. Taloudelliset vaikutukset ovat selvästi kaikkien suurimmat niille tilintarkastajille, jotka tarkastavat yleisen edun kannalta merkittäviä yhteisöjä. Näitä yleisen edun kannalta merkittäviä yhteisöjä tarkastaa Suomen Tilintarkastajat ry:ltä saatujen tietojen mukaan 16 tilintarkastusyhteisöä ja 6 yksittäistä tilintarkastajaa.

Asetuksen asettamista uusista velvoitteista saattaa seurata jonkin verran nousua 3 luvun mukaisen tilintarkastuksen kustannuksiin, mikä johtunee siitä, että tilintarkastusyhteisöjen hallinnolliset tehtävät selkeästi kasvavat. Lisäksi kun asetuksessa tilintarkastajien liiketoiminnan harjoittamista rajoitetaan sulkemalla pois tiettyjä toimintoja luvallisten tehtävien joukosta, vaikuttaa se väistämättä tulojen määrän pienenemiseen, ellei tätä pystytä jollain tavoin kompensoimaan, esimerkiksi tuottamalla muita palveluita muille kuin omille tilintarkastusasiakkaille. Toisaalta tiettyjen tehtävien poissulkeminen vaikeuttaa monipuolisen asiantuntemuksen ylläpitämistä tilintarkastuksen tukena. Suomen Tilintarkastajat ry:n teettämän tutkimuksen mukaan muiden kuin tilintarkastuspalveluiden tarjoaminen parantaa tilintarkastuksen laatua ja siksi kiellettyjen palveluiden listaamisella voi olla negatiivisia vaikutuksia tilintarkastuksen laatuun. Tällä hetkellä on mahdotonta arvioida, kuinka paljon uudet velvoitteet lisäävät tilintarkastajien hallinnollisia kustannuksia. Lisäksi on epävarmaa, kuinka paljon kustannukset kokonaisuudessaan lisääntyvät. Todennäköistä kuitenkin on, että suurin osa kustannuksista siirtyy tilintarkastusasiakkaiden kannettavaksi. Koska kustannukset aiheutuvat EU-sääntelyn pakottavasta sisällöstä, ei niiltä voida välttyä kansallisin keinoin.

On lähes mahdotonta arvioida, mikä merkitys ehdotetuilla muutoksilla on muihin kuin edellä mainittuihin yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen tilintarkastajiin. Ainakin hallinnollisten kustannusten voi katsoa kasvavan jonkin verran esimerkiksi asiakasrekisterin pitoon liittyvien vaatimusten myötä. Koska Suomessa on melko pienet tilintarkastajamarkkinat, voi olla, että jossain määrin tiettyjä tehtäviä siirtyy muille kuin niille tilintarkastajille, jotka tällä hetkellä palvelevat yleisen edun kannalta merkittäviä yhteisöjä. Tämä avaa uusia liiketoimintamahdollisuuksia pienemmille tilintarkastusyhteisöille tai yksittäisille tilintarkastajille. Toisaalta kun eduskunnan lausuman perusteella ehdotetaan tilintarkastuksen kohteesta poistettavaksi toimintakertomus, tulee tämä vaikuttamaan ehkä jonkin verran toimintakertomuksen tarkastuksen luonteeseen, mutta ei välttämättä käytettävään tuntimäärään, koska toimintakertomus tulee kuitenkin käydä läpi, jotta tilintarkastaja voi antaa lausunnon tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen tietojen yhdenmukaisuudesta.

Yksittäisen tilintarkastajan kannalta siirtyminen tarkastuskohteen palvelukseen hankaloituu. Säännöksissä edellytetään tietyn jäähdyttelyajanjakson kulumista, ennen kuin siirtymisen voi tehdä. Tämä voi hankaloittaa toimeentulon hankkimista jäähdyttelyjakson aikana tai vaikuttaa yleensä siirtymiseen tilintarkastusalan ulkopuolelle.

Tilintarkastustoimialan kannalta on tärkeää, että alalle hakeutuu sellaista uutta työvoimaa, joka sitoutuu alalle sekä päävastuullisena tilintarkastajana toimimiseen. Uudistuksen vaikutusta alalle pyrkivien määrään on vaikea arvioida.

Yleisen edun kannalta merkittävät yhteisöt

Tilintarkastajien lisääntyvien velvoitteiden arvioidaan nostavan yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen tilintarkastukseen liittyviä kustannuksia. Osa näistä kustannuksista tulee tilintarkastajan korvausvastuun laajenemisesta seuraavan vakuutusurvan korotuksesta aiheutuvista lisäkustannuksista, jotka väistämättä siirretään tilintarkastusasiakkaan kustannettaviksi. Myös rotaatiosta voi aiheutua kilpailuttamisen kautta lisäkustannuksia aikaisempaan verrattuna. Varsinkin ne yritykset, jotka eivät ole aikaisemmin säännöllisin väliajoin kilpailuttaneet tilintarkastuspalveluita, joutuvat uusien haasteiden eteen sekä kustannusten nousun että kilpailuttamisprosessin perustamisen kautta. Kilpailuttamisprosessi vie arviolta yritykseltä aikaa noin puoli vuotta, jonka aikana joudutaan toimittamaan merkittävä määrä taustamateriaalia. Jos kyseessä on kansainvälisesti toimiva yritys, joudutaan materiaalia toimittamaan myös ulkomailla sijaitsevista toimipisteistä. Vaikka tilintarkastusyhteisöissä saattaa olla kilpailuttami-

seen erikoistuneista tiimejä, näin ei ole yrityspuolella. Yrityksissä prosessi vie niin ylimmän johdon, tarkastusvaliokunnan kuin taloushallinnonkin resursseja.

Jos yritys on aikaisemmin asioinut vain yhden tilintarkastusyhteisön kanssa, voi kiellettyjen tehtävien lista, johtaa siihen, että tuolla listalla olevat tehtävät on siirrettävä jollekin muulle taholle. Suomen kaltaisessa pienessä maassa vaihtoehtojen määrä on melko suppea. Periaatteessa kansainvälisesti toimivalla yrityksellä on Suomessa neljä vaihtoehtoa, joista yksi tilintarkastusyhteisöistä jää valintavaihtoehtojen ulkopuolelle, koska se toimii yrityksen nykyisenä tilintarkastajana. Kyseinen nykyinen tilintarkastaja ei nimittäin voi tarjota kiellettyjä palveluita tilintarkastusasiakkaalleen. Kun tilintarkastuspalvelut ostetaan yhdeltä taholta ja muut palvelut toiselta taholta, kokonaishinta saattaa olla korkeampi kuin ostettuna yhdeltä ja samalta toimijalta. Toisin sanoen palveluiden ostamista koskevat rajoitukset voivat vähentää yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen valinnan vapautta palveluiden hankkimisessa.

Niille yleisen edun kannalta merkittävälle yhteisöille, joilla ei vielä ole tarkastusvaliokuntaa, voi myös sen perustamisesta ja ylläpitämisestä aiheutua lisäkustannuksia. Lisäkustannuksia saattaa myös aiheutua, kun laissa säädetään sellaisista tehtävistä, joita hallitus tai hallituksen tarkastusvaliokunta ei ole aikaisemmin hoitanut. Lisäkustannusten määrää on vaikea arvioida, koska yritykset ovat erilaisia ja niiden olemassa olevien valintaprosessien taso voi olla erilainen. Sinänsä tarkastusvaliokunnan jäsenten palkkiot lisäävät vain marginaalisesti kustannuksia eli yhtiöistä riippuen noin 20 000-30 000 euroa vuodessa. Jäsen ehdokkaiden etsinnästä aiheutuu kuitenkin ylimääräisiä kustannuksia yrityksille. Lisäksi valintaprosessi vaatii yrityksen henkilöresurssien käyttöä.

Kirjanpitolain (1336/2006) 1 luvun 9 §:ssä tarkoitettuja yleisen edun kannalta merkittäviä yhteisöjä on Suomessa saatujen tietojen mukaan noin 500, joista pörssilistattuja on noin 130, luottolaitoksia noin 300 ja vakuutusyhteisöjä noin 60. Yleisen edun kannalta merkittäviä yhteisöjä tarkastaa Suomen Tilintarkastajat ry:ltä saatujen tietojen mukaan 16 tilintarkastusyhteisöä ja 6 yksittäistä tilintarkastajaa.

Tilintarkastusvelvolliset yhteisöt ja säätiöt

Eduskunnan lausuman mukaisesti ehdotetaan poistettavaksi tilintarkastuksen kohteesta toimintakertomus. Ne tilintarkastusvelvolliset, joilla on velvollisuus laatia toimintakertomus, joutuvat kuitenkin edelleen noudattamaan toimintakertomuksen sisällöstä annettuja säännöksiä. Toimintakertomusten sisällöstä on esimerkiksi asunto-osakeyhtiölaissa merkittävä määrä säännöksiä. Tilintarkastajan tarkastustoimenpiteet tulevat yhä kohdistumaan toimintakertomuksiin, mutta ei sillä tarkkuudella kuin itse tilinpäätökseen. Tilintarkastajan tulee varmistaa, että tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen tiedot ovat yhdenmukaisia. Lisäksi tilintarkastajan tulee muun muassa tiettyjen kertomusten osalta varmistaa niiden olemassaolo. Kun toimintakertomukseen kohdistuu erilaisia, vaikka ei varsinaisen tilintarkastuksen taseisia, tarkastusvaatimuksia, voitaneen olettaa, että toimintakertomusten läpikäymiseen tarvittava aika ei tule olennaisesti vähenemään. Tilintarkastuksen kohteen rajoittamisesta siten, että toimintakertomus poistetaan, ei näin ollen voida arvioida syntyvän yrityksille kustannussäästöä.

Tarkastuskohteiden osakkeenomistajat/omistajat

Osakkeenomistajien/omistajien asemaan ei esityksellä ole huomattavia vaikutuksia. Kustannusten nousu ei liene sitä suuruusluokkaa, että se vaikuttaisi olennaisesti yhteisön tai säätiön taloudelliseen asemaan ja sitä kautta esimerkiksi osingonmaksukykyyn. Kustannusten nousu koskee erityisesti yleisen edun kannalta merkittäviä yhteisöjä.

Yhtiökokous valitsee tilintarkastajan. Tilintarkastajan valinta on nykyisin ammattimaisempaa kuin aikaisemmin. Mikäli yhtiössä on tarkastusvaliokunta, käyttävät tarkastusvaliokunnan jäsenet yhtiön johdon lisäksi runsaasti aikaa tilintarkastuksen kilpailuttamisprosesseihin. Näin yhtiökokoukselle tehtävä ehdotus on tarkan harkinnan tulos. Mikään ei tietysti estä yhtiökokousta päättämästä tehdyn hallituksen esityksen vastaisesti. Yhtiökokouksen valinnanvapautta kuitenkin rajoittaa yleisen edun kannalta merkittävässä yhteisöissä tilintarkastusasetuksen säännökset rotaatiosta.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Tilintarkastusvalvonta on organisoitunut kokonaan uudelleen valvonnan siirryttyä 1 päivästä tammikuuta 2016 PRH:n yhteyteen. Järjestelmä uudistuksessa on siirron yhteydessä ollut mahdollista huomioida jo etukäteen osittain direktiivin ja asetuksen myötä voimaan tulevia muutoksia. Uusi toimintamalli ja uudet seuraamukset vaativat erityisesti tilintarkastuslautakunnalta sen uudessa kokoonpanossa sekä sen sihteeristöltä ylimääräistä työtä siirtymävaiheen ajan. Samoin vastaavasti sihteeristöltä esittelijöinä edellytetään uusia toimintatapoja. Muutokset eivät huomattavasti lisää viranomaisten kustannuksia.

4.3 Ympäristövaikutukset

Ehdotuksella ei ole tunnettuja ympäristövaikutuksia.

4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Sääntelyn ja valvonnan lisäyksellä toivotaan olevan positiivisia vaikutuksia tilintarkastajakunnan arvostuksen ja luottamuksen edistämiseksi. Muutos lisää myös luottamusta markkinoihin yleisesti.

5 Asian valmistelu

5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Työ- ja elinkeinoministeriö asetti 15 päivänä lokakuuta 2014 työryhmän selvittämään tilintarkastuslain ja siihen liittyvän muun sektorilainsäädännön muutostarpeet ottaen huomioon samalla EU:n tilintarkastusnormiston viimeaikainen kehitys. Työryhmä sai työnsä valmiiksi 12 päivänä marraskuuta 2015. Työryhmä ehdotti raportissaan muun muassa pienyrityshelpotusten sekä yleisen edun kannalta merkittäviä yhteisöjä tarkastavien tilintarkastajien rotaatiota koskevien enimmäiskestojen käyttöönottoa. Lisäksi työryhmä ehdotti seuraamusjärjestelmän osittaista uudistamista vastaamaan direktiivin vaatimuksia muun muassa ottamalla käyttöön hallinnollisena taloudellisena seuraamuksena seuraamusmaksun.

5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Keskeisimpien sidosryhmien kannat selvitettiin viime vuodenvaihteessa suoritetulla lausuntokierroksella. Lausuntopyyntö lähetettiin 41 taholle. Lausunnon toimitti 19 eri tahoa, joista kaksi ilmoitti, että heillä ei ollut lausuttavaa asiaan. Edellisten lisäksi lausunnon toimitti 6 tahoa. Lausunnon antoivat seuraavat: Director's Institute of Finland - Hallitusammattilaiset ry, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Ernst & Young Oy, Finanssialan Keskusliitto, Finanssivalvonta, Hanken Svenska Handelshögskolan, JHTT-lautakunta, korkein hallinto-oikeus, KPMG Oy Ab, Nasdaq Helsinki Oy, oikeusministeriö, Patentti- ja rekisterihallitus, puolustusministeriö, PricewaterhouseCoopers Oy, Rauno Satopää, sisäministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, Suomen Asiakastieto Oy, Suomen Asianajajaliitto, Suomen Tilintarkastajat ry, Suomen Yrittäjien Liitto.

täjät, Säätiöiden ja rahastojen neuvottelukunta ry, Tilintarkastuslautakunta, Oy Tuokko Ltd ja Lasse Åkerblad.

Lausunnoissa kiinnitettiin erityisesti huomiota muun muassa tilintarkastuskertomukseen ja siihen liittyviin lausumiin. Tilintarkastajia edustavat tahot olivat sitä mieltä, että lausumia ei tulisi ottaa mukaan tilintarkastuskertomukseen, mutta Elinkeinoelämän keskusliitto EK ja Suomen Yrittäjät kannattivat lausumien ottamista kertomukseen ehdotetuilla rajauksilla eli lausumien perustuminen suoritettuun tilintarkastukseen sekä huomattavien lisätöiden välttäminen. Esityksessä on mahdollisuus lausumien pyytämiseen säilytetty, sillä on katsottu, että edellytykset lausumien antamiselle ovat riittävät (perustuminen suoritettuun tilintarkastukseen sekä huomattavien lisäkustannusten välttäminen) sekä mahdollisuus vaatia lausumien sisällyttämistä tilintarkastuskertomukseen vahvistaa omistajien oikeusturvaa.

Ehdotettuja hallinnollisia seuraamuksia kommentoi 12 lausunnonantajaa. Tilintarkastajia edustavien yhteisöjen mielestä seuraamuksia koskeva ehdotus on monimutkainen ja epäselvä sekä ehdotetut maksut olivat liian suuria. Tähän kantaan yhtyi myös Elinkeinoelämän keskusliitto EK. Suomen Yrittäjät puolestaan totesi, että nykyinen hyvä järjestelmä ei täytä direktiivin vaatimuksia. Patentti- ja rekisterihallitus puolestaan kommentoi, että tehokas valvonta edellyttää, että valvovalla viranomaisella on käytössään riittävän tehokkaat keinot puuttua esiin tulleisiin rikkomuksiin ja laiminlyönteihin. Esityksessä on seuraamusjärjestelmää yksinkertaistettu sekä pyritty ottamaan mukaan direktiivin edellyttämät seuraamukset mahdollisimman rajatussa muodossa. Seuraamusmaksun osalta on lähdetty liikkeelle direktiivissä mainitusta vastuussa olevan henkilön taloudellisesta vahvuudesta, jota direktiivin mukaan osoittaa esimerkiksi yrityksen kokonaisliikevaihto tai luonnollisen henkilön kohdalla vuosiansiot. Seuraamusmaksun suuruuden osalta on pyritty seuraamaan muiden Pohjoismaiden esitysten linjauksia. Lisäksi luonnollisen henkilön kohdalla seuraamusmaksun alaraja poistettiin. Luonnollisen henkilön kohdalla ehdotetaan kuitenkin ylärajan nostoa, koska työryhmän mietinnössä ehdotettua 10 000 euron ylärajaa ei pidetty riittävän ennalta estävänä. Lisäksi seuraamusmaksun käyttö on pyritty rajaamaan selkeästi tiettyihin tekoihin ja laiminlyönteihin sekä koskemaan vain tahallisia tai törkeän tuottamuksellisia tekoja.

Lausunnonantajista viisi on ollut sitä mieltä, että kiellon toimia yleisen edun kannalta merkittävän yhteisön toimielimessä tulisi liittyä vain tilintarkastajan valinnan valmisteluun. Kiellosta tulisi poistaa muiden kuin tilintarkastuspalveluiden hankkiminen. Ehdotuksessa on pyritty rajoittamaan kiellon soveltamisalaa ja rajaamaan se vain kolmeen eri vaihtoehtoon sen sijaan, että olisi ehdotettu kieltoa annettavaksi yleisesti direktiivin tai asetuksen säännösten rikkomisesta. Lisäksi esityksessä on katsottu, että muiden kuin tilintarkastuspalkkioiden määrän seuranta kuuluu hallituksen/tarkastusvaliokunnan tehtäviin. Lausunnonantajat ovat viitanneet, ettei hankinnan seuranta kuuluisi hallitukselle/tarkastusvaliokunnalle, mutta ehdotuksessa on kuitenkin katsottu, että hankinnan seuranta kuuluisi hallintoelimelle. Arvopaperimarkkinayhdistyksen Hallinnointikoodissa 2015 on muun muassa todettu, että tarkastusvaliokunnan tehtäviin kuuluisi arvioida oheispalveluiden tarjoamista yhtiöille, joten muiden kuin tilintarkastuspalveluiden määrän seurannan ei voi katsoa olevan uusi velvoite eikä myöskään sellainen velvoite, jonka laiminlyönnistä ei voitaisi määrätä seuraamusta.

Säännökset tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta eivät kuuluneet alun perin direktiivin ja asetuksen täytäntöönpanoon Suomen lainsäädännössä. Tästä huolimatta lähes kaikki lausunnonantajat lausuvat asiasta. Suurin osa lausunnonantajista yhtyi eduskunnan lausumaan, että toimintakertomus tulisi poistaa tilintarkastuksen kohteesta. Oikeusministeriö kuitenkin totesi, että toimintakertomuksella voi olla erilainen merkitys muissa kuin noteeratuissa yhtiöissä. Oikeusministeriö kiinnitti huomiota, että tilintarkastuksella voi olla erityistä merkitystä noteeraamattomissa yhtiöissä ja muissa yhteisöissä, joissa arvopaperimarkkinoiden sääntely ja insti-

tuutiot eivät muuten tue omistajien tiedonsaantia eikä omistajilla ole vastaavia mahdollisuuksia irtautua yhteisöstä kuin noteeratuissa yhtiöissä. Esimerkkinä oikeusministeriön lausunnossa mainittiin, että yksityinen osakeyhtiö, jossa on enemmistöosakkaan lisäksi vähemmistöosakkaina sijoittajia tai avainhenkilöstöä, tai kertomuksen sisältö voi olla määrämuotoinen ja tarpeen kirjanpitovelvollisen toiminnan tavoitteiden arvioimiseksi, kuten asunto-osakeyhtiöissä. Yksi lausunnon antaneista tilintarkastusyhteisöistä kannatti toimintakertomuksen säilyttämistä tilintarkastuksen kohteena. Esityksessä ehdotetaan toimintakertomuksen poistamista tilintarkastuksen kohteesta eduskunnan lausuman mukaisesti.

Liittyen toimintakertomuksen poistamiseen tilintarkastuksen kohteesta muutamat lausunnonantajat totesivat, että samalla kun tilintarkastuslain tilintarkastuksen kohdetta muutetaan siten, että toimintakertomus ei enää ole tilintarkastuksen tasoisen tarkastuksen kohteena, tulisi myös kirjanpitolakia muuttaa siten, että edellytyksenä ei enää olisi, että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat oikean ja riittävän kuvan toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Laki kirjanpitolain muuttamisesta (1620/2015) tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 2016. Uusien säännösten soveltamisesta saadaan keväällä 2016 laadittavien tilinpäätöksen myötä ensimmäiset kokemukset. Kirjanpitolaki sääntelee kirjanpitovelvollisen toimintaa ja velvollisuuksia, kun taas tilintarkastuslaki sääntelee tilintarkastusta ja tilintarkastajia. Lakien perusteella määräytyvä työnjako on siten selkeästi toisistaan poikkeava. Siksi on katsottu, että kirjanpitolain muuttaminen ei tässä yhteydessä ole välttämätöntä tai tarpeellista. Esityksessä ei ehdoteta juuri muutetun kirjanpitolain uudelleen avaamista ja muuttamista.

Yli puolet lausunnonantajista ehdotti myös hallinnon tarkastuksen poistamista tilintarkastuksen kohteesta. Oikeusministeriö huomautti kuitenkin lausunnossaan, että hallinnon tarkastuksen kohteena on muun muassa kirjanpitovelvollisen yhteisön osakkaiden yhteisölakiin perustuvan yhdenvertaisuusperiaatteen noudattaminen (mukaan lukien lähipiiritoimet) ainakin siltä osin kuin se ilmenee tilintarkastuksen kohteena olevasta aineistosta. Lisäksi hallinnon tarkastuksen kohteena on se, että kirjanpitovelvollisen johdon taloudelliset etuudet eivät ylitä sovit-
tuja ja tällaiseksi etuuksiksi ilmoitettuja määriä. Yksi tilintarkastusyhteisö kannatti hallinnon tarkastuksen säilyttämistä tilintarkastuksen kohteena. Esityksessä on katsottu, että huolimatta laajasta kannatuksesta poistaa toimintakertomuksen lisäksi hallinnon tarkastus tilintarkastuksen kohteesta, esitetään sen säilyttämistä. Ilman yksityiskohtaista syvällistä analyysiä siitä, mitä molempien poistaminen tilintarkastuksen kohteesta merkitsisi eri sidosryhmille, ehdotetaan hallinnon tarkastuksen sisällyttämistä tilintarkastuksen kohteeseen, kunnes riittävä varmuus poistamisen vaikutuksista on hankittu. Asian edelleen työstämistä varten tullaan perustamaan työryhmä.

Pääasiassa lausunnonantajat kannattivat useimpia muutoksista. Hallituksen esitysluonnoksen valmistuttua järjestettiin vielä kuulemistilaisuus, johon kutsuttiin 15 tahoa. Tilaisuuteen osallistui 20 henkilöä edustaen seuraavia tahoja: Elinkeinoelämän Keskusliitto EK, Finanssialan Keskusliitto, Finanssivalvonta, JHTT-yhdistys, Keskuskauppakamari, KPMG Oy, oikeusministeriö, Roschier asianajotoimisto, sosiaali- ja terveysministeriö, Suomen Tilintarkastajat, Suomen Yrittäjät, Tilintarkastusvalvonta (Patentti- ja rekisterihallitus) ja valtiovarainministeriö. Hallituksen esitys laadittiin virkamiestyönä työryhmän raportin pohjalta arvioiden samalla annettujen lausuntojen sekä kuulemistilaisuuden vaikutusta esitykseen. Hallituksen esityksen valmistelussa avustivat myös oikeusministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö sekä valtiovarainministeriö omien toimivaltaansa kuuluvien lakien osalta.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Tilintarkastuslaki

1 luku Yleiset säännökset

1 §. *Soveltamisala.* Pykälän 1 momentti vastaa voimassa olevan lain vastaavaa momenttia.

Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että 10 luvun uudet seuraamukset koskevat myös toimintaa, johon sovelletaan julkishallinnon ja –talouden tilintarkastuksesta annettua lakia (1142/2015).

Pykälän 3 momentti vastaa voimassa olevan lain vastaavaa momenttia.

Pykälän 4 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että tilintarkastaja tilintarkastajan ominaisuudessa harjoittamaan muuhun toimintaan sovelletaan myös 10 luvun uusia seuraamuksia.

Pykälän 5 momentti vastaa voimassa olevan lain vastaavaa momenttia.

Pykälään ehdotetaan uutta 6 momenttia. Momentti on luonteeltaan selventävä ja siinä todettaisiin, että yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen tilintarkastuksesta säädetään lisäksi Euroopan unionin tilintarkastusasetuksessa. Yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen tilintarkastukseen sovelletaan siten sekä tätä lakia että Euroopan unionin tilintarkastusasetusta. Lisäksi muualla lainsäädännössä voi olla tilintarkastusta koskevia erityissäännöksiä. Yleisen edun kannalta merkittävät yhteisöt määritellään kirjanpitolain (1336/1997) 1 luvun 9 §:ssä.

Tilintarkastusasetus on suoraan sovellettavaa oikeutta Suomessa, eikä sitä lähtökohtaisesti saateta osaksi kansallista lainsäädäntöä. Asetuksessa on kuitenkin tiettyjä säännöksiä, joista voidaan kansallisina optioina säätää kansallisesti toisin. Esimerkiksi Euroopan unionin tilintarkastusasetuksen 5 artiklan 3 kohdan, 4 artiklan 3 kohdan 3 kappaleen, 15 artiklan 2 kappaleen sekä 17 artiklan 4 kappaleessa olevia toisinsäätämismahdollisuuksia on hyödynnetty tässä laissa.

2 §. *Määritelmät.* Pykälän johdanto ja 1-6 kohdat vastaavat voimassa olevan lain 1 luvun 2 §:n 1-6 kohtia.

Pykälän 7 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä olisi uusi konserniyrittäjien määritelmä. Konserniyrittäjällä tarkoitetaan kirjanpitolain 1 luvun 6 §:ssä tarkoitettua konserniyrittäjää.

Pykälään ehdotetaan uutta kohtaa 8, jossa määriteltäisiin säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena oleva yhteisö. Määritelmä on sama kuin voimassa olevan lain 1 luvun 2 §:n 7 kohta.

Pykälään ehdotetaan uutta kohtaa 9, jossa määriteltäisiin yleisen edun kannalta merkittävä yhteisö. Yleisen edun kannalta merkittävällä yhteisöllä tarkoitetaan kirjanpitolain 1 luvun 9 §:ssä tarkoitettua yleisen edun kannalta merkittävää yhteisöä.

Pykälään ehdotetaan uutta kohtaa 10, jossa määriteltäisiin, mitä tarkoitetaan tilintarkastusyhteisöjen muodostamalla ketjulla. Määritelmä vastaa direktiivin 2006/43/EY artiklan 2 kohdan 7 määritelmää.

Pykälään ehdotetaan uutta kohtaa 11, jossa määriteltäisiin, mitä tarkoitetaan ETA-valtiolla. ETA-valtio on Euroopan talousalueeseen kuuluva valtio, joita tällä hetkellä ovat Euroopan unionin jäsenmaat sekä Islanti, Liechtenstein ja Norja.

2 luku **Velvollisuus toimituttaa tilintarkastus**

2 §. *Tilintarkastusvelvollisuus.* Voimassa olevan lain 2 luvun 2 §:n 5 momenttia ehdotetaan selvennettäväksi siten, että se jaetaan kahdeksi erilliseksi momentiksi. Nykyistä 5 momenttia on käytännössä sovellettu paitsi tilintarkastusvelvollisuudesta vapautettujen yhteisöjen mahdollisuuteen määrätä tilintarkastuksen toimittamisesta myös mahdollisuudesta määrätä useamman tilintarkastajan valinnasta. Ehdotetulla muutoksella tätä tulkintaa selkeytetään säännöksessä. Ehdotetussa pykälän 5 momentissa säädetään ainoastaan tilintarkastusvelvollisuudesta pykälän 1-3 momenttien perusteella vapautettujen yhteisöjen mahdollisuudesta määrätä yhtiöjärjestyksessä, yhtiösopimuksessa tai säännöissä tilintarkastuksen toimittamisesta.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 6 momentti, jossa säädetään yhteisöjen ja säätiöiden mahdollisuudesta määrätä useamman tilintarkastajan valinnasta yhtiöjärjestyksessä, yhtiösopimuksessa tai säännöissä.

5 §. *Velvollisuus valita KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi vain siltä osin, että ”säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena oleva yhteisö” muutetaan ”yleisen edun kannalta merkittäväksi yhteisöksi”.

7 §. *Päävastuullinen tilintarkastaja.* Pykälän 1 momentin ensimmäinen virke vastaa voimassa olevan lain 2 luvun 7 §:n 1 momenttia. Momentin toinen virke on uusi ja se perustuu direktiivin 24 b artiklan 1 kohtaan, jonka mukaan keskeiset perusteet tilintarkastusyhteisön valitessa päävastuullista tilintarkastajaa ovat tilintarkastuksen laadun varmistaminen, riippumattomuus ja pätevyys.

Pykälän 2 momentin ensimmäinen virke vastaa voimassa olevan lain 2 luvun 7 §:n 2 momenttia. Momentin toinen virke on uusi ja se perustuu direktiivin 24 b artiklan 1 kohtaan, jonka mukaan päävastuullisen tilintarkastajan on oltava aktiivisesti mukana tilintarkastuksen suorittamisessa.

Pykälän 3 momentti vastaa voimassa olevan lain 2 luvun 7 §:n 3 momenttia.

11 §. *Tilintarkastajan valintaa rajoittavien sopimusehtojen kieltö.* Lukuun ehdotetaan uutta 11 §:ää, jossa vahvistetaan yhteisön tai säätiön yhtiömiesten, yhtiökokouksen tai vastaavan toimielimen tosiasiallista vapautta tehdä päätös siitä, kuka yhteisölle valitaan tilintarkastajaksi. Pykälän mukaan mitättömiä sopimusehtoja ovat sellaiset ehdot, joissa yhteisö tai säätiö sitoutuu rajoittamaan yhtiömiesten, yhtiökokouksen tai vastaavan toimielimen päätösvaltaa tilintarkastajan valintaa koskevassa asiassa. Mitättömiä olisivat siten esimerkiksi sellaiset rahoitussopimukset, joissa yhtiökokouksen tai vastaavan toimielimen vapautta valita tilintarkastaja rajoitetaan esimerkiksi ehdolla, jossa edellytetään, että tilintarkastajan tulisi kuulua tiettyyn tilintarkastajien ryhmään tai että tilintarkastaja tulisi valita sovitulta listalta. Selvyyden vuoksi todetaan, että ehdotettu uusi säännös ei koske yhtiösopimusta tai yhtiöjärjestykseen otettavia määräyksiä. Säännös ei myöskään vaikuta sellaisiin osakkaiden välisiin osakassopimuksiin, joissa yhteisö tai säätiö ei ole jäsenenä. Mitätön sopimusehto ei siten ole yhteisön toimielintä

velvoittava. Vastaava säännös on myös Euroopan unionin tilintarkastusasetuksen 16 artiklan 6 kohdassa. Valintaa rajoittavien sopimusehtojen kieltö perustuu tilintarkastusdirektiivin 37 artiklan 3 kohtaan.

3 luku **Tilintarkastuksen sisältö**

1 §. *Tilintarkastuksen kohde.* Pykälää on muutettu perustuen kirjanpitolain muutosta koskevaan eduskunnan vastauksessa (14.12.2015, EV 95/2015) olevaan lausumaan, jonka mukaan ”Eduskunta edellyttää, että tilintarkastuslain muuttamista koskevassa hallituksen esityksessä tehdään tarvittavat muutokset lainsäädäntöön siten, että varsinaisen tilintarkastuksen kohteena voi olla yksinomaan tilinpäätös ja toimintakertomukseen kohdistetaan vain direktiivien edellyttämät toimet.”

Pykälän *1 momentista* on siten poistettu toimintakertomus tilintarkastuksen kohteesta. Hallinnon tarkastus on kuitenkin jätetty tilintarkastuksen kohteeksi, koska hallinnon tarkastus on tärkeä osa tilinpäätöksen tarkastusta perustuen siihen, että sen yhteydessä tarkastetaan muun muassa yhtiön toimintaan liittyvät pöytäkirjat ja muu vastaava dokumentaatio. Tämä mahdollistaa yhteisön osakkaiden yhteisölakiin perustuvan yhdenvertaisuusperiaatteen noudattamisen tarkastamisen mukaan lukien lähipiiritoimet, ainakin siltä osin, kuin tiedot ilmenevät tilintarkastuksen kohteena olevasta materiaalista. Hallinnon tarkastuksen kohteena on myös johdon taloudellisten etuuksien sopimukseenmukaisuuden varmistaminen. Hallinnon tarkastuksella on erityinen merkitys niille yhteisöille, joissa arvopaperimarkkinoiden sääntely ei tue omistajien tiedonsaantia eikä omistajilla ole samanlaisia mahdollisuuksia irtautua yhteisöstä kuin säännellyllä markkinalla arvopaperinsa liikkeeseen laskeneiden yhteisöjen omistajilla on.

Pykälän *2 momentissa* säädetään, että jos muualla lainsäädännössä edellytetään tilintarkastusta niin, silloin sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään tilikauden tilintarkastuksesta ja sen sisällöstä. Toisaalta muualla lainsäädännössä saattaa olla tilintarkastuslakia täydentäviä säännöksiä, jolloin näitä täydentäviä säännöksiä sovelletaan. Momentti vastaa pääpiirteissään voimassa olevan lain 3 luvun 1 §:n 2 momenttia lukuun ottamatta pientä teknistä muutosta.

2 §. *Konsernin tilintarkastus.* Pykälän *1 momentti* vastaa voimassa olevan lain 2 §:ää.

Pykälään lisätään uusi *2 momentti*, jossa säädetään emoyrityksen tilintarkastajan ilmoitusvelvollisuudesta Tilintarkastusvalvonnalle, jos tilintarkastaja ei voi tarkastaa konsernitilinpäätöstä tai varmistua tilintarkastuksen asianmukaisuudesta 1 momentissa tarkoitetulla tavalla. Tilintarkastajan estyessä suorittamasta 1 momentissa säädettyjä tehtäviä tulee tilintarkastajan huolehtia asianmukaisten toimenpiteiden suorittamisesta ilmoitusvelvollisuuden lisäksi. Tällainen toimenpide voi olla muun muassa tilintarkastukseen liittyvän lisätyön teettäminen yrityksen tytäryhtiössä joko suoraan tai ulkoistamisen kautta. Pykälän 2 momentti perustuu tilintarkastusdirektiivin 27 artiklan 2 kohtaan.

3 §. *Kansainväliset tilintarkastusstandardit.* Pykälään ehdotetaan uutta *2 momenttia*, jossa säädettäisiin mahdollisuudesta 1 momentissa tarkoitettujen standardien joustavaan soveltamiseen pienyrityksessä noudattaen hyvää tilintarkastustapaa. Momentti perustuu tilintarkastusdirektiivin 26 artiklan 5 kohtaan, jonka mukaan standardeja voidaan näissä tarkastuksissa soveltaa suhteutettuna kyseisten yritysten toiminnan laajuuteen ja monimutkaisuuteen. Kansainvälisiä tilintarkastusstandardeja voidaan siten myös sen jälkeen, kun ne on unionissa 1 momentissa tarkoitetulla tavalla hyväksytty sovellettavaksi, soveltaa joustavasti ottaen huomioon pienyrityksen toiminnan laajuus ja monimutkaisuus. Pienyrityksille muodostuu näin ollen oma käytäntö, josta muokataan kunkin yrityksen kokoon ja toimintaan perustuva tarkastuksen sisältö.

Unionissa mahdollisesti sovellettavaksi hyväksyttävien standardien määritelmää on täsmennetty direktiivissä. Tilintarkastusdirektiivin 26 artiklan 2 kohdan mukaan kansainvälisillä tilintarkastusstandardeilla tarkoitetaan kansainvälisen tilintarkastajaliiton (IFAC) kansainvälisiä tilintarkastusstandardeja (International Standards on Auditing, ISA), kansainvälistä laadunvalvontastandardia (ISQC 1) ja muita niihin liittyviä standardeja, jos ne ovat merkityksellisiä tilintarkastuksen kannalta. Standardien hyväksyminen ei tapahdu komitologiamenettelyn mukaisesti, vaan komissio voi hyväksyä standardeja 26 artiklan 3 kohdassa säädettyjen edellytysten täytyessä sille delegoidun säädösvallan perusteella siten kuin tilintarkastusdirektiivin 48 artiklassa säädetään.

5 §. Tilintarkastuskertomus. Pykälän 1 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan tilintarkastajan tulee voimassa olevaa lakia vastaavasti antaa kultakin tilikaudelta päivätty ja allekirjoitettu tilintarkastuskertomus. Vaatimus päiväämisestä ja allekirjoittamisesta perustuu tilintarkastusdirektiivin 28 artiklan 4 kohtaan, jonka mukaan tilintarkastajan on allekirjoitettava ja päivättävä tilintarkastuskertomus. Jos yhteisössä tai säätiössä on valittu useampia tilintarkastajia, on kaikkien tilintarkastajien allekirjoitettava tilintarkastuskertomus. Ensimmäinen virke vastaa voimassa olevan lain 3 luvun 5 §:n 1 momentin ensimmäistä virkettä.

Pykälän 1 momentin toisen virkkeen mukaan tilintarkastuskertomuksessa on voimassa olevaa lakia vastaavasti yksilöitävä tilintarkastuskertomuksen kohteena oleva tilinpäätös ja tilinpäätöksen laatimista koskeva säännöstö, jota on noudatettu tilinpäätöstä laadittaessa. Vaatimus perustuu tilintarkastusdirektiivin 28 artiklan 2 kohdan a alakohtaan. Tilinpäätöksen yksilöiminen edellyttää ainakin tarkastuksen kohteen yhtiömuodon ja sen yritys- ja yhteisötunnuksen yksilöimistä samoin kuin tietoa ajanjaksosta, jonka tilinpäätös kattaa sekä ajankohdasta, jolle tilinpäätös on laadittu. Tilinpäätösnormiston osalta riittävää on voimassa olevan lain tapaan se, että tilintarkastuskertomuksesta ilmenee, minkä tilinpäätösnormiston mukaan tilinpäätös on laadittu: Suomen kirjanpitolainsäädännön vai Euroopan unionissa hyväksytyjen IFRS-standardien mukaisesti. Vaikka toimintakertomuksen sisältö ja laajuus kehittyvät ja muuttuvat jatkuvasti niin EU:ssa kuin sen ulkopuolella, niin tilintarkastus kohdistuu kuitenkin yhteisön tai säätiön taloudelliseen informaatioon.

Pykälän 1 momentin kolmannen virkkeen mukaan tilintarkastuskertomuksessa on ilmoitettava tilintarkastusstandardit, joita on noudatettu tilintarkastuksessa. Säännöksestä ehdotetaan poistettavaksi voimassa olevassa laissa oleva viittaus kansainvälisiin tilintarkastusstandardeihin, sillä siihen saakka, kunnes standardeja hyväksytään unionissa, noudatetaan Suomessa 4 luvun 3 §:n mukaista hyvää tilintarkastustapaa. Muutos vastaisi myös tilintarkastuskertomuksissa noudatettua käytäntöä. Komission hyväksytyä 3 §:ssä tarkoitettulla tavalla tilintarkastusta koskevia kansainvälisiä standardeja noudatettavaksi unionissa, tulisi näiden noudattamisesta ottaa tämän momentin edellyttämä maininta tilintarkastuskertomukseen. Noudatettavilla kansainvälisillä standardeilla tarkoitetaan standardeja kokonaisuutena, eikä yksittäisiä standardeja, kuten edellä olevan 3 §:n perusteluissa todetaan. Virke perustuu tilintarkastusdirektiivin 28 artiklan 2 kohdan b alakohtaan.

Pykälän 1 momentin neljännen virkkeen mukaan tilintarkastuskertomuksessa on yksilöitävä tilintarkastajan toimipaikka. Voimassa olevassa laissa ei ole vastaavaa edellytystä, vaikka käytännössä tilintarkastuskertomuksissa ilmoitetaan tilintarkastajan osoite.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tilintarkastuskertomuksen sisältämistä lausunnoista. Momentin 1 kohdan mukaan tilintarkastajan tulee antaa lausunto siitä, antaako tilinpäätös noudatetun tilinpäätössäännösten mukaisesti oikean ja riittävän kuvan yhteisön tai säätiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Voimassa olevassa laissa edellytetään oikean ja riittävän kuvan sijasta lausuntoa siitä, antavatko tilinpäätös ja toimintakertomus oikeat ja riittävät tie-

dot. Uusi muotoilu ”oikeasta ja riittävästä kuvasta” vastaa kirjanpitolain muutoksessa omak-suttua terminologiaa. Uusi muotoilu vastaa myös tilintarkastusdirektiivin 28 artiklan 2 kohdan c alakohtaa, jossa edellytetään tilintarkastajan näkemystä siitä, annetaanko tilinpäätöksessä oi-kea ja riittävä kuva noudatetun tilinpäätössäännösten mukaisesti.

Lisäksi 2 momentin 2 kohdan mukaan mainittuun lausuntoon sisältyy velvoite ottaa kantaa onko tilinpäätös laadittu noudatetun tilinpäätössäännösten mukaisesti. Se kattaa siten myös ti-lintarkastusdirektiivin 28 artiklan 2 kohdan c -alakohtan ii) kohdan vaatimuksen siitä, että ti-lintarkastuskertomuksessa on lausuttava, täyttääkö tilinpäätös lakisääteiset vaatimukset.

Pykälän 2 momentin 3 kohdan mukaan lausunto tulee antaa myös tilinpäätösdirektiivin 2013/34/EU 34 artiklan 1 kohdan toisen kappaleen a-kohdan ii-kohdassa edellytetystä vaati-muksesta koskien toimintakertomuksen laatimisesta sovellettavien lakisääteisten vaatimusten mukaisesti. Näitä lakisääteisiä toimintakertomusta koskevia säännöksiä on muun muassa kir-janpitolaissa, yhteisöainsäädännössä, säätiölaissa (487/2015) sekä erityislaeissa kuten arvo-paperimarkkina-laissa (746/2012), vakuutusyhtiölaissa (521/2008) ja laissa luottolaitostoimin-nasta.

Pykälän 2 momentin 4 kohdassa olisi lähes vastaava säännös kuin voimassa olevan pykälän 2 momentin 2 kohdassa siitä, että tilintarkastuskertomuksessa on oltava lausunto tilinpäätök-sessä ja toimintakertomuksessa esitetyn informaation ristiriidattomuudesta. Voimassa olevasta laista poiketen ehdotetaan ristiriidattomuuden sijasta käytettäväksi sanaa ”yhdenmukainen”, joka paremmin vastaa direktiivin englanninkielistä ilmaisua ”consistent”. Ristiriidattomuudel-la tai yhdenmukaisuudella tarkoitetaan niiden tietojen ristiriidattomuutta tai yhdenmukaisuut-ta, jotka välittömästi liittyvät yhteisön toiminnan tulokseen ja taloudelliseen asemaan. Asiasta tulee tilintarkastuskertomuksessa olla siten aina nimenomainen lausunto. Säännös perustuu ti-linpäätösdirektiivin 34 artiklan 1 kohdan a alakohtaan.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että tilintarkastajan antama, 2 momentissa tarkoitettu lau-sunto voi olla vakiomuotoinen, varauman sisältävä tai kielteinen. Voimassa olevan lain ”eh-dollinen” termin sijasta ehdotetaan käytettäväksi termiä ”varauman sisältävä”. Jos tilintarkas-taja ei voi antaa lausuntoa, on tilintarkastajan ilmoitettava siitä tilintarkastuskertomuksessa. Säännös vastaa tilintarkastusdirektiivin 28 artiklan 2 kohdan c alakohtaa.

Varauman sisältävällä lausunnolla tarkoitetaan ehdollista lausuntoa (qualified opinion) ja se tarkoittaa samaa kuin ehdollinen lausunto voimassa olevassa laissa. Varauman sisältävä lau-sunto annetaan silloin, kun vakiomuotoista lausuntoa ei voida antaa, mutta tilintarkastusta ra-joittavat tekijät tai erimielisyys tilintarkastuksen laatimisperiaatteista, niiden soveltamistavasta tai tilinpäätöksessä esitettyjen tietojen riittävydestä eivät ole niin merkittäviä, että ne edellyt-täisivät kielteisen tai avoimen lausunnon antamista. Varauman sisältävä lausunto annetaan va-kiomuotoisena muutoin paitsi tietyiltä osin tai tietyllä edellytyksellä. Kielteinen lausunto (ad-verse opinion) annetaan silloin, kun varauman sisältävä lausunto ei riittävällä tavalla tuo esiin tilinpäätöksen tai toimintakertomuksen harhaanjohtavuutta tai puutteellisuutta. Lausunto tulisi jättää antamatta (disclaimer of opinion), jos tilintarkastaja ei ole voinut suorittaa tilintarkastus-ta riittävässä laajuudessa, eikä siten voi antaa lainkaan lausuntoa.

Jos tilintarkastaja ei voi antaa vakiomuotoista lausuntoa, tilintarkastuskertomuksessa on ku-vattava rajoituksia sekä mahdollisia muutoksia, joita tilinpäätökseen tai toimintakertomukseen olisi pitänyt tehdä.

Pykälän 4 momentti on uusi ja vastaa tilinpäätösdirektiivin 34 artiklan 1 kohdan b alakohtan vaatimusta, että tilintarkastuskertomuksessa on lausuttava siitä, onko tilintarkastaja yrityksestä

ja sen toimintaympäristöstä tilintarkastuksen yhteydessä saamiensa tietojen ja käsitysten pohjalta havainnut olennaisia virheellisyyksiä toimintakertomuksessa, ja ilmoitettava kaikkien tällaisten virheellisyyksien luonteesta.

Pykälän 5 momentti vastaa voimassa olevan lain 3 luvun 5 §:n 4 momenttia.

Uudessa 6 momentissa ehdotetaan, että tilintarkastuskertomukseen sisällytetään myös muut yhtiökokouksen tai muun yhteisön tai säätiön toimielimen edellyttämät tilintarkastukseen liittyvät lausumat. Toimielimellä ei tässä tarkoiteta toimitusjohtajaa tai isännöitsijää tai muuta vastaavaa lainmukaista henkilöä. Yhden henkilön muodostama yksijäseninen hallitus muodostaa kuitenkin tällaisen toimielimen, joka voi edellyttää tämän pykälän mukaisia lausumia. Uuden säännöksen tarkoituksena on selventää oikeustilaa siltä osin, että yhtiökokous tai muu yhteisön ja säätiön toimielin voi edellyttää myös muita kuin edellä tässä pykälässä tarkoitettuja lausumia. Yhtiökokous tai vastaava toimielin voi kuitenkin edellyttää tilintarkastuskertomuksessa annettavaksi ainoastaan sellaisia lausumia, jotka perustuvat suoritettuun tilintarkastukseen, eivätkä siten muuta tilintarkastuksen kohdetta tai sisältöä. Näiden lausumien valmistelu ei myöskään saa aiheuttaa tilintarkastajalle merkittävää lisätyötä. Tällaisia yhteisön toimielimen edellyttämiä lausumia voivat olla esimerkiksi lausumat tuloksen käsittelystä tai lausuma vastuuvollisten vastuuvapaudesta. Näistä säädettiin vuoden 1994 tilintarkastuslain 19 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohdassa. Niistä kuitenkin luovuttiin vuoden 2007 tilintarkastuslaissa. Molemmat lausumat ovat luonteeltaan tilintarkastukseen liittyviä siten, että tilintarkastaja voi ne suoritetun tilintarkastuksen perusteella antaa ilman lisätyötä: esimerkiksi, jos esitys voitonjaosta tai tuloksen käsittelystä olisi yhteisö- tai säätiölain taikka yhteisön tai säätiön yhtiöjärjestyksen, yhtiösopimuksen tai sääntöjen vastainen, olisi tilintarkastajan puututtava siihen myös 4 momentin nojalla. Vastuuvapauslausuma on vastaavasti yhteydessä 4 momenttiin. Muista kuin suoritettuun tilintarkastukseen perustuvista lausumista olisi perusteltua laatia erillinen toimeksiantokirje.

Esimerkiksi tuloksen käsittelyä koskevassa lausumassa tilintarkastaja esittää tilintarkastuksen perusteella muodostamansa käsityksen esitetystä voitonjaosta tai tuloksen käsittelystä. Tilintarkastajan lausuma perustuu tällöin yhteisön tai säätiön toimivaltaisen toimielimen tekemään esitykseen. Tuloksen käsittelyä koskeva lausuma voi olla myönteinen tai kielteinen. Tilintarkastaja ilmaisee myönteisessä lausunnossa mielipiteenään sen, että tarkastuksen perusteella tilikauden voitto voidaan käyttää tai tappio kattaa ehdotetulla tavalla. Kielteisestä lausumasta on aina annettava 7 momentin mukaiset lisätiedot eli lausuma on perusteltava.

Vastuuvapauslausumassa tilintarkastaja puolestaan lausuu käsityksensä vastuuvapauden myöntämisestä yhteisön tai säätiön vastuuvollisille. Tilintarkastajan vastuuvapauslausuma ilmaisee tilintarkastajan tarkastuksensa perusteella muodostaman käsityksen siitä, onko olemassa perusteita vastuuvapauden myöntämiseen tai epäämiseen. Vastuuvapauslausuma koskee niitä yhteisön tai säätiön toimielinten jäseniä ja toimielimiä, joiden osalta tilinpäätöksen vahvistamisesta tai hyväksymisestä päättävä yhteisön toimielin tekee päätöksen vastuuvapauden myöntämisestä tai sen epäämisestä. Vastuuvolliset määräytyvät yhteisöä tai säätiötä koskevan lain mukaan. Yleensä vastuuvapauslausuma koskee kuitenkin ainakin yhteisön toimitusjohtajaa ja hallituksen ja hallintoneuvoston jäseniä. Tällainen vastuuvapauslausuma voi olla myönteinen tai kielteinen ja se voi olla myös vain osalle vastuuvollisista myönteinen. Kielteisestä lausumasta on annettava 7 momentissa tarkoitettut lisätiedot eli lausuma on perusteltava.

Vastuuvapaudessa on kyse vastuuvollisen mahdollisesta vahingonkorvausvastuusta yhteisöä kohtaan. Tilintarkastajan ei tule esittää kielteistä vastuuvapauslausumaa, ellei vastuuvollinen ole osallistunut yhteisöä tai säätiötä koskevan lain mukaan vahinkoa yhteisölle tuot-

taneeseen tekoon tai laiminlyöntiin. Kielteisen vastuuvapauslausunnon tarkoituksena on tilintarkastajan mielipiteen kautta kiinnittää päätösvaltaisen kokouksen huomio mahdollisen vahingonkorvauskanteen nostamisen edellytyksiin. Vastuuvapauslausuma voi koskea luonnollisesti vain niitä yhteisömuotoja, joissa lainsäädännön mukaan myönnetään vastuuvapaus.

Tässä tarkoitettujen lausumien lisäksi tilintarkastajalta voidaan pyytää muita kannanottoja ja lausuntoja, jotka eivät liity tässä momentissa tarkoitettulla tavalla tilintarkastukseen. Tällaiset kannanotot ja lausunnot annetaan erikseen, eikä niitä oteta osaksi tai liitetä tilintarkastuskertomukseen.

Pykälän uudessa 7 momentissa ehdotetaan, että tilintarkastuskertomuksessa on lisäksi annettava muut tarpeelliset lisätiedot seikoista, joihin tilintarkastaja kiinnittää erityistä huomiota. Kohta kattaa tilinpäätösdirektiivin 28 artiklan 2 kohdan d alakohdan, joten tilintarkastuskertomuksessa on mainittava sellaiset mahdolliset muut seikat, joihin tilintarkastaja on kiinnittänyt erityistä huomiota antamatta kuitenkaan ehdollista lausuntoa. Lisätietojen antaminen kertomuksessa voi olla tarpeen, esimerkiksi jos se on tilintarkastuskertomuksen lukijan kannalta olennaista. Lisätietoja on tarvittaessa annettava myös edellä 2 momentissa tarkoitettuun lausuntoon, 5 momentissa tarkoitettuun huomautukseen ja 6 momentissa tarkoitettuihin lausumiin liittyen.

Pykälän 7 momentin mukaisesti lisätietoina on annettava tiedot myös seikoista, jotka voivat antaa merkittävää aihetta epäillä yhteisön tai säätiön kykyä jatkaa toimintaansa (going concern). Voimassa olevassa pykälässä ei ole tätä koskevaa nimenomaista velvoitetta. Kyse ei kuitenkaan ole uudesta velvoitteesta eikä merkitse muutosta tilintarkastuksen kohteeseen tai sisältöön. Velvoite tarpeellisten lisätietojen antamiseen kattaa jo nykyisin velvoitteen antaa lisätietoja esimerkiksi keskeisistä toiminnan jatkuvuutta koskevista seikoista. Myös kansainvälisten tilintarkastusstandardien mukaan olennaisesta epävarmuudesta toiminnan jatkuvuudessa on kerrottava tilintarkastuskertomuksessa. Momentissa velvoitteesta tietojenantamiseen liittyen yhteisön kykyyn jatkaa toimintaansa otettaisiin nimenomainen maininta säädöstasolle. Säännös perustuu uuteen tilintarkastusdirektiivin 28 artiklan 2 kohdan f alakohtaan, jonka mukaan tilintarkastajan on annettava selvitys olennaisista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvistä epävarmuustekijöistä, jotka voivat antaa merkittävää aihetta epäillä yhteisön kykyä jatkaa toimintaansa. Kyse on siten keskeisestä tarkastuksen sisältöä kuvaavasta velvoitteesta, että se on tarkoituksenmukaista lisätä säädöstekstiin.

Pykälän uudessa 8 momentissa ehdotetaan säädettäväksi tilintarkastuskertomuksen antamisesta, jos yhteisöllä tai säätiöllä on vähintään kaksi tilintarkastajaa. Momentin mukaisesti tilintarkastajien on annettava yhteinen tilintarkastuskertomus.

Lisäksi pykälän 8 momentissa säädetään tilintarkastuskertomuksen esittämisestä, kun tilintarkastajat eivät ole yksimielisiä sen sisällöstä. Jos tilintarkastajat eivät ole yksimielisiä 2 momentissa tarkoitettusta lausunnosta, 5 momentissa tarkoitettusta huomautuksesta tai 6 momentissa tarkoitettusta lausumasta, kukin esittää kertomuksessa selkeästi oman kantansa. Selkeä esittäminen tarkoittaa, että kunkin tilintarkastajan on esitettävä näkemyksensä selvästi ja erillisissä kappaleissa tilintarkastuskertomuksessa. Lisäksi kertomuksessa on ilmoitettava syy erimielisyydelle. Säännös perustuu tilintarkastusdirektiivin 28 artiklan 3 kohtaan.

Pykälän 9 momenttiin, joka vastaa voimassa olevan lain 3 luvun 5 §:n 5 momenttia, ehdotetaan teknisiä tarkastuksia muun muassa siltä osin, että konsernikertomusta ei edellytetä sellaiselta konsernilta, joka ei laadi konsernitilinpäätöstä. Lisäksi säännöksessä todettaisiin, että konsernikertomus on osa emoyrityksen tilintarkastuskertomusta. Momenttiin lisättäisiin täsmennys konsernitilinpäätöksen tilintarkastajan velvollisuudesta laatia emoyrityksenä toimivan

yhteisön tai säätiön osalta lisäraportti. Mikäli konsernitilinpäätöksen kohteena on kirjanpitolain 1 luvun 9 §:ssä tarkoitettu yleisen edun kannalta merkittävä yhteisö tai säätiö, tulee tällaisten yhteisön tai säätiön tilintarkastajan huolehtia asetuksen (EU) N:o 537/2014 11 artiklan mukaisen lisäraportin laatimisesta. Lisäraportin laatimisvelvollisuus kuuluu konserniyrityksen tilinpäätöksen tarkastavan tilintarkastajan kokonaisvastuun alaan. Säännös koskee siis vain konsernitilinpäätöstä. Lisäraportista säädetään tarkemmin 3 luvun 6 §:ssä. Lisäys perustuu direktiivin 27 artiklaan.

5 a §. *Tilintarkastuskertomuksen puutteellisuudesta ilmoittaminen.* Uudessa 5 a pykälässä ehdotetaan säädettäväksi tilintarkastuskertomuksen puutteellisuudesta ilmoittamisesta. Pykälä perustuu direktiivin 30 a artiklan 1 d kohtaan. Sen mukaan toimivaltaisella viranomaisella tulee olla valtuudet tehdä ilmoitus, jos tilintarkastuskertomus ei täytä tilintarkastusdirektiivin 28 artiklan tai soveltuvin osin tilintarkastusasetuksen 10 artiklan vaatimuksia. Direktiivissä ei ole määritelty tehtävän ilmoituksen sisältöä tai ilmoittamistapaa. Pykälän mukaan tilintarkastuslautakunnalle annetaan valtuudet julkistaa verkkosivuillaan ilmoitus siitä, että tilintarkastajan antama tilintarkastuskertomus ei täytä annettuja säännöksiä.

6 §. *Tilintarkastuskertomuksen ja tarkastusvaliokunnan lisäraportin luovuttaminen yhteisölle tai säätiölle.* Pykälän otsikkoon lisätään merkintä tarkastusvaliokunnan lisäraportin luovuttamisesta.

Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan teknistä täsmennystä siten, että todetaan tilintarkastajan luovuttavan tilintarkastuskertomuksen.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jossa säädettäisiin tarkastusvaliokunnan lisäraportin luovuttamisesta yhteisön tai säätiön hallitukselle tai vastaavalle toimielimelle. Tarkastusvaliokunnan lisäraportista säädetään Euroopan unionin tilintarkastusasetuksen 11 artiklassa. Momentin mukaan tarkastusvaliokunnan lisäraportti on luovutettava 1 momentissa tarkoitettulle toimielimelle viimeistään, kun tilintarkastuskertomus luovutetaan. Säännös perustuu Euroopan unionin tilintarkastusasetuksen 11 artiklan 1 kohtaan, jonka mukaan lisäraportti on esitettävä yleisen edun kannalta merkittävän yhteisön tarkastusvaliokunnalle viimeistään päivänä, jona tilintarkastuskertomus luovutetaan. Kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat kuitenkin edellyttää, että lisäraportti on toimitettava tarkastettavan yhteisön hallinto- tai valvontaelimelle. Momentista seuraa, että tilintarkastajan on toimitettava tarkastusvaliokunnan lisäraportti tarkastusvaliokunnan lisäksi hallitukselle tai vastaavalle toimielimelle.

7 §. *Tilintarkastuspöytäkirja.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että tilintarkastuspöytäkirjassa voidaan esittää sellaisiakin seikkoja, joita ei esitetä tilintarkastuskertomuksessa tai yleisen edun kannalta merkittävän yhteisön tarkastusvaliokunnan lisäraportissa. Tilintarkastuspöytäkirja on siten tilintarkastajan käytettävissä yhteisöjen ja säätiöiden, myös yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen tilintarkastuksissa, siltä osin kuin asioita ei ole esitettävä tilintarkastuskertomuksessa tai tarkastusvaliokunnan lisäraportissa.

Tilintarkastuspöytäkirja eroaa tilintarkastuskertomuksesta ja tarkastusvaliokunnan lisäraportista muun muassa siten, että tilintarkastuspöytäkirjassa tilintarkastaja voi jo tarkastuksen aikana esittää muuta sellaista tietoa, jonka saattaminen hallituksen tai sitä vastaavan toimielimen tietoon on tärkeää. Tällaisia ovat esimerkiksi havainnot pikaisten toimenpiteiden tarpeellisuudesta tai vähäisten puutteiden ja virheiden osoittaminen niiden korjaamista varten. Esimerkiksi tällöin tilintarkastaja saattaa myöhemmin joutua arvioimaan korjaamatta jätettyjen virheiden merkitystä tilintarkastuskertomuksen ja tarkastusvaliokunnan lisäraportin kannalta.

Pöytäkirja on pykälän mukaan annettava yhteisön tai säätiön hallitukselle tai vastaavalle toimielimelle. Voimassa olevan lain mukaan pöytäkirja on annettava toimielimelle, jonka tehtävänä on huolehtia yhteisön tai säätiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä eli toisin sanoen hallitukselle tai vastaavalle toimielimelle. Sanamuotoa muutetaan ainoastaan lakiteknisistä syistä ilmaisujen yhdenmukaistamiseksi tilintarkastuslaissa.

4 luku **Tilintarkastajaa koskevat muut säännökset**

1 §. Ammattieettiset periaatteet. Pykälään ehdotetaan otettavaksi nimenomainen maininta ammatillisen skeptisyyden eli kriittisyyden säilyttämisestä ja termi ”objektiivinen” on muutettu termiksi ”puolueeton”, mutta muutoin pykälä vastaa voimassa olevaa 4 luvun 1 §:ää. Kyse ei ole uudesta ammattieettisestä periaatteesta vaan siitä, että jo ammattitaitoon osana kuuluva ammatillinen skeptisyys ehdotetaan mainittavaksi nimenomaisesti ammattieettisiä periaatteita sääntelevässä pykälässä sen ollessa keskeisessä asemassa tilintarkastajan suorittaessa tehtäviään. Esimerkiksi tilintarkastusta suorittaessaan tilintarkastajan on säilytettävä ammatillinen skeptisyys koko tehtävä ajan. Lisäys perustuu tilintarkastusdirektiivin 21 artiklaan.

Ammatillisella skeptisyydellä tarkoitetaan sellaista asennoitumista tehtävään, johon kuuluu kyseenalaistaminen, tarkkaavaisuus seikoista, jotka saattavat viitata virheestä tai väärinkäytöksestä kuten epärehellisyydestä johtuvaan virheellisyysyteen ja aineiston kriittinen arviointi. Skeptisyys on säilytettävä siitä riippumatta, minkälainen aikaisempi kokemus tilintarkastajalla on tarkastuksen kohteesta. Erityisen korostuneessa asemassa skeptisyys on esimerkiksi, kun tilintarkastaja käy läpi toimivan johdon arvioita käyvistä arvoista, arvonalennuksista, varauksista ja vastaisista rahavirroista, joilla on vaikutusta yhteisön toiminnan jatkuvuudelle.

6 §. Tilintarkastajan riippumattomuus. Pykälässä säädetään tilintarkastajan riippumattomuudesta. Pykälä vastaa pääosin voimassa olevan lain 4 luvun 6 §:ää. Tilintarkastajan on edellytetty arvioivan riippumattomuuttaan toimeksiannon vastaanottamisesta alkaen. Tilintarkastusdirektiivin muutetun 22 artiklan mukaan riippumattomuuden tulee kuitenkin kattaa aina tarkastettavan tilinpäätöksen kattama aika. Koska tilintarkastaja usein valitaan tehtäväänsä ensimmäisen tarkastettavan tilikauden alkamisen jälkeen, ehdotetaan pykälän *1 momenttiin* otettavaksi nimenomainen maininta riippumattomuuden kattamasta ajasta.

Pykälän *2 momentti* vastaa voimassa olevan lain 4 luvun 6 §:n 2 momenttia.

Pykälän *3 momentin* 1 kohdan taustalla on direktiivin osin muutetun 22 artiklan alakohdat 3 ja 4, joissa käsitellään tilanteita, jotka eivät välttämättä ole kokonaan kiellettyjä eli esteellisyysperusteita. Näissä tilanteissa uhka tilintarkastajan riippumattomuudelle saatetaan välttää varotoimin. Pykälän 3 momentin 1 kohtaan ehdotetulla muutoksella tuodaan esiin, että kohdassa tarkoitettu suhde voi olla muukin kuin liikesuhde, esimerkiksi tilintarkastaja ja yhteisö ovat osapuolia toiselle tai molemmille tärkeässä oikeudenkäynnissä. Ilmaus ”taloudellisia tai muita etuuksia” sisältää direktiivin 22 artiklan kohdan 1 alakohdassa 3 mainitun eturistiriidan, alakohdassa 4 mainitun oman intressin ja 22 artiklan kohdassa 5 tarkoitetut rahalahjat ja palvelukset. Pykälän 3 momentin kohdat 2, 3, 4 ja 5 vastaavat voimassa olevan lain 4 luvun 6 §:n 3 momentin kohtia 2, 3, 4 ja 5.

Pykälän *4 ja 5 momentit* vastaavat voimassa olevan lain 4 luvun vastaavia 6 §:n 4 ja 5 momentteja. Pykälän 4 momentissa todetaan se vakiintunut tulkinta, että lainkohdan mukaiseen velvollisuuteen sisältyy tilintarkastajalle jatkuva velvollisuus dokumentoida riippumattomuuden ja objektiivisuuden turvaavat järjestelynsä. Pykälän 4 momenttiin on tehty selventävä tekninen muutos. Toiminnan järjestäminen riippumattomuuden turvaavalla tavalla tarkoittaa tilintarkastusdirektiivin 24 a artiklan mukaan tilintarkastajan koko toiminnan laajuuden ja moni-

mutkaisuuden suhteen asianmukaisen tehokkaita menettelyjä riippumattomuuteen kohdistuvi-
en uhkien estämiseksi, havaitsemiseksi ja käsittelemiseksi. Erityisesti on varmistettava, ettei
kukaan muu kuin tilintarkastusta tilintarkastajan tai päävastuullisen tilintarkastajan valvonnas-
sa tekevä puutu tilintarkastukseen ja siten vaarana tilintarkastuksen riippumattomuutta ja ob-
jektivisuutta (6 §:n 6 momentin 2 kohta).

Pykälän 6 momentin 4 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan sen alkuperäisiä peruste-
lujia (HE 194/2006), jolla osaltaan implementoitiin Komission riippumattomuussuositus
K(2002)1873. Suosituksen mukaan riippumattomuusarvioinnissa tilintarkastajaan rinnastetaan
tilintarkastusyhteisön osakas ja muu johtavassa asemassa oleva silloin, kun hän työskentelee
toimeksiantoon toteuttamiseen merkittävästi osallistuvassa yksikössä. Riippumattomuusarvi-
oinnissa merkityksellistä on siten kyseisen yksikön osallistuminen toimeksiannon toteuttami-
seen, ei kyseisen henkilön osallistuminen. Koska tilintarkastusyhteisöjen organisaatoraken-
teeseen ei ole yhtenäistä tai pysyvää mallia, ”yksiköstä” voidaan antaa vain esimerkkejä: osas-
to, ryhmä, aluetoimisto tai vastaava organisaation osa. Kohdan sisältönä kuitenkin on, että jos
kyseinen tilintarkastusyhteisön omistaja tai johtohenkilö pystyy vaikuttamaan merkittävästi ti-
lintarkastukseen, hänet on otettava huomioon tilintarkastuksen riippumattomuusarvioinnissa.
Pykälän 6 momentin kohdat 1, 2 ja 3 vastaavat voimassa olevan lain 4 luvun 6 §:n 6 momen-
tin kohtia 1, 2 ja 3.

Ehdotettu pykälän uusi 7 momentti perustuu tilintarkastusdirektiivin 22 artiklaan. Siinä uudel-
leenarvioinnin laukaisevina tekijöinä eli ehdotetussa säännöksessä ”yritysjärjestelyinä” maini-
taan tarkastuskohteen hankinta uudelle omistajalle, sulautuminen ja tarkastuskohteen tekemä
yrityshankinta. Esimerkki ehdotetun säännöksen kattamasta tilanteesta on tarkastuskohteen su-
lautuminen tilintarkastajan lähipiiriin kuuluvan henkilön johtamaan yritykseen.

7 §. Tilintarkastajan esteellisyys. Pykälän 1 momentin 1 kohtaan esitetään täydennyksenä
mainintaa samaan konserniin kuuluvasta säätiöstä. Tämä vastaa säännöksen vakiintunutta tul-
kintaa ja säännöksen alkuperäisen muodon eli edellisen tilintarkastuslain 25 § 1 momentin pe-
rusteluja (HE 194/2006 s. 47).

Pykälän 1 momentin kohdat 2, 3, 4 ja 5 vastaavat voimassa olevan lain 4 luvun 7 §:n 1 mo-
mentin kohtia 2, 3, 4 ja 5.

Pykälän 1 momentin 6 kohdan mukaan tarkastuskohteen liikkeeseen laskema tai takaama rahoitusväline voi synnyttää esteellisyyden toimia tilintarkastajana. Rahoitusvälineellä tarkoitetaan sijoituspalvelulain (747/2012) 1 luvun 10 §:n 1 momentin 1 ja 3-9 kohdassa tarkoitettua rahoitusvälinettä eli esimerkiksi pörssiosaketta tai joukkovelkakirjalainaa. Rahoitusväline on voimassa olevan lain aikana katsottu sisältyvän tyyppistään riippuen joko tilintarkastajan omistuksia tai hänen saamiaan etuja koskeviin säännöksiin viitaten tämän momentin kohtiin 4 ja 5. Erillinen maininta rahoitusvälineestä on tarpeen, jotta rahoitusvälineeseen uudistetun tilintarkastusdirektiivin mukaan liittyvä muusta esteellisyyssääntelystä poikkeava lähipiirisääntely ja omistamista laajempi tunnusmerkistö saadaan määritetyksi.

Rahoitusvälineen omistamisen, siitä koituvan edun tai siihen liittyvään liiketoimeen osallistumisen kannalta merkityksellinen henkilöpiiri määräytyy direktiivin 2004/72/EY (22) 1 artiklan 2 kohdan mukaisesti. Tämä lähipiiri on laajempi kuin muissa tässä pykälässä tarkoitetuissa tilanteissa sovellettava lähipiiri ja koskee siis ainoastaan rahoitusvälinettä koskevia esteellisyyss-tilanteita. Rahoitusvälineen omistamisen lisäksi tilintarkastaja voi tulla esteelliseksi, jos hänelle tai hänen lähipiirilleen muutoin koituu välitöntä etua rahoitusvälineestä tai hän osallistuu rahoitusvälinettä koskevaan liiketoimeen. Siten tilintarkastaja ei voisi kiertää rahoitusvälineen omistamisen aiheuttamaa esteellisyyttä sijoittamalla rahoitusvälineeseen esimerkiksi osake-

HE 70/2016 vp

vaihtosopimuksen tai erilaisten tuotto-swap -järjestelyjen kautta. Kohta perustuu tilintarkastusdirektiivin 22 artiklaan.

Pykälän 1 momentin 7 kohta vastaa voimassa olevan lain 4 luvun 7 §:n 1 momentin 6 kohtaa.

Pykälän 1 momentin 8 kohta vastaa voimassa olevan lain 4 luvun 7 §:n 1 momentin 7 kohtaa. Voimassa oleva kohta 8 ehdotetaan poistettavaksi.

Voimassa olevan 8 kohdan tavoitteena on ollut ns. jäähdyttelyjakson toteutumisen turvaaminen. Kohdan tavoitteet saavutetaan paremmin tämän lain 4 luvun 11 §:ssä ehdotetulla tavalla, jonka mukaan luonnollista henkilöä koskee kielto siirtyä tilintarkastuskohteen palvelukseen ennen kuin vuosi on kulunut siitä, kun henkilö lakkasi toimimasta kohteen tilintarkastajana. Yleisen edun kannalta merkittävän yhteisön tilintarkastajan ns. jäähdyttelyjaksoksi ehdotetaan kahta vuotta.

Pykälän 2 momentti vastaa voimassa olevaa 2 momenttia.

Pykälän 3 momentti vastaa pääpiirteissään voimassa olevaa 3 momenttia. Momenttiin on lisätty selvyyden vuoksi velvoite luopua toimeksiannosta, jos tilintarkastaja ei kohtuullisessa ajassa luovu saamastaan oikeudesta.

Pykälän 4 momentti vastaa voimassa olevaa 4 momenttia.

8 §. Tilintarkastajan salassapitovelvollisuus. Pykälän 1 momentti vastaa nykyistä 1 momenttia.

Pykälän 2 momentin 1 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että lain lisäksi mainitaan Euroopan unionin tilintarkastusasetus. Tilintarkastusasetuksen 7 artiklan mukaan yleisen edun kannalta merkittävän yhteisön tilintarkastajalla on velvollisuus ilmoittaa sääntöjen vastaisuuksista viranomaisille. Pykälän 2 momentin 2, 3 ja 4 kohdat vastaavat voimassa olevan lain 4 luvun 8 §:n 2 momentin 2, 3 ja 4 kohtia.

Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi. Momentissa säädettäisiin tilintarkastajan oikeudesta, ei siis velvollisuudesta, luovuttaa toiselle tilintarkastajalle, myös muussa kuin ETA-valtiossa olevalle tilintarkastajalle, salassapitovelvollisuuden estämättä tilintarkastukseen tarvittavia tietoja. Tilintarkastajan on harkittava tietojen luovuttamisen tarpeellisuus. Lisäksi tilintarkastajan on tietojen luovuttamista koskevassa harkinnassaan huomioitava ja varmistettava muun muassa, että luovutus ei vaaranna arvopaperimarkkinalain sisäpiiritietosäännöksiä, osakeyhtiölain (624/2006) yhdenvertaisuusnäkökohtiin liittyviä säännöksiä tai rikoslain (39/1889) säännöksiä. Tilintarkastajan on myös otettava huomioon henkilötietolain (523/1999) säännökset. Tilanteesta riippuen tiedonvaihto voidaan esimerkiksi konserniyhtiöiden tilintarkastajien kesken hoitaa tytäryhtiön ja emoyhtiön välillä, jolloin arvopaperimarkkinalain mukainen velvollisuus sisäpiirirekisterimerkinnän tekemiseen on tarvittaessa huomioitava. Ehdotettu momentti perustuu direktiivin 23 artiklan 5 kohtaan. Edellisen lisäksi laki sisältää myös 2 luvun 10 §:ssä säädetyn tilintarkastajan velvollisuuden antaa tilintarkastuksen suorittamista varten tarpeelliset tiedot seuraajalleen tai samaan konserniin, konsolidointiryhmään tai muuhun yhteistä raportointia edellyttävään kokonaisuuteen kuuluvien yhtiöiden tilintarkastajien keskinäisen tiedonvaihdon. Ehdotettu 3 momentti korvaa nykyisen 3 momentin, joka käsittelee tilintarkastajan ilmoitusvelvollisuutta säännösten tai määräysten vastaisuuksien ilmoittamisesta viranomaisille. Euroopan unionin tilintarkastusasetuksen mukaisesta velvollisuudesta ilmoittaa yleisen edun kannalta merkittäviin yhteisöihin liittyvistä sääntöjen vastaisuuksista ehdotetaan säädettäväksi tämän pykälän 2 momentin 1 kohdassa. Tilintarkastusase-

tuksen 7 artikla sisältää yleisen edun kannalta merkittävän yhteisön tilintarkastajalle veloitteen ilmoittaa sääntöjen vastaisuuksista viranomaisille.

9 §. Asiakasrekisteri. Pykälä on uusi ja siinä säädetään asiakasrekisteristä. Asiakasrekisteri ei ole julkinen rekisteri, joten siitä ei luovuteta tietoja ulkopuolisille lukuun ottamatta viranomaisia, kuten esimerkiksi Tilintarkastusvalvontaa, jolla on oikeus valvontavaltuuksiensa perusteella saada 8 luvun 1 §:n nojalla tietoja tilintarkastajalta. Pykälän *1 momentin* mukaan rekisteriin on merkittävä tilintarkastusasiakkaan nimi, osoite, toimipaikka, tilitarkastusyhteisön päävastuullisen tilintarkastajan nimi sekä tilintarkastuksesta sekä muista palveluista perityt palkkiot kullakin tilikaudella. Perityistä palkkioista on asiakasrekisteriin sisällytettävä tiedot asiakkaan tilikausien eikä tilintarkastajan tilikausien mukaan, koska asiakasrekisterin tiedot on loogista koota asiakkaan olosuhteiden perusteella. Esitetty säännös perustuu tilintarkastusdirektiivin 24 b artiklan 4 kohtaan.

Pykälän *2 momentin* mukaan mahdollisuus asiakasrekisterin ulkoistamiseen voi olla tarpeen esimerkiksi silloin, kun tilintarkastusyhteisössä työskentelevä tilintarkastaja hoitaa tilintarkastusyhteisön toimeksiantojen lisäksi tilintarkastuksia, joihin hänet henkilökohtaisesti on valittu tilintarkastajaksi. Ei ole perusteltua edellyttää tilintarkastajalta investointeja asiakasrekisteriin, jos hän voi hoitaa asian tehokkaasti ulkoistamalla sen pitämisen tilintarkastusyhteisölle.

Pykälän *3 momentin* mukaan asiakasrekisterin tilintarkastuskohtaiset asiakastiedot on säilytettävä 10 vuotta kyseisen tilintarkastustoimeksiannon päättymisestä.

10 §. Tilintarkastuskansio. Pykälä on uusi ja siinä säädetään tilintarkastuskansioista. Tilintarkastajan on dokumentoitava ainakin tilintarkastusdirektiivin 22 b artiklan 1 kohdan mukaiset tiedot ja tapauksen mukaan EU-tilintarkastusasetuksen 6–8 artiklan mukaiset tiedot. Tilintarkastajan on säilytettävä kaikki muut tiedot ja asiakirjat, joilla on merkitystä 3 luvun 5 §:n mukaisen tilintarkastuskertomuksen ja EU-tilintarkastusasetuksen 11 artiklassa tarkoitetun lisäräportin tukena ja seurattaessa tilintarkastusdirektiivin ja muiden sovellettavien säännösten noudattamista.

Tilintarkastuskansion sulkemisella tarkoitetaan sitä, että siihen ei sen sulkemisen jälkeen lisätä aineistoa eikä siitä poisteta aineistoa eikä myöskään tehdä tai poisteta merkintöjä. Tilintarkastajan tulee määritellä omiin prosesseihinsa ja työvälineisiinsä soveltuva mahdollisimman luotettava menettely tilintarkastuskansion sulkemiseksi. Paperinen kansio katsotaan hyväksytysti suljetuksi esimerkiksi siten, että sen kansilehteen tehdään sulkemisajankohtaa koskeva merkintä. Sähköinen kansio voidaan sulkea esimerkiksi polttamalla se optiselle tallennusvälineelle. Kansion sulkemisen määräaika koskevan säännöksen tarkoituksena on varmistaa tilintarkastuskansion sisällön luotettavuus ja eheys tilintarkastajan tekemän työn dokumentointina. Direktiiviin perustuva 60 päivän määräaika ei ole aineellisesti olennainen sinänsä. Tilintarkastuksen sesonkiluonteisuuden vuoksi määräajan epäolennaiset, jopa muutamien kuukausien mittaiset ylitykset eivät ole säännöksen tavoitteiden kannalta olennaisia, vaan olosuhteista riippuen jopa anteeksiannettavia. Sen sijaan säännöksen kannalta vakavia rikkomuksia olisivat kerran suljetun tilintarkastuskansion sisällön muuttaminen siihen kohdistuvien selvitysten alkaessa, esimerkiksi tilintarkastajan laadunvalvonnan tai häneen kohdistetun kanteen johdosta. Esitetty säännös perustuu tilintarkastusdirektiivin 24 b artiklaan.

11 §. Tilintarkastajan siirtyminen tarkastetun yhteisön palvelukseen. Muutosdirektiivin 22 a artiklaan perustuva 11 § on uusi ja se käsittelee tilintarkastajan siirtymistä tarkastetun yhteisön palvelukseen. Yhteisön palvelukseen siirtymisellä tarkoitetaan, että tilintarkastaja ottaa vastaan johtoon kuuluvan avainhenkilön tehtäviä tarkastetussa yhteisössä, jäsenyyden tarkastusvaliokunnassa tai vastaavassa elimessä tai jäsenyyden kyseisen tarkastetun yhteisön hallin-

toelimessä toimivaan johtoon kuulumattomana tai jäsenyyden kyseisen yhteisön muussa valvontaelimessä.

Pykälän 1 momentissa määritellään perustilanne, joka koskee kaikkia tämän lain 3 luvun mukaista tilintarkastusta suorittavia tilintarkastajia tai päävastuullisia tilintarkastajia. Nämä henkilöt eivät voi siirtyä tarkastuskohteensa palvelukseen tai sen toimielinten jäseneksi ennen kuin vähintään yksi vuosi on kulunut tilintarkastustoimeksiannon päättymisestä ja hänen toimikautensa on samalla päättynyt. Tätä ajanjaksoa kutsutaan ns. cooling off eli jäähdyttelyjaksoksi. Johtoon kuuluvilla avainhenkilöillä tarkoitetaan toimitusjohtajan apuna toimivan johtoryhmän jäseniä tai toimitusjohtajan tai hallituksen avainhenkilöiksi määrittelemiä henkilöitä. Talousjohtajan tai vastaavan henkilön katsotaan olevan yhteisön avainhenkilö ilman erillistä määrittelyä. Tilintarkastajaan verrattavana henkilönä pidetään myös henkilöä, joka on tilintarkastustoimeksiannon päätyttyä luopunut hyväksynnästä, eikä siten ole enää tilintarkastaja. Häneen sovelletaan myös yllä mainittua jäähdyttelyjaksoa.

Pykälän 2 momentissa todetaan, että edellä 1 momentissa mainittuun perustilanteeseen ovat poikkeuksena ne henkilöt, jotka suorittavat yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen lakisääteisiä tilintarkastuksia. Heidän kohdallaan ns. jäähdyttelyjakso on vähintään kaksi vuotta.

Pykälän 3 momentin mukaan edellä 1 momentissa määriteltyä yhden vuoden ns. jäähdyttelyjaksoa sovelletaan myös lakisääteistä tilintarkastusta suorittavan tilintarkastajan tai tilintarkastusyhteisön työntekijöihin ja muihin tilintarkastusyhteisön osakkaisiin kuin päävastuullisiin tilintarkastajiin sekä niihin muihin luonnollisiin henkilöihin, joiden tarjoamat palvelut ovat tällaisen lakisääteisen tilintarkastajan tai tilintarkastusyhteisön käytettävissä tai määräysvallassa ja jotka itse ovat tilintarkastajia.

12 §. Tilintarkastajan toiminnan järjestäminen. Pykälä on uusi ja se perustuu muutostilintarkastusdirektiiviin, joka sisältää useita säännöksiä tilintarkastajan toiminnan järjestämisestä. Asiakasrekisteriä ja tilintarkastuskansiota koskevat säännökset on otettu lakiin tämän luvun 9 ja 10 §:ään. Muilta tarpeellisilta osin direktiivin säännökset tilintarkastajan toiminnan järjestämisestä voidaan saattaa Suomessa voimaan työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella.

5 luku Yleisen edun kannalta merkittävän yhteisön tilintarkastajaa ja tilintarkastusta koskevat erityissäännökset

Luvussa säädetään yleisen edun kannalta merkittävän yhteisön tilintarkastusta ja tilintarkastajaa koskevista erityissäännöksistä. Yleisen edun kannalta merkittävä yhteisö on määritelty 1 luvun 2 §:ssä ja sillä tarkoitetaan kirjanpitolain 1 luvun 9 §:ssä tarkoitettua yleisen edun kannalta merkittävää yhteisöä. Lain 5 luku koskisi siten jatkossa kaikkia yleisen edun kannalta merkittäviä yhteisöjä, kun voimassa olevan lain 5 luvussa annetaan säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena olevien yhteisöjen tilintarkastajaa koskevia säännöksiä. Yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen tilintarkastajia koskevia säännöksiä on myös muualla tässä laissa, kuten esimerkiksi 4 luvun 11 §:ssä.

Voimassa olevan lain 5 luvun 2 ja 3 §:n mukainen sääntely koskien tilintarkastusyhteisön hallitukselle antamia tietoja ja hallintoa ja toimintaa koskevien tietojen julkistamista on jatkossa tilintarkastusasetuksen artikloissa 6, 10 ja 13. Tilintarkastusasetus astuu voimaan ilman erillistä täytäntöönpanoa 17 päivänä kesäkuuta 2016.

1 §. Toimikausien enimmäiskesto. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi yleisen edun kannalta merkittävän yhteisön tilintarkastajaksi valitun tilintarkastajan tai tilintarkastusyhteisön toimikausien yhteenlasketusta enimmäiskestosta (rotaatio). Perussääntönä on pykälän 1 momentin

mukaan, että tilintarkastajan tai tilintarkastusyhteisön toimikausien yhteenlaskettu kesto voi olla enintään kymmenen vuotta. Säännös perustuu Euroopan unionin tilintarkastusasetuksen 17 artiklan 1 kohtaan.

Pykälän 2 *momentissa* säädettäisiin mahdollisuudesta jatkaa 1 momentissa tarkoitettua toimeksiantoa edellä tarkoitettun 10 vuoden jälkeen. Toimeksiantoa voidaan jatkaa ainoastaan, jos yleisen edun kannalta merkittävä yhteisö järjestää tarjouskilpailun Euroopan unionin tilintarkastusasetuksen 16 artiklan 2-5 kohtien mukaisesti. Kilpailutuksen jälkeen sama tilintarkastaja voi toimia yhteisön tilintarkastajana siten, että kilpailutusta ennen ja jälkeen olevien toimikausien yhteenlaskettu kesto on enintään kaksikymmentä vuotta. Säännös perustuu Euroopan unionin tilintarkastusasetuksen 17 artiklan 4 kohdan a alakohtaan.

Pykälän 3 *momentin* mukaan tilintarkastajan toimikausien enimmäiskesto voi poikkeuksellisesti olla enintään kaksikymmentäneljä vuotta. Edellytyksenä on, että 1 momentissa tarkoitettu enimmäiskesto on saavutettu ja että useampi kuin yksi tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö on valittuna samanaikaisesti sekä että tilintarkastuksen tuloksena kyseiset tilintarkastajat antavat yhteisen tilintarkastuskertomuksen.

Pykälän 4 *momentin* mukaan 1 ja 2 momentin enimmäiskestoja laskettaessa huomioidaan myös sellaiset toimikaudet, joilla tilintarkastajana on toiminut 1 tai 2 momentissa tarkoitettussa tilintarkastusyhteisössä toimiva luonnollinen henkilö.

Lisäksi pykälän 5 *momentin* mukaan tilintarkastajan valinta voi 1 momentin enimmäiskeston täytyttyä kohdistua kyseisessä tilintarkastusyhteisössä toimivaan luonnolliseen henkilöön ainoastaan samoin edellytyksin kuin kyseiseen tilintarkastusyhteisöön.

2 §. *Tilintarkastajan erottaminen tuomioistuimen päätöksellä.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi säännös tilintarkastajan erottamisesta nostamalla tätä koskeva kanne yleisessä tuomioistuimessa. Säännös koskee yleisen edun kannalta merkittävän yhteisön tilintarkastajan erottamista toimestaan. Pykälä perustuu tilintarkastusdirektiivin 38 artiklan 3 kohtaan ja se täydentää 2 luvun 9 §:ää, jossa on yleissäännös tilintarkastajan erottamisesta ja eroamisesta sekä 2 luvun 8 §:ää, jossa säädetään Patentti- ja rekisterihallituksen velvollisuudesta määrätä tilintarkastaja tietyissä tilanteissa.

Pykälän 1 *momentin* mukaan tuomioistuimen on erotettava tilintarkastaja toimestaan kesken toimikauden, jos erottamiselle on perusteltu syy. Perusteltuja syitä voivat olla esimerkiksi ne syyt, joiden perusteella se, joka on tilintarkastajan valinnut, määrännyt tai osoittanut tehtävänsä, voi erottaa tilintarkastajan 2 luvun 9 §:n perusteella. Perusteltu syy saattaa olla sekin, että tilintarkastajan ammattitaito ei täytä kohtuudella asetettavia vaatimuksia tai että tilintarkastajan riippumattomuuden arvioidaan vaarantuneen tai tilintarkastaja ei terveydellisistä syistä johtuen ole kykenevä hoitamaan tehtäviään.

Pykälän 2 *momentissa* säädetään niistä, jotka voivat nostaa kanteen tilintarkastajan erottamiseksi. Erottamista koskevan kanteen voivat nostaa osakeyhtiön osakkeenomistajat, jotka edustavat vähintään yhtä kahdeskymmenesosaa eli viittä prosenttia osakkeiden tuottamasta äänimäärästä tai osakepääomasta. Osuuskunnan tilintarkastajan erottamiseksi kanteen voivat nostaa osuuskunnan jäsenet, jotka edustavat vastaavaa osaa osuuskunnan jäsenistöstä. Lisäksi erottamista koskevan kanteen voivat nostaa Tilintarkastusvalvonta ja Finanssivalvonta. Asia käsitellään tuomioistuimessa riita-asiana. Tilintarkastaja on tuomioistuimen päätöksellä erotettava, milloin siihen on perusteltu syy.

Pykälän 3 momentissa säädetään tilintarkastajan erottamista koskevan asian käsittelystä tuomioistuimessa kiireellisesti.

Pykälän 4 momentin mukaan tuomioistuimen on toimitettava tilintarkastajan erottamista koskeva lainvoimainen tuomio tiedoksi Tilintarkastusvalvonnalle.

3 §. *Muiden kuin tilintarkastuspalveluiden rajoittaminen.* Yleisen edun kannalta merkittävän yhteisön tilintarkastajan mahdollisuutta muiden kuin tilintarkastuspalveluiden tarjoamiseen on uudessa EU-sääntelyssä rajoitettu. Pykälässä säädetään muiden kuin tilintarkastuspalveluiden tarjoamisesta tilintarkastusasiakkaalle tai sen konserniyritykselle. Tilintarkastaja, tilintarkastusyhteisö, jossa tilintarkastaja toimii ja saman ketjun jäsen, johon tilintarkastaja kuuluu, voi 1 momentin mukaan tarjota muita palveluita kuin niitä, jotka on kielletty Euroopan unionin tilintarkastusasetuksen 5 artiklassa. Ketjulla tarkoitetaan tilintarkastusdirektiivin 2 artiklan 7 kohdassa tarkoitettua ketjua eli yhteistyöhön tarkoitettua suurempaa kokonaisuutta, johon tilintarkastaja kuuluu. Lisäksi ketjuksi katsotaan toimijoiden kokonaisuus, joka on tarkoitettu voittojen tai kustannusten jakamiseen tai jolla on yhteinen omistus, määräysvalta tai johto, yhteiset laadunvarmistusohjeet ja -menettelytavat, yhteinen liiketoimintasuunnitelma tai joka käyttää yhteistä markkinointinimeä tai yhteisiä asiantuntijaresursseja. Artiklassa on yksityiskohtaiset säännökset niistä palveluista, joiden tarjoaminen tilintarkastettavalle yhteisölle ja sen konserniyhteisölle on kokonaan kielletty. Euroopan unionin tilintarkastusasetuksen johdanto-osan kohdassa 8 todetaan, että muiden kuin tilintarkastuspalveluiden tarjoamisen kieltö kattaa tarkastettavan yhteisön lisäksi sen emoyrityksen ja sen määräysvallassa olevat yritykset unionissa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin poikkeama 5 artiklassa säänneltyyn kiellettyjen palveluiden listaan (musta lista). Momentissa yksilöitäisiin ne palvelut, joita tilintarkastaja, tilintarkastusyhteisö, jossa tilintarkastaja toimii tai sen ketjun jäsen, johon tilintarkastaja kuuluu, voi Euroopan unionin tilintarkastusasetuksen 5 artiklan estämättä tarjota tarkastettavalle ja sen konserniyritykselle myös jatkossa, vaikka ne lähtökohtaisesti kielletään edellä mainitussa artiklassa. Momentin poikkeussäännös perustuu Euroopan unionin tilintarkastusasetuksen 5 artiklan 3 kohdassa säädettyyn jäsenvaltio-optioon, jonka mukaan jäsenvaltiot voivat sallia tiettyjen, muutoin 5 artiklassa kiellettyjen palveluiden tarjoamisen.

Pykälän 2 momentin mukaan tilintarkastaja voi tarjota tarkastettavalle yhteisölle ja sen konserniyhteisölle 3 ja 4 momentissa täsmennetyin edellytyksin arvonmäärittämissä palveluissa, joihin ovat sallittuja myös arvonmäärittämissä palveluissa aktuaaripalveluiden ja oikeudenkäynteihin liittyvien tukipalveluiden tarjoamisen yhteydessä. Lisäksi tilintarkastaja voi tarjota veropalveluita, niiden liittyessä verolomakkeiden täyttämiseen, julkisten tukien ja verokannustimien eli verovähennysten yksilöimiseen, verotarkastuksissa avustamiseen sekä välittömien verojen kuten tuloveron, välillisten verojen kuten arvonlisäveron sekä laskennallisten verojen laskemiseen taikka veroneuvontaan.

Pykälän 3 momentin mukaan tilintarkastaja, tilintarkastusyhteisö, jossa tilintarkastaja toimii tai sen ketjun jäsen, johon tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jossa tilintarkastaja toimii, kuuluu, ei kuitenkaan voi tarjota 2 momentissa tarkoitettuja palveluita, jos niiden vaikutus tarkastettavaan tilinpäätökseen on vähäistä suurempi. Rajoitus perustuu Euroopan unionin tilintarkastusasetuksen 5 artiklan 3 kohdan a alakohtaan, jonka mukaan tarjottavilla palveluilla ei saa olla suoraa vaikutusta tai niillä on erikseen tai yhdessä vain vähäinen vaikutus tarkastettavaan tilinpäätökseen. Lisäksi pykälän 3 momentin mukaan tilintarkastajan on ennen palveluiden tarjoamista arvioitava vaikutukset, mikä arviointi on dokumentoitava. Säännös perustuu Euroopan unionin tilintarkastusasetuksen 5 artiklan 3 kohdan b alakohtaan, jonka mukaan tilin-

päätöksiin kohdistuvan vaikutuksen arviointi on dokumentoitava kattavasti ja selitettävä tarkastusvaliokunnalle annettavassa lisäraportissa.

Pykälän 4 momenttiin ehdotetaan selvyyden vuoksi säännöstä siitä, että tilintarkastajan on kuitenkin aina noudatettava 4 luvun säännöksiä riippumattomuudesta, esteellisyydestä ja ammatteettisista periaatteista.

4 §. Muiden kuin tilintarkastuspalkkioiden enimmäismäärä. Euroopan unionin tilintarkastusasetuksen 4 artiklassa säädetään palkkiokatto tilintarkastajalle muista kuin tilintarkastuspalveluista maksettaville palkkioille. Säännös ei huomioi sitä tilintarkastuslain mahdollistamaa tilannetta, että tilintarkastajaksi valitaan tilintarkastusyhteisössä toimiva luonnollinen henkilö. EU-asetuksen säännöksen kiertämisen estämiseksi ehdotetaan, että pykälän 1 momenttiin otetaan uusi säännös. Säännöksen mukaan sovellettaessa Euroopan unionin tilintarkastusasetuksen 4 artiklaa, jossa säädetään tilintarkastajalle maksettavista palkkioista, kokonaispalkkioihin, joita tarkastuksen kohde maksaa tilintarkastajalle, lasketaan mukaan tilintarkastajan toimiessa tilintarkastusyhteisössä myös tilintarkastusyhteisölle maksettavat palkkiot. Tosiasiassa tilanne usein on sellainen, että kaikki tällaiset palkkiot maksetaan tilintarkastajan sijasta tilintarkastusyhteisölle, jossa tilintarkastaja toimii.

Pykälän 2 momentissa säädetään, että Tilintarkastusvalvonta voi tilintarkastajan hakemuksesta antaa luvan poiketa Euroopan unionin tilintarkastusasetuksen 4 artiklan 2 kohdassa säädetyistä muista kuin tilintarkastuspalkkioita kokevien palkkioiden enimmäismäärästä. Säännös perustuu Euroopan unionin tilintarkastusasetuksen 4 artiklan 2 kohdan 3 kappaleessa säädettyyn jäsenvaltio-optioon.

Euroopan unionin tilintarkastusasetuksen 4 artiklan 2 kohdan 1 kappaleen mukaan, jos tilintarkastaja tarjoaa tarkastettavalle yhteisölle tai sen konserniyhteisöille sellaisia muita kuin tilintarkastuspalveluita, joiden tarjoamista ei ole kielletty Euroopan unionin tilintarkastusasetuksen 5 artiklan 1 kohdassa, vähintään kolmena perättäisenä tilikautena, voi palkkioiden yhteenlaskettu määrä näistä muista kuin tilintarkastuspalveluista olla neljäntenä vuonna enintään 70 prosenttia kolmena edellisenä vuonna maksettujen tilintarkastuspalkkioiden keskiarvosta. Keskiarvo lasketaan siten kolmesta palvelujen tarjoamista edeltävästä vuodesta ja jos välissä on vuosia, jolloin palveluita esimerkiksi ei ole tarjottu, asetuksen säännöstä ei lainkaan sovelleta.

Pykälän 3 momentin mukaan poikkeusluvan saaminen on Tilintarkastusvalvonnan harkinnassa. Luvan antamisen edellytyksenä on, että siihen on tarkastettavan yhteisön toiminnasta johtuvia erityisiä syitä. Momentissa tarkoitettuja erityisiä syitä voivat olla esimerkiksi yritysjärjestelyt tai muut vastaavat tilanteet kuten pääomamarkkinatransaktioihin liittyvät toimet kuten listautuminen. Tilintarkastajalta tällaisissa erityisissä tilanteissa hankittavat palvelut voivat liittyä esimerkiksi listalleottoesitteisiin, proformainformaation tuottamiseen ja ns. Comfort letter -asiakirjoihin.

Pykälän 4 momentin mukaan Tilintarkastusvalvonta voi antaa poikkeusluvan 4 artiklan 2 kohdassa säädetyistä palkkioiden enimmäismäärästä enintään kahden tilikauden ajaksi. Poikkeusluvan nojalla tilintarkastaja voi siten tarjota palveluita, vaikka palkkiot ylittäisivät 70 prosenttia edellisen kolmen tilikauden tilintarkastuspalkkioiden keskiarvosta.

6 luku Hyväksyminen ja rekisteröinti

9 §. Tilintarkastajarekisteri. Pykälän 1, 2 ja 3 momentit vastaavat voimassa olevan lain 6 luvun 9 §:n 1, 2 ja 3 momenttia kuitenkin niin, että 1 momentin kohtaa 6 on tarkennettu siten,

että siihen on listattu tarkemmin ne seuraamukset, jotka rekisteriin merkitään. Rekisteriin merkittäviä seuraamuksia ovat siten, huomautus, varoitus, hyväksymisen peruuttaminen ja peruuttamisen ajankohta, määräaikainen toimintakielto, seuraamusmaksu ja uhkasakko. Lisäksi rekisteriin merkitään myös tilintarkastuslautakunnan tekemä ilmoitus siitä, että tilintarkastuskertomus ei täytä siitä annettuja säännöksiä.

Pykälän 4 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä olisi uusi säännös sellaisten tilintarkastusyhteisöiden rekisteröinnistä, jotka on hyväksytty ja rekisteröity toisessa jäsenvaltiossa tilintarkastusyhteisöksi. Lisäksi tilintarkastusyhteisön päävastuulliseen tilintarkastajaan kohdistuu vaatimuksia 6 luvun 2 ja 3 §:n hyväksymistä koskevien kriteerien muodossa. Päävastuulliseen tilintarkastajaan sovelletaan, mitä lain 2 luvun 7 §:ssä säädetään päävastuullisesta tilintarkastajasta. Uusi momentti perustuu direktiivin 3 a artiklan 1 alakohtaan. Tilintarkastusvalvonnan on tehtävä ilmoitus rekisteröinnistä Suomen tilintarkastajarekisteriin, jos täällä rekisteröitävä yhteisö on rekisteröity omissa kotijäsenvaltiossaan. Tämä perustuu direktiivin 3 a artiklan alakohtaan 3.

Pykälän 5 momentti, joka vastaa pääosin voimassa olevaa 4 momenttia, ehdotetaan tarkistettavaksi niin, että se vastaa direktiivin 45 artiklan 1 kohdan a ja b alakohtia. Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi a alakohdan mukaisesti 1 kohta koskemaan sellaisia arvopapereita, joiden yksikkökohtainen nimellisarvo tai kirjanpidollinen vasta-arvo on vähintään 50 000 euroa tai tätä liikkeeseenlaskupäivänä vastaava määrä muussa valuutassa, kun liikkeeseenlasku on tapahtunut ennen 31 päivä joulukuuta 2010. Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi myös 2 kohta, johon on otettu b alakohdan edellyttämä uusi 100 000 euron nimellisarvoa tai kirjanpidollista vasta-arvoa koskeva vähimmäisraja, kun arvopapereiden liikkeeseenlasku on tapahtunut 31 päivä joulukuuta 2010 jälkeen.

Pykälän 6 momentti vastaa nykyistä 5 momenttia.

11 §. Tietojensaanti rekistereistä. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi tekninen muutos eli lisätään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain yhteyteen kyseisen lain numero.

7 luku Ohjaus, kehittäminen ja valvonta

2 §. Tilintarkastusvalvonnan tehtävät. Pykälään ehdotetaan uutta 3 momenttia, jossa määritellään, että Tilintarkastusvalvonta toimii Euroopan unionin tilintarkastusasetuksen 20 artiklan 1 kohdan mukaisena toimivaltaisena viranomaisena lukuun ottamatta Euroopan unionin tilintarkastusasetuksen 27 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaista tarkastusvaliokunnan toiminnan seuraamista ja arvioimista, jossa toimivaltaisena viranomaisena on Finanssivalvonta.

3 §. Valvottavat. Pykälän 1 momentti vastaa nykyistä 1 momenttia.

Pykälään ehdotetaan uutta 2 momenttia. Momentti perustuu direktiivin 34 artiklaan. Tilintarkastuslain 6 luvun 9 §:n 4 ja 5 momenttien perusteella Suomessa rekisteröidyt tilintarkastusyhteisöt kuuluvat laaduntarkastuksen osalta Tilintarkastusvalvonnan alaisuuteen tilintarkastuslain (459/2007) 40 §:n perusteluiden kotivaltioperiaatteesta poiketen. Tilintarkastusvalvonta ei kohdistaa laaduntarkastusta tilintarkastusyhteisön kotivaltiossa suorittamiin tilintarkastuksiin, vaan kotivaltioperiaate pätee tällaisten tilintarkastustoimeksiantojen osalta normaalisti. Pykälän 2 momentti koskee ETA-valtiossa hyväksytyjä ja rekisteröityjä tilintarkastusyhteisöjä.

Pykälän 3, 4 ja 5 momentit vastaavat voimassa olevan lain 7 luvun 3 §:n 2, 3 ja 4 momentteja lukuun ottamatta 3 momentin momenttiviittauksen muuttamista.

9 §. Laadunvalvonta. Pykälän 1 momentin 1 kohta vastaa muutoin voimassa olevaa lakia, mutta siitä ehdotetaan poistettavaksi säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena olevan yhteisön laaduntarkastusten suorittaminen kolmen vuoden välein. Jatkossa näitä laaduntarkastuksia sääntelee Euroopan unionin tilintarkastusasetus siten kuin selvyuden vuoksi ehdotetaan jäljempänä 5 momentissa säädettäväksi.

Tilintarkastaja määrätään 1 momentin 1 kohdan mukaan laaduntarkastukseen vähintään joka kuudes vuosi. Säännös sisältää sisäänrakennettuna ajatuksen siitä, että tilintarkastaja on kuitenkin määrättävä laaduntarkastukseen useammin, jos siihen on tehdystä riskianalyysistä johdun aiheita. Säännös perustuu tilintarkastusdirektiivin 29 artiklan 1 kohdan h-alakohtaan.

Momentin 2 kohta vastaa voimassa olevaa 1 momentin 2 kohtaa. Momentin 3 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että laaduntarkastusten sisällöstä ja toteuttamistavasta päättäessään Tilintarkastusvalvonnan tulee ottaa huomioon laaduntarkastuksen kohteena olevan tilintarkastajan toiminnan laajuus ja monimutkaisuus. Laadunvalvonnan tulee siten olla oikeasuhtaista ja asianmukaista. Muutos perustuu tilintarkastusdirektiivin 29 artiklan 1 kohdan k-alakohtaan. Momentin 4 kohta vastaa voimassa olevaa 4 kohtaa.

Pykälän 2-4 momentit vastaavat voimassa olevia 2-4 momentteja.

Pykälän uudessa 5 momentissa ehdotetaan selvyuden vuoksi säädettäväksi siitä, että yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen tilintarkastajien laaduntarkastukseen sovelletaan Euroopan unionin tilintarkastusasetusta, jonka 26 artiklassa säännellään kyseisten tilintarkastajien laaduntarkastuksesta.

8 luku **Valvontavaltuudet**

8 §. Ulkopuolisen asiantuntijan käyttäminen. Pykälän 1 ja 2 momentit vastaavat voimassa olevia 1 ja 2 momentteja kuitenkin siten, että 2 momentin sanamuotoa on hiukan selkeytetty ilman sisällöllistä muutosta.

Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä olisi uusi säännös, joka koskee laaduntarkastukseen osallistuvan asiantuntijan riippumattomuutta laaduntarkastuksen kohteena olevasta tilintarkastajasta tai tilintarkastusyhteisöstä. Asiantuntijalla ei saa olla sidonnaisuutta laaduntarkastuksen kohteeseen esimerkiksi työsuhteen, osakkuuden tai hallitusjäsenyyden muodossa. Sidonnaisuuden katsotaan päättyvän, kun asiantuntija on pidättäytynyt toimimasta vähintään kolmen vuoden ajan tehtävissä, jotka perustavat sidonnaisuuden tilintarkastajaan tai tilintarkastusyhteisöön. Muun muassa tilintarkastuslain 4 luvun 6 ja 7 §:ssä tarkoitetut tilanteet synnyttävät tässä momentissa tarkoitetun sidonnaisuuden. Laaduntarkastuksessa toimivan asiantuntijan on myös vakuutettava, että hänellä ei ole sidonnaisuutta laaduntarkastuksen kohteena olevaan tilintarkastajaan tai tilintarkastusyhteisöön. Säännös perustuu direktiivin 29 artiklaan.

Pykälän 4-6 momentit vastaavat voimassa olevia 3-5 momentteja kuitenkin siten, että niiden sanamuotoja on selkeytetty puuttumatta niiden sisältöön.

9 luku **Tietojen luovuttaminen ja viranomaisyhteistyö**

2 §. *Tilintarkastusvalvonnan ja Finanssivalvonnan yhteistyö.* Pykälän 1 momentti vastaa voimassa olevan lain 1 momenttia.

Pykälän 2 momenttiin on lisätty selventävä viittaus siihen, että Finanssivalvonta voi tutkia tilintarkastuslain ja sen nojalla annettujen säännösten mukaisuuden lisäksi Euroopan unionin tilintarkastusasetuksen säännösten mukaisuutta, kun kyseessä on Finanssivalvonnasta annetun lain 4 tai 5 §:ssä tarkoitettu valvottava tai muun finanssimarkkinoilla toimivan valvonnan niin edellyttäessä.

3 §. *Kansainvälinen valvontayhteistyö.* Pykälän 1 momentti vastaa voimassa olevaa 1 momenttia.

Pykälän 2 momentin 1 kohtaan ehdotetaan lisättäväksi edellytys konsernitilinpäätöksen kohteena olevan yhteisön kaupallisten etujen suojelemisesta silloin, kun Tilintarkastusvalvonta toimittaa asiakirjoja muun kuin ETA-valtion valvojalle. Asiakirjojen toimittaminen on mahdollista, jos ne liittyvät sellaiseen yhteisöön, joka laatii konsernitilinpäätöksen asiakirjoja vaativassa valtiossa tai jonka arvopaperit on kyseisessä valtiossa otettu kaupankäynnin kohteeksi. Uusi lisäys vaatii konsernitilinpäätöstä tai arvopapereita koskevien edellytysten lisäksi yhteisön kaupallisista etujen vaarantumattomuutta asiakirjojen luovuttamisen yhteydessä. Tällaisia kaupallisia etuja voivat olla muun muassa teollis- ja tekijänoikeudet. Säännös perustuu direktiivin 47 artiklaan. Momentin 2 kohtaan ehdotetaan tehtäväksi tekninen muutos. Muilta osin momentti vastaa voimassa olevan lain 9 luvun 3 §:n 2 momenttia.

Pykälän 3 ja 4 momentit vastaavat voimassa olevia 3 ja 4 momentteja.

10 luku **Seuraamukset**

1 §. *Huomautus ja varoitus.* Suomalainen seuraamusjärjestelmä on sisältänyt huomautuksen, varoituksen ja hyväksymisen peruuttamisen joko toistaiseksi tai määräajaksi. Järjestelmä on niin tilintarkastajien kuin aikaisempien tilintarkastuslautakuntien jäsenten kokemusten mukaan toiminut hyvin, joten siitä ei ole haluttu luopua. Direktiivi sisältää kuitenkin joukon uusia seuraamuslajeja, jotka on pyritty yhteen sovittamaan aikaisempiin seuraamuksiin siten, että lopputuloksena ei tulisi olemaan kohtuuttomia eikä kumuloituvia seuraamuksia. Yleisseuraamuksina ovat ehdotuksessa yhä huomautus, varoitus ja hyväksymisen peruuttaminen.

Pykälä vastaa voimassa olevan lain 10 luvun 1 §:ää kuitenkin siten, että varoituksen sijasta lähtökohtana on huomautus. Pykälän 1 momentissa sana varoitus on korvattu sanalla huomautus. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan lisäksi muutettavaksi siten, että kohdat 1-3 yhdistetään, koska katsotaan, että lainvastaisesti toimiminen kattaa kaikki kolme nykyistä vaihtoehtoa, jotka ovat: 1) menettely huolimattomuudesta tai varomattomuudesta tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta annetun lain vastaisesti, 2) velvollisuuksien rikkominen tilintarkastajana tai 3) menettely perusteettomasti tavalla, joka on muutoin omiaan alentamaan tilintarkastajien ammatillista luotettavuutta tai arvoa. Huomautus tulee siis ehdotuksen mukaan antaa, jos tilintarkastaja toimii huolimattomasti tämän tilintarkastuslain tai sen nojalla annettujen säännösten tai julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta annetun lain vastaisesti. Lisäksi huomautus tulee antaa, jos tilintarkastaja on huolimattomuudesta menetellyt muussa lainsäädännössä tilintarkastuksesta annettujen säännösten vastaisesti. Muu lainsäädäntö pitää sisällään myös Euroopan unionin tilintarkastusasetuksen. Ehdotuksessa on toisin sanoen katsottu, että lainvastaisuus pitää sisällään myös velvollisuuksien rikkomisen tilintarkastajana, koska laeissa ja niiden perusteella annetuissa säännöksissä on määritelty tilintarkastajan velvollisuudet. Edellä sanottu koskee myös menettelyjä, jotka olisivat omiaan alentamaan tilintarkastajan ammatillista luotettavuutta ja arvoa. Amma-

tillinen luotettavuus varmistetaan muun muassa tilintarkastajan toimintaa ohjaavilla eettisillä säännöksillä.

Pykälän 1 momentti pitää sisällään myös sen, että tilintarkastajan katsotaan toimineen lainvastaisesti, jos hän on huolimattomuuttaan rikkonut 3 luvun 5 §:n säännöstä tilintarkastuskertomuksen laatimisesta tai suorittaessaan 1 luvun 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua toimea on antanut lausunnossaan huolimattomuudesta väärän tai harhaanjohtavan tiedon. Edellä mainittu teko tai laiminlyönti, mikäli se on tahallinen tai törkeän huolimaton, on tässä ehdotuksessa edelleen voimassa olevan lain mukaisesti tilintarkastusrikkomus. Rajanveto huolimattomuuden, törkeän huolimattomuuden ja tahallisuuden välillä jää ratkaisukäytännön varaan.

Tilintarkastuslautakunnalle annetaan harkintavaltaa siihen, millainen seuraamus annetaan. Toisin sanoen tilintarkastuslautakunnan tulee käyttää kokonaisharkintaa valinnassaan huomautuksen ja varoituksen antamisen välillä. Mikäli menettely on vähäinen tai siihen liittyy lieventäviä asianhaaroja tai se on taloudellisesti vähämerkityksellinen, silloin huomautus on 1 momentin mukaan riittävä seuraamus. Vastaavasti mikäli menettely on vähäistä merkittävämpi, tulee 2 momentin mukaan antaa varoitus. Tässäkin momentissa on ehdotetun muutoksen taustalla huomautuksen muuttaminen lähtökohdaksi varoituksen sijasta. Tarkoituksena ei ole ollut muuttaa voimassa olevan lain huomautuksen ja varoituksen välistä suhdetta.

Direktiivin 30 a artiklan 1 a kohdan mukaan jäsenvaltioiden on säädettävä, että toimivaltaisella viranomaisella on valtuudet vaatia rikkomisesta vastuussa olevaa luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä lopettamaan rikkomisen ja olemaan toistamatta sitä. Suomen oikeusjärjestelmässä katsotaan, että kielto jatkaa tai toistaa moitittavaa toimintaa liittyy olennaisena osana ilman erillistä mainintaakin seuraamuksiin, joten erillistä säännöstä toiminnan jatkamisen kieltämisestä ei ole katsottu tarpeelliseksi.

2 §. Hyväksymisen peruuttaminen. Pykälän 1 momentti vastaa osittain voimassa olevan lain 10 luvun 2 §:n 1 momenttia. Ehdotuksessa esitetään kuitenkin, että voimassa olevan lain 1 momentin kohdat 1 ja 2 yhdistetään, koska katsotaan, että lainvastaisuus pitää sisällään myös velvollisuuksien rikkomisen tilintarkastajana. Tilintarkastajan velvollisuudet määritellään laeissa ja niiden perusteella annetuissa säännöksissä. Koska säännöksiä on eriaisteisia, on katsottu, että hyväksymisen peruuttaminen edellyttää olennaista säännösten vastaista toimintaa tahallisuuden ja törkeän huolimattomuuden lisäksi. Viittaus tilintarkastajan ammattitaitoon on poistettu, koska on katsottu, että hyväksymisen edellytykset kattavat myös ammattitaidon. Todetaan selvyuden vuoksi, että muu lainsäädäntö sisältää myös Euroopan unionin tilintarkastusasetuksen.

Pykälän 2 momenttiin tehdään tekninen selventävä muutos eli täsmennetään, että tilintarkastuslautakunta on se elin, joka tekee päätökset liittyen hyväksymisen peruuttamiseen. Lisäksi muutetaan viittaus 2 kohtaan 3 kohdan sijasta.

Pykälän 3 momentissa säädetään, että hyväksymisen peruuttamisesta ei voida päättää, ellei samasta asiasta ole aikaisemmin annettu varoitusta, jonka varoituksen tilintarkastaja on jättänyt huomioimatta, ja jatkanut varoituksen kohteena ollutta toimintaansa tai laiminlyöntiään. Voimassa olevan lain 3 momentissa säädetystä määräaikaisesta hyväksymisen peruuttamisesta ei enää säädettäisi, vaan jatkossa säädettäisiin määräaikaisesta kiellosta toimia tilintarkastajana 3 §:ssä.

Pykälän 4 momentti vastaa voimassa olevan lain 10 luvun 2 §:n 4 momenttia.

Pykälän 5 momentti vastaa voimassa olevan lain 5 momenttia kuitenkin siten, että myös tämän luvun 3:n mukaisesta määräaikaisesta kiellosta on ilmoitettava asianomaisille ETA-valtioiden tilintarkastajarekisteriä pitävillä viranomaisilla.

Pykälän 6 momentti vastaa voimassa olevan lain 10 luvun 2 §:n 6 momenttia kuitenkin sillä erotuksella, että viittauksia on muutettu. Momentissa viitataan 1 momentin 3 kohdan sijasta 2 kohtaan ja vastaavasti 1 momentin 1 tai 2 kohdan sijasta vain 1 kohtaan.

3 §. Määräaikainen kieltä toimia tilintarkastajana. Pykälä on uusi ja se perustuu direktiivin 30 a artiklan 1 kohdan c alakohtaan. Määräaikainen kieltä toimia tilintarkastajana poikkeaa hyväksymisen peruuttamisesta siinä, että tilintarkastajalla säilyy yhä tilintarkastajan hyväksymisen eli ”kirjaimet”, mutta hän ei saa toimia tilintarkastajana/päävastuullisena tilintarkastajana eikä allekirjoittaa tilintarkastuskertomuksia. Hän voi toimia tilintarkastustiimin jäsenenä tai konsultoida tilintarkastukseen liittyvissä asioissa, mutta ei toimia vastuullisena tilintarkastajana. Tilintarkastuslautakunta voi määrätä kyseisen määräaikaisen kiellon, jos se katsoo, että varoitus on liian lievä ja hyväksymisen peruuttaminen puolestaan liian ankara rangaistus. Kieltä mahdollistaa seuraamusten laajemman skaalan. Voimassa olevan tilintarkastuslain 10 luvun 2 §:n 3 momentissa säädetään hyväksymisen peruuttamisesta enintään kahden vuoden määräajaksi. Tämä säännös korvataan direktiivin mukaisella määräaikaisella kiellolla toimia vastuullisena tilintarkastajana enintään kolmen vuoden ajan.

4 §. Määräaikainen kieltä toimia tilintarkastusyhteisön hallintoelimissä. Pykälän mukainen uusi määräaikainen kieltä koskee tilintarkastusyhteisön lakisäätisiin hallintoelimiin kuuluvia tilintarkastajia tai muita tilintarkastusyhteisön osakkaita. Kiellosta säädetään direktiivin 30 a artiklan 1 kohdan e alakohdassa ja se koskee osallistumista hallintoelinten toimintaan tilintarkastusyhteisöissä. Kieltä ei estä tilintarkastajaa toimimasta tilintarkastustehtävissä. Kieltä liittyy enemmänkin tilintarkastajan rooliin tilintarkastusyhteisön sisäisen toiminnan organisoinnissa. Henkilön katsotaan osallistuneen lain tai Euroopan unionin tilintarkastusasetuksen vastaisen päätöksen tekoon, jos hän ei aktiivisesti vaikuta virheellisen päätöksen estämiseen tai poistamiseen. Kiellon määrääminen edellyttää, että tilintarkastaja toimii erityisen moitittavalla tavalla yhteisön hallintoelimen jäsenenä. Kieltä voidaan määrätä enintään kolmen vuoden ajaksi.

5 §. Seuraamusmaksu ja sen määrääminen. Uusi 5 § käsittelee seuraamusmaksua ja sen määräämistä. Pykälä perustuu direktiivin 30 a artiklan 1 kohdan f alakohtaan, jonka mukaan jäsenvaltioiden on säädettävä, että toimivaltaisilla viranomaisilla on valtuudet määrätä luonnollisia henkilöitä ja oikeushenkilöitä koskevia hallinnollisia taloudellisia seuraamuksia.

Pykälän 1 momentissa säädetään, että tilintarkastuslautakunta voi määrätä seuraamusmaksun, jos tilintarkastaja tai henkilö, jonka hyväksymisen on lakannut, rikkoo 4 luvun 11 §:n määräaikoja koskien siirtymistä tilintarkastuskohteen palvelukseen. Tällaisessa tilanteessa varoitukseen tai hyväksymisen peruuttamisen uhalla ei liene riittävää ennalta estävää merkitystä. Riittävän suuren seuraamusmaksun uhka toimii tehokkaammin. Tilintarkastaja voi päättäessään siirtyä tilintarkastusalan ulkopuolelle, pyytää, että Tilintarkastusvalvonta lakkauttaa hyväksymisen. Hyväksymisen lakkauttaminen ei kuitenkaan vapauta tilintarkastajaa 4 luvun 11 §:n määräajan noudattamisvelvollisuudesta. Määräajan noudattamatta jättämisestä voidaan aina määrätä seuraamusmaksu riippumatta tuottamuksen asteesta.

Pykälän 2 momentissa säädetään, että 4 luvun 11 §:n määräajan rikkomisesta seuraamusmaksu olisi enintään 200 000 euroa. Seuraamusmaksun suuruuteen vaikuttaisivat tämän luvun 7 §:n säännökset.

Pykälän 3 momentissa säädetään, että seuraamusmaksu määrätään maksettavaksi valtiolle.

6 §. *Seuraamusmaksun vanhentuminen ja täytäntöönpano.* Uuden pykälän 1 momentissa säädetään, että seuraamusmaksua ei saa määrätä, jos esitystä tilintarkastuslautakunnalle ei ole tehty viiden vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tapahtui.

Pykälän 2 momentissa säädetään, että maksu on suoraan ulosottokelpoinen. Maksu voidaan momentin mukaan panna täytäntöön vain lainvoimaisen päätöksen perusteella. Seuraamusmaksun täytäntöönpanosta huolehtii Oikeusrekisterikeskus. Lisäksi täytäntöönpanosta voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Pykälän 3 momentissa säädetään seuraamusmaksua koskevasta ilmoituksesta Oikeusrekisterikeskukselle.

7 §. *Seuraamuksista päätettäessä huomioon otettavat seikat.* Pykälässä säädetään niistä seikoista, jotka on otettava huomioon, kun päätetään hallinnollisten seuraamusten ja toimenpiteiden tyypistä ja tasosta. Direktiivin 30 b artiklassa luetellaan ne seikat, jotka toimivaltaisten viranomaisten tulee tarvittaessa ottaa huomioon. Direktiivin luettelo on esimerkinomainen. Pykälän 1 momentissa säädetään, että tilintarkastuslautakunnan on seuraamuksen tyypistä päättäessään otettava huomioon kaikki asiaan kuuluvat seikat, kuten rikkomisen vakavuus, ajallinen kesto sekä tilintarkastajan vastuun aste. Lisäksi on huomioitava myös tilintarkastajan halukkuus tehdä yhteistyötä toimivaltaisen viranomaisen kanssa tai tilintarkastajalle määrätty aiemmat seuraamukset. Kansallisesti on kokonaisarviointiin liittyvänä seikkana lisätty teosta tai laiminlyönnistä aiheutuneen vahingon tai haitan määrä.

Pykälän 2 momentissa säädetään, että seuraamusmaksun suuruutta vahvistettaessa tulee huomioida tilintarkastajan taloudellinen asema, jolla tarkoitetaan esimerkiksi vastuussa olevan yhteisön kokonaisliikevaihtoa tai luonnollisen henkilön kohdalla hänen vuosiansioitaan. Suuruutta arvioitaessa on myös huomioitava tilintarkastajan saamien etujen määrä. Direktiivissä etujen sijasta käytetään termiä ”vastuussa olevan henkilön saamien voittojen tai välttämien tappioiden suuruus, jos ne ovat määritettävissä”.

8 §. *Julkistaminen.* Pykälä perustuu direktiivin 30 c artiklan 1 kohtaan seuraamusten ja toimenpiteiden julkistamisesta. Pykälän 1 momentin mukaan toimivaltaisten viranomaisten on julkistettava virallisella verkkosivustollaan tiedot seuraavista hallinnollisista seuraamuksista: huomautus, varoitus, hyväksymisen peruuttaminen, toimintakielto, uhkasakko tai seuraamusmaksu. Julkistaminen ei voi tapahtua ennen kuin seuraamuksen kohteena olevalle henkilölle on ilmoitettu kyseisestä päätöksestä. Mikäli päätös julkistetaan, kun muutoksenhaku-aika ei ole vielä päättynyt, tulee tilintarkastuslautakunnan huolehtia siitä, että Tilintarkastusvalvonnan verkkosivuilla julkistetaan myös tieto muutoksenhaun tilanteesta ja lopputuloksesta. Julkistettavat tiedot käsittävät tiedot rikkomisen tyypistä ja luonteesta sekä sen luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön nimi, jolle seuraamus on määrätty. Tilintarkastajarekisteriin merkitään tiedot edellä mainituista seuraamuksista. Rekisteristä annetaan tietoja niistä seuraamuksista, jotka sinne on merkitty. Jos päätös ei ole vielä lainvoimainen, ei luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön nimeä voida julkistaa. Tiedot on säilytettävä verkkosivuilla 5 vuoden ajan. Direktiivin 30 c artiklan 3 kohdassa säädetään, että toimivaltaisten viranomaisten on säilytettävä tiedot verkkosivustolla vähintään 5 vuoden ajan siitä, kun kaikki muutoksenhakuoikeudet on käytetty tai niiden voimassaoloaika on päättynyt.

Pykälän 2 momentissa säädetään, että sen estämättä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään, julkistetuista seuraamuksista voidaan luovuttaa tietoja yleisen tietoverkon kautta lukuun ottamatta salassa pidettäviä tietoja. Yleisen tietoverkon kautta

voi kuitenkin hakea tietoja vain yksittäisinä hakuina käyttäen hakuperusteena henkilön nimeä. Viranomaisille tiedot voidaan luovuttaa teknisen käyttöyhteyden välityksellä.

Pykälän 3 momentti perustuu direktiivin 30 c artiklan 2 kohtaan siltä osin kuin seuraamuksen kohteen nimi voidaan jättää julkistamatta, jos julkistaminen vaarantaisi tilintarkastusalan yleisen luotettavuuden tai meneillään olevan viranomaistutkinnan, tai aiheuttaisi suhteetonta vahinkoa osapuolille tai olisi luonnolliselle henkilölle kohtuutonta. Kyseisen artiklan 3 kohdan toisessa alakohdassa todetaan, että seuraamusten ja toimenpiteiden julkistamisessa ja kaikissa julkisissa lausunnoissa on kunnioitettava Euroopan unionin perusoikeuskirjassa vahvistettuja perusoikeuksia, erityisesti oikeutta yksityis- ja perhe-elämän kunnioittamiseen ja oikeutta henkilötietojen suojaan. Jäsenvaltiot voivat päättää, että tässä julkistamisessa tai julkisissa lausunnoissa ei ilmoiteta direktiivin 95/46/EY 2 artiklan a kohdassa tarkoitettuja henkilötietoja. Henkilötietojen luovutuksen osalta noudatetaan, mitä henkilötietolaissa säädetään.

9 §. Vahingonkorvausvelvollisuus. Pykälä vastaa voimassa olevan lain 10 luvun 3 §:ää lukuun ottamatta 2 momentin pykäläviittausta. Momentissa viitataan 4 luvun 8 §:n 3 momentin sijasta 4 luvun 8 §:n 2 momentin 1 kohtaan.

10 §. Rangaistussäännökset. Pykälä vastaa voimassa olevan lain 10 luvun 4 §:ää.

11 luku **Erinäiset säännökset**

1 §. Muutoksenhaku. Pykälän 1 momentti vastaa voimassa olevan lain 11 luvun 1 §:n 1 momenttia.

Pykälän 2 momentti vastaa voimassa olevan lain 11 luvun 1 §:n 2 momenttia.

Pykälän 3 momenttia on muutettu vastaamaan 10 luvun seuraamuksia koskevia muutoksia. Hallinto-oikeuden päätökseen voidaan siten valittaa huomautusta, varoitusta ja hyväksymisen peruuttamista koskevan päätöksen lisäksi päätöksistä, jotka koskevat määräaikaista kieltoa toimia tilintarkastajana, määräaikaista kieltoa toimia tilintarkastusyhteisön hallintoelimissä sekä päätöstä koskien seuraamusmaksun määräämistä.

Pykälän 4 momentti vastaa voimassa olevan lain 11 luvun 1 §:n 4 momenttia.

Pykälän 5 momentti vastaa voimassa olevan lain 11 luvun 1 §:n 5 momenttia.

Pykälän 6 momentti vastaa voimassa olevan lain 11 luvun 1 §:n 6 momenttia.

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset vuoden 2016 lainmuutoksille

Voimaantulosäännöksen 1 momentissa on tavanomainen voimaantulosäännös. Voimaantulosäännöksen 2 momentissa säädetään, että tilintarkastajan valintaa ja tilintarkastajan muita kuin tilintarkastuspalveluita koskevat säännöksiä sovelletaan ensimmäisen kerran tilikaudelta, joka alkaa tämän lain voimaan tulon jälkeen.

Voimaantulosäännöksen 3 momentissa säädetään puolestaan, että seuraamuksia koskevia säännöksiä sovelletaan tilintarkastajan tekoihin ja laiminlyönteihin, jotka ovat tapahtuneet tämän lain voimaan tulon jälkeen.

Voimaantulosäännöksen 4 momentissa säädetään, että säännöksiä koskien tilintarkastuskansiota, asiakasrekisteriä sekä muita säännöksiä tilintarkastajan toiminnan järjestämisestä noudatetaan viimeistään 1 päivästä tammikuuta 2017 lähtien.

1.2 Osakeyhtiölaki

6 luku Osakeyhtiön johto ja edustaminen

16 a §. *Hallituksen tehtävät yleisen edun kannalta merkittävässä yhtiössä.* Pykälän 1 momentissa säädetään yleisen edun kannalta merkittävän yhtiön hallituksen taloudellisen raportoinnin ja tarkastuksen seurantaan ja arviointiin liittyvistä tehtävistä. Ehdotus liittyy 6.4.2014 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/56/EU tilinpäätösten ja konsolidoitujen tilinpäätösten lakisäätöisestä tilintarkastuksesta annetun direktiivin 2006/43/EY muuttamisesta (jäljempänä ”direktiivi”) tarkastusvaliokuntaa koskevan 39 artiklan täytäntöönpanoon. Tarkastusvaliokunnan tehtävistä on säädetty direktiivin 39 artiklan 6 kohdassa. Perustuen ehdotuksen 16 b §:ään momentissa säädettyjen tehtävien valmistelu voidaan antaa hallituksen jäsenistä koostuvalla tarkastusvaliokunnalle. Momentin 1 ja 2 kohdan mukaan yleisen edun kannalta merkittävän yhtiön hallituksen tulisi erityisesti seurata ja arvioida yhtiön taloudellista raportointijärjestelmää sekä yhtiön sisäisen valvonnan ja tarkastuksen sekä riskienhallintajärjestelmien tehokkuutta. Mainittu hallituksen velvollisuus vastaa sisällöltään voimassa olevan lain 6 luvun 2 §:n 1 momentin mukaista yleistä hallinnon järjestämisvelvollisuutta, jonka perusteella hallitus vastaa yhtiön toiminnan laadun ja laajuuden kannalta riittävän taloudellisen raportoinnin, sisäisen valvonnan ja tarkastuksen sekä riskienhallinnan järjestämisestä ja ylläpitämisestä. Hallituksen tehtävänä ei edelleenkaan olisi itse huolehtia näistä tehtävistä, vaan järjestää niiden hoitaminen ja seuranta asianmukaisella tavalla. Ehdotus poikkeaa voimassa olevasta laista momentin 3 ja 4 kohdassa nimenomaisesti mainittujen tilintarkastuksen ja tilintarkastajan riippumattomuuden seuraamisen ja arvioinnin osalta. Toisaalta myös näiden tehtävien osalta arvopaperimarkkinalain ja sitä täydentävän liikkeeseenlaskijan säännöllistä tiedonantovelvollisuutta koskevan valtiovarainministeriön asetuksen 7 §:n perusteella yhtiöllä on oltava toimielin, joka huolehtii tilintarkastuksen seurannasta sekä tilintarkastajan riippumattomuuden ja tilintarkastuksen oheispalvelujen arvioinnista. Käytännössä momentissa mainittujen tehtävien asianmukainen järjestäminen seuraa yleensä siitä, että yhtiö toimii listayhtiöiden hyvän hallintotavan mukaisesti.

Momentissa mainittujen tehtävien lisäksi tarkastusvaliokunnalle voidaan antaa myös muita tehtäviä, esimerkiksi listayhtiöiden noudattamaa hyvää hallintotapaa vastaavasti seuraavat tehtävät voivat ehdotetun säännöksen estämättä kuulua tarkastusvaliokunnan tehtäviin: lakien ja määräysten noudattamisen arviointi yhtiön toiminnassa, yhtiön rahoitustilanteen ja verotuksellisen aseman seuranta, yhtiön merkittävien taloudellisten sekä rahoitus- ja veroriskien seuranta, tietojärjestelmien luotettavuuteen ja turvallisuuteen liittyvien prosessien ja riskien seuranta, tarkastusvaliokunnan toimenkuvaan sopivien erityiskysymysten selvittäminen ja seuranta, esimerkiksi liittyen yhtiön toimintatapoihin ja/tai yksittäisiin riskeihin; ja yhtiön hallinto- ja ohjausjärjestelmästä annettavan selvityksen käsittely.

Pykälän 2 momentissa säädetään yleisen edun kannalta merkittävän yhtiön hallituksen velvollisuudesta tehdä tilintarkastajan valitsemisesta päättävälle varsinaiselle yhtiökokoukselle ehdotus tilintarkastajan valinnasta. Ehdotus perustuu tilintarkastusdirektiivin 39 artiklan 6 kohtaan f ja vastaa sisällöltään listayhtiöiden hyvää hallintotapaa.

Pykälän 3 momentissa säädetään tilintarkastusdirektiivin 39 artiklan 3 kohdan sallimista poikkeuksista tilintarkastusvaliokunnan tehtävien soveltamiseen. Momentin poikkeussäännön mukaan 1 momentin 3 ja 4 kohta ja 2 momentti eivät koske tiettyjä yhteisöjä. Näihin kuuluu en-

sinnäkin yleisen edun kannalta merkittävä yhtiö, jonka emoyritys noudattaa pykälän 1 ja 2 momentin säännöksiä. Jos emoyritys ei ole suomalainen, riittää että emoyritys noudattaa tilintarkastusdirektiivin ja EU-tilintarkastusasetuksen tarkastusvaliokuntaa koskevia vaatimuksia. Tytäryhtiö voi siten jättää noudattamatta tarkastusvaliokunnasta olevia säännöksiä, vaikka sen emoyrityksellä ei olisi tarkastusvaliokuntaa, kunhan emoyhtiön valvonta- ja hallintoelimet hoitavat tarkastusvaliokunnalle kuuluvat tehtävät tilintarkastusdirektiivin ja EU-tilintarkastusasetuksen mukaisesti. Myös yhteissijoitusyritykset, vaihtoehtorahastot ja vain omaisuusvakuudellisia arvopapereita liikkeeseen laskemaan tarkoitetut yhtiöt kuuluvat poikkeuksen piiriin. Momentissa mainittuja yhtiöitä ei Suomessa tiettävästi ole kuin muutamia. Edellisten poikkeusten lisäksi direktiivin 39 artiklan 3 kohdan d) alakohdan mukaan jäsenvaltiot voivat rajata tarkastusvaliokuntaa koskevien vaatimusten ulkopuolelle kokonaan luottolaitokset, joiden osakkeet eivät ole kaupankäynnin kohteena säännellyllä markkinalla, mutta jotka ovat laskeneet liikkeeseen säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena olevia velka-arvopapereita yhteiseltä nimellismäärältään enintään 100 miljoonan euron määrästä.

Momentissa nimenomaisesti mainittujen poikkeuksien lisäksi osakeyhtiölain soveltamisalaa koskevan 1 luvun 1 §:stä seuraa, ettei lain 16 a-16 c §:ää sovelleta luottolaitoksiin, joiden osalta tarkastusvaliokunnan tehtävistä ja niiden hoitamisen järjestämisestä säädetään erikseen luottolaitostoiminnasta annetun lain (610/2014) 9 luvun 5 ja 6 §:ssä. Mainittu luottolaitosdirektiiviin (2013/36/EU) perustuva erityissääntely tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 2015.

16 b §. *Tarkastusvaliokunta yleisen edun kannalta merkittävässä yhtiössä.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi edellä 16 a §:ssä säädettyjen hallituksen tehtävien valmistelusta. Pykälän 1 momentin mukaan tehtävien valmistelu voidaan osoittaa hallituksen jäsenistä koostuvalle tarkastusvaliokunnalle. Tarkastusvaliokunnan asettamisesta säädetään tilinpäätösdirektiivin 39 artiklan 1 kohdassa. Jos yhtiöllä ei ole tarkastusvaliokuntaa, tehtävien valmistelu ja hoitaminen kuuluu koko hallitukselle. Jos hallitus hoitaa tarkastusvaliokunnan tehtävät, sen kokoonpanossa ei tarvitse ottaa huomioon 16 c §:n mukaisia vaatimuksia. Mahdollisuus, että hallitus hoitaa tarkastusvaliokunnan tehtävät, perustuu direktiivin 39 artiklan 2 ja 4 kohtien mukaiseen jäsenvaltio-optioon. Hallitus ei voi siirtää päätösvaltaa eikä vastuuta 16 a §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen tehtävien hoitamisesta tarkastusvaliokunnalle.

Pykälän 2 momentissa säädetään mahdollisuudesta yhdistää tarkastusvaliokunnan tehtävät jonkin toisen hallituksen valiokunnan tehtäviin. Säännös perustuu direktiivin 39 artiklan 4 kohtaan. Valiokuntien kokoonpanon on tällöin vastattava tarkastusvaliokunnan kokoonpanolle 16 c §:ssä asetettuja vaatimuksia. Tarkastusvaliokunnan tehtäviä ei kuitenkaan voida jakaa eri elinten kesken.

Pykälän soveltamisalan ulkopuolelle on rajattu kuitenkin kaikki luottolaitokset, koska niistä ja niiden tarkastusvaliokunnista säädetään direktiiviä vastaavalla tavalla luottolaitostoiminnasta annetun lain (610/2014) 9 luvun 5 ja 6 §:ssä. Luottolaitosdirektiiviin (2013/36/EU) perustuva erityissääntely tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 2015.

16 c §. *Tarkastusvaliokunnan jäsenet.* Pykälässä säädetään tarkastusvaliokunnan jäsenistä. Pykälän 1 momentissa säädetään, että tarkastusvaliokunnan jäsen ei saa osallistua yhtiön päivittäiseen johtamiseen. Tilintarkastusdirektiivin 39 artiklan 1 kohdan mukaan tarkastusvaliokunnan jäsenen on oltava yhteisön ”toimivaan johtoon kuulumattomia”. Toimivan johdon käsite ei ole Suomessa vakiintunut, joten pykälään ehdotetaan ilmaisua päivittäiseen johtamiseen osallistumisesta. Koska tarkastusvaliokunnan tehtäviin kuuluu myös mahdolliseen konserniin ja konsernitalinpäätökseen liittyviä seikkoja, ehdotetaan, ettei tarkastusvaliokunnan jäsenenä oleva saisi osallistua päivittäiseen johtamiseen myöskään muissa konsernitalinpäätökseen yh-

disteltävissä yhteisöissä tai säätiöissä. Muussa tapauksessa tarkastusvaliokunnan riippumattomuus valvonnan kohteista voisi vaarantua.

Pykälän 2 momentin mukaan vähintään yhdeltä tarkastusvaliokunnan jäseneltä edellytettäisiin taloushallinnon asiantuntemusta. Vaatimus perustuu direktiivin 39 artiklan 1 kohdan toiseen kappaleeseen, jonka mukaan edellytetään ”laskentatoimen ja/tai tilintarkastusalan asiantuntemusta. Asiantuntemus tarkoittaa tässä pätevyyttä, joka on voitu saada kokemuksen ja usein myös opintojen tai tutkimuksen kautta. Esimerkiksi toimiminen talousjohtajana, muissa taloushallinnon vaativissa tehtävissä tai tilintarkastajana lienee tyypillinen tapa saada tarkoitettua pätevyyttä. Asiantuntemusta koskevalla vaatimuksella ei tarkoiteta asettaa tarkastusvaliokunnan jäsenille erilaista keskinäistä vastuuta.

7 luku **Tilintarkastus ja erityinen tarkastus**

8 §. Erityinen tarkastaja. Pykälän lakiviittaus muutettaisiin koskemaan ehdotetun tilintarkastuslain muutoksen 10 luvun 9 §:ää.

22 luku **Vahingonkorvaus**

4 §. Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuus. Pykälän lakiviittaus muutettaisiin koskemaan ehdotetun tilintarkastuslain muutoksen 10 luvun 9 §:ää.

6 §. Päätöksenteko yhtiössä. Pykälän lakiviittaus muutettaisiin koskemaan ehdotetun tilintarkastuslain muutoksen 10 luvun 9 §:ää.

7 §. Osakkeenomistajien oikeus ajaa kannetta yhtiön hyväksi. Pykälän johdantokappaleen lakiviittaus muutettaisiin koskemaan ehdotetun tilintarkastuslain muutoksen 10 luvun 9 §:ää.

8 §. Kanneoikeuden vanhentuminen. Pykälän johdantokappaleen lakiviittaus muutettaisiin koskemaan ehdotetun tilintarkastuslain muutoksen 10 luvun 9 §:ää.

9 §. Pakottavuus. Pykälän johdantokappaleen ja 3 momentin lakiviittaus muutettaisiin koskemaan ehdotetun tilintarkastuslain muutoksen 10 luvun 9 §:ää.

1.3 **Osuuskuntalaki**

6 luku **Osuuskunnan johto ja edustaminen**

16 a §. Hallituksen tehtävät yleisen edun kannalta merkittävässä osuuskunnassa. Pykälän 1 momentissa säädetään yleisen edun kannalta merkittävän osuuskunnan hallituksen taloudellisen raportoinnin ja tarkastuksen seurantaan ja arviointiin liittyvistä tehtävistä. Ehdotus liittyy 6.4.2014 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/56/EU tilinpäätösten ja konsolidoitujen tilinpäätösten lakisääteisestä tilintarkastuksesta annetun direktiivin 2006/43/EY muuttamisesta (jäljempänä ”direktiivi”) tarkastusvaliokuntaa koskevan 39 artiklan täytäntöönpanoon. Tarkastusvaliokunnan tehtävistä on säädetty direktiivin 39 artiklan 6 kohdassa. Perustuen ehdotuksen 16 b §:ään momentissa säädettyjen tehtävien valmistelu voidaan antaa hallituksen jäsenistä koostuvalla tarkastusvaliokunnalle. Momentin 1 ja 2 kohdan mukaan yleisen edun kannalta merkittävän osuuskunnan hallituksen tulisi erityisesti seurata ja arvioida osuuskunnan taloudellista raportointijärjestelmää sekä osuuskunnan sisäisen valvonnan ja tarkastuksen sekä riskienhallintajärjestelmien tehokkuutta. Mainittu hallituksen velvollisuus vastaa sisällöltään voimassa olevan lain 6 luvun 2 §:n 1 momentin mukaista yleistä hallinnon järjestämisvelvollisuutta, jonka perusteella hallitus vastaa osuuskunnan toiminnan

laadun ja laajuuden kannalta riittävän taloudellisen raportoinnin, sisäisen valvonnan ja tarkastuksen sekä riskienhallinnan järjestämisestä ja ylläpitämisestä. Hallituksen tehtävänä ei edelleenkään olisi itse huolehtia näistä tehtävistä, vaan järjestää niiden hoitaminen ja seuranta asianmukaisella tavalla. Ehdotus poikkeaa voimassa olevasta laista momentin 3 ja 4 kohdassa nimenomaisesti mainittujen tilintarkastuksen ja tilintarkastajan riippumattomuuden seuraamisen ja arvioinnin osalta. Toisaalta myös näiden tehtävien osalta arvopaperimarkkinain ja sitä täydentävän liikkeeseenlaskijan säännöllistä tiedonantovelvollisuutta koskevan valtiovarainministeriön asetuksen 7 §:n perusteella yhteisöllä on oltava toimitus, joka huolehtii tilintarkastuksen seurannasta sekä tilintarkastajan riippumattomuuden ja tilintarkastuksen oheispalvelujen arvioinnista. Käytännössä momentissa mainittujen tehtävien asianmukainen järjestäminen seuraa yleensä siitä, että osuuskunta toimii listayhtiöiden hyvän hallintotavan mukaisesti.

Momentissa mainittujen tehtävien lisäksi tarkastusvaliokunnalle voidaan antaa myös muita tehtäviä, esimerkiksi listayhtiöiden noudattamaa hyvää hallintotapaa vastaavasti seuraavat tehtävät voivat ehdotetun säännöksen estämättä kuulua tarkastusvaliokunnan tehtäviin: lakien ja määräysten noudattamisen arviointi osuuskunnan toiminnassa, osuuskunnan rahoitus- ja verotuksellisen aseman seuranta, osuuskunnan merkittävien taloudellisten sekä rahoitus- ja veroriskien seuranta, tietojärjestelmien luotettavuuteen ja turvallisuuteen liittyvien prosessien ja riskien seuranta, tarkastusvaliokunnan toimenkuvaan sopivien erityiskysymysten selvittäminen ja seuranta, esimerkiksi liittyen osuuskunnan toimintatapoihin ja/tai yksittäisiin riskeihin; ja osuuskunnan hallinto- ja ohjausjärjestelmästä annettavan selvityksen käsittely.

Pykälän 2 momentissa säädetään yleisen edun kannalta merkittävän osuuskunnan hallituksen velvollisuudesta tehdä tilintarkastajan valitsemisesta päättävälle varsinaiselle osuuskunnan kokoukselle ehdotus tilintarkastajan valinnasta. Ehdotus perustuu tilintarkastusdirektiivin 39 artiklan 6 kohdan f alakohtaan ja vastaa sisällöltään listayhtiöiden hyvää hallintotapaa.

Pykälän 3 momentissa säädetään tilintarkastusdirektiivin 39 artiklan 3 kohdan sallimista poikkeuksista tilintarkastusvaliokunnan tehtävien soveltamiseen. Momentin poikkeussäännön mukaan 1 momentin 3 ja 4 kohta ja 2 momentti eivät koske tiettyjä yhteisöjä. Näihin kuuluu ensinnäkin yleisen edun kannalta merkittävä osuuskunta, jonka emoyhteisö noudattaa pykälän 1 ja 2 momentin säännöksiä. Jos emoyhteisö ei ole suomalainen, riittää että emoyhteisö noudattaa tilintarkastusdirektiivin ja EU-tilintarkastusasetuksen tarkastusvaliokuntaa koskevia vaatimuksia. Tytäryhteisö voi siten jättää noudattamatta tarkastusvaliokunnasta olevia säännöksiä, vaikka sen emoyhteisöllä ei olisi tarkastusvaliokuntaa, kunhan emoyhteisön valvontaja hallintoelimet hoitavat tarkastusvaliokunnalle kuuluvat tehtävät tilintarkastusdirektiivin ja EU-tilintarkastusasetuksen mukaisesti. Myös yhteissijoitusyritykset, vaihtoehtorahastot ja vain omaisuusvakuudellisia arvopapereita liikkeeseen laskemaan tarkoitetut yhteisöt kuuluvat poikkeuksen piiriin. Momentissa mainittuja yhteisöjä ei Suomessa tietävästi ole kuin muutamia. Edellisten poikkeusten lisäksi direktiivin 39 artiklan 3 kohdan d alakohdan mukaan jäsenvaltiot voivat rajata tarkastusvaliokuntaa koskevien vaatimusten ulkopuolelle kokonaan luottolaitokset, joiden osakkeet eivät ole kaupankäynnin kohteena säännellyllä markkinalla, mutta jotka ovat laskeneet liikkeeseen säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena olevia velka-arvopapereita yhteiseltä nimellismäärältään enintään 100 miljoonan euron määrästä.

Momentissa nimenomaisesti mainittujen poikkeuksien lisäksi osuuskuntalain soveltamisalaa koskevan 1 luvun 1 §:stä seuraa, ettei lain 16a - 16 c §:ää sovelleta luottolaitoksiin, joiden osalta tarkastusvaliokunnan tehtävistä ja niiden hoitamisen järjestämisestä säädetään erikseen luottolaitostoiminnasta annetun lain (610/2014) 9 luvun 5 ja 6 §:ssä. Mainittu luottolaitosdirektiiviin (2013/36/EU) perustuva erityissääntely tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 2015.

16 b §. *Tarkastusvaliokunta yleisen edun kannalta merkittävässä osuuskunnassa.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi edellä 16 a §:ssä säädettyjen hallituksen tehtävien valmistelusta. Pykälän *1 momentin* mukaan tehtävien valmistelu voidaan osoittaa hallituksen jäsenistä koostuvalle tarkastusvaliokunnalle. Tarkastusvaliokunnan asettamisesta säädetään tilinpäätösdirektiivin 39 artiklan 1 kohdassa. Jos osuuskunnalla ei ole tarkastusvaliokuntaa, tehtävien valmistelu ja hoitaminen kuuluu koko hallitukselle. Jos hallitus hoitaa tarkastusvaliokunnan tehtävät, sen kokoonpanossa ei tarvitse ottaa huomioon 16 c §:n mukaisia vaatimuksia. Mahdollisuus, että hallitus hoitaa tarkastusvaliokunnan tehtävät, perustuu direktiivin 39 artiklan 2 ja 4 kohtien mukaiseen jäsenvaltio-optioon. Hallitus ei voi siirtää päätösvaltaa eikä vastuuta 16 a §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen tehtävien hoitamisesta tarkastusvaliokunnalle.

Pykälän *2 momentissa* säädetään mahdollisuudesta yhdistää tarkastusvaliokunnan tehtävät jonkin toisen hallituksen valiokunnan tehtäviin. Säännös perustuu direktiivin 39 artiklan 4 kohtaan. Valiokuntien kokoonpanon on tällöin vastattava tarkastusvaliokunnan kokoonpanolle 16 c §:ssä asetettuja vaatimuksia. Tarkastusvaliokunnan tehtäviä ei kuitenkaan voida jakaa eri elinten kesken.

Pykälän soveltamisalan ulkopuolelle on rajattu kuitenkin kaikki luottolaitokset, koska niistä ja niiden tarkastusvaliokunnista säädetään direktiiviä vastaavalla tavalla luottolaitostoiminnasta annetun lain (610/2014) 9 luvun 5 ja 6 §:ssä. Luottolaitosdirektiiviin (2013/36/EU) perustuva erityissääntely tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 2015.

16 c §. *Tarkastusvaliokunnan jäsenet.* Pykälässä säädetään tarkastusvaliokunnan jäsenistä. Pykälän *1 momentissa* säädetään, että tarkastusvaliokunnan jäsen ei saa osallistua osuuskunnan päivittäiseen johtamiseen. Tilintarkastusdirektiivin 39 artiklan 1 kohdan mukaan tarkastusvaliokunnan jäsenen on oltava yhteisön ”toimivaan johtoon kuulumattomia”. Toimivan johdon käsite ei ole Suomessa vakiintunut, joten pykälään ehdotetaan ilmaisua päivittäiseen johtamiseen osallistumisesta. Koska tarkastusvaliokunnan tehtäviin kuuluu myös mahdolliseen konserniin ja konsernitilinpäätökseen liittyviä seikkoja, ehdotetaan, ettei tarkastusvaliokunnan jäsenenä oleva saisi osallistua päivittäiseen johtamiseen myöskään muissa konsernitilinpäätökseen yhdisteltävissä yhteisöissä tai säätiöissä. Muussa tapauksessa tarkastusvaliokunnan riippumattomuus valvonnan kohteista voisi vaarantua.

Pykälän *2 momentin* mukaan vähintään yhdeltä tarkastusvaliokunnan jäseneltä edellytettäisiin taloushallinnon asiantuntemusta. Vaatimus perustuu direktiivin 39 artiklan 1 kohdan toiseen kappaleeseen, jonka mukaan edellytetään ”laskentatoimen ja/tai tilintarkastusalan asiantuntemusta”. Asiantuntemus tarkoittaa tässä pätevyyttä, joka on voitu saada kokemuksen ja usein myös opintojen tai tutkimuksen kautta. Esimerkiksi toimiminen talousjohtajana, muissa taloushallinnon vaativissa tehtävissä tai tilintarkastajana lienee tyypillinen tapa saada tarkoitettua pätevyyttä. Asiantuntemusta koskevalla vaatimuksella ei tarkoiteta asettaa tarkastusvaliokunnan jäsenille erilaista keskinäistä vastuuta.

7 luku **Tilintarkastus, toiminnantarkastus, jäsenen tarkastusoikeus ja erityinen tarkastus**

16 §. *Erityinen tarkastaja.* Pykälän lakiviittaus muutettaisiin koskemaan ehdotetun tilintarkastuslain muutoksen 10 luvun 9 §:ää.

25 luku **Vahingonkorvaus**

4 §. *Tilintarkastajan ja toiminnantarkastajan vahingonkorvausvelvollisuus.* Pykälän lakiviittaus muutettaisiin koskemaan ehdotetun tilintarkastuslain muutoksen 10 luvun 9 §:ää.

6 §. *Päätöksenteko osuuskunnassa.* Pykälän lakiviittaus muutettaisiin koskemaan ehdotetun tilintarkastuslain muutoksen 10 luvun 9 §:ää.

7 §. *Osuuskunnan edustajiston jäsenen ja osuuden ja osakkeen omistajan oikeus ajaa kannetta osuuskunnan hyväksi.* Pykälän lakiviittaus muutettaisiin koskemaan ehdotetun tilintarkastuslain muutoksen 10 luvun 9 §:ää.

8 §. *Kanneoikeuden vanhentuminen.* Pykälän lakiviittaus muutettaisiin koskemaan ehdotetun tilintarkastuslain muutoksen 10 luvun 9 §:ää.

9 §. *Pakottavuus.* Pykälän 1 momentin johdantokappaleen ja 3 momentin lakiviittaus muutettaisiin koskemaan ehdotetun tilintarkastuslain muutoksen 10 luvun 9 §:ää.

1.4 Asunto-osakeyhtiölaki

9 luku Tilintarkastus, toiminnantarkastus ja erityinen tarkastus

14 §. *Erityinen tarkastaja.* Pykälän lakiviittaus muutettaisiin koskemaan ehdotetun tilintarkastuslain muutoksen 10 luvun 9 §:ää.

24 luku Vahingonkorvaus

4 §. *Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuus.* Pykälän lakiviittaus muutettaisiin koskemaan ehdotetun tilintarkastuslain muutoksen 10 luvun 9 §:ää.

8 §. *Päätöksenteko yhtiössä.* Pykälän 1 momentin lakiviittaus muutettaisiin koskemaan ehdotetun tilintarkastuslain muutoksen 10 luvun 9 §:ää.

9 §. *Osakkeenomistajan oikeus ajaa kannetta yhtiön hyväksi.* Pykälän 1 momentin lakiviittaus muutettaisiin koskemaan tilintarkastuslain muutoksen 10 luvun 9 §:ää.

10 §. *Kanneoikeuden vanhentuminen.* Pykälän 1 momentin lakiviittaus muutettaisiin koskemaan ehdotetun tilintarkastuslain muutoksen 10 luvun 9 §:ää.

11 §. *Pakottavuus.* Pykälän lakiviittaus muutettaisiin koskemaan ehdotetun tilintarkastuslain muutoksen 10 luvun 9 §:ää.

1.5 Laki avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä

10 luku Tilintarkastus

10 §. *Vahingonkorvausvelvollisuus.* Pykälän lakiviittaus muutettaisiin koskemaan ehdotetun tilintarkastuslain muutoksen 10 luvun 9 §:ää.

1.6 Säätiölaki

4 luku Tilintarkastus

1 §. *Tilintarkastusvelvollisuus ja sovellettava laki.* Pykälän 2 momentin viittaus muutettaisiin koskemaan uutta tilintarkastuslakia (1141/2015).

4 §. *Varatilintarkastaja.* Pykälässä muutettaisiin viittaus voimassa olevan tilintarkastuslain pykälään.

5 luku **Tilinpäätös ja toimintakertomus**

2 §. *Toimintakertomus.* Pykälässä muutettaisiin viittaus voimassa olevaan kirjanpitolakiin.

8 luku **Vahingonkorvaus**

2 §. *Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuus.* Pykälän viittaus muutettaisiin koskemaan ehdotetun tilintarkastuslain muutoksen 10 luvun 9 §:ää.

4 §. *Vahingonkorvausvelvollisuutta koskeva päätöksenteko säätiössä.* Pykälän viittaus muutettaisiin koskemaan ehdotetun tilintarkastuslain muutoksen 10 luvun 9 §:ää.

5 §. *Muun henkilön ja viranomaisen oikeus ajaa kannetta säätiön hyväksi.* Pykälän 1 momentin viittaus muutettaisiin koskemaan ehdotetun tilintarkastuslain muutoksen 10 luvun 9 §:ää.

6 §. *Kanneoikeuden vanhentuminen.* Pykälän 1 momentin viittaus muutettaisiin koskemaan ehdotetun tilintarkastuslain muutoksen 10 luvun 9 §:ää.

7 §. *Pakottavuus.* Pykälän viittaus muutettaisiin koskemaan ehdotetun tilintarkastuslain muutoksen 10 luvun 9 §:ää.

14 luku **Säätiön valvonta**

6 §. *Tilintarkastajan oikeus antaa tietoja rekisteriviranomaisille.* Pykälässä muutettaisiin viittaus voimassa olevan tilintarkastuslain pykälään.

1.7 Yhdistyslaki

39 §. *Vahingonkorvausvelvollisuus.* Pykälän vahingonkorvausta koskeva lakiviittaus muutettaisiin koskemaan ehdotetun tilintarkastuslain muutoksen 10 luvun 9 §:ää.

1.8 Laki asumisoikeusyhdistyksistä

60 §. *Lainan- ja vakuudenantokielto.* Asumisoikeusyhdistyksistä annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi lainan- ja vakuudenantokieltoa koskevan 60 §:n osalta niin, että siinä viitataan sukulaissuhteen osalta ehdotettuun tilintarkastuslain 4 luvun 7 §:n muutokseen.

1.9 Vakuutusyhtiölaki

6 luku **Vakuutusyhtiön johto, hallintojärjestelmä ja varojen sijoittaminen**

7 a §. *Tarkastusvaliokunta.* Lukuun ehdotetaan lisättäväksi uusi pykälä, jossa säädetään vakuutusyhtiön velvollisuudesta järjestää tarkastusvaliokunnan toiminta. Tarkastusvaliokunnan tehtävien järjestämisestä ja jäsenistä säädetään tarkemmin osakeyhtiölain 6 luvun 16 a - 16 c §:ssä.

7 luku **Tilintarkastus ja erityinen tarkastus**

1 §. *Sovellettava laki.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jossa viitataan yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen tilintarkastuksesta annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (EU) N:o 537/2014. Asetus tulee sovellettavaksi vakuutusyhtiöissä.

Pykälän 2 momenttiin yhdistettäisiin voimassa olevan pykälän 3 momentissa tarkoitettuja vastaavat sovellettavat säännökset. Samalla pykälän 3 momentti kumottaisiin, koska vakuutusyhtiön sovellettavista jäljellä olevista säännöksistä ei ole tarpeen säätää erikseen.

3 §. *Tilintarkastajan pätevyysvaatimukset.* Pykälä ehdotetaan kumottavaksi, koska yleisen edun kannalta merkittävän yhteisön tilintarkastajan pätevyysvaatimuksista säädetään tilintarkastuslain 2 luvun 5 §:ssä.

4 §. *Varatilintarkastaja.* Pykälä ehdotetaan kumottavaksi, koska asiasta säädetään vastaavasti tilintarkastuslain 2 luvun 3 §:ssä.

8 §. *Tilintarkastajan määrääminen.* Pykälän 1, 2 ja 3 momentit vastaavat voimassa olevan pykälän 1, 3 ja 2 momentteja. Voimassa olevan pykälän 2 ja 3 momenttien paikkaa on ehdotuksessa vaihdettu keskenään siten, että järjestys vastaa tilintarkastuslain 2 luvun 8 §:ää.

Ehdotuksessa 4 momenttia täydennetään voimassa olevaan säännökseen nähden siten, että Finanssivalvonnan määräys voidaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana. Lisäksi ehdotetaan, että määräystä ei voida antaa sen jälkeen, kun kyseistä tilikautta koskeva tilinpäätös on vahvistettu ja sitä koskeva päätös on saanut lainvoiman. Ehdotus vastaa sisällöltään tilintarkastuslain 2 luvun 8 §:n 4 momenttia.

10 §. *Erityinen tarkastaja.* Pykälään ehdotetaan tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuutta koskevan säännöksen viittauksen tarkennusta.

13 §. *Finanssivalvonnan määräyksenantovaltuudet.* Pykälässä ehdotetaan tehtäväksi viittauksen tekninen muutos 6 §:n oikeaan momenttiin.

28 luku **Vahingonkorvaus ja vaikutusvallan väärinkäyttöön perustuva lunastusvelvollisuus**

5 §. *Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuus.* Pykälään ehdotetaan tehtäväksi tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuutta koskevan viittauksen tekninen tarkennus. Muilta osin pykälä säilyy muuttumattomana.

7 §. *Päätöksenteko yhtiössä.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuutta koskevan viittauksen tekninen tarkennus. Teknisenä korjauksena pykälän Vakuutusvalvontavirastoa koskeva maininta on muutettu koskemaan Finanssivalvontaa. Muilta osin pykälä säilyy muuttumattomana.

8 §. *Osakkaiden oikeus ajaa kannetta yhtiön hyväksi.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuutta koskevan viittauksen tekninen tarkennus. Muilta osin pykälä säilyy muuttumattomana.

9 §. *Kanneoikeuden vanhentuminen.* Pykälän johdantokappaleeseen ehdotetaan tehtäväksi tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuutta koskevan viittauksen tekninen tarkennus. Muilta osin pykälä säilyy muuttumattomana.

10 §. Pakottavuus. Pykälän *1 momentin* johdantokappaleeseen ja 3 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuutta koskevan viittauksen tekninen tarkennus. Muilta osin pykälä säilyy muuttamattomana.

1.10 Laki ulkomaisista vakuutusyhtiöistä

39 a §. Tilintarkastus. Pykälän *1 ja 5 momentti* vastaavat voimassa olevaa lakia.

Pykälän *2 momentin* 3 kohdassa täsmennetään voimassa olevaa tulkintaa vastaavasti, että Finanssivalvonnan on pyydettävä lausuntoa myös esteellisyyttä koskevassa asiassa.

Pykälän *3 momenttia* ehdotetaan täsmennettäväksi tilintarkastuslain 2 luvun 8 §:n 4 momenttia vastaavalla tavalla.

Pykälän *4 momenttiin* ehdotetaan tehtäväksi viittauksen tekninen tarkistaminen oikeaan säännökseen. Voimassa olevassa laissa viitataan vakuutusyhtiölain 7 luvun 7 §:ään, joka on kumottu 2008 ja asiasta on siinä yhteydessä säädetty Finanssivalvonnasta annetun lain 31 §:ssä.

Pykälän *6 momentti* ehdotetaan kumottavaksi, koska toimivaltainen viranomainen voi antaa ohjeita ilman eri valtuutusta.

1.11 Vakuutuskassalaki

56 §. Pykälän *1 momenttiin* ehdotetaan tehtäväksi selvennys, jonka mukaan vakuutuskassan tilintarkastukseen ei sovelleta tilintarkastuslain 5 lukua. Vakuutuskassaa ei ole määritelty yleisen edun kannalta merkittäväksi yhteisöksi. Siksi selvyuden vuoksi säädetään, ettei tällaisia yhteisöjä koskevia tilintarkastuslain säännöksiä sovelleta vakuutuskassaan.

Pykälän *2 momentissa* ehdotetaan kirjoitettavaksi auki voimassa olevan säännöksen viittaukset. Viittaukset tilintarkastuslain 4 luvun 7 §:n 8 kohdan säännöksiin ehdotetaan kumottavaksi ja vastaavat säännökset annettavaksi tilintarkastuslain 4 luvun 11 §:ssä, johon rinnastuva säännös lisättäisiin myös vakuutuskassalakiin. Vaikka lakisäateistä toimintaa harjoittava eläkekassa ei ole yleisen edun kannalta merkittävä yhteisö, pykälässä ehdotettavan tällaisen eläkekassan tilintarkastajan jäähdyttelyjakson pituus on kaksi vuotta, kuten voimassa olevassa laissa. Samoin voimassa olevaa lakia vastaavasti tällaisen eläkekassan tilintarkastajan laaduntarkastus suoritettaisiin enintään kolmen vuoden välein. Vapaaehtoista toimintaa harjoittaviin vakuutuskassoihin sovellettaisiin tilintarkastuslain säännöksiä.

Pykälän *3 momenttia* muutettaisiin siten, että vakuutuskassa veloitetaan valitsemaan ainoastaan yksi tilintarkastaja. Lakisäateistä eläkevakuutustoimintaa harjoittavassa vakuutuskassassa edellytettäisiin kuitenkin muiden lakisäateistä eläkevakuutustoimintaa harjoittavien yhteisöiden tavoin, että vähintään yhden tilintarkastajan ja varatilintarkastajan on oltava KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja. Muiden vakuutuskassojen osalta noudatettaisiin tilintarkastuslain yleisiä säännöksiä. Tilintarkastajan tai tilintarkastajien valinnasta päätetään kassankokouksessa. Voimassa olevan pykälän 4 ja 5 momentti ehdotetaan kumottavaksi, koska asiasta on sisällöltään vastaavasti säädetty tilintarkastuslain 2 luvun 3 §:ssä.

57 §. Voimassa oleva pykälä korvattaisiin uudella säännöksellä. Säännöksessä on otettu huomioon, että voimassa olevan vakuutuskassalain 12 §:n 17 kohdan nojalla säännöissä on määrättävä muun muassa tilintarkastajien ja varatilintarkastajien lukumäärä tai vähimmäis- ja

enimmäismäärä, toimikausi sekä eroamisikä. Tämän vuoksi ehdotukseen ei enää sisälly voimassa olevan 57 §:n ensimmäistä virkettä vastaavaa säännöstä.

Ehdotetun pykälän *1 momenttia* sovelletaan lakisääteistä eläkevakuutustoimintaa harjoittavan eläkekassan tilintarkastajaan. Momentin ensimmäisen virkkeen mukaan tämän toimikauden enimmäispituus on kymmenen vuotta. Tämä vastaa sisällöltään voimassa olevan tilintarkastuslain 5 luvun 1 §:n 1 momenttia siten muutettuna, että tilintarkastuslain uudistuksien suuntaisesti enimmäisaikaa on pidennetty seitsemästä vuodesta 10 vuoteen. Momentin toisessa ja kolmannessa virkkeessä ehdotetaan voimassa olevan tilintarkastuslain 5 luvun 1 §:n 2 ja 3 momenttia sisällöltään vastaavia säännöksiä. Säännökset ovat edelleen perusteltuja tarkoituksenmukaisen toimikausisääntelyn toteuttamiseksi.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin sekä muuta kuin lakisääteistä toimintaa harjoittavien vakuutuskassojen että lakisääteistä toimintaa harjoittavien eläkekassojen osalta toimikauden päättymisestä. Tältä osin säännös vastaa voimassa olevan vakuutuslainsäädännön 57 §:n toista virkettä.

61 §. Pykälän *1 ja 2 momentti* vastaavat voimassa olevan pykälän säännöksiä. Pykälän *3 momentissa* täsmennetään voimassa olevaa tulkintaa vastaavasti, että Finanssivalvonnan on pyydettävä lausuntoa myös esteellisyyttä koskevassa asiassa. Pykälän *4 momenttia* ehdotetaan täsmennettäväksi tilintarkastuslain 2 luvun 8 §:n 4 momenttia vastaavalla tavalla.

69 §. Pykälän *1, 2 ja 4 momentti* vastaavat voimassa olevaa säännöstä. Pykälän *3 momentissa* ehdotetaan täsmennettäväksi, että erityiseen tarkastajaan sovelletaan myös, mitä tilintarkastuslaissa säädetään tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta. Asiasta ei ole nimenomaista säännöstä voimassa olevassa laissa. Pykälä vastaa sisällöltään vakuutusyhtiölain 7 luvun 10 §:ää ja vakuutusyhdistyslain 9 luvun 6 §:ää. Teknisenä korjauksena pykälän Vakuutusvalvontavirastoa koskevat maininnat on muutettu koskemaan Finanssivalvontaa.

157 §. Pykälän johdantokappaleeseen ehdotetaan tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuutta koskevan säännöksen viittauksen muutosta. Muilta osin pykälä säilyy muuttumattomana.

1.12 Eläkesäätiölaki

31 §. Pykälän *1 momenttiin* ehdotetaan tehtäväksi selvennys, jonka mukaan eläkesäätiön tilintarkastukseen ei sovelleta tilintarkastuslain 5 lukua. Eläkesäätiötä ei ole määritelty yleisen edun kannalta merkittäväksi yhteisöksi. Siksi selvyuden vuoksi säädetään, ettei tällaisia yhteisöjä koskevia tilintarkastuslain säännöksiä sovelleta eläkesäätiöön.

Pykälän *2 momentissa* ehdotetaan kirjoitettavaksi auki voimassa olevan säännöksen viittaukset. Tilintarkastuslain 4 luvun 7 §:n 8 kohdan säännökset ehdotetaan kumottavaksi ja vastaavat säännökset annettavaksi tilintarkastuslain 4 luvun 11 §:ssä, johon rinnastuva säännös lisättäisiin myös eläkesäätiölakiin. Vaikka lakisääteistä eläkevakuutustoimintaa harjoittava B-eläkesäätiö tai AB-eläkesäätiö ei ole yleisen edun kannalta merkittävä yhteisö, pykälässä ehdotettavan tällaisen eläkesäätiön tilintarkastajan jäähdyttelyjakson pituus on kaksi vuotta, kuten voimassa olevassa laissa. Samoin voimassa olevaa lakia vastaavasti tällaisen eläkesäätiön tilintarkastajan laaduntarkastus suoritettaisiin enintään kolmen vuoden välein. Vapaaehtoista toimintaa harjoittaviin eläkesäätiöihin sovellettaisiin tilintarkastuslain säännöksiä.

Pykälän *3 momenttia* muutettaisiin siten, että eläkesäätiö velvoitetaan valitsemaan ainoastaan yksi tilintarkastaja. Lakisääteistä eläkevakuutustoimintaa harjoittavassa B-eläkesäätiössä tai

AB-eläkesäätiössä edellytettäisiin kuitenkin muiden lakisääteistä eläkevakuutustoimintaa harjoittavien yhteisöiden tavoin, että vähintään yhden tilintarkastajan ja varatilintarkastajan on oltava KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja. Muiden eläkesäätiöiden osalta noudatettaisiin tilintarkastuslain yleisiä säännöksiä. Tilintarkastajan tai tilintarkastajien valinnasta päätetään hallituksessa tai, jos sellainen on, hallintoneuvostossa.

Ehdotuksessa kumotaan voimassa olevan pykälän *4 momentti*, jossa säädetään tilintarkastajan valinnan kuuluvan eläkesäätiötä perustettaessa työnantajalle kuitenkin siten, että työnantaja kuulee toimintapiiriä edustavia tilintarkastajia valitessaan toimintapiiriin edustajia. Ehdotuksen mukaan hallitus valitsee tilintarkastajat eläkesäätiötä perustettaessa ja lähtökohtaisesti muulloinkin. Eläkesäätiötä perustettaessa työnantaja valitsee kaikki hallituksen jäsenet eläkesäätiölain 17 §:n 3 momentin nojalla. Työnantajan tulee valita hallitukseen vähintään kaksi jäsentä, jotka voivat kuulua eläkesäätiön toimintapiiriin, kuultuaan ensin toimintapiiriin kuuluvia henkilöitä. Ehdotus yksinkertaistaa menettelyä valittaessa tilintarkastajaa.

Voimassa olevan pykälän *5 ja 6 momentti* ehdotetaan kumottavaksi, koska asiasta on sisällöltään vastaavasti säädetty tilintarkastuslain 2 luvun 3 §:ssä.

32 §. Voimassa oleva pykälä korvattaisiin uudella säännöksellä. Säännöksessä on otettu huomioon, että voimassa olevan eläkesäätiölain 9 §:n 11 kohdan nojalla säännöissä on määrättävä muun muassa tilintarkastajien ja varatilintarkastajien lukumäärä, toimikausi ja valitsemistapa. Tämän vuoksi ehdotukseen ei enää sisälly voimassa olevan 32 §:n ensimmäistä virkettä vastaavaa säännöstä.

Ehdotetun pykälän *1 momenttia* sovelletaan lakisääteistä eläkevakuutustoimintaa harjoittavan B- tai AB-eläkesäätiön tilintarkastajaan. Momentin ensimmäisen virkkeen mukaan tämän toimikauden enimmäispituus on kymmenen vuotta. Tämä vastaa sisällöltään tilintarkastuslain 5 luvun 1 §:n 1 momenttia siten muutettuna, että tilintarkastuslain uudistuksien suuntaisesti enimmäisaikaa on pidennetty seitsemästä vuodesta 10 vuoteen. Ehdotetun momentin toisessa ja kolmannessa virkkeessä ehdotetaan voimassa olevan tilintarkastuslain 5 luvun 1 §:n 2 ja 3 momenttia sisällöltään vastaavia säännöksiä. Säännökset ovat edelleen perusteltuja tarkoituksenmukaisen toimikausisääntelyn toteuttamiseksi.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin sekä muuta kuin lakisääteistä että lakisääteistä toimintaa harjoittavien eläkesäätiöiden osalta toimikauden päättymisestä. Tältä osin säännös vastaa voimassa olevan eläkesäätiölain 32 §:n toista virkettä.

34 §. Pykälän *1 momentin* johdantokappaletta ehdotetaan täsmennettäväksi voimassa olevaa tulkintaa vastaavasti siten, että siinä viitataan myös esteellisyyteen. Pykälän 1 kohdassa ehdotetaan tarkennettavaksi konsernia koskeva viittaus aikaisemmin voimassa olleen osakeyhtiölain (734/1978) 1 luvun 2 §:n sijaan kirjanpitolain (1336/1997) 1 luvun 6 §:ään. Lisäksi ehdotuksessa ei ole enää tilintarkastajan toiminnan estävää liiketoimintakieltoa koskevaa säännöstä (voimassa olevan pykälän 3 kohta), koska asiasta säädetään jo tilintarkastuslaissa.

35 §. Pykälän *1 ja 2 momentti* vastaavat voimassa olevan pykälän säännöksiä. Pykälän *3 momentissa* täsmennetään voimassa olevaa tulkintaa vastaavasti, että Finanssivalvonnan on pyydettävä lausuntoa myös esteellisyyttä koskevassa asiassa. Pykälän *4 momenttia* ehdotetaan täsmennettäväksi tilintarkastuslain 2 luvun 8 §:n 4 momenttia vastaavalla tavalla.

37 §. Pykälän *1 momentista* on teknisenä muutoksena poistettu kirjanpitolain säädöskokoelmanumeroa koskeva viittaus, koska asiasta säädettäisiin ensimmäisen kerran jo ehdotuksen

34 §:ssä. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan kahta teknistä muutosta, joista toinen liittyy kumotun kirjanpitolain 7 luvun poistamiseen. Muilta osin pykälä säilyy muuttumattomana.

112 §. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuutta koskevan säännöksen viittauksen muutosta. Muilta osin pykälä säilyy muuttumattomana.

113 §. Pykälän 1 momentin johdantokappaleeseen ehdotetaan tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuutta koskevan säännöksen viittauksen muutosta. Muilta osin pykälä säilyy muuttumattomana.

1.13 Maatalousyrittäjän eläkelaki

128 §. Tilintarkastus. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi selvennys, jonka mukaan maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tilintarkastukseen ei sovelleta tilintarkastuslain 5 lukua. Eläkelaitosta ei ole määritelty yleisen edun kannalta merkittäväksi yhteisöksi. Siksi selvyuden vuoksi säädetään, ettei tällaisia yhteisöjä koskevia tilintarkastuslain säännöksiä sovelleta eläkelaitokseen.

Pykälän 2 ja 3 momentissa ehdotetaan kirjoitettavaksi auki voimassa olevan pykälän 2 momentin viittaukset. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tilintarkastajan toimikaudesta ja jäädyttelyjaksosta. Toimikauden enimmäispituutta on pidennetty tilintarkastuslain uudistusten suuntaisesti seitsemästä vuodesta 10 vuoteen. Pykälän 3 momentissa otettaisiin huomioon se, että tilintarkastuslain 4 luvun 7 §:n 8 kohdan säännökset ehdotetaan kumottavaksi ja vastaavat säännökset annettavaksi tilintarkastuslain 4 luvun 11 §:ssä, johon rinnastuva säännös lisättäisiin myös maatalousyrittäjän eläkelakiin. Vaikka eläkelaitos ei ole yleisen edun kannalta merkittävä yhteisö, pykälässä ehdotettavan eläkelaitoksen tilintarkastajan muita tehtäviä koskevan jäädyttelyjakson pituus on kaksi vuotta, kuten voimassa olevassa laissa. Samoin voimassa olevaa lakia vastaavasti eläkelaitoksen tilintarkastajan laaduntarkastus suoritettaisiin enintään kolmen vuoden välein.

Pykälän 4 ja 5 momentti vastaavat voimassa olevan pykälän 3 ja 4 momenttia. Voimassa olevan pykälän 5 momentti ehdotetaan sisällöltään kumottavaksi, koska varatilintarkastajasta ja siihen sovellettavista säännöksistä säädetään tilintarkastuslain 2 luvun 3 §:ssä.

129 §. Tilintarkastajan määrääminen. Pykälän 1 ja 2 momentti vastaavat voimassa olevan pykälän säännöksiä. Pykälän 3 momentissa täsmennetään voimassa olevaa tulkintaa vastaavasti, että Finanssivalvonnan on pyydettävä lausuntoa myös esteellisyyttä koskevassa asiassa. Pykälän 4 momenttia ehdotetaan täsmennettäväksi tilintarkastuslain 2 luvun 8 §:n 4 momenttia vastaavalla tavalla.

1.14 Merimieseläkelaki

191 §. Sovellettava laki. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi selvennys, jonka mukaan merimieseläkekassan tilintarkastukseen ei sovelleta tilintarkastuslain 5 lukua. Eläkekassaa ei ole määritelty yleisen edun kannalta merkittäväksi yhteisöksi. Siksi selvyuden vuoksi säädetään, ettei tällaisia yhteisöjä koskevia tilintarkastuslain säännöksiä sovelleta eläkekassaan.

Pykälän 2 ja 3 momentissa ehdotetaan kirjoitettavaksi auki voimassa olevan pykälän 2 momentin viittaukset. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tilintarkastajan toimikaudesta ja jäädyttelyjaksosta. Toimikauden enimmäispituutta on pidennetty tilintarkastuslain uudistusten suuntaisesti seitsemästä vuodesta 10 vuoteen. Pykälän 3 momentissa otettaisiin huomioon se, että tilintarkastuslain 4 luvun 7 §:n 8 kohdan säännökset ehdotetaan kumottavaksi ja vastaavat

säännökset annettavaksi tilintarkastuslain 4 luvun 11 §:ssä, johon rinnastuva säännös lisättäisiin myös merimieseläkelakiin. Vaikka eläkekassa ei ole yleisen edun kannalta merkittävä yhteisö, pykälässä ehdotettavan eläkekassan tilintarkastajan muita tehtäviä koskevan jäähdyttelyjakson pituus on kaksi vuotta, kuten voimassa olevassa laissa. Samoin voimassa olevaa lakia vastaavasti eläkekassan tilintarkastajan laaduntarkastus suoritettaisiin enintään kolmen vuoden välein.

194 §. *Oikeus vaatia tilintarkastajan määräämistä.* Pykälän 1 ja 2 momentti vastaavat voimassa olevan pykälän säännöksiä. Pykälän 3 momentissa täsmennetään voimassa olevaa tulkintaa vastaavasti, että Finanssivalvonnan on pyydettävä lausuntoa myös esteellisyyttä koskevassa asiassa. Pykälän 4 momenttia ehdotetaan täsmennettäväksi tilintarkastuslain 2 luvun 8 §:n 4 momenttia vastaavalla tavalla.

1.15 Vakuutusyhdistyslaki

9 luku Tilintarkastus ja erityinen tarkastus

1 §. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi selvennys, jonka mukaan vakuutusyhdistyksen tilintarkastukseen ei sovelleta tilintarkastuslain 5 lukua. Muilta osin pykälä säilyy muuttumattomana.

4 §. Pykälän 1 ja 2 momentti vastaavat voimassa olevan pykälän säännöksiä. Pykälän 3 momentissa täsmennetään voimassa olevaa tulkintaa vastaavasti, että Finanssivalvonnan on pyydettävä lausuntoa myös esteellisyyttä koskevassa asiassa. Pykälän 4 momenttia ehdotetaan täsmennettäväksi tilintarkastuslain 2 luvun 8 §:n 4 momenttia vastaavalla tavalla.

6 §. Pykälän 1-3 ja 5 momentti vastaavat voimassa olevaa säännöstä. Pykälän 4 momentissa ehdotetaan täsmennettäväksi, että erityiseen tarkastajaan sovelletaan myös, mitä tilintarkastuslaissa säädetään tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta. Pykälä vastaa sisällöltään voimassa olevaa säännöstä sekä vakuutusyhtiölain 7 luvun 10 §:ää.

11 luku Voitonjako ja yhdistyksen varojen muu käyttö

5 §. Pykälän 1 momentti vastaa voimassa olevaa säännöstä. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuutta koskevan säännöksen viittauksen muutosta.

1.16 Laki luottolaitostoiminnasta

9 luku Riskien hallinta

5 §. *Tarkastusvaliokunta.* Pykälään ehdotetaan lisättävän uusi 5 momentti, jonka mukaan osakeyhtiölain 6 luvun 16 a – 16 c §:ää ei sovelleta osakeyhtiö- ja osuuskuntamuotoisiin luottolaitoksiin. Muutosdirektiivin 39 artiklaa vastaava, luottolaitosdirektiiviin perustuva sääntely sisältyy 9 lukuun. Sääntelyä on noudatettava erityislakina osakeyhtiölain sijaan. Tämän lain 12 luvun 1 ja 13 §:ssä säädetään vastaavalla tavalla yhteisöainsäädännön soveltamattomuudesta.

12 luku Tilinpäätös, osavuositarkastus ja tilintarkastus

13 § *Tilintarkastusta ja tilintarkastajaa koskevien säännösten soveltaminen.* Pykälän 2 momentissa säädetään tilintarkastuslain soveltamisesta luottolaitoksiin. Momenttiin ehdotetaan

tehtäviksi vain muutosdirektiivin täytäntöönpanosta johtuvat muutokset pykäläviittauksiin muuttamatta momentin asiasisältöä.

1.17 Laki liikepankeista ja muista osakeyhtiömuotoisista luottolaitoksista

25 §. Pykälän *1 momentin* vahingonkorvausta koskeva lakiviittaus muutettaisiin koskemaan ehdotetun tilintarkastuslain muutoksen 10 luvun 9 §:ää.

1.18 Sijoitusrahastolaki

135 §. Pykälän vahingonkorvausta koskeva lakiviittaus muutettaisiin koskemaan ehdotetun tilintarkastuslain muutoksen 10 luvun 9 §:ää.

1.19 Sijoituspalvelulaki

8 luku Tilinpäätös ja tilintarkastus

2 §. *Tilintarkastus sekä erityinen tarkastus ja tarkastaja.* Pykälää muutettaisiin täsmentämällä viittauksia luottolaitostoiminnasta annetun lain (610/2014) 12 luvun 13-15 §:ään. Sijoituspalveluyritysten tilintarkastuksessa ei enää sovellettaisi säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena olevia yhtiöitä koskevia vaatimuksia (13 §:n 2 momentti). Tämä on perusteltua, sillä toisin kuin kyseiset listayhtiöt ja luottolaitostoimintaa harjoittavat yhteisöt, sijoituspalveluyritykset eivät ole tilintarkastusdirektiivin mukaan yleisen edun kannalta merkittäviä yhteisöjä. Sijoituspalveluyritykset ovat Finanssivalvonnan toimilupavalvottavia ja niiden toimintaa säännellään sijoituspalvelulaissa ja muissa laeissa riittävästi. Luottolaitostoiminnasta annetun lain 14 § on edelleen perusteltua pitää voimassa vastaavasti kuin säädetään sijoitusrahastolain (48/1999) 36 §:ssä ja ehdotetaan säädettäväksi vaihtoehtorahastojen hoitajista annetun lain 6 luvun 6 §:ssä. Viittaus luottolaitostoiminnasta annetun lain 12 luvun 15 §:n 2 momenttiin ehdotetaan poistettavaksi tarpeettomana, sillä kyseinen velvollisuus on voimassa jo sijoituspalvelulain 9 luvun 6 §:n perusteella.

16 luku Vahingonkorvaus- ja rangaistussäännökset

1 §. *Vahingonkorvausvelvollisuus.* Pykälän *4 momenttia* muutettaisiin siten, että vahingonkorvausta koskeva lakiviittaus muutettaisiin koskemaan ehdotetun tilintarkastuslain muutoksen 10 luvun 9 §:ää.

1.20 Laki vaihtoehtorahastojen hoitajista

6 luku Toimintaedellytykset

6 §. *Tilintarkastus ja tilintarkastaja.* Pykälän *1 momenttia* muutettaisiin poistamalla viittaukset säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena olevia yhtiöitä koskeviin vaatimuksiin. Vaatimusten säilyttäminen merkitsisi, että kansalliset vaatimukset olisivat tilintarkastusdirektiiviä tiukemmat. Tämä ei olisi perusteltua. Pykälässä tarkoitettut yhteisöt ovat edelleen Finanssivalvonnan toimilupavalvottavia ja niiden toimintaa säännellään tässä laissa ja muissa sektorilaeissa riittävästi. Lainkohdan 2 ja 3 momenttia ei ole kuitenkaan perusteltua muuttaa, joten ne säilyisivät vastaavina kuin sijoitusrahastoista säädetään sijoitusrahastolain (48/1999) 36 §:ssä.

22 luku Seuraamukset ja muutoksenhaku

8 §. *Vahingonkorvausvelvollisuus.* Pykälän vahingonkorvausta koskeva lakiviittaus muutettaisiin koskemaan ehdotetun tilintarkastuslain muutoksen 10 luvun 9 §:ää.

1.21 Laki Finanssivalvonnasta

28 a §. *Määräaikainen kieltö toimia yleisen edun kannalta merkittävän yhteisön hallintoelimestä.* Uutta pykälää ehdotetaan säätämään Finanssivalvonnalle valtuudet määräajaksi, enintään kolmeksi vuodeksi, kieltää henkilö toimimasta yleisen edun kannalta merkittävän yhteisön hallintoelimen jäsenenä tai toimitusjohtajana. Kielto perustuu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/56/EU tilinpäätösten ja konsolidoitujen tilinpäätösten lakisäätelistä tilintarkastuksesta annetun direktiivin 2006/43/EY muuttamisesta 30 a artiklan 1 kohdan e alakohtaan.

50 h §. *Toiminta yleisen edun kannalta merkittävän yhteisön tilintarkastusta koskevana toimivaltaisena viranomaisena.* Uudessa pykälässä säädetään, että Finanssivalvonta toimii toimivaltaisena viranomaisena Euroopan unionin tilintarkastusasetuksen 27 artiklan 1 kohdan c alakohtassa tarkoitettussa tarkastusvaliokuntien toiminnan arvioinnissa ja seurannassa.

1.22 Laki Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevan eurooppalaisen asetuksen kansallisesta täytäntöönpanosta

35 §. *Tarkastusoikeus.* Pykälässä ehdotetaan viitattavaksi 1 päivänä tammikuuta 2016 voimaan tulleisiin lakeihin tilintarkastuksesta sekä julkishallinnon ja –talouden tilintarkastuksesta.

1.23 Yliopistolaki

67 §. *Kanneoikeuden vanhentuminen julkisoikeudellisessa yliopistossa.* Pykälän vahingonkorvausta koskeva lakiviittaus muutettaisiin koskemaan ehdotetun tilintarkastuslain muutoksen 10 luvun 9 §:ää.

1.24 Laki Kansallisgalleriasta

30 §. *Vahingonkorvausvelvollisuus.* Vahingonkorvausta koskeva lakiviittaus muutettaisiin koskemaan ehdotetun tilintarkastuslain muutoksen 10 luvun 9 §:ää.

31 §. *Opetus- ja kulttuuriministeriön oikeus ajaa kannelta Kansallisgallerian hyväksi.* Vahingonkorvausta koskeva lakiviittaus muutettaisiin koskemaan ehdotetun tilintarkastuslain muutoksen 10 luvun 9 §:ää.

2 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 17 päivänä kesäkuuta 2016.

Tilintarkastuslain tilintarkastajan valintaa sekä tilintarkastajan antamia muita kuin tilintarkastuspalveluita koskevat säännökset tulisivat noudatettaviksi tarkastuskohteen ensimmäiseltä tilikaudelta, joka alkaa tämän lain voimaantulon jälkeen. Tilintarkastuslain seuraamuksia koskevia säännöksiä ehdotetaan sovellettaviksi tämän lain voimaantulon jälkeen ajoittuviin menettelyihin. Tällä tarkoitetaan sitä, että uusia seuraamuksia sovelletaan niihin tilintarkastajan tekoihin tai laiminlyönteihin, jotka tapahtuvat lain voimaantulon jälkeen. Tämän lain säännöksiä tilintarkastuskansioista, asiakasrekisteristä ja muusta tilintarkastajan toiminnan järjestämisestä ehdotetaan noudatettavaksi viimeistään 1 päivästä tammikuuta 2017 lähtien.

Tarkastusvaliokuntaa koskevia säännöksiä osakeyhtiölaissa ja osuuskuntalaissa ehdotetaan sovellettaviksi 1 päivästä tammikuuta 2018 lähtien.

3 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

3.1 Johdanto

Ehdotusta tilintarkastuslain muuttamiseksi on arvioitava perustuslain oikeusturvaa koskevan 21 §:n ja henkilötietojen käsittelyä koskevan 10 §:n näkökulmasta.

3.2 Oikeusturva

Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi.

Perustuslain 21 §:n 1 momentin vaatimukset on huomioitu uusien seuraamusten osalta lakiehdotuksen 11 luvun 1 §:n 3 momentissa. Hallituksen esityksessä ehdotetaan otettavaksi käyttöön direktiivin määrittelemiä uusia seuraamuksia nykyisten huomautuksen, varoituksen ja hyväksymisen peruuttamisen lisäksi. Uusia seuraamuksia ovat määräaikainen kieltä toimia tilintarkastajana, määräaikainen kieltä toimia tilintarkastusyhteisön hallintoelimissä ja hallinnollisena taloudellisena seuraamuksena seuraamusmaksu.

Perustuslakivaliokunta on antamassaan lausunnossa todennut, ettei valituslupajärjestelmään ja sen laajentamiseen enää ole perusteita suhtautua lähtökohtaisen pidättyvästi (PeVL 32/2012 vp). Muutoksenhakujärjestelmän tulee kuitenkin kokonaisuutena turvata sekä oikeusturvan saatavuus ja riittävyys että asian käsittely niin joutuisasti kuin se on oikeusturvavaatimuksen valossa mahdollista. Siten on tarkastettava etenkin sitä, turvaavatko korkeinta hallinto-oikeutta edeltävät muutoksenhakujärjestelmät kyseisessä asiaryhmässä asian laadun ja merkittävyyden edellyttämät oikeusturvatakeet (PeVL 33/2012 vp).

Lakiehdotuksen lähtökohta on, että uusiin seuraamuksiin saisi hakea muutosta samalla tavoin kuin nykyisiin seuraamuksiin eli valittamalla suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen ilman valituslupaa, mikä varmistaisi, että asia käsiteltäisiin ilman aiheetonta viivästystä ja asianmukaisesti.

Sääntelyn katsotaan täyttävän perustuslain 21 §:n 1 momentissa asianosaisten oikeusturvalle asetetut vaatimukset.

3.3 Seuraamusmaksu

Perustuslakivaliokunta on vakiintuneesti katsonut, että lainvastaisesta teosta määrättävä maksu on rangaistusluonteinen taloudellinen seuraamus. Sen määräämiseen liittyy julkisen vallan käyttöä, joten sen yleisistä periaatteista on säädettävä perustuslain 2 §:n 3 momentin edellyttämällä tavalla lailla. Laissa olisi täsmällisesti ja selkeästi määriteltävä seuraamuksen ja suuruuden perusteet ja oikeusturva samoin kuin täytäntöönpanon perusteet.

Seuraamusmaksun määräämiseen liittyy teon tai laiminlyönnin tahallisuus tai törkeä huolimattomuus. Seuraamusmaksu voidaan pääsääntöisesti määrätä vain tietyistä teoista tai laiminlyönneistä.

Hallituksen esityksessä on direktiivin mukaisesti määritelty yleisten seuraamusten soveltamiseen liittyvien perusteiden lisäksi, mihin seuraamusmaksun suuruus perustuu. Huomioon on otettava tilintarkastajan taloudellinen asema ja tilintarkastajan saamien etujen määrä. Seuraamusmaksun suuruudelle on myös asetettu rajat. Seuraamusmaksu on hallituksen esityksessä liitetty tilintarkastajan siirtymiseen tilintarkastuskohteen palvelukseen. Seuraamusmaksu määrätään, jos tilintarkastaja rikkoo ns. jäädyttelyjaksoa koskevia säännöksiä. Seuraamusmaksun ehdotetaan lain 4 luvun 11 §:ssä tarkoitetun määrärajan rikkomisesta olevan enintään 200 000 euroa.

Seuraamusmaksun määrää Tilintarkastusvalvonnassa oleva ratkaisutoiminnassaan itsenäinen tilintarkastuslautakunta. Muutoksenhaku tilintarkastuslautakunnan päätöksestä menee hallinto-oikeuteen ja hallinto-oikeudesta ilman valituslupaa suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Ehdotus täyttää sille asetut perustuslailliset vaatimukset.

3.4 Henkilötietorekisteri

Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan jokaisen yksityiselämä on turvattu. Henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla.

Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen käytännön mukaan henkilötietojen suojan kannalta tärkeitä sääntelykohteita rekisteröinnissä ovat ainakin rekisteröinnin tavoite, rekisteröitävien henkilötietojen sisältö, niiden sallitut käyttötarkoitukset tietojen luovutettavuus mukaan luetuna sekä tietojen säilytysaika.

Lakiehdotukseen sisältyy 4 luvun 9 §:ssä säännelty velvoite tilintarkastajalle pitää asiakasrekisteriä. Velvoite perustuu direktiivin 24 b artiklan 4 kohtaan. Rekisterissä tulee olla mainittuna tilintarkastusasiakkaista seuraavat tiedot: 1) nimi, osoite, toimipaikka, 2) tilintarkastusyhteisön päävastuullisen tilintarkastajan nimi ja 3) tilintarkastuksesta perityt palkkiot ja muista palveluista perityt palkkiot kullakin asiakkaan tilikaudella. Asiakasrekisterin pitäminen voidaan ulkoistaa toisen tilintarkastajan tehtäväksi.

Asiakasrekisteri ei ole julkinen rekisteri, eikä siitä anneta pyynnöstä tietoja ulkopuoliselle viranomaisille lukuun ottamatta. Tällainen viranomainen on esimerkiksi Tilintarkastusvalvonta, joka tilintarkastuslain 8 luvun 1 §:n mukaan on oikeutettu saamaan sen valvonnan kannalta tarpeelliseksi katsomansa asiakirjat. Rekisterin tavoite on antaa tilintarkastajalle mahdollisuus seurata asiakaskohtaisesti toimeksiantoihin liittyviä perustietoja. Rekisteriin merkitään asiakkaasta ainoastaan nimi, osoite ja toimipaikka. Rekisterin pitoon sovelletaan Henkilötietolakia (523/1999). Asiakasrekisteriin merkityt tiedot on säilytettävä 10 vuotta toimeksiannon päättymisestä.

Ehdotetussa asiakasrekisteriä koskevassa säännöksessä on huomioitu edellä mainitut seikat.

3.5 Säättämisyjärjestyksen arviointi

Edellä esitetyistä syistä lakiehdotus täyttää perustuslain asettamat vaatimukset, ja laki voidaan säätää tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

tilintarkastuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tilintarkastuslain (1141/2015) 1 luvun 1 ja 2 §, 2 luvun 2 §:n 5 momentti, 5 ja 7 §, 3 luvun 1, 2 ja 5—7 §, 4 luvun 1 ja 6—8 §, 5 luku, 6 luvun 9 § ja 11 §:n 1 momentti, 7 luvun 3 ja 9 §, 8 luvun 8 §, 9 luvun 2 ja 3 §, 10 luku ja 11 luvun 1 §, sekä

lisätään 2 luvun 2 §:ään uusi 6 momentti, 2 lukuun uusi 11 §, 3 luvun 3 §:ään uusi 2 momentti, 3 lukuun uusi 5 a §, 4 lukuun uusi 9—12 § ja 7 luvun 2 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan, jollei muualla laissa toisin säädetä:

1) kirjanpitolain (1336/1997) 1 luvun 1 §:ssä tarkoitetun kirjanpitovelvollisen yhteisön ja säätiön tilintarkastukseen;

2) toimeen, joka muussa laissa tai asetuksessa säädetään tilintarkastajan tehtäväksi tai jonka perusteella tilintarkastaja antaa kirjallisen lausunnon viranomaisen tai tuomioistuimen käyttöön.

Toimintaan, johon sovelletaan julkishallinnon ja –talouden tilintarkastuksesta annettua lakia (1142/2015), sovelletaan tämän lain 2 luvun 7 §:n 3 momenttia, 4 luvun 2, 4 ja 5 §:ää, 6—8 lukua, 9 luvun 1 §:n 1 momentin 1—3 kohtaa, 10 luvun 1—8 §:ää sekä 11 lukua.

Tätä lakia ei sovelleta tilintarkastajan toimintaan valtiontalouden tarkastusviraston virkamiehenä.

Tilintarkastajan tässä ominaisuudessaan harjoittamaan muuhun kuin 1, 2 tai 3 momentissa tarkoitettuun toimintaan sovelletaan 4 luvun 1—3 ja 8 §:ää, 7 ja 8 lukua, 9 luvun 1 §:ää, 10 luvun 1—8 §:ää ja 11 luvun 1 §:ää.

Mitä tässä laissa säädetään yhteisön ja säätiön kirjanpidon ja tilinpäätöksen tilintarkastuksesta sovelletaan myös Suomessa rekisteröidyn ulkomaisen elinkeinonharjoittajan sivuliikkeen, jos ulkomaisen elinkeinonharjoittajan tilinpäätöstä ei laadita, tarkasteta ja julkisteta Euroopan unionin säädösten mukaisesti tai vastaavalla tavalla. Tätä lakia ei kuitenkaan sovelleta ulkomaisen luotto- tai rahoituslaitoksen sivukonttorin tilintarkastukseen. Ulkomaisen vakuutusyhtiön edustuston tilintarkastukseen tätä lakia sovelletaan noudattaen, mitä ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetussa laissa (398/1995) säädetään.

Yleisen edun kannalta merkittävän yhteisön tilintarkastuksesta säädetään lisäksi yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen lakisäätteistä tilintarkastusta koskevista erityisvaatimuksista ja komission päätöksen 2005/909/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 537/2014, jäljempänä *Euroopan unionin tilintarkastusasetus*.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *tilintarkastajalla* 6 luvun 1 §:n mukaisesti HT-, KHT- tai JHT-tilintarkastajaksi hyväksytyä luonnollista henkilöä tai tilintarkastusyhteisöksi hyväksyttyä yhteisöä;
- 2) *HT-tilintarkastajalla* luonnollista henkilöä, joka on 6 luvun 2 §:n mukaiset edellytykset täytettyään hyväksytty tilintarkastajaksi;
- 3) *KHT-tilintarkastajalla* HT-tilintarkastajaksi hyväksyttyä luonnollista henkilöä, jolle on 6 luvun 3 §:n 1 tai 4 momentin mukaisten edellytysten täytyttyä hyväksytty yleisen edun kannalta merkittävän yhteisön tilintarkastajan KHT-erikoispätevyys;
- 4) *JHT-tilintarkastajalla* HT-tilintarkastajaksi hyväksyttyä luonnollista henkilöä, jolle on 6 luvun 3 §:n 2 tai 4 momentin mukaisten edellytysten täytyttyä hyväksytty julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajan JHT-erikoispätevyys;
- 5) *tilintarkastusyhteisöllä* yhteisöä, joka on 6 luvun 5 §:n mukaiset edellytykset täytettyään hyväksytty tilintarkastusyhteisöksi;
- 6) *konsernilla* kirjanpitolain 1 luvun 6 §:ssä tarkoitettua konsernia;
- 7) *konserniyrityksellä* kirjanpitolain 1 luvun 6 §:ssä tarkoitettua konserniyritystä;
- 8) *säännellyllä markkinalla* kaupankäynnin kohteena olevalla yhteisöllä yhteisöä, jonka arvopaperi on otettu kaupankäynnin kohteeksi kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetun lain (748/2012) 1 luvun 2 §:n 6 kohdassa tarkoitettulla säännellyllä markkinalla;
- 9) *yleisen edun kannalta merkittävällä yhteisöllä* kirjanpitolain 1 luvun 9 §:ssä tarkoitettua yleisen edun kannalta merkittävää yhteisöä;
- 10) *ketjulla* tilintarkastajien yhteistyöhön tarkoitettua suurta verkostoa, johon tilintarkastaja kuuluu, sekä näiden muodostamaa muuta suurta kokonaisuutta, joka on selkeästi tarkoitettu voittojen tai kustannusten jakamiseen tai jolla on yhteinen omistus, määräysvalta tai johto, yhteiset laadunvarmistusohjeet ja -menettelytavat tai yhteinen liiketoimintasuunnitelma tai joka käyttää yhteistä markkinointinimeä tai yhteisiä asiantuntijaresursseja;
- 11) *ETA-valtiolla* Euroopan talousalueeseen kuuluvia valtioita.

2 luku

Velvollisuus toimituttaa tilintarkastus

2 §

Tilintarkastusvelvollisuus

Jos yhteisöllä tai säätiöllä ei ole 1, 2 tai 3 momentin mukaista velvollisuutta valita tilintarkastajaa, yhtiöjärjestyksessä, yhtiösopimuksessa tai säännöissä voidaan määrätä tilintarkastuksen toimittamisesta.

Yhteisön ja säätiön yhtiöjärjestyksessä, yhtiösopimuksessa tai säännöissä voidaan määrätä useamman tilintarkastajan valinnasta.

5 §

Velvollisuus valita KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö

Vähintään yhden yhtiömiesten, yhtiökokouksen tai vastaavan toimielimen valitseman tilintarkastajan on oltava KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuullinen tilintarkastaja on KHT-tilintarkastaja, jos kyse on yleisen edun kannalta merkittävästä yhteisöstä

HE 70/2016 vp

tai jos yhteisössä tai säätiössä päätyneellä tilikaudella täyttyy vähintään kaksi seuraavista edellytyksistä:

- 1) taseen loppusumma ylittää 25 000 000 euroa;
- 2) liikevaihto tai sitä vastaava tuotto ylittää 50 000 000 euroa;
- 3) yhteisön tai säätiön palveluksessa on keskimäärin yli 300 henkilöä.

7 §

Päävastuullinen tilintarkastaja

Jos tilintarkastajaksi on valittu tilintarkastusyhteisö, tämän on ilmoitettava tilintarkastettavalle yhteisölle tai säätiölle, kenellä tilintarkastusyhteisössä työskentelevällä tilintarkastajalla on päävastuu tilintarkastuksen toimittamisesta. Päävastuullinen tilintarkastaja tulee valita siten, että varmistetaan riippumaton ja ammattitaitoinen tilintarkastus.

Päävastuullisella tilintarkastajalla on oltava vähintään sama pätevyys, jota edellyttäisiin tilintarkastajaksi valittavalta luonnolliselta henkilöltä. Hänen on myös osallistuttava aktiivisesti tilintarkastustoimeksiantoon.

Mitä tässä laissa säädetään tilintarkastajasta, sovelletaan myös päävastuulliseen tilintarkastajaan.

11 §

Tilintarkastajan valintaa rajoittavien sopimusehtojen kielto

Yhteisön tai säätiön ja kolmannen osapuolen välinen sopimusehto, jolla rajoitetaan yhtiömiesten, yhtiökokouksen tai vastaavan toimielimen päätösvaltaa yhteisön tai säätiön tilintarkastajan valinnassa, on mitätön.

3 luku

Tilintarkastuksen sisältö

1 §

Tilintarkastuksen kohde

Tässä laissa tarkoitettuna tilintarkastuksen kohteena on yhteisön tai säätiön tilikauden kirjanpito, tilinpäätös sekä hallinto.

Jos lainsäädännössä muutoin edellytetään tilintarkastusta, tilintarkastukseen sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään tilikauden tilintarkastuksesta ja sen sisällöstä.

2 §

Konsernin tilintarkastus

Emoyrityksen tilintarkastajan on tarkastettava myös konsernitilinpäätös sekä varmistuttava siitä, että konserniin kuuluvien yritysten tilintarkastajat ovat suorittaneet tilintarkastuksen asianmukaisesti.

Jos emoyrityksen tilintarkastaja ei pysty tarkastamaan konsernitilinpäätöstä tai varmistumaan konserniin kuuluvan yrityksen tilintarkastuksen asianmukaisuudesta 1 momentissa tarkoitettulla tavalla, tilintarkastajan tulee toteuttaa asianmukaiset toimenpiteet asian korjaamiseksi ja tehdä ilmoitus Tilintarkastusvalvonnalle.

3 §

Kansainväliset tilintarkastusstandardit

Unionissa sovellettaviksi hyväksytyt kansainväliset tilintarkastusstandardit voidaan soveltaa tarkoituksenmukaisessa laajuudessa kirjanpitolain 1 luvun 4 a §:ssä tarkoitetun pienyrityksen tilintarkastuksessa noudattaen tämän lain 4 luvun 3 §:ssä tarkoitettua hyvää tilintarkastustapaa.

5 §

Tilintarkastuskertomus

Tilintarkastajan on annettava kultakin tilikaudelta päivätty ja allekirjoitettu tilintarkastuskertomus. Tilintarkastuskertomuksessa on yksilöitävä sen kohteena oleva tilinpäätös sekä ilmoitettava, mitä tilinpäätössäännöstä tilinpäätöksen laatimisessa on noudatettu. Tilintarkastuskertomuksessa on ilmoitettava, mitä tilintarkastusstandardit tilintarkastuksessa on noudatettu. Lisäksi tilintarkastuskertomuksessa on ilmoitettava tilintarkastajan toimipaikka.

Tilintarkastuskertomuksessa on annettava lausunto siitä:

1) antaako tilinpäätös noudatetun tilinpäätössäännösten mukaisesti oikean ja riittävän kuvan yhteisön tai säätiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta;

2) onko tilinpäätös laadittu noudatetun tilinpäätössäännösten mukaisesti;

3) onko toimintakertomus laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti;

4) ovatko tilikauden toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot yhdenmukaisia.

Edellä 2 momentissa tarkoitettu lausunto on vakiomuotoinen, varauman sisältävä tai kielteinen. Jos tilintarkastaja ei voi antaa lausuntoa, tilintarkastajan on ilmoitettava tästä tilintarkastuskertomuksessa.

Tilintarkastuskertomuksessa on lisäksi todettava, onko tilintarkastaja tilintarkastuksen yhteydessä saamiensa tietojen perusteella havainnut olennaisia virheellisyyksiä toimintakertomuksessa, sekä ilmoitettava näiden virheellisyyksien luonteesta.

Tilintarkastajan on huomautettava tilintarkastuskertomuksessa, jos yhteisön tai säätiön yhtiömies, hallituksen, hallintoneuvoston tai vastaavan toimielimen jäsen, puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja taikka toimitusjohtaja tai muu vastuuvollinen on:

1) syyllistynyt tekoon tai laiminlyöntiin, josta saattaa seurata vahingonkorvausvelvollisuus yhteisöä tai säätiötä kohtaan; tai

2) rikkonut yhteisöä tai säätiötä koskevaa lakia taikka yhteisön tai säätiön yhtiöjärjestystä, yhtiösopimusta tai sääntöjä.

Tilintarkastuskertomukseen on myös sisällytettävä yhtiökokouksen tai muun yhteisön tai säätiön toimielimen edellyttämät muut tilintarkastukseen perustuvat lausumat.

Tilintarkastuskertomuksessa on annettava tarpeelliset lisätiedot seikoista, joihin tilintarkastaja kiinnittää erityistä huomiota sekä tiedot seikoista, jotka voivat antaa olennaista aihetta epäillä yhteisön tai säätiön kykyä jatkaa toimintaansa.

Jos yhteisöllä tai säätiöllä on vähintään kaksi tilintarkastajaa, tilintarkastajat antavat yhteisen tilintarkastuskertomuksen. Jos tilintarkastajat eivät ole yksimielisiä 2 momentissa tarkoitettua lausunnosta, 5 momentissa tarkoitettua huomautuksesta tai 6 momentissa tarkoitettua lausumasta, kukin esittää kertomuksessa selkeästi oman kantansa ja erimielisyyden syyn.

Emoyrityksenä olevan yhteisön tai säätiön, joka laatii konsernitalinpäätöksen, tilintarkastajan on annettava kertomus konsernista noudattaen 1—7 momenttia. Kirjanpitolain 1 luvun 9 §:ssä tarkoitettu yleisen edun kannalta merkittävästä yhteisöstä tilintarkastajan tulee lisäksi laatia

HE 70/2016 vp

tarkastusvaliokunnalle Euroopan unionin tilintarkastusasetuksen 11 artiklassa tarkoitettu lisäraportti.

5 a §

Tilintarkastuskertomuksen puutteellisuudesta ilmoittaminen

Tilintarkastuslautakunnalla on oikeus julkistaa verkkosivuillaan ilmoitus siitä, että tilintarkastajan antama tilintarkastuskertomus ei täytä siitä annettuja säännöksiä. Ilmoituksessa on mainittava, mistä tilintarkastuskertomuksesta ja tilintarkastajasta on kyse.

6 §

Tilintarkastuskertomuksen ja tarkastusvaliokunnan lisäraportin luovuttaminen yhteisölle tai säätiölle

Tilintarkastajan on luovutettava tilintarkastuskertomus yhteisön tai säätiön hallitukselle tai vastaavalle toimielimelle viimeistään kaksi viikkoa ennen sitä kokousta, jossa tilinpäätös on esitettävä vahvistettavaksi.

Euroopan unionin tilintarkastusasetuksen 11 artiklassa tarkoitettu tarkastusvaliokunnan lisäraportti on luovutettava 1 momentissa tarkoitettulle toimielimelle viimeistään, kun tilintarkastuskertomus luovutetaan.

7 §

Tilintarkastuspöytäkirja

Tilintarkastaja voi esittää hallitukselle, hallintoneuvostolle, toimitusjohtajalle tai muulle vastuuvolliselle huomautuksia myös seikoista, joita ei esitetä tilintarkastuskertomuksessa tai 6 §:n 2 momentissa tarkoitettussa tarkastusvaliokunnan lisäraportissa. Tällaiset huomautukset merkitään pöytäkirjaan. Pöytäkirja on annettava yhteisön tai säätiön hallitukselle tai vastaavalle toimielimelle. Toimielimen on käsiteltävä pöytäkirja viipymättä ja säilytettävä se luotettavalla tavalla.

4 luku

Tilintarkastajaa koskevat muut säännökset

1 §

Ammattieettiset periaatteet

Tilintarkastajan on suoritettava tässä laissa tarkoitettu tehtävät ammattitaitoisesti, rehellisesti, puolueettomasti ja ammatillinen kriittisyys säilyttäen sekä huolellisesti yleinen etu huomioon ottaen.

6 §

Tilintarkastajan riippumattomuus

Tilintarkastajan on oltava riippumaton 1 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettua toimeksiantoa suorittaessaan ja tarkastettavan tilinpäätöksen kattaman ajan sekä järjestettävä toimintansa riippumattomuuden turvaavalla tavalla.

Jos edellytykset riippumattomaan toimintaan puuttuvat, tilintarkastajan on kieltäydyttävä vastaanottamasta toimeksiantoa tai luovuttava siitä. Tilintarkastajan ei kuitenkaan ole tarpeen kieltäytyä tai luopua toimeksiannosta, jos:

1) riippumattomuutta uhkaavia tekijöitä on kokonaisuutena arvioiden pidettävä merkityksettöminä; tai

2) tilintarkastaja on ryhtynyt riippumattomuuttaan turvaaviin toimenpiteisiin.

Riippumattomuutta turvaaviin toimenpiteisiin on ryhdyttävä ainakin jos:

1) tilintarkastajalla on taloudellisia tai muita etuuksia yhteisössä tai säätiössä taikka tilintarkastajalla on muu suhde kuin tavanomainen liikesuhde yhteisöön tai säätiöön;

2) tarkastettavana on tilintarkastajan oma toiminta;

3) tilintarkastaja toimii oikeudenkäynnissä tai muussa asiassa yhteisön tai säätiön puolesta tai sitä vastaan;

4) tilintarkastajalla on läheinen suhde henkilöön, joka kuuluu yhteisön tai säätiön johtoon tai joka on osallistunut toimeksiannon kohteena olevaan asiaan yhteisön tai säätiön palveluksessa; tai

5) tilintarkastajaa painostetaan.

Edellä 2 momentissa tarkoitettut riippumattomuutta uhkaavat tekijät ja 3 momentissa tarkoitettut toimenpiteet riippumattomuuden turvaamiseksi tulee kirjata toimeksiantoa koskevaan ai-neistoon.

Mitä 3 momentissa säädetään yhteisöstä tai säätiöstä, koskee myös yhteisöjä ja säätiöitä, jotka ovat sen määräysvallassa kirjanpitolain 1 luvun 5 §:n mukaisesti, sekä yhteisöä tai säätiötä, jonka välittömässä määräysvallassa yhteisö on.

Edellä 2 momentissa tarkoitettussa arvioinnissa on otettava huomioon myös tilintarkastajan riippumattomuutta uhkaavat tekijät, jotka liittyvät:

1) tilintarkastusyhteisöön, jossa tilintarkastaja työskentelee;

2) henkilöön, joka osallistuu merkittävästi tilintarkastajan valvonnassa toimeksiannon suorittamiseen;

3) henkilöön, joka välittömästi johtaa tai valvoo tilintarkastajan toimintaa; tai

4) 1 kohdassa tarkoitettun tilintarkastusyhteisön sellaiseen omistajaan tai sen johtoon kuuluvaan henkilöön, joka työskentelee tilintarkastusyhteisön sellaisessa yksikössä, joka osallistuu merkittävästi toimeksiannon toteuttamiseen.

Jos riippumattomuuden vaarantuminen johtuu tilintarkastuksen kohteena olevaan yhteisöön tai säätiöön vaikuttavasta yritysjärjestelystä, tilintarkastajan on kolmen kuukauden kuluessa yritysjärjestelystä tiedon saatuaan ryhdyttävä riippumattomuutta turvaaviin toimenpiteisiin tai luovuttava toimeksiannosta.

7 §

Tilintarkastajan esteellisyys

Tilintarkastaja ei ole 6 §:ssä tarkoitettulla tavalla riippumaton ainakaan jos:

1) tilintarkastaja on yhteisön tai säätiön taikka samaan konserniin kuuluvan yhteisön tai säätiön taikka kirjanpitolain 1 luvun 8 §:ssä tarkoitettun osakkuusyrityksen yhtiömies, hallituksen tai hallintoneuvoston jäsen, toimitusjohtaja tai vastaavassa asemassa oleva;

2) tilintarkastajan tehtävänä on yhteisön tai säätiön kirjanpidon tai varojen hoito taikka hoidon valvonta;

3) tilintarkastaja on palvelussuhteessa yhteisöön tai säätiöön taikka 1 tai 2 kohdassa tarkoitettuun henkilöön;

4) tilintarkastajalla on välitön tai välillinen omistus- tai muu oikeus osakkeeseen tai osuuteen voittoa tavoittelevassa yhteisössä;

5) tilintarkastajalla on rahalaina, vakuus tai muu vastaava etuus yhteisöltä tai säätiöltä tai sen johtoon kuuluvalta henkilöltä taikka tilintarkastaja on antanut mainitulle taholle tällaisen etuuden;

6) tilintarkastajalla tai hänen arvopaperimarkkinalain (746/2012) 12 luvun 4 §:ssä tarkoitettuun lähipiiriinsä kuuluvalla, on omistuksessaan tilintarkastuksen kohteena olevan yhteisön tai säätiön liikkeeseen laskema tai takaama rahoitusväline taikka hänelle muutoin koituu olennaista välitöntä taloudellista etua sellaisesta rahoitusvälineestä tai hän osallistuu liiketoimeen, joka koskee sellaista rahoitusvälinettä;

7) 1 tai 2 kohdassa tarkoitettu henkilö on tilintarkastajan puoliso, veli, sisar taikka tilintarkastajaan suoraan ylenevässä tai alenevassa sukulaisuussuhteessa; taikka

8) tilintarkastajan puolisollla taikka tilintarkastajaan suoraan alenevassa sukulaisuussuhteessa olevalla henkilöllä on 4 kohdassa tarkoitettu omistus- tai muu oikeus, eikä tämä oikeus ole merkityksetön.

Mitä 1 momentin 4 kohdassa säädetään, ei koske yhteisöä, jossa jäsenyys on edellytyksenä sen tarjoamien välttämättömyyspalveluiden käyttämiselle. Tilintarkastajalla saa olla tällaisessa yhteisössä vain sellainen osuus, joka oikeuttaa palveluiden käyttämiseen, ei kuitenkaan suurempaa osuutta kuin yksi sadasosa.

Jos tilintarkastaja toimeksiannon vastaanottamisen jälkeen saa 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettun oikeuden, hänen on luovuttava oikeudesta tai toimeksiannosta kohtuullisen ajan kuluessa siitä, kun hän sai tiedon saannostaan ja hänellä oli oikeus luopua siitä. Jos tilintarkastaja ei luovu oikeudestaan kohtuullisessa ajassa, hänen on luovuttava toimeksiannosta.

Mitä edellä tässä pykälässä säädetään yhteisöstä tai säätiöstä, koskee myös yhteisöjä, jotka ovat sen määräysvallassa kirjanpitolain 1 luvun 5 §:n mukaisesti sekä yhteisöä tai säätiötä, jonka välittömässä määräysvallassa yhteisö on.

8 §

Tilintarkastajan salassapitovelvollisuus

Tilintarkastaja tai hänen apulaisensa ei saa ilmaista ulkopuoliselle tässä laissa tarkoitettua tehtävää suorittaessaan tietoonsa saamaa seikkaa, ellei 2 tai 3 momentissa toisin säädetä.

Salassapitovelvollisuus ei kuitenkaan koske seikkaa:

1) josta tilintarkastajan on ilmoitettava tai lausuttava lain tai Euroopan unionin tilintarkastusasetuksen nojalla;

2) jonka ilmaisemiseen se, jonka hyväksi salassapitovelvollisuus on säädetty, antaa suostumuksensa;

3) jonka viranomainen, tuomioistuin tai muu henkilö on lain perusteella oikeutettu saamaan tietoonsa; tai

4) joka on tullut yleiseen tietoon.

Salassapitovelvollisuus ei estä tilintarkastajaa tai tilintarkastusyhteisöä toimittamasta toiselle tilintarkastajalle tämän tilintarkastusta varten tarvitsemia tietoja.

9 §

Asiakasrekisteri

Tilintarkastajan on pidettävä asiakasrekisteriä, jonka on sisällettävä kustakin tilintarkastusasiakkaasta vähintään seuraavat tiedot:

1) nimi, osoite ja toimipaikka;

2) tilintarkastusyhteisön päävastuullisen tilintarkastajan nimi;

HE 70/2016 vp

3) tilintarkastuksesta perityt palkkiot ja muista palveluista perityt palkkiot kullakin asiakkaan tilikaudella.

Tilintarkastaja voi ulkoistaa asiakasrekisterin pitämisen toisen tilintarkastajan tehtäväksi. Vastuu asiakasrekisterin asianmukaisuudesta on aina asiakkaan tilintarkastajalla.

Asiakasrekisterissä olevat tilintarkastusasiakkaan tiedot on säilytettävä 10 vuotta kyseisen asiakkaan tilintarkastustoimeksiannon päättymisestä.

10 §

Tilintarkastuskansio

Edellä 1 luvun 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetuissa tehtävissä tilintarkastajan tulee koota tehtävää koskevat merkitykselliset tiedot ja asiakirjat tilintarkastuskansioon, joka on suljettava viimeistään 60 vuorokauden kuluttua tilintarkastuskertomuksen allekirjoittamisesta.

11 §

Tilintarkastajan siirtyminen tarkastetun yhteisön palvelukseen

Tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisön puolesta tilintarkastuksen suorittava päävastuullinen tilintarkastaja ei saa ennen kuin vähintään vuosi on kulunut tilintarkastuksesta ottaa vastaan seuraavia tehtäviä:

- 1) johtoon kuuluvan avainhenkilön tehtävät tarkastetussa yhteisössä;
- 2) jäsenyys tarkastetun yhteisön tarkastusvaliokunnassa tai elimessä, joka suorittaa tarkastusvaliokunnan tehtäviä vastaavia tehtäviä;
- 3) jäsenyys tarkastetun yhteisön hallintoelimessä toimivaan johtoon kuulumattomana tai jäsenyys tarkastetun yhteisön valvontaelimessä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu määräaika on 2 vuotta, jos tarkastuksen kohteena on yleisen edun kannalta merkittävä yhteisö.

Mitä edellä 1 momentissa säädetään tilintarkastajasta, sovelletaan myös tilintarkastusta suorittavan tilintarkastajan tai tilintarkastusyhteisön työntekijöihin ja muihin tilintarkastusyhteisön osakkaisiin kuin päävastuullisiin tilintarkastajiin sekä muihin luonnollisiin henkilöihin, joiden tarjoamat palvelut ovat tällaisen tilintarkastajan tai tilintarkastusyhteisön käytettävissä tai määräysvallassa ja jotka ovat henkilökohtaisesti hyväksytyjä tilintarkastajia. Tällöin määräaika lasketaan siitä, kun he ovat suoraan osallistuneet kyseistä tilintarkastusta koskevaan toimeksiantoon.

12 §

Tilintarkastajan toiminnan järjestäminen

Työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tilintarkastajan toiminnan järjestämisestä.

5 luku

Yleisen edun kannalta merkittävän yhteisön tilintarkastajaa ja tilintarkastusta koskevat erityissäännökset

1 §

Toimikausien enimmäiskesto

Yleisen edun kannalta merkittävän yhteisön tilintarkastajaksi valitun tilintarkastajan tai tilintarkastusyhteisön toimikausien yhteenlaskettu kesto saa olla enintään kymmenen vuotta.

Tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö saadaan 1 momentissa säädetyn enimmäiskeston jälkeen valita tilintarkastajaksi ainoastaan, jos tilintarkastus kilpailutetaan Euroopan unionin tilintarkastusasetuksen 16 artiklan 2-5 kohdan mukaisesti. Kilpailutuksen jälkeen tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö saa toimia yhteisön tilintarkastajana siten, että ennen ja jälkeen kilpailutuksen olevien toimikausien yhteenlaskettu kesto on enintään kaksikymmentä vuotta.

Tilintarkastajan toimikausi saadaan poikkeuksellisesti pidentää kahteenkymmeneen neljään vuoteen jos:

- 1) 1 momentissa säädetty enimmäiskesto on saavutettu;
- 2) useampi kuin yksi tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö on valittuna samanaikaisesti;
- 3) 2 kohdassa tarkoitetut tilintarkastajat antavat yhteisen tilintarkastuskertomuksen.

Edellä 1 ja 2 momentissa säädettyjä enimmäiskestoja laskettaessa huomioidaan myös sellaiset toimikaudet, joilla tilintarkastajana on toiminut 1 tai 2 momentissa tarkoitetussa tilintarkastusyhteisössä toimiva luonnollinen henkilö.

Tilintarkastajan valinta saa 1 momentissa tarkoitetun enimmäiskeston täytyttyä kohdistua 1 tai 2 momentissa tarkoitetussa tilintarkastusyhteisössä toimivaan tilintarkastajaan ainoastaan samoin edellytyksin kuin kyseiseen tilintarkastusyhteisöön.

2 §

Tilintarkastajan erottaminen tuomioistuimen päätöksellä

Tuomioistuimen on erotettava yleisen edun kannalta merkittävän yhteisön tilintarkastaja toimestaan kesken toimikauden, jos erottamiseen on perusteltu syy. Tilintarkastajaa ei kuitenkaan saa erottaa enää sen jälkeen, kun kyseistä tilikautta koskeva tilinpäätös on vahvistettu ja sitä koskeva päätös on saanut lainvoiman.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun kanteen voivat nostaa yleisessä alioikeudessa:

- 1) osakeyhtiön osakkeenomistajat, jotka edustavat vähintään yhtä kahdeskymmenesosaa osakeyhtiön osakkeiden tuottamasta äänimäärästä tai osakepääomasta ja osuuskunnan jäsenet, jotka edustavat vähintään yhtä kahdeskymmenesosaa osuuskunnan jäsenistöstä;
- 2) Tilintarkastusvalvonta;
- 3) Finanssivalvonta.

Tilintarkastajan erottamista koskeva asia on käsiteltävä tuomioistuimessa kiireellisesti.

Tuomioistuimen on toimitettava Tilintarkastusvalvonnalle tieto 2 momentissa tarkoitetussa asiassa annetusta lainvoimaisesta tuomiosta, jolla tilintarkastaja on erotettu toimestaan.

3 §

Muiden kuin tilintarkastuspalveluiden rajoittaminen

Tilintarkastajan oikeudesta tarjota tarkastettavalle yhteisölle ja sen konserniyritykselle tilintarkastuspalveluiden lisäksi muita kuin tilintarkastuspalveluita säädetään Euroopan unionin tilintarkastusasetuksen 5 artiklassa.

Sen estämättä, mitä Euroopan unionin tilintarkastusasetuksen 5 artiklassa säädetään, tilintarkastaja, tilintarkastusyhteisö, jossa tilintarkastaja toimii ja sen ketjun jäsen, johon tilintarkastaja kuuluu tai tilintarkastusyhteisö, jossa tilintarkastaja toimii, voi kuitenkin tarjota tarkastettavalle yhteisölle ja sen konserniyritykselle arvonmäärityspalveluita sekä veropalveluita, niiden liittyessä:

- 1) verolomakkeiden täyttämiseen;
- 2) julkisten tukien tai verokannustimien yksilöimiseen;
- 3) verotarkastuksessa avustamiseen;

- 4) välittömien tai välillisten verojen taikka laskennallisten verojen laskemiseen;
- 5) veroneuvontaan.

Tilintarkastaja saa tarjota 2 momentissa tarkoitettuja palveluita vain, jos niillä ei ole suoraa vaikutusta tai niillä on erikseen tai yhdessä vain vähäinen vaikutus tarkastettavaan tilipäätökseen. Vaikutusten arvioiminen on dokumentoitava ja selostettava 3 luvun 5 §:n 9 momentissa tarkoitettussa tarkastusvaliokunnan lisäraportissa.

Tarjottaessa 1—2 momentissa tarkoitettuja palveluita on noudatettava 4 luvun 6 §:ää riippumattomuudesta, 7 §:ää esteellisyydestä ja 1 §:ää ammattieettisistä periaatteista. Mitä 1—3 momentissa säädetään tilintarkastajasta, sovelletaan myös tilintarkastusyhteisöön, jossa tilintarkastaja toimii ja sen ketjun jäsenenä, johon tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jossa tilintarkastaja toimii, kuuluu.

4 §

Muiden kuin tilintarkastuspalkkioiden enimmäismäärä

Sovellettaessa Euroopan unionin tilintarkastusasetuksen 4 artiklaa palkkioista sellaisiin kokonaispalkkioihin, joita tarkastuksen kohde maksaa tilintarkastajalle, myös tilintarkastusyhteisölle maksettavat palkkiot lasketaan kokonaispalkkioon, jos tilintarkastaja toimii tilintarkastusyhteisössä.

Mitä Euroopan unionin tilintarkastusasetuksen 4 artiklan 2 kohdassa säädetään tilintarkastajalle maksettavien muiden kuin tilintarkastuspalkkioiden enimmäismäärästä, ei sovelleta, jos Tilintarkastusvalvonta on tilintarkastajan hakemuksesta antanut enimmäismäärää koskevan poikkeusluvan.

Tilintarkastusvalvonta voi antaa 2 momentissa tarkoitettua poikkeusluvan, jos siihen on tarkastettavan yhteisön toiminnasta johtuvia erityisiä syitä.

Poikkeuslupa voidaan antaa enintään kahdelle peräkkäiselle tilikaudelle.

6 luku

Hyväksyminen ja rekisteröinti

9 §

Tilintarkastajarekisteri

Tilintarkastusvalvonta pitää tilintarkastukseen oikeutettujen yksilöintiä sekä tilintarkastajien toiminnan valvontaa ja hyväksymisten palauttamista varten tilintarkastajista rekisteriä (tilintarkastajarekisteri). Rekisteriin tallennetaan tilintarkastajaksi hyväksytyyn luonnolliseen henkilöön ja tilintarkastusyhteisöksi hyväksytyyn yhteisön yksilöivät tiedot sekä muut tilintarkastajan ammatin ja liiketoiminnan harjoittamista koskevat tarpeelliset tiedot.

Rekisteriin tallennetaan ainakin seuraavat tiedot:

- 1) luonnollisen henkilön nimi ja henkilötunnus tai sen puuttuessa syntymäaika sekä yhteisön toiminimi ja yritys- ja yhteisötunnus;
- 2) rekisteröintipäivä ja tunnusnumero;
- 3) postiosoite ja mahdollinen sähköpostiosoite sekä puhelinnumero;
- 4) HT-, KHT- ja JHT-tilintarkastajaksi tai tilintarkastusyhteisöksi hyväksyminen sekä hyväksymisajankohta ja hyväksymisen päättymisajankohta;
- 5) hyväksymisen oma-aloitteisen lakkauttamisen ajankohta ja hyväksymisen palauttamisen ajankohta;

6) annettu huomautus, varoitus, hyväksymisen peruuttaminen ja peruuttamisen ajankohta sekä määräaikainen toimintakielto, seuraamusmaksu, uhkasakko ja tilintarkastuskertomuksen puutteellisuus;

7) tilintarkastusyhteisön omistajien nimet, henkilötunnukset tai henkilötunnusten puuttuessa syntymäajat taikka yritys- ja yhteisötunnukset ja postiosoitteet sekä hallituksen tai sitä vastaavan toimielimen jäsenten sekä toimitusjohtajan ja tämän sijaisen nimi, henkilötunnus tai sen puuttuessa syntymäaika ja postiosoite.

Tiedot säilytetään tilintarkastajarekisterissä seuraavasti:

1) 2 momentin 1, 2, 4 ja 5 kohdan tietoja säilytetään 30 vuotta siitä, kun hyväksyminen on kokonaan lakkautettu 7 §:n nojalla tai peruutettu 10 luvun 2 §:n nojalla lainvoimaisella päätöksellä;

2) 2 momentin 6 kohdassa tarkoitettua peruuttamista koskeva tieto säilytetään kymmenen vuotta, varoitusta koskeva tieto kuusi vuotta ja huomautusta koskeva tieto kolme vuotta siitä, kun kyseistä sanktiota koskeva päätös on saanut lainvoiman;

3) muut kuin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettut rekisteriin tallennetut tiedot säilytetään, kunnes hyväksyminen on kokonaan lakkautettu 7 §:n nojalla tai peruutettu 10 luvun 2 §:n nojalla lainvoimaisella päätöksellä.

Rekisteriin merkitään tiedot ETA-valtiossa hyväksytystä ja rekisteröidystä tilintarkastusyhteisöstä, jonka päävastuullinen tilintarkastaja täyttää 6 luvun 2 tai 3 §:n hyväksymisedellytykset. Jos tällainen tilintarkastusyhteisö on rekisteröity tilintarkastajarekisteriin ETA-valtiossa, joka on samalla myös tilintarkastusyhteisön kotivaltio, Tilintarkastusvalvonnan tulee tehdä ilmoitus rekisteröinnistä tilintarkastajan kotivaltion tilintarkastajarekisteristä vastaavalle toimivaltaiselle viranomaiselle.

Rekisteriin merkitään tiedot myös sellaisesta muussa kuin ETA-valtiossa hyväksytystä ja rekisteröidystä tilintarkastajasta, joka antaa tilintarkastuskertomuksen muussa kuin ETA-valtiossa rekisteröidyn yhteisön tilinpäätöksestä tai konsernitilinpäätöksestä sekä toimintakertomuksesta, jos yhteisön arvopaperi on kaupankäynnin kohteena kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetun lain 1 luvun 2 §:n 4 kohdassa tarkoitettussa pörssissä. Rekisteröitävän on lisäksi täytettävä valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettävät ammattitaitoa, tilintarkastusyhteisön hallintoa, tilintarkastuksen suorittamista ja tietojen julkistamista koskevat edellytykset. Rekisteröinti ei koske tilintarkastajaa sellaisessa yhteisössä, jonka arvopapereista säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena on vain sellaisia muita kuin osakesidonnaisia arvopapereita, joiden yksikkökohtainen nimellisarvo tai kirjanpidollinen vasta-arvo on vähintään:

1) 50 000 euroa tai tätä liikkeeseenlaskupäivänä vastaava määrä muussa valuutassa, jos liikkeeseenlasku on tapahtunut ennen 31 päivää joulukuuta 2010; tai

2) 100 000 euroa tai tätä liikkeeseenlaskupäivänä vastaava määrä muussa valuutassa, jos liikkeeseenlasku on tapahtunut 31 päivänä joulukuuta 2010 tai sen jälkeen.

Rekisteriin merkittävistä muista tiedoista kuin henkilötiedoista sekä rekisterinpidosta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

11 §

Tietojensaanti rekistereistä

Sen estämättä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16 §:n 3 momentissa säädetään, Tilintarkastusvalvonta voi yleisen tietoverkon kautta luovuttaa tilintarkastajarekisterin tietoja, ei kuitenkaan henkilötunnuksen tunnusosaa. Tiedot on poistettava julkisesta tietopalvelusta ilman aiheetonta viivästystä, jos tilintarkastajan hyväksyminen on kokonaan lakkautettu 7 §:n nojalla tai peruutettu 10 luvun 2 §:n nojalla lainvoimaisella päätöksellä.

7 luku

Ohjaus, kehittäminen ja valvonta

2 §

Tilintarkastusvalvonnan tehtävät

Tilintarkastusvalvonta toimii Euroopan unionin tilintarkastusasetuksen 20 artiklan 1 kohdan mukaisena toimivaltaisena viranomaisena lukuun ottamatta Euroopan unionin tilintarkastusasetuksen 27 artiklan 1 kohdan c alakohdassa määriteltyä tarkastusvaliokunnan toiminnan seurantaa ja arviointia, jonka osalta toimivaltainen viranomainen on Finanssivalvonta.

3 §

Valvottavat

Tilintarkastusvalvonta valvoo tilintarkastajia.

Tilintarkastusvalvonta valvoo lisäksi 6 luvun 9 §:n 4 momentin mukaisesti rekisteröityjä ETA-valtioissa hyväksytyjä ja rekisteröityjä tilintarkastusyhteisöjä näiden Suomessa suorittamien tilintarkastusten osalta.

Tilintarkastusvalvonta valvoo myös 6 luvun 9 §:n 5 momentin mukaisesti rekisteröityjä, muussa kuin ETA-valtiossa hyväksytyjä tilintarkastajia soveltaen, mitä tilintarkastajien valvonnasta säädetään, jollei kyseisen valtion valvonnan ole arvioitu vastaavan tilintarkastajien valvontaa ETA-valtioissa. Vastaavuusarvioinnissa on noudatettava Euroopan komission päätöstä muun kuin ETA-valtion tilintarkastajien valvonnan vastaavuudesta. Jos tällaista päätöstä ei ole tehty, Tilintarkastusvalvonta arvioi kyseisen valtion tilintarkastajien valvonnan vastaavuutta tai noudattaa muun ETA-valtion tekemää vastaavuusarviointia.

Tilintarkastusvalvonta ei saa ottaa tutkittavaksi tilintarkastajan toimintaa, jos tapahtumista on kulunut enemmän kuin kuusi vuotta.

Tilintarkastusvalvonta voi jättää tilintarkastajan toiminnan tutkimatta ja tilintarkastuslautakunta seuraamuksen määräämättä, jos tilintarkastajan hyväksyminen on kokonaan lakkautettu 6 luvun 7 §:n nojalla tai peruutettu 10 luvun 2 §:n nojalla.

9 §

Laadunvalvonta

Valvoessaan tilintarkastuksen laatua Tilintarkastusvalvonta:

- 1) määrää tilintarkastajan laaduntarkastukseen vähintään joka kuudes vuosi;
- 2) määrää yhden tai useamman riippumattoman laaduntarkastajan suorittamaan laaduntarkastusta;
- 3) päättää laaduntarkastuksen sisällöstä ja toteuttamistavasta ottaen huomioon laaduntarkastuksen kohteena olevan tilintarkastajan toiminnan laajuus ja monimutkaisuus;
- 4) käsittelee laaduntarkastuksen tulokset ja tekee päätöksen toimenpiteistä, joihin laaduntarkastus antaa aihetta.

Tilintarkastusvalvonta voi käyttää laaduntarkastuksessa ulkopuolisia asiantuntijoita.

Ulkopuolisen laaduntarkastajan on viipymättä annettava selvitys suoritetusta laaduntarkastuksesta Tilintarkastusvalvonnalle.

HE 70/2016 vp

Ulkopuolisiin laaduntarkastajiin sovelletaan lisäksi, mitä 8 luvun 8 §:ssä säädetään asiantuntijoista.

Mitä tässä pykälässä säädetään, ei sovelleta tilintarkastajaan, joka tarkastaa yleisen edun kannalta merkittävää yhteisöä.

8 luku

Valvontavaltuudet

8 §

Ulkopuolisen asiantuntijan käyttäminen

Tilintarkastusvalvonta voi valvonnan kannalta tarpeellisen, erityistä asiantuntemusta vaativan asian selvittämiseksi käyttää ulkopuolista asiantuntijaa.

Asiantuntijalla on oltava kulloisenkin tehtävän laatuun ja laajuuteen nähden riittävä asiantuntemus. Jos asiantuntija toimii ulkopuolisen laaduntarkastajana, hänellä on oltava hyvä perehtyneisyys tilintarkastukseen ja laaduntarkastukseen pätevöittävä erityiskoulutus.

Asiantuntija ei saa toimia tilintarkastajan tai tilintarkastusyhteisön laaduntarkastuksessa laaduntarkastajana ennen kuin kolme vuotta on kulunut siitä, kun asiantuntija on lakannut ole-masta kyseisen tilintarkastajan työntekijä tai tilintarkastusyhteisön osakas taikka muulla tavoin sidoksissa kyseiseen tilintarkastajaan tai tilintarkastusyhteisöön.

Mitä 1 §:ssä ja 3 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään tilintarkastajan oikeuksista, sovelletaan myös asiantuntijaan.

Asiantuntijan noudatettavista hyvän hallinnon periaatteista säädetään hallintolaissa, kieli-laissa ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa. Asiantuntija toimii rikosoikeudellisella virkavastuulla hoitaessaan tämän lain mukaisesti annettuja julkisoikeudellisia hallintotehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

Tilintarkastusvalvonta voi määrätä ulkopuolisen asiantuntijan palkkion tilintarkastajan maksettavaksi, jos kyse on tilintarkastajan laaduntarkastuksesta tai asiantuntijan käyttämiselle on erityinen, tilintarkastajan toiminnasta johtuva syy. Palkkion tulee vastata alan yleistä palkkio-tasoa.

9 luku

Tietojen luovuttaminen ja viranomaisyhteistyö

2 §

Tilintarkastusvalvonnan ja Finanssivalvonnan valvontayhteistyö

Tilintarkastusvalvonta ja Finanssivalvonta toimivat tarkoituksenmukaisessa yhteistyössä.

Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 4 ja 5 §:ssä tarkoitetun valvottavan tai muun finanssimarkkinoilla toimivan valvonnan niin edellyttäessä Finanssivalvonta voi tutkia, onko tilintarkastaja toiminut tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten tai kyseisiin yhteisöihin sovellettavien Euroopan unionin tilintarkastusasetuksen säännösten mukaisesti. Finanssivalvonta voi esitellä valvonta-asian tilintarkastuslautakunnan ratkaistavaksi.

3 §

Kansainvälinen valvontayhteistyö

HE 70/2016 vp

Sen estämättä, mitä tietojen salassa pitämisestä säädetään, Tilintarkastusvalvonnan on pyynnöstä toimitettava valvonnan kannalta tarpeellisia asiakirjoja ja muita tietoja 1 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettulle ETA-valtion valvojalle.

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee myös valvonnan kannalta tarpeellisten asiakirjojen toimittamista muun kuin ETA-valtion valvojalle, joka kotimaassaan lain nojalla hoitaa vastavia tehtäviä, jos:

1) asiakirjat liittyvät tilintarkastukseen sellaisessa yhteisössä, joka laatii konsernitilinpäätöksen kyseisessä valtiossa tai jonka arvopaperit on kyseisessä valtiossa otettu kaupankäynnin kohteeksi kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetun lain 1 luvun 2 §:n 6 kohdassa tarkoitettua säänneltyä markkinaa vastaavalla markkinalla ja jos kyseisen yhteisön kaupallisten etujen suojaaminen ei tämän johdosta vaarannu;

2) tilintarkastajien valvonta kyseisessä valtiossa on arvioitu 7 luvun 3 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla riittäväksi;

3) kyseisen valtion valvojan kanssa on sovittu tietojen luovuttamisesta, käyttämisestä ja salassapidosta;

4) tietojen vaihdossa noudatetaan henkilötietolakia (523/1999).

Tilintarkastusvalvonnan on ryhdyttävä valvontatoimenpiteisiin 1 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettua ETA-valtion valvojan pyynnöstä tai annettava pyynnön esittäneen valvojan osallistua toimenpiteiden suorittamiseen.

Tilintarkastusvalvonta voi kieltäytyä 1—3 momentissa tarkoitettua pyynnön toteuttamisesta painavasta syystä. Tilintarkastusvalvonta voi kieltäytyä pyynnön toteuttamisesta myös, jos pyynnössä tarkoitettua tekoa tai tilintarkastajaa koskeva seuraamusmenettely on Suomessa viireillä tai siitä on Suomessa annettu lainvoimainen päätös tai tuomio.

10 luku

Seuraamukset

1 §

Huomautus ja varoitus

Tilintarkastuslautakunnan tulee antaa tilintarkastajalle huomautus, jos tämä on huolimattomuudesta menetellyt tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten vastaisesti tai julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta annetun lain vastaisesti tai muussa lainsäädännössä olevien tilintarkastusta koskevien säännösten vastaisesti. Huomautus on riittävä seuraamus, jos moitittava menettely on vähäinen, siihen liittyy lieventäviä asianhaaroja tai se on taloudellisesti vähämerkityksellinen.

Jos 1 momentissa tarkoitettu menettely on sellainen, että huomautusta ei pidetä riittävänä seuraamuksena, tilintarkastuslautakunnan tulee antaa tilintarkastajalle varoitus.

2 §

Hyväksymisen peruuttaminen

Tilintarkastuslautakunnan on peruutettava hyväksyminen, jos tilintarkastaja:

1) on tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta menetellyt olennaisesti tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta annetun lain tai muussa lainsäädännössä olevien tilintarkastusta koskevien säännösten vastaisesti; tai

2) ei täytä hyväksymisen edellytyksiä.

Jos 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu peruste liittyy tilintarkastajan toimintaan KHT- tai JHT-tilintarkastajaa edellyttävässä tehtävässä ja luonnollisella henkilöllä on edelleen edelly-

tykset toimia tilintarkastajana, tilintarkastuslautakunnan tulee peruuttaa ainoastaan kyseisen erikoispätevyyden hyväksyminen.

Hyväksymisen peruuttaminen edellyttää, että tilintarkastaja on saanut hyväksymisen peruuttamisen perusteena olevasta seikasta varoituksen, eikä hän ole korjannut menettelyään.

Hyväksymisen peruuttamista koskeva päätös voidaan määrätä pantavaksi täytäntöön valituksesta huolimatta, jos siihen on erittäin painavia syitä.

Jos tilintarkastajan hyväksyminen on peruutettu tai tilintarkastajalle on annettu 3 §:n mukainen kielto toimia tilintarkastajana, Tilintarkastusvalvonnan on viipymättä päätöksen saatua lainvoiman ilmoitettava peruuttamisesta tai kiellosta ja sen syystä asianomaisille ETA-valtioiden tilintarkastajarekisteriä pitävälle viranomaisille.

Jos hyväksyminen on peruutettu 1 momentin 2 kohdan nojalla, uusi hyväksyminen voidaan myöntää 6 luvun 1 §:n 1 momentin nojalla, kun hakija täyttää hakemansa hyväksymisen hyväksymisedellytykset. Tilintarkastajaa, jonka hyväksyminen on peruutettu 1 momentin 1 kohdan nojalla, ei voida hyväksyä uudelleen ennen kuin kolme vuotta on kulunut siitä, kun peruuttamista koskeva päätös sai lainvoiman.

3 §

Määräaikainen kielto toimia tilintarkastajana

Jos tilintarkastuslautakunta katsoo, että varoitus on liian lievä ja hyväksymisen peruuttaminen on liian ankara seuraamus, tilintarkastuslautakunta voi kieltää tilintarkastajaa tai päävastuullista tilintarkastajaa suorittamasta tilintarkastuksia ja allekirjoittamasta tilintarkastusker-
tomuksia enintään kolmen vuoden määräajaksi.

4 §

Määräaikainen kielto toimia tilintarkastusyhteisön hallintoelimissä

Tilintarkastuslautakunta voi kieltää tilintarkastajalta tai tilintarkastusyhteisön muulta osakkaalta osallistumisen tilintarkastusyhteisön yhtiöoikeudelliseen elimeen enintään kolmen vuoden määräajaksi, jos hän on osallistunut kyseisen hallintoelimen jäsenenä erityisen moitittavalla tavalla sellaisen päätöksen tekoon, joka on Euroopan unionin tilintarkastusasetuksen tai tämän lain taikka niiden nojalla annettujen säännösten vastainen.

5 §

Seuraamusmaksu ja sen määrääminen

Tilintarkastuslautakunta voi määrätä seuraamusmaksun, jos tilintarkastaja rikkoo 4 luvun 11 §:ssä tarkoitettuja määräaikoja tilintarkastajan siirtymisestä tarkastetun yhteisön palvelukseen.

Seuraamusmaksu 4 luvun 11 §:ssä tarkoitetun määräajan rikkomisesta on enintään 200 000 euroa.

Seuraamusmaksu määrätään maksettavaksi valtiolle.

6 §

Seuraamusmaksun vanhentuminen ja täytäntöönpano

Seuraamusmaksua ei saa määrätä, jos esitystä tilintarkastuslautakunnalle ei ole tehty viiden vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tapahtui.

Tässä laissa tarkoitettu seuraamusmaksu korkoineen on suoraan ulosottokelpoinen. Sen perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007). Seuraamusmaksu saadaan kuitenkin panna täytäntöön vain lainvoimaisen päätöksen tai tuomion perusteella. Maksun täytäntöönpanosta huolehtii Oikeusrekisterikeskus. Täytäntöönpanosta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Tilintarkastuslautakunnan on ilmoitettava Oikeusrekisterikeskukselle päätöksestään määrätä seuraamusmaksu. Hallinto-oikeuden on vastaavasti ilmoitettava päätöksestään, jolla se on muuttanut tilintarkastuslautakunnan määräämää seuraamusmaksua tai poistanut sen, ja Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksestään, jolla se on muuttanut hallinto-oikeuden määräämää seuraamusmaksua taikka poistanut sen.

7 §

Seuraamuksista päätettäessä huomioon otettavat seikat

Seuraamuksesta päätettäessä on otettava huomioon kaikki asiaankuuluvat seikat. Näitä ovat:

- 1) rikkomisen vakavuus ja ajallinen kesto;
- 2) tilintarkastajan vastuun aste;
- 3) tilintarkastajan halukkuus tehdä yhteistyötä toimivaltaisen viranomaisen kanssa;
- 4) tilintarkastajalle määrätyt aiemmat seuraamukset; ja
- 5) teosta tai laiminlyönnistä aiheutuneen vahingon tai haitan määrä.

Seuraamusmaksun määrästä päätettäessä on 1 momentissa mainittujen seikkojen ohella otettava huomioon:

- 1) tilintarkastajan taloudellinen asema;
- 2) tilintarkastajan saamien etujen määrä.

8 §

Julkistaminen

Tilintarkastuslautakunnan on julkistettava huomautusta, varoitusta, hyväksymisen peruuttamista, toimintakieltoa, uhkasakkoa ja seuraamusmaksua koskeva päätös. Julkistamisesta on käytävä ilmi, onko päätös lainvoimainen. Jos päätös ei ole vielä lainvoimainen, tilintarkastuslautakunta ei voi julkistaa yksilöityjä tietoja luonnollisesta henkilöstä tai oikeushenkilöstä. Jos muutoksenhakuviranomainen kumoaa päätöksen, tilintarkastuslautakunnan on julkistettava tieto muutoksenhakuviranomaisen päätöksestä vastaavalla tavalla kuin lautakunnan päätös on julkistettu. Seuraamusta koskevat tiedot on pidettävä Tilintarkastusvalvonnan verkkosivuilla viiden vuoden ajan siitä, kun kaikki muutoksenhakuoikeudet on käytetty tai niiden voimassaoloaika on päättynyt.

Sen estämättä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 §:n 3 momentissa säädetään, julkistetuista seuraamuksista voidaan luovuttaa salassa pidettäviä tietoja lukuun ottamatta tietoja yleisen tietoverkon kautta. Yleisen tietoverkon kautta tietoja voi hakea ainoastaan yksittäisinä hakuina käyttäen hakuperusteena henkilön nimeä. Muille viranomaisille tiedot voidaan luovuttaa teknisen käyttöyhteyden välityksellä.

Huomautus, varoitus, hyväksymisen peruuttaminen, toimintakielto, uhkasakko tai seuraamusmaksu voidaan julkistaa ilman seuraamuksen kohteena olevan nimeä, jos 1 momentissa tarkoitettu julkistaminen vaarantaisi tilintarkastusalan yleisen luotettavuuden tai meneillään olevan viranomaistutkinnan taikka aiheuttaisi suhteetonta vahinkoa osapuolille tai olisi luonnolliselle henkilölle kohtuutonta.

9 §

Vahingonkorvausvelvollisuus

Tilintarkastaja on velvollinen korvaamaan vahingon, jonka hän on 1 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettua tehtävää suorittaessaan aiheuttanut tahallisesti tai huolimattomuudesta yhteisölle tai säätiölle. Sama koskee vahinkoa, joka tätä lakia, yhteisöä tai säätiötä koskevaa lakia taikka yhtiöjärjestystä, sääntöjä tai yhtiösopimusta rikkomalla on aiheutettu yhteisön osakkaalle, yhtiömiehelle tai jäsenelle taikka muulle henkilölle. Tilintarkastaja vastaa myös vahingosta, jonka hänen apulaisensa tahallisesti tai huolimattomuudesta on aiheuttanut.

Edellä 1 momentista poiketen tilintarkastaja on velvollinen korvaamaan 4 luvun 8 §:n 2 momentissa 1 kohdassa tarkoitettulla Euroopan unionin tilintarkastusasetuksen 7 artiklan mukaisella ilmoituksella aiheutetun taloudellisen vahingon ainoastaan, jos tilintarkastaja on aiheuttanut vahingon antamalla tahallisesti tai törkeästi huolimattomuudesta virheellisiä tietoja epäilyn perusteena olevista seikoista.

Jos tilintarkastajana on tilintarkastusyhteisö, vahingosta vastaavat yhteisö sekä se, jolla on päävastuu tilintarkastuksen toimittamisesta.

Vahingonkorvauksen sovittelusta sekä korvausvastuun jakaantumisesta kahden tai useamman korvausvelvollisen kesken säädetään vahingonkorvauslaissa.

10 §

Rangaistussäännökset

Joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta rikkoo 3 luvun 5 §:n säännöstä tilintarkastuskertomuksen laatimisesta tai suorittaessaan 1 luvun 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua toimea antaa lausunnossaan tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta väärän tai harhaanjohtavan tiedon, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, tilintarkastusrikkomuksesta sakkoon.

Joka tahallaan 6 luvun 6 §:n vastaisesti käyttää tilintarkastajan nimikettä tai muuta nimitystä, jonka perusteella voidaan virheellisesti olettaa hänen olevan tilintarkastaja, on tuomittava *tilintarkastajan ammattinimikkeen luvattomasta käyttämisestä* sakkoon.

Rangaistus tilintarkastusrikoksesta säädetään rikoslain (39/1889) 30 luvun 10 a §:ssä.

Rangaistus 4 luvun 8 §:ssä säädetyn tilintarkastajan salassapitovelvollisuuden rikkomisesta tuomitaan rikoslain 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaan, jollei teko ole rangaistava rikoslain 30 luvun 5 tai 6 §:n mukaan taikka jollei siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

11 luku

Erinäiset säännökset

1 §

Muutoksenhaku

Tilintarkastusvalvonnan päätökseen tyytymätön saa vaatia oikaisua tilintarkastuslautakunnalta siten kuin hallintolaissa säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Edellä 1 momentista poiketen se, jonka hyväksyminen on 6 luvun 7 §:n nojalla lakkautettu tai jolle on 8 luvun 7 §:n nojalla asetettu tai tuomittu maksettavaksi uhkasakko, saa hakea muutosta Tilintarkastusvalvonnan päätökseen valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen siten

kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään ja hallinto-oikeuden päätökseen valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Tilintarkastuslautakunnan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään ja hallinto-oikeuden päätökseen valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen se:

- 1) jolle on annettu 10 luvun 1 §:ssä tarkoitettu huomautus tai varoitus;
- 2) jonka hyväksyminen 10 luvun 2 §:n nojalla on peruutettu;
- 3) jolle on 10 luvun 3 §:n nojalla annettu määräaikainen kieltö toimia tilintarkastajana;
- 4) jolle on 10 luvun 4 §:n nojalla annettu määräaikainen kieltö toimia tilintarkastusyhteisön hallintoelimissä; taikka
- 5) jolle on 10 luvun 5 §:n nojalla määrätty seuraamusmaksu.

Muutosta ei saa hakea päätökseen, joka koskee 7 luvun 5 §:n 1 momentin 1 tai 4 kohdassa taikka 7 luvun 9 §:n 1 momentin 1, 2 tai 3 kohdassa tarkoitettua asiaa.

Tilintarkastuslautakunnalla on oikeus hakea valittamalla muutosta hallinto-oikeuden päätökseen, jolla hallinto-oikeus on muuttanut tai kumonnut 3 momentissa tarkoitettua päätöksen.

Tässä laissa tarkoitettua päätöstä, jolla hyväksymisen peruuttamista koskeva päätös pannaan täytäntöön muutoksenhausta huolimatta, on noudatettava, jollei valitusviranomaisen toisin määrää. Valitusviranomaisen on käsiteltävä asia kiireellisenä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain tilintarkastajan valintaa sekä tilintarkastajaa koskevia muita kuin tilintarkastuspalveluita koskevia säännöksiä sovelletaan ensimmäisen kerran tilikaudella, joka alkaa tämän lain voimaan tulon jälkeen.

Tämän lain seuraamuksia koskevia säännöksiä sovelletaan tilintarkastajan tekoihin tai laiminlyönteihin, jotka ovat tapahtuneet tämän lain voimaantulon jälkeen.

Tämän lain säännöksiä tilintarkastuskansioista, asiakasrekisteristä ja muusta tilintarkastajan toiminnan järjestämisestä noudatetaan viimeistään 1 päivästä tammikuuta 2017.

2.

Laki
osakeyhtiölain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan osakeyhtiölain (624/2006) 7 luvun 8 §, 22 luvun 4 §, 6 §:n 1 momentti, 7 §:n 1 momentin johdantokappale, 8 §:n johdantokappale ja 9 §:n 1 momentin johdantokappale ja 3 momentti,
sellaisina kuin ne ovat laissa 1147/2015, sekä
lisätään 6 lukuun uusi 16 a—16 c § seuraavasti:

6 luku

Osakeyhtiön johto ja edustaminen

16 a §

Hallituksen tehtävät yleisen edun kannalta merkittävässä yhtiössä

Jos yhtiö on kirjanpitolain 1 luvun 9 §:ssä tarkoitettu yleisen edun kannalta merkittävä yhteisö, sen hallituksen tehtävänä on yhtiön taloudellisen raportoinnin ja tarkastuksen osalta erityisesti seurata ja arvioida yhtiön:

- 1) taloudellista raportointijärjestelmää;
- 2) sisäisen valvonnan ja tarkastuksen sekä riskienhallintajärjestelmien tehokkuutta;
- 3) tilintarkastusta;
- 4) tilintarkastajan riippumattomuutta ja erityisesti tämän harjoittamaa muiden kuin tilintarkastuspalveluiden tarjoamista.

Edellä 1 momentissa mainittujen tehtävien lisäksi hallituksen on valmisteltava yhtiön tilintarkastajan valinta.

Mitä 1 momentin 3 ja 4 kohdassa sekä 2 momentissa säädetään, ei koske:

- 1) yhtiötä, jonka emoyhteisössä hoidetaan kyseiset tehtävät;
- 2) siirtokelpoisiin arvopapereihin kohdistuvaa yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavia yrityksiä (*yhteissijoitusyritykset*) koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/65/EY 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua yritystä (yhteissijoitusyritys) tai vaihtoehtoisten sijoitusrahastojen hoitajista ja direktiivin 2003/41/EY ja 2009/65/EY sekä asetuksen (EY) N:o 1060/2009 ja (EU) N:o 1095/2010 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/61/EU 4 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettua vaihtoehtoista sijoitusrahastoa;
- 3) yhteisöä, jonka ainoa tarkoitus on laskea liikkeelle Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/71/EY täytäntöönpanosta esitteiden sisältämien tietojen, esitteiden muodon, viittauksina esitettävien tietojen, julkistamien ja mainonnan osalta annetun komission asetuksen (EY) N:o 809/2004 2 artiklan 5 kohdassa tarkoitettuja omaisuusvakuudellisia arvopapereita.

16 b §

Tarkastusvaliokunta yleisen edun kannalta merkittävässä yhtiössä

HE 70/2016 vp

Edellä 16 a §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen tehtävien valmistelua varten yhtiössä voi olla hallituksen jäsenistä koostuva tarkastusvaliokunta. Jos tarkastusvaliokuntaa ei ole, tehtävien valmistelu kuuluu koko hallitukselle.

Tarkastusvaliokunnan tehtävät voi hoitaa hallituksen toinen valiokunta, jonka kokoonpano täyttää 16 c §:n vaatimukset.

16 c §

Tarkastusvaliokunnan jäsenet

Tarkastusvaliokunnan jäsen ei saa osallistua yhtiön tai sen konsernitilinpäätökseen yhdisteltävän yhteisön tai säätiön päivittäiseen johtamiseen.

Vähintään yhdellä tarkastusvaliokunnan jäsenellä on oltava laskentatoimen tai tilintarkastuksen asiantuntemusta.

7 luku

Tilintarkastus ja erityinen tarkastus

8 §

Erityinen tarkastaja

Erityisen tarkastajan on oltava luonnollinen henkilö tai tilintarkastusyhteisö. Erityisellä tarkastajalla on oltava sellainen taloudellisten ja oikeudellisten asioiden tuntemus ja kokemus kuin tilintarkastustehtävän laatuun ja laajuuteen katsoen on tarpeen tehtävän hoitamiseksi. Mitä tilintarkastajasta säädetään 22 luvun 6—9 §:ssä ja 24 luvun 3 §:ssä sekä tilintarkastuslain 2 luvun 7 §:ssä, 3 luvun 9 ja 10 §:ssä, 4 luvun 6—8 §:ssä ja 10 luvun 9 §:ssä, sovelletaan vastaavasti erityiseen tarkastajaan.

22 luku

Vahingonkorvaus

4 §

Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuus

Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:ssä.

6 §

Päätöksenteko yhtiössä

Asioista, jotka koskevat yhtiön 1—3 §:ään tai tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:ään perustuvaa oikeutta vahingonkorvaukseen, päättää tämän lain 6 luvun 2 §:n mukaisesti hallitus. Niistä voidaan kuitenkin päättää myös yhtiökokouksessa.

7 §

Osakkeenomistajien oikeus ajaa kannetta yhtiön hyväksi

Yhdellä tai useammalla osakkeenomistajalla on oikeus ajaa omissa nimissään kannetta vahingonkorvauksen suorittamiseksi yhtiölle 1–3 §:n tai tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:n nojalla, jos kannetta vireille pantaessa on todennäköistä, ettei yhtiö huolehdi vahingonkorvausvaatimuksen toteuttamisesta ja:

8 §

Kanneoikeuden vanhentuminen

Tämän luvun tai tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:n nojalla ajettava muuhun kuin rangaistavaan tekoon perustuva kanne on nostettava:

9 §

Pakottavuus

Yhtiöjärjestyksessä ei voida rajoittaa yhtiön tämän luvun tai tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:n mukaista oikeutta vahingonkorvaukseen, jos vahinko on aiheutettu:

Yhtiöjärjestyksessä ei voida rajoittaa osakkeenomistajan tai muun henkilön tämän luvun tai tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:n mukaista oikeutta vahingonkorvaukseen tai kanteen ajamiseen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain säännöksiä tarkastusvaliokunnasta on noudatettava viimeistään 1 päivästä tammikuuta 2018.

3.

Laki

osuuskuntalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan osuuskuntalain (421/2013) 7 luvun 16 §, 25 luvun 4 §:n 1 momentti, 6 §:n 1 momentti, 7 §:n 1 momentin johdantokappale, 8 §:n johdantokappale ja 9 §:n 1 momentin johdantokappale ja 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 1148/2015, sekä
lisätään 6 lukuun uusi 16 a—16 c § seuraavasti:

6 luku

Osuuskunnan johto ja edustaminen

16 a §

Hallituksen tehtävät yleisen edun kannalta merkittävässä osuuskunnassa

Jos osuuskunta on kirjanpitolain 1 luvun 9 §:ssä tarkoitettu yleisen edun kannalta merkittävä yhteisö, sen hallituksen tehtävänä on osuuskunnan taloudellisen raportoinnin ja tarkastuksen osalta erityisesti seurata ja arvioida osuuskunnan:

- 1) taloudellista raportointijärjestelmää;
- 2) sisäisen valvonnan ja tarkastuksen sekä riskienhallintajärjestelmien tehokkuutta;
- 3) tilintarkastusta;
- 4) tilintarkastajan riippumattomuutta ja erityisesti tämän harjoittamaa muiden kuin tilintarkastuspalveluiden tarjoamista.

Edellä 1 momentissa mainittujen tehtävien lisäksi hallituksen on valmisteltava osuuskunnan tilintarkastajan valinta.

Mitä 1 momentin 3 ja 4 kohdassa sekä 2 momentissa säädetään, ei koske:

- 1) osuuskuntaa, jonka emoyhteisössä hoidetaan kyseiset tehtävät;
- 2) siirtokelpoisiin arvopapereihin kohdistuvaa yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavia yrityksiä (yhteissijoitusyritykset) koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/65/EY 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua yritystä (*yhteissijoitusyritys*) tai vaihtoehtoisten sijoitusrahastojen hoitajista ja direktiivin 2003/41/EY ja 2009/65/EY sekä asetuksen (EY) N:o 1060/2009 ja (EU) N:o 1095/2010 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/61/EU 4 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettua vaihtoehtoista sijoitusrahastoa;
- 3) yhteisöä, jonka ainoa tarkoitus on laskea liikkeelle Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/71/EY täytäntöönpanosta esitteiden sisältämien tietojen, esitteiden muodon, viittauksina esitettävien tietojen, julkistamisen ja mainonnan osalta annetun komission asetuksen (EY) N:o 809/2004 2 artiklan 5 kohdassa tarkoitettuja omaisuusvakuudellisia arvopapereita.

16 b §

Tarkastusvaliokunta yleisen edun kannalta merkittävässä osuuskunnassa

HE 70/2016 vp

Edellä 16 a §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen tehtävien valmistelua varten osuuskunnassa voi olla hallituksen jäsenistä koostuva tarkastusvaliokunta. Jos tarkastusvaliokuntaa ei ole, tehtävien valmistelu kuuluu koko hallitukselle.

Tarkastusvaliokunnan tehtävät voi hoitaa hallituksen toinen valiokunta, jonka kokoonpano täyttää 16 c §:n vaatimukset.

16 c §

Tarkastusvaliokunnan jäsenet

Tarkastusvaliokunnan jäsen ei saa osallistua osuuskunnan tai sen konsernitilinpäätökseen yhdisteltävän yhteisön tai säätiön päivittäiseen johtamiseen.

Vähintään yhdellä tarkastusvaliokunnan jäsenellä on oltava laskentatoimen tai tilintarkastuksen asiantuntemusta.

7 luku

Tilintarkastus, toiminnantarkastus, jäsenen tarkastusoikeus ja erityinen tarkastus

16 §

Erityinen tarkastaja

Erityisen tarkastajan on oltava luonnollinen henkilö tai tilintarkastusyhteisö. Erityisellä tarkastajalla on oltava sellainen taloudellisten ja oikeudellisten asioiden tuntemus ja kokemus kuin tarkastustehtävän laatuun ja laajuuteen katsoen on tarpeen tehtävän hoitamiseksi. Mitä 25 luvun 6—9 §:ssä ja 26 luvun 3 §:ssä sekä tilintarkastuslain 2 luvun 7 §:ssä, 3 luvun 9 ja 10 §:ssä, 4 luvun 6—8 §:ssä ja 10 luvun 9 §:ssä säädetään tilintarkastajasta, sovelletaan myös erityiseen tarkastajaan.

25 luku

Vahingonkorvaus

4 §

Tilintarkastajan ja toiminnantarkastajan vahingonkorvausvelvollisuus

Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:ssä.

6 §

Päätöksenteko osuuskunnassa

Asioista, jotka koskevat osuuskunnan 1—3 §:ään, 4 §:n 2 momenttiin tai tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:ään perustuvaa oikeutta vahingonkorvaukseen, päättää tämän lain 6 luvun 2 §:n mukaisesti hallitus. Niistä voi kuitenkin päättää myös osuuskunnan kokouksessa.

7 §

HE 70/2016 vp

Osuuskunnan ja edustajiston jäsenen ja osuuden ja osakkeen omistajan oikeus ajaa kannetta osuuskunnan hyväksi

Yhdellä tai useammalla jäsenellä on oikeus ajaa omissa nimissään kannetta vahingonkorvauksen suorittamiseksi osuuskunnalle 1—3 §:n tai tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:n nojalla, jos kannetta vireille pantaessa on todennäköistä, ettei osuuskunta huolehdi vahingonkorvausvaatimuksen toteuttamisesta ja:

8 §

Kanneoikeuden vanhentuminen

Tämän luvun tai tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:n nojalla ajettava muuhun kuin rangaistavaan tekoon perustuva kanne on nostettava:

9 §

Pakottavuus

Säännöissä ei voida rajoittaa osuuskunnan tämän luvun tai tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:n mukaista oikeutta vahingonkorvaukseen, jos vahinko on aiheutettu:

Säännöissä ei voida rajoittaa jäsenen, osuuden tai osakkeen omistajan tai muun henkilön tämän luvun tai tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:n mukaista oikeutta vahingonkorvaukseen tai kanteen ajamiseen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain säännöksiä tarkastusvaliokunnasta on noudatettava viimeistään 1 päivästä tammikuuta 2018.

4.

Laki

asunto-osakeyhtiölain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan asunto-osakeyhtiölain (1599/2009) 9 luvun 14 §, 24 luvun 4 §, 8 §:n 1 momentti, 9 §:n 1 momentin johdantokappale, 10 §:n 1 momentti ja 11 §, sellaisina kuin ne ovat laissa 1209/2015, seuraavasti:

9 luku

Tilintarkastus, toiminnantarkastus ja erityinen tarkastus

14 §

Erityinen tarkastaja

Erityisen tarkastajan on oltava luonnollinen henkilö tai tilintarkastusyhteisö. Erityisellä tarkastajalla on oltava sellainen taloudellisten ja oikeudellisten asioiden tuntemus ja kokemus kuin tarkastustehtävän laatuun ja laajuuteen katsoen on tarpeen tehtävän hoitamiseksi. Mitä tilintarkastuslain 2 luvun 7 §:ssä, 3 luvun 9 ja 10 §:ssä, 4 luvun 6—8 §:ssä ja 10 luvun 9 §:ssä säädetään tilintarkastajasta, sovelletaan myös erityiseen tarkastajaan.

24 luku

Vahingonkorvaus

4 §

Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuus

Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:ssä.

8 §

Päätöksenteko yhtiössä

Päätöksenteko asioissa, jotka koskevat yhtiön 1—3 ja 5 §:ään sekä tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:ään perustuvaa oikeutta vahingonkorvaukseen, kuuluu yhtiökokoukselle. Hallitus voi kuitenkin päättää rangaistavaan tekoon perustuvan korvauskanteen nostamisesta.

9 §

Osakkeenomistajien oikeus ajaa kannetta yhtiön hyväksi

HE 70/2016 vp

Yhdellä tai useammalla osakkeenomistajalla on oikeus ajaa omissa nimissään kannetta vahingonkorvauksen suorittamiseksi yhtiölle 1—3 ja 5 §:n tai tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:n nojalla, jos kannetta vireille pantaessa on todennäköistä, ettei yhtiö huolehdi vahingonkorvausvaatimuksen toteuttamisesta ja jos:

10 §

Kanneoikeuden vanhentuminen

Jos kannetta ajetaan 1—3, 5 tai 6 §:n taikka tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:n nojalla ja se perustuu muuhun kuin rangaistavaan tekoon, kanne on nostettava kolmen vuoden kuluessa siitä, kun vahingonkärsijä on saanut tietää tai hänen olisi pitänyt tietää vahingosta ja siitä vastuussa olevasta. Vahingonkorvausvelan vanhentuminen on katkaistava noudattaen velan vanhentumisesta annettua lakia (728/2003), jäljempänä vanhentumislaki.

11 §

Pakottavuus

Yhtiöjärjestyksessä ei voida rajoittaa yhtiön tai muun henkilön tämän luvun tai tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:n mukaista oikeutta vahingonkorvaukseen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

5.

Laki

avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä annetun lain 10 luvun 10 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä annetun lain (389/1988) 10 luvun 10 §, sellaisena kuin se on laissa 1207/2015, seuraavasti:

10 luku

Tilintarkastus

10 §

Vahingonkorvausvelvollisuus

Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:ssä. Yhtiömiehen oikeudesta vahingonkorvauskanteen nostamiseen säädetään tämän lain 2 luvun 13 §:ssä ja kanneoikeuden vanhentumisesta 14 §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 _____.

6.

Laki

säätiölain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan säätiölain (487/2015) 4 luvun 1 §:n 2 momentti ja 4 §, 5 luvun 2 §:n 1 momentti, 8 luvun 2 ja 4 §, 5 §:n 1 momentti, 6 §:n johdantokappale ja 7 § sekä 14 luvun 6 §:n 1 momentti seuraavasti:

4 luku

Tilintarkastus

1 §

Tilintarkastusvelvollisuus ja sovellettava laki

Säätiön tilintarkastuksesta säädetään tämän luvun lisäksi tilintarkastuslaissa (1141/2015).

4 §

Varatilintarkastaja

Velvollisuudesta valita varatilintarkastaja säädetään tilintarkastuslain 2 luvun 3 §:ssä. Säätiössä voidaan valita yksi tai useampi varatilintarkastaja, vaikka siihen ei olisi velvollisuutta. Varatilintarkastajan valintaan sovelletaan muutoin, mitä tilintarkastajan valinnasta säädetään 3 §:ssä.

5 luku

Tilinpäätös ja toimintakertomus

2 §

Toimintakertomus

Tilikaudelta on aina laadittava toimintakertomus, jossa on oltava kirjanpitolain 3 luvun 1 a §:n 4 momentin 1—3 kohdan mukaiset tiedot.

8 luku

Vahingonkorvaus

2 §

Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuus

HE 70/2016 vp

Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:ssä.

4 §

Vahingonkorvausvelvollisuutta koskeva päätöksenteko säätiössä

Asioista, jotka koskevat säätiön 1 §:ään ja tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:ään perustuvaa oikeutta vahingonkorvaukseen, päättää hallitus. Jos säätiöllä on hallintoneuvosto, se päättää näistä asioista, jolleivät asiat kuulu sääntöjen mukaan hallitukselle.

5 §

Muun henkilön ja viranomaisen oikeus ajaa kannetta säätiön hyväksi

Säätiön perustajalla, säännöissä siihen oikeutetulla taholla sekä rekisteriviranomaisella on oikeus ajaa omista nimissään kannetta vahingonkorvauksen suorittamiseksi säätiölle 1 §:n tai tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:n nojalla, jos kannetta vireille pantaessa on todennäköistä, ettei säätiö huolehdi vahingonkorvausvaatimuksen toteuttamisesta.

6 §

Kanneoikeuden vanhentuminen

Tämän luvun tai tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:n nojalla ajettava muuhun kuin rangaistavaan tekoon perustuva kanne on nostettava:

7 §

Pakottavuus

Säätiön säännöissä ei voida rajoittaa säätiön tai muun henkilön tämän luvun tai tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:n mukaista oikeutta vahingonkorvaukseen.

14 luku

Säätiön valvonta

6 §

Tilintarkastajan oikeus antaa tietoja rekisteriviranomaiselle

Säätiön tilintarkastaja voi ilmoittaa rekisteriviranomaiselle säätiötä koskevasta seikasta tai päätöksestä, jonka hän on saanut tietoonsa tehtävänsä suorittaessaan. Tilintarkastaja voi myös toimittaa rekisteriviranomaiselle jäljennöksen tilintarkastuslain 3 luvun 7 §:ssä tarkoitetusta tilintarkastuspöytäkirjasta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____.

7.

Laki

yhdistyslain 39 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yhdistyslain (503/1989) 39 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1210/2015, seuraavasti:

39 §

Vahingonkorvausvelvollisuus

Hallituksen jäsen, yhdistyksen toimihenkilö ja toiminnantarkastaja on velvollinen korvaamaan vahingon, jonka hän on toimessaan tahallisesti tai huolimattomuudesta aiheuttanut yhdistykselle. Sama koskee tätä lakia tai yhdistyksen sääntöjä rikkomalla yhdistyksen jäsenelle tai muulle aiheutettua vahinkoa. Työntekijän asemassa olevan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään erikseen. Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

8.

Laki

asumisoikeusyhdistyksistä annetun lain 60 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan asumisoikeusyhdistyksistä annetun lain (1072/1994) 60 §, sellaisena kuin se on laissa 1150/2015, seuraavasti:

60 §

Lainan- ja vakuudenantokielto

Yhdistys ei saa antaa rahalainaa yhdistyksen jäsenelle, hallituksen tai asukastoimikunnan jäsenelle, yhdistyksen tai asukashallintoalueen isännöitsijälle, tilintarkastajalle, toiminnantarkastajalle tai valvojalle taikka henkilölle, joka on näihin tilintarkastuslain 4 luvun 7 §:n 1 momentin 7 kohdassa tarkoitettussa sukulaisuussuhteessa. Sama koskee vakuuden antamista velasta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

9.

Laki

vakuutusyhtiölain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan vakuutusyhtiölain (521/2008) 7 luvun 3 ja 4 §, sellaisina kuin ne ovat laissa 1203/2015,

muutetaan 7 luvun 1, 8, 10 ja 13 § ja 28 luvun 5 ja 7—10 §, sellaisina kuin niistä ovat, 7 luvun 1, 8 ja 10 § ja 28 luvun 5 ja 10 § laissa 1203/2015 28 luvun 7—9 osaksi laissa 1203/2015, sekä

lisätään 6 lukuun uusi 7 a § seuraavasti:

6 luku

Vakuutusyhtiön johto, hallintojärjestelmä ja varojen sijoittaminen

7 a §

Tarkastusvaliokunta

Vakuutusyhtiö huolehtii tarkastusvaliokunnan toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Tarkastusvaliokuntaan, sen tehtäviin ja tarkastusvaliokunnan jäseniin sovelletaan osakeyhtiölain 6 luvun 16 a—16 c §:ää.

7 luku

Tilintarkastus ja erityinen tarkastus

1 §

Sovellettava laki

Vakuutusyhtiön tilintarkastuksesta säädetään tässä luvussa, työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain (354/1997) 13 §:ssä ja tilintarkastuslaissa (1141/2015). Vakuutusyhtiön tilintarkastukseen ei sovelleta osakeyhtiölain 7 lukua. Sen lisäksi vakuutusyhtiön tilintarkastuksesta säädetään yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen lakisäateistä tilintarkastusta koskevista erityisvaatimuksista ja komission päätöksen 2005/909/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 537/2014.

Vakuutusomistusyhteisön tilintarkastukseen sovelletaan 3 §:ää, Finanssivalvonnasta annetun lain 31 §:ää sekä tilintarkastuslain 4 luvun 11 §:n 2 momenttia ja 5 lukua.

8 §

Tilintarkastajan määrääminen

Finanssivalvonnan on ilmoituksesta määrättävä vakuutusyhtiölle kelpoisuusehdot täyttävä tilintarkastaja, jos:

- 1) tilintarkastajaa ei ole valittu lain mukaisesti;

2) tilintarkastajalla ei ole tässä laissa tai tilintarkastuslain 2 luvun 1 §:ssä tarkoitettua kelpoisuutta hän ei ole tilintarkastuslain 4 luvun 6 §:ssä tarkoitettulla tavalla riippumaton tai hän on mainitun lain 4 luvun 7 §:ssä tarkoitettulla tavalla esteellinen; taikka

3) yhtiöjärjestykseen otettua tilintarkastajien lukumäärää tai kelpoisuutta koskevaa määräystä on rikottu.

Finanssivalvonnan on pyydettävä Patentti- ja rekisterihallituksen tilintarkastuslautakunnalta lausunto 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettussa riippumattomuutta tai esteellisyyttä koskevassa asiassa ennen sen ratkaisemista.

Ilmoituksen saa edellä tarkoitetuissa tapauksissa tehdä kuka tahansa. Hallitus on velvollinen tekemään ilmoituksen, jollei se, jolle tilintarkastajan valitseminen kuuluu, viivytyksettä valitse kelpoisuusehdot täyttävää tilintarkastajaa

Ennen kuin 1 momentissa tarkoitettu määräys annetaan, yhtiön hallitusta on kuultava. Määräys voidaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana. Määräys on voimassa siihen asti, kun yhtiölle on säädetyssä järjestyksessä valittu tilintarkastaja Finanssivalvonnan määräämän tilalle. Määräystä ei voida antaa sen jälkeen, kun kyseistä tilikautta koskeva tilinpäätös on vahvistettu ja sitä koskeva päätös on saanut lainvoiman.

10 §

Erityinen tarkastaja

Erityisen tarkastajan on oltava luonnollinen henkilö tai tilintarkastusyhteisö. Erityisellä tarkastajalla on oltava sellainen taloudellisten ja oikeudellisten asioiden tuntemus ja kokemus kuin tarkastustehtävän laatuun ja laajuuteen katsoen on tarpeen tehtävän hoitamiseksi. Mitä 28 luvun 7—10 §:ssä, osakeyhtiölain 24 luvun 3 §:ssä sekä tilintarkastuslain 2 luvun 1 ja 7 §:ssä, 3 luvun 9 ja 10 §:ssä, 4 luvun 6—8 §:ssä ja 10 luvun 9 §:ssä, säädetään tilintarkastajasta, sovelletaan myös erityiseen tarkastajaan.

13 §

Finanssivalvonnan määräyksenantovaltuudet

Finanssivalvonta voi antaa tarkempia määräyksiä 6 §:n 2 momentissa tarkoitettusta kertomuksesta.

28 luku

Vahingonkorvaus ja vaikutusvallan väärinkäyttöön perustuva lunastusvelvollisuus

5 §

Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuus

Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:ssä.

7 §

Päätöksenteko yhtiössä

Asiasta, joka koskee yhtiön 2—4 §:ään tai tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:ään perustuvaa oikeutta vahingonkorvaukseen, päättää osakeyhtiölain 6 luvun 2 §:n mukaisesti hallitus. Siitä voidaan kuitenkin päättää myös yhtiökokouksessa.

Yhtiökokouksen päätös vastuuvapauden myöntämisestä hallituksen jäsenelle, hallintoneuvoston jäsenille tai toimitusjohtajalle ei ole sitova, jos yhtiökokoukselle ei ole annettu olennaisesti oikeita ja riittäviä tietoja korvausvelvollisuuden perusteena olevasta päätöksestä tai toimenpiteestä. Päätös vastuuvapauden myöntämisestä ei sido yhtiön selvitysmiestä tai konkursipesää, jos yhtiö asetetaan selvitystilaan tai konkurssiin hakemuksesta tai Finanssivalvonnan määräyksestä, joka tehdään kahden vuoden kuluessa päätöksestä.

8 §

Osakkaiden oikeus ajaa kannetta yhtiön hyväksi

Yhdellä tai useammalla osakkaalla on oikeus ajaa omissa nimissään kannetta vahingonkorvauksen suorittamiseksi yhtiölle 2—4 §:n tai tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:n nojalla, jos kannetta vireille pantaessa on todennäköistä, ettei yhtiö huolehdi vahingonkorvausvaatimuksen toteuttamisesta ja:

1) kantajilla tuolloin on vakuutusosakeyhtiössä vähintään yksi kymmenesosa kaikista osakkeista tai keskinäisessä yhtiössä kaikista äänistä; tai

2) osoitetaan, että vahingonkorvausvaatimuksen toteuttamatta jättäminen olisi 1 luvun 22 §:ssä tarkoitetun yhdenvertaisuusperiaatteen vastaista.

Yhtiölle on varattava tilaisuus tulla asiassa kuulluksi, jollei se ole ilmeisen tarpeetonta. Kannetta ajavat osakkaat vastaavat itse oikeudenkäyntikuluista, mutta heillä on oikeus saada niistä korvaus yhtiöltä, jos yhtiölle oikeudenkäynnillä saatavat varat siihen riittävät.

Jos korvausvelvollinen on saanut yhtiökokouksen päätöksellä vastuuvapauden, kanne on nostettava kolmen kuukauden kuluessa yhtiökokouksen päätöksestä. Jos samassa yhtiökokouksessa on 7 luvun 9 §:ssä säädetyn tavoin vaadittu ja kannatettu erityisen tarkastuksen toimitamista, kanne voidaan kuitenkin aina nostaa kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun tarkastuksesta annettu lausunto on esitetty yhtiökokouksessa tai hakemus tarkastajan määräämiseksi hylätty.

Osakkaalla ei ole oikeutta saada korvausta yhtiölle aiheutetusta vahingosta.

Vakuutusyhtiön osakkaiden pyynnöstä keskinäinen vakuutusyhtiö on velvollinen selvittämään ja antamaan todistuksen siitä, että kantajilla on 1 momentissa tarkoitetussa tapauksessa vähintään yksi kymmenesosa kaikista äänistä.

9 §

Kanneoikeuden vanhentuminen

Edellä 2—4 §:n tai tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:n nojalla ajettava muuhun kuin rangaistavaan tekoon perustuva kanne on nostettava:

1) hallituksen jäsentä, hallintoneuvoston jäsentä tai toimitusjohtajaa vastaan viiden vuoden kuluessa sen tilikauden päättymisestä, jona kanteen perusteena oleva päätös tehtiin tai kanteen perusteena olevaan toimenpiteeseen ryhdyttiin;

2) tilintarkastajaa vastaan viiden vuoden kuluessa siitä, kun kanteen perusteena oleva tilintarkastuskertomus, lausunto tai todistus esitettiin;

3) osakasta tai yhtiökokouksen puheenjohtajaa vastaan viiden vuoden kuluessa päätöksestä tai toimenpiteestä, johon kanne perustuu.

10 §

HE 70/2016 vp

Pakottavuus

Yhtiöjärjestyksessä ei voida rajoittaa yhtiön 2—4 §:n tai tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:n mukaista oikeutta vahingonkorvaukseen, jos vahinko on aiheutettu:

1) rikkomalla tämän lain tai sen nojalla sovellettavia osakeyhtiölain säännöksiä, joista ei voida poiketa yhtiöjärjestyksen määräyksellä; taikka

2) muuten tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta.

Yhtiön oikeutta vahingonkorvaukseen voidaan muuten yhtiöjärjestyksessä rajoittaa vain kaikkien osakkaiden suostumuksella.

Yhtiöjärjestyksessä ei voida rajoittaa osakkaan tai muun henkilön tämän luvun tai tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:n mukaista oikeutta vahingonkorvaukseen tai kanteen ajamiseen.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

10.

Laki

ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain 39 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain (398/1995) 39 a §, sellaisena kuin se on laissa 1183/2015, seuraavasti:

39 a §

Tilintarkastus

Kolmannen maan vakuutusyhtiön sivuliikkeellä on oltava vähintään yksi tilintarkastaja. Vähintään yhden tilintarkastajan on oltava KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuullisen tilintarkastajan on KHT-tilintarkastaja. Jos sivuliikkeelle on valittu vain yksi tilintarkastaja eikä tämä ole tilintarkastusyhteisö, on valittava ainakin yksi varatilintarkastaja.

Finanssivalvonnan on määrättävä sivuliikkeelle tilintarkastaja, jos:

- 1) tilintarkastajaa tai varatilintarkastajaa ei ole valittu tämän lain tai tilintarkastuslain (1141/2015) mukaisesti;
- 2) tilintarkastajalla ei ole tilintarkastuslain 2 luvun 1 §:ssä tarkoitettua kelpoisuutta; taikka
- 3) tilintarkastaja ei ole tilintarkastuslain 4 luvun 6 §:ssä tarkoitetulla tavalla riippumaton tai hän on 7 §:ssä tarkoitetulla tavalla esteellinen.

Finanssivalvonnan on pyydettävä Patentti- ja rekisterihallituksen tilintarkastuslautakunnalta lausunto, jos se aikoo määrätä tilintarkastajan 2 momentin 3 kohdan perusteella. Ennen kuin tässä pykälässä tarkoitettu määräys annetaan, kolmannen maan vakuutusyhtiön hallitusta, siihen verrattavaa toimielintä tai yhtiömiehiä on kuultava. Määräys voidaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana. Määräys on voimassa siihen asti, kunnes kolmannen maan vakuutusyhtiön sivuliikkeelle on säädettyssä järjestyksessä valittu tilintarkastaja Finanssivalvonnan määräämän tilintarkastajan tilalle. Määräystä ei voida antaa sen jälkeen, kun kyseistä tilikautta koskeva tilinpäätös on vahvistettu ja sitä koskeva päätös on saanut lainvoiman.

Tilintarkastajan velvollisuudesta ilmoittaa Finanssivalvonnalle vakuutusyhtiötä koskevista seikoista ja päätöksistä säädetään Finanssivalvonnasta annetun lain 31 §:ssä.

Sivuliikkeen tilintarkastukseen sovelletaan muutoin tilintarkastuslakia.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

11.

Laki

vakuutuskassalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vakuutuskassalain (1164/1992) 56, 57, 61, 69 ja 157 §,
sellaisina kuin ne ovat, 56 ja 61 § laissa 1201/2015, 57 § osaksi laissa 945/1994, 69 § laeissa
472/2007 ja 1201/2015 sekä 157 § osaksi laissa 1201/2015, seuraavasti:

56 §

Vakuutuskassan tilintarkastuksesta säädetään tässä luvussa ja tilintarkastuslaissa (1141/2015). Vakuutuskassan tilintarkastukseen ei sovelleta tilintarkastuslain 5 lukua.

Lakisääteistä eläkevakuutustoimintaa harjoittavan eläkekassan tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisön puolesta tilintarkastuksen suorittava päävastuullinen tilintarkastaja ei saa ottaa vastaan tarkastamansa eläkekassan tai sen osakkaan tai tarkastamansa eläkekassan osakkaan kanssa samaan konserniin kuuluvan yhteisön hallituksen jäsenen, hallintoneuvoston jäsenen tai toimitusjohtajan tehtävää, ennen kuin vähintään kaksi vuotta on kulunut tilintarkastustoimeksiannon päättymisestä. Tilintarkastusvalvonta määrää lakisääteistä eläkevakuutustoimintaa harjoittavan eläkekassan tilintarkastajan laaduntarkastukseen vähintään joka kolmas vuosi.

Vakuutuskassassa tulee olla vähintään yksi tilintarkastuslaissa tarkoitettu tilintarkastaja. Lakisääteistä eläkevakuutustoimintaa harjoittavassa eläkekassassa vähintään yhden tilintarkastajan ja varatilintarkastajan on oltava KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja. Tilintarkastajan tai tilintarkastajat valitsee kassankokous.

57 §

Lakisääteistä eläkevakuutustoimintaa harjoittavan eläkekassan tilintarkastajan säännöissä määrätyn toimikauden tai peräkkäisten toimikausien yhteenlaskettu kesto voi olla enintään kymmenen vuotta. Enimmäisajan jälkeen tällaisen eläkekassan tilintarkastaja voi osallistua uudelleen eläkekassan tilintarkastukseen aikaisintaan kahden vuoden kuluttua tilintarkastustehtävän päättymisestä. Jos tilintarkastajaksi on valittu tilintarkastusyhteisö, edellä tässä momentissa säädettyä ei sovelleta tilintarkastusyhteisöön vaan ainoastaan päävastuulliseen tilintarkastajaan.

Tilintarkastajan toimikausi päättyy sen kokouksen päättyessä, jossa käsitellään tilintarkastuslain 3 luvun 5 §:ssä tarkoitettu tilintarkastuskertomus hänen toimikauteensa sisältyvältä viimeiseltä tilikaudelta.

61 §

Finanssivalvonnan on ilmoituksesta määrättävä vakuutuskassalle kelpoisuusehdot täyttävä tilintarkastaja tilintarkastuslain 2 luvun 8 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa.

Ilmoituksen 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa saa tehdä kuka tahansa. Hallitus on velvollinen tekemään ilmoituksen, jollei se, jolle tilintarkastajan valitseminen kuuluu, viivytyksettä valitse kelpoisuusehdot täyttävää tilintarkastajaa.

Finanssivalvonnan on pyydettävä Patentti- ja rekisterihallituksen tilintarkastuslautakunnalta lausunto tilintarkastuslain 2 luvun 8 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettussa riippumattomuutta tai esteellisyyttä koskevassa asiassa ennen sen ratkaisemista.

Ennen kuin 1 momentissa tarkoitettu määräys annetaan, kassan hallitusta on kuultava. Määräys voidaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana. Määräys on voimassa siihen asti, kunnes vakuutuskassalle on säädetyssä järjestyksessä valittu tilintarkastaja Finanssivalvonnan

määrämän tilintarkastajan tilalle. Määräystä ei voida antaa sen jälkeen, kun kyseistä tilikautta koskeva tilinpäätös on vahvistettu ja sitä koskeva päätös on saanut lainvoiman.

69 §

Vakuutuskassan jäsen tai osakas voi vaatia erityisen tarkastuksen toimittamista kassan hallinnosta ja kirjanpidosta tietyltä päättyneeltä ajanjaksolta taikka tietyistä toimenpiteistä tai seikoista. Tätä koskeva ehdotus on tehtävä varsinaisessa kassankokouksessa tai siinä kassankokouksessa, jossa asia kokouskutsun mukaisesti on käsiteltävä. Jos äänioikeutetut, joilla on vähintään yksi kolmasosa kokouksessa edustetusta äänimäärästä, ovat ehdotusta kannattaneet, jäsen tai osakas voi kuukauden kuluessa kassankokouksesta hakea Finanssivalvonnalta tarkastajan määräämistä.

Ennen tarkastajan määräämistä Finanssivalvonnan on kuultava kassan hallitusta ja, jos tarkastus hakemuksen mukaan koskee tietyn henkilön toimenpiteitä, tätä henkilöä. Hakemukseen on suostuttava, jos tarkastuksen toimittamiseen katsotaan olevan painavia syitä. Finanssivalvonta voi määrätä yhden tai useamman tarkastajan.

Mitä tilintarkastuslain 1 luvun 2 §:n 1—5 kohdassa, 2 luvun 1 ja 7 §:ssä, 3 luvun 7, 9 ja 10 §:ssä ja 4 luvun 6—8 §:ssä säädetään tilintarkastajasta, sovelletaan vastaavasti tässä pykälässä tarkoitettuun tarkastajaan. Tarkastajaan sovelletaan myös, mitä tilintarkastuslaissa säädetään tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta.

Tarkastuksesta on annettava kassankokoukselle lausunto. Lausunto on pidettävä vähintään viikon ajan ennen kassankokousta kassan toimistossa jäsenten ja osakkaiden nähtävänä ja viivytyksettä lähetettävä heistä sille, joka sitä pyytää, sekä asetettava nähtäväksi kassankokouksessa. Tarkastajalla on oikeus saada kassalta palkkio.

157 §

Vakuutuskassan lukuun 151 tai 153 §:n taikka tilintarkastuslain tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuutta koskevan 10 luvun 9 §:n nojalla ajettavaa kannetta ei voida nostaa, ellei kanne perustu rangaistavaan tekoon:

- 1) perustajaa vastaan kolmen vuoden kuluttua siitä, kun perustamiskokouksessa tehtiin päätös kassan perustamisesta;
- 2) hallituksen jäsentä, hallintoneuvoston jäsentä tai toimitusjohtajaa vastaan kolmen vuoden kuluttua sen tilikauden päättymisestä, jona se päätös, johon kanne perustuu, tehtiin tai sitä koskevaan toimenpiteeseen ryhdyttiin;
- 3) tilintarkastajaa vastaan kolmen vuoden kuluttua siitä, kun se tilintarkastuskertomus, lausunto tai todistus, johon kanne perustuu, esitettiin kassankokouksessa;
- 4) jäsentä, osakasta tai edustajiston jäsentä vastaan kahden vuoden kuluttua päätöksestä tai toimenpiteestä, johon kanne perustuu.

Jos kassan lukuun ajettavan kanteen nostamisen määräaika on kulunut loppuun, ei 155 §:n 3 momentissa tarkoitettua kannetta voida nostaa sen jälkeen, kun kuukausi on kulunut konkurssissa toimitetusta valvonnasta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

12.

Laki

eläkesäätiölain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eläkesäätiölain (1774/1995) 31, 32, 34, 35, 37, 112 ja 113 §,
sellaisina kuin niistä ovat 31, 32 ja 35 § laissa 1157/2015, 37 § laissa 1670/2015 sekä 112 ja
113 § osaksi laissa 1157/2015, seuraavasti:

31 §

Eläkesäätiön tilintarkastukseen sovelletaan tilintarkastuslakia (1141/2015), jollei tästä laista
muuta johdu. Eläkesäätiön tilintarkastukseen ei sovelleta tilintarkastuslain 5 lukua.

Lakisääteistä eläkevakuutustoimintaa harjoittavan B-eläkesäätiön tai AB-eläkesäätiön tilin-
tarkastaja tai tilintarkastusyhteisön puolesta tilintarkastuksen suorittava päävastuullinen tilin-
tarkastaja ei saa ottaa vastaan tarkastamansa eläkesäätiön tai siihen kuuluvan työnantajan tai
sen kanssa samaan konserniin kuuluvan yhteisön hallituksen jäsenen, hallintoneuvoston jäse-
nen tai toimitusjohtajan tehtävää, ennen kuin vähintään kaksi vuotta on kulunut tilintarkastus-
toimeksiannon päättymisestä. Tilintarkastusvalvonta määrää lakisääteistä eläkevakuutustoi-
mintaa harjoittavan B-eläkesäätiön ja AB-eläkesäätiön tilintarkastajan laaduntarkastukseen
vähintään joka kolmas vuosi.

Eläkesäätiössä on oltava vähintään yksi tilintarkastuslaissa tarkoitettu tilintarkastaja. Laki-
sääteistä eläkevakuutustoimintaa harjoittavassa B-eläkesäätiössä tai AB-eläkesäätiössä vähin-
tään yhden tilintarkastajan ja varatilintarkastajan on oltava KHT-tilintarkastaja tai tilintarkas-
tusyhteisö, jonka päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja. Tilintarkasta-
jan tai tilintarkastajat valitsee eläkesäätiön hallitus. Jos eläkesäätiössä on hallintoneuvosto, se
nimeää tilintarkastajan tai tilintarkastajat työnantajan esityksestä.

32 §

Lakisääteistä eläkevakuutustoimintaa harjoittavan B-eläkesäätiön tai AB-eläkesäätiön tilin-
tarkastajan säännöissä määrätyn toimikauden tai peräkkäisten toimikausien yhteenlaskettu
kesto voi olla enintään kymmenen vuotta. Enimmäisajan jälkeen tällaisen eläkesäätiön tilin-
tarkastaja voi osallistua uudelleen eläkesäätiön tilintarkastukseen aikaisintaan kahden vuoden
kuluttua tilintarkastustehtävän päättymisestä. Jos tilintarkastajaksi on valittu tilintarkastusyhtei-
sö, edellä tässä momentissa säädettyä ei sovelleta tilintarkastusyhteisöön vaan ainoastaan
päävastuulliseen tilintarkastajaan.

Tilintarkastajan toimikausi päättyy sen kokouksen päättyessä, jossa käsitellään tilintarkas-
tuslain 3 luvun 5 §:ssä tarkoitettu tilintarkastuskertomus hänen toimikauteensa sisältyvältä
viimeiseltä tilikaudelta.

34 §

Sen lisäksi, mitä tilintarkastuslain 4 luvun 6 ja 7 §:ssä säädetään riippumattomuudesta ja es-
teellisyydestä, tilintarkastajana ei saa olla:

1) se, joka on eläkesäätiöön kuuluvan työnantajan tai työnantajan kirjanpitolain (1336/1997)
1 luvun 6 §:ssä tarkoitettuun konserniin kuuluvan yhteisön palveluksessa tai muutoin alistus-
tai riippuvuussuhteessa tähän työnantajaan, sen hallituksen tai hallintoneuvoston jäsenen
taikka siihen, jonka tehtävänä on tämän työnantajan kirjanpidon tai varojen hoito taikka hoi-
don valvonta;

2) 1 kohdassa tarkoitettun henkilön aviopuoliso tai hänen kanssaan yhteisessä taloudessa
avioliitonomaisissa olosuhteissa elävä henkilö, veli tai sisar taikka se, joka on häneen suoraan

ylenevässä tai alenevassa sukulaisuus- tai lankoussuhteessa taikka sellaisessa lankoussuhteessa, että toinen heistä on naimisissa toisen veljen tai sisaren kanssa.

35 §

Finanssivalvonnan on ilmoituksesta määrättävä eläkesäätiölle kelpoisuusehdot täyttävä tilintarkastaja tilintarkastuslain 2 luvun 8 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa tai jos tilintarkastaja on tämän lain 34 §:n mukaan esteellinen.

Ilmoituksen 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa saa tehdä kuka tahansa. Hallitus on velvollinen tekemään ilmoituksen, jollei se, jolle tilintarkastajan valitseminen kuuluu, viivytyksettä valitse kelpoisuusehdot täyttävää tilintarkastajaa.

Finanssivalvonnan on pyydettävä Patentti- ja rekisterihallituksen tilintarkastuslautakunnalta lausunto tilintarkastuslain 2 luvun 8 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettussa riippumattomuutta tai esteellisyyttä koskevassa asiassa ennen sen ratkaisemista.

Ennen kuin 1 momentissa tarkoitettu määräys annetaan, eläkesäätiön hallitusta on kuultava. Määräys voidaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana. Määräys on voimassa siihen asti, kunnes eläkesäätiölle on säädetyssä järjestyksessä valittu tilintarkastaja Finanssivalvonnan määräämän tilintarkastajan tilalle. Määräystä ei voida antaa sen jälkeen, kun kyseistä tilikautta koskeva tilinpäätös on vahvistettu ja sitä koskeva päätös on saanut lainvoiman.

37 §

Eläkesäätiön kirjanpidossa sekä tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laadinnassa on noudatettava kirjanpitolakia, jollei tästä laista muuta johdu.

Kirjanpitolain 3 luvun 2 §:n 4 momenttia, 4 §:n 2 momenttia, 9—12 §:ää sekä 13 §:n 3 momenttia, 4 luvun 1 ja 7 §:ää, 5 luvun 2 §:ää, 2 a §:n 6 momenttia, 13, 16 ja 17 §:ää, 7 a lukua sekä 8 luvun 6 §:ää ei sovelleta eläkesäätiön tilinpäätöksen tai toimintakertomuksen laatimiseen. Mainitun 3 luvun 3 §:n 1 momentin 3 kohtaa ei sovelleta Suomen lainsäädännön mukaisesti määräytyvän työeläkevastuun käsittelyyn.

Kirjanpitolain 4 luvun 3 §:ssä tarkoitettuja pysyviä vastaavia ovat eläkesäätiön taseessa aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden erät tavaravarastoja lukuun ottamatta. Tavaravarastot luetaan kirjanpitolain 4 luvun 4 §:ssä tarkoitetuksi vaihto-omaisuudeksi. Aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin sovelletaan muutoin kirjanpitolain pysyviä vastaavia koskevia säännöksiä, jollei 2 momentista muuta johdu. Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, kirjanpitolain 5 luvun 13 ja 16 §:ää sovelletaan tässä momentissa tarkoitettuihin eriin. Tavaravarastoihin sovelletaan kuitenkin kirjanpitolain vaihto-omaisuutta koskevia säännöksiä lukuun ottamatta 2 momentissa mainittuja säännöksiä ja kirjanpitolain 5 luvun 16 §:ää.

112 §

Vahingonkorvauskanteen nostamisesta eläkesäätiön lukuun 109 tai 110 §:n taikka tilintarkastuslain tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuutta koskevan 10 luvun 9 §:n nojalla päättää eläkesäätiön hallitus tai hallintoneuvosto. Jos teko on rangaistava eikä hallitus tai hallintoneuvosto tee päätöstä kanteen nostamisesta, sosiaali- ja terveysministeriö voi määrätä erityisen asiamiehen ajamaan kannetta eläkesäätiön lukuun. Asiamiehelle maksetaan palkkio ja kustannusten korvaus eläkesäätiön varoista. Jolleivät eläkesäätiön varat riitä palkkion ja korvausten maksuun, puuttuva osa maksetaan niistä varoista, jotka eläkesäätiöiltä peritään Finanssivalvonnan kustannusten korvaamiseksi.

Jos eläkesäätiö asetetaan konkurssiin hakemuksesta, joka on tehty kahden vuoden kuluessa siitä, kun hallitus tai hallintoneuvosto päätti olla nostamatta kannetta, konkurssipesä saa tämän päätöksen estämättä ajaa kannetta.

113 §

HE 70/2016 vp

Eläkesäätiön lukuun 109 tai 110 §:n taikka tilintarkastuslain tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuutta koskevan 10 luvun 9 §:n nojalla ajettavaa kannetta ei voida nostaa, ellei kanne perustu rangaistavaan tekoon:

1) hallituksen jäsentä, hallintoneuvoston jäsentä tai asiamiestä vastaan kolmen vuoden kuluttua sen tilikauden päättymisestä, jona se päätös, johon kanne perustuu, tehtiin tai sitä koskevaan toimenpiteeseen ryhdyttiin;

2) tilintarkastajaa vastaan kolmen vuoden kuluttua siitä, kun se tilintarkastuskertomus, lausunto tai todistus, johon kanne perustuu, esitettiin eläkesäätiön hallituksen tai hallintoneuvoston kokouksessa;

3) sellaista eläkesäätiön nimenkirjoittajaa vastaan, joka ei ole työsuhteessa eläkesäätiöön ja joka ei ole hallituksen tai hallintoneuvoston jäsen eikä asiamies, kahden vuoden kuluttua päätöksestä tai toimenpiteestä, johon kanne perustuu.

Jos eläkesäätiön lukuun ajettavan kanteen nostamisen määräaika on kulunut loppuun, 112 §:n 2 momentissa tarkoitettua kannetta ei voida nostaa sen jälkeen, kun kuukausi on kulunut konkurssissa toimitetusta valvonnasta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

13.

Laki

maatalousyrittäjän eläkelain 128 ja 129 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 128 ja 129 §, sellaisina kuin ne ovat laissa 1193/2015, seuraavasti:

128 §

Tilintarkastus

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tilintarkastuksesta säädetään tässä laissa ja tilintarkastuslaissa (1141/2015). Eläkelaitoksen tilintarkastukseen ei sovelleta tilintarkastuslain 5 lukua.

Tilintarkastajan toimikauden tai peräkkäisten toimikausien yhteenlaskettu kesto voi olla enintään kymmenen vuotta. Enimmäisajan jälkeen Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tilintarkastaja voi osallistua uudelleen eläkelaitoksen tilintarkastukseen aikaisintaan kahden vuoden kuluttua tilintarkastustehtävän päättymisestä. Jos tilintarkastajaksi on valittu tilintarkastusyhteisö, edellä tässä momentissa säädettyä ei sovelleta tilintarkastusyhteisöön vaan ainoastaan päävastuulliseen tilintarkastajaan.

Eläkelaitoksen tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisön puolesta tilintarkastuksen suorittava päävastuullinen tilintarkastaja ei saa ottaa vastaan tarkastamansa eläkelaitoksen tai sen kanssa samaan konserniin kuuluvan yhteisön hallituksen jäsenen, hallintoneuvoston jäsenen tai toimitusjohtajan tehtävää, ennen kuin vähintään kaksi vuotta on kulunut tilintarkastustoimeksianton päättymisestä. Tilintarkastusvalvonta määrää eläkelaitoksen tilintarkastajan laaduntarkastukseen vähintään joka kolmas vuosi.

Eläkelaitoksessa on oltava vähintään yksi tilintarkastaja. Vähintään yhden tilintarkastajan ja varatilintarkastajan on oltava KHT-tilintarkastaja taikka tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuullinen tilintarkastaja on KHT-tilintarkastaja.

Eläkelaitoksen tilintarkastajan toimikausi päättyy ja uuden tilintarkastajan toimikausi alkaa uuden tilintarkastajan valinnasta päättävän valtuuskunnan kokouksen päättyessä, jollei uutta tilintarkastajaa valittaessa päätetä toisin. Valtuuskunnan kokouksessa ei voida päättää, että tilintarkastajan toimikausi jatkuu toistaiseksi.

129 §

Tilintarkastajan määrääminen

Finanssivalvonnan on ilmoituksesta määrättävä Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle kelpoisuusehdot täyttävä tilintarkastaja, jos tilintarkastajaa ei ole valittu tämän lain tai tilintarkastuslain mukaisesti tai tilintarkastajalla ei ole tilintarkastuslain 2 luvun 1 §:ssä tarkoitettua kelpoisuutta tai milloin tilintarkastaja ei ole tilintarkastuslain 4 luvun 6 §:ssä tarkoitettulla tavalla riippumaton tai hän on saman lain 4 luvun 7 §:ssä tarkoitettulla tavalla esteellinen.

Ilmoituksen saa 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa tehdä kuka tahansa. Eläkelaitoksen hallitus on velvollinen tekemään ilmoituksen, jollei valtuuskunta viivytyksettä valitse kelpoisuusehdot täyttävää tilintarkastajaa.

Finanssivalvonnan on pyydettävä Patentti- ja rekisterihallituksen tilintarkastuslautakunnalta lausunto 1 momentissa tarkoitettussa riippumattomuutta tai esteellisyyttä koskevassa asiassa ennen sen ratkaisemista.

HE 70/2016 vp

Ennen kuin 1 momentissa tarkoitettu määräys annetaan, eläkelaitoksen hallitusta on kuultava. Määräys voidaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana. Määräys on voimassa siihen asti, kunnes eläkelaitokselle on säädetyssä järjestyksessä valittu tilintarkastaja Finanssivalvonnan määräämän tilintarkastajan tilalle. Määräystä ei voida antaa sen jälkeen, kun kyseistä tilikautta koskeva tilinpäätös on vahvistettu ja sitä koskeva päätös on saanut lainvoiman.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

14.

Laki

merimieseläkelain 191 ja 194 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merimieseläkelain (1290/2006) 191 ja 194 §, sellaisina kuin ne ovat laissa 1194/2015, seuraavasti:

191 §

Sovellettava laki

Eläkekassan tilintarkastuksesta säädetään tässä luvussa ja tilintarkastuslaissa (1141/2015). Eläkekassan tilintarkastukseen ei sovelleta tilintarkastuslain 5 lukua.

Tilintarkastajan toimikauden tai peräkkäisten toimikausien yhteenlaskettu kesto voi olla enintään kymmenen vuotta. Enimmäisajan jälkeen Merimieseläkekassan tilintarkastaja voi osallistua uudelleen eläkekassan tilintarkastukseen aikaisintaan kahden vuoden kuluttua tilintarkastustehtävän päättymisestä. Jos tilintarkastajaksi on valittu tilintarkastusyhteisö, edellä tässä momentissa säädettyä ei sovelleta tilintarkastusyhteisöön vaan ainoastaan päävastuulliseen tilintarkastajaan.

Eläkekassan tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisön puolesta tilintarkastuksen suorittava päävastuullinen tilintarkastaja ei saa ottaa vastaan tarkastamansa eläkekassan tai sen kanssa samaan konserniin kuuluvan yhteisön hallituksen jäsenen, valtuuskunnan jäsenen tai toimitusjohtajan tehtävää, ennen kuin vähintään kaksi vuotta on kulunut tilintarkastustoimeksiannon päättymisestä. Tilintarkastusvalvonta määrää eläkekassan tilintarkastajan laaduntarkastukseen vähintään joka kolmas vuosi.

194 §

Oikeus vaatia tilintarkastajan määräämistä

Finanssivalvonnan on ilmoituksesta määrättävä eläkekassalle kelpoisuusehdot täyttävä tilintarkastaja, jos:

- 1) tilintarkastajaa ei ole valittu tämän luvun tai tilintarkastuslain mukaisesti; tai
- 2) tilintarkastajalla ei ole tässä laissa tai tilintarkastuslain 2 luvun 1 §:ssä tarkoitettua kelpoisuutta tai jos tilintarkastaja ei ole tilintarkastuslain 4 luvun 6 §:ssä tarkoitetulla tavalla riippumaton tai hän on saman lain 4 luvun 7 §:ssä tarkoitetulla tavalla esteellinen.

Ilmoituksen 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa saa tehdä kuka tahansa. Eläkekassan hallitus on velvollinen tekemään ilmoituksen, jollei valtuuskunta viivytyksettä valitse kelpoisuusehdot täyttävää tilintarkastajaa.

Finanssivalvonnan on pyydettävä Patentti- ja rekisterihallituksen tilintarkastuslautakunnalta lausunto 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettussa riippumattomuutta tai esteellisyyttä koskevassa asiassa ennen sen ratkaisemista.

Ennen kuin 1 momentissa tarkoitettu tilintarkastajan määräys annetaan, eläkekassan hallitusta on kuultava. Määräys voidaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana. Määräys on voimassa siihen asti, kunnes eläkekassalle on säädetyssä järjestyksessä valittu tilintarkastaja Finanssivalvonnan määräämän tilintarkastajan tilalle. Määräystä ei voida antaa sen jälkeen, kun kyseistä tilikautta koskeva tilinpäätös on vahvistettu ja sitä koskeva päätös on saanut lainvoiman.

HE 70/2016 vp

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 .

15.

Laki

vakuutusyhdistyslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vakuutusyhdistyslain (1250/1987) 9 luvun 1, 4 ja 6 ja 11 luvun 5 §,
sellaisina kuin ne ovat, 9 luvun 1, 4 ja 6 § laeissa 1231/2009 ja 1202/2015 sekä 11 luvun 5 §
laeissa 340/2000 ja 1202/2015, seuraavasti:

9 luku

Tilintarkastus ja erityinen tarkastus

1 §

Vakuutusyhdistyksen tilintarkastuksesta säädetään tässä luvussa ja tilintarkastuslaissa. Vakuutusyhdistyksen tilintarkastukseen ei sovelleta tilintarkastuslain 5 lukua.

Vakuutusyhdistyksessä on oltava yksi tilintarkastaja, jollei yhdistysjärjestyksessä määrätä useammasta tilintarkastajasta. Tilintarkastajat valitsee yhdistyskokous. Jos tilintarkastajia on valittava useampi kuin kaksi, yhdistysjärjestyksessä voidaan määrätä, että joku tai jotkut heistä, ei kuitenkaan kaikkia, asetetaan muussa järjestyksessä.

Jos vakuutusyhdistykselle on valittu vain yksi tilintarkastaja eikä tämä ole tilintarkastusyhteisö, on valittava ainakin yksi varatilintarkastaja. Mitä tässä laissa ja tilintarkastuslaissa säädetään tilintarkastajasta, sovelletaan myös varatilintarkastajaan.

Osakas voi vaatia yhden tilintarkastajan asettamista osallistumaan tilintarkastukseen muiden tilintarkastajien ohella. Tätä koskeva ehdotus on tehtävä siinä yhdistyskokouksessa, jossa tilintarkastajat on valittava tai jossa asia kokouskutsun mukaisesti on käsiteltävä. Jos ehdotusta ovat yhdistyskokouksessa kannattaneet äänioikeutetut, joilla on vähintään yksi kolmasosa kokouksessa annetuista äänistä, osakas voi kuukauden kuluessa kokouksesta hakea Finanssivalvonnalta hyväksytyin tilintarkastajan määräämistä. Finanssivalvonnan tulee yhdistyksen hallitusta kuultuaan määrätä tilintarkastaja ajaksi, joka kestää seuraavana tilikautena pidettävän varsinaisen yhdistyskokouksen loppuun.

4 §

Finanssivalvonnan on ilmoituksesta määrättävä vakuutusyhdistykselle kelpoisuusvaatimukset täyttävä tilintarkastaja, jos:

- 1) tilintarkastajaa ei ole valittu tämän lain tai tilintarkastuslain mukaisesti;
- 2) tilintarkastajalla ei ole tässä laissa tai tilintarkastuslain 2 luvun 1 §:ssä tarkoitettua kelpoisuutta taikka hän ei ole tilintarkastuslain 4 luvun 6 §:ssä tarkoitettulla tavalla riippumaton tai hän on saman lain 4 luvun 7 §:ssä tarkoitettulla tavalla esteellinen; taikka
- 3) yhdistysjärjestykseen otettua tilintarkastajien lukumäärää tai kelpoisuutta koskevaa määrystä on rikottu.

Ilmoituksen saa edellä tarkoitetuissa tapauksissa tehdä kuka tahansa. Hallitus on velvollinen tekemään ilmoituksen, jollei se, jolle tilintarkastajan valitseminen kuuluu, viivytyksettä valitse kelpoisuusvaatimukset täyttävää tilintarkastajaa.

Finanssivalvonnan on pyydettävä Patentti- ja rekisterihallituksen tilintarkastuslautakunnalta lausunto 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua riippumattomuutta tai esteellisyyttä koskevassa asiassa ennen sen ratkaisemista.

Ennen kuin 1 momentissa tarkoitettu määräys annetaan, yhdistyksen hallitusta on kuultava. Määräys voidaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana. Määräys on voimassa siihen as-

ti, kunnes yhdistykselle on säädettyssä järjestyksessä valittu tilintarkastaja Finanssivalvonnan määräämän tilintarkastajan tilalle. Määräystä ei voida antaa sen jälkeen, kun kyseistä tilikautta koskeva tilinpäätös on vahvistettu ja sitä koskeva päätös on saanut lainvoiman.

6 §

Osakas voi vaatia erityisen tarkastuksen toimittamista vakuutusyhdistyksen hallinnosta ja kirjanpidosta tietyltä päätyneeltä ajanjaksolta taikka tietyistä toimenpiteistä tai seikoista. Tätä koskeva ehdotus on tehtävä varsinaisessa yhdistyskokouksessa tai siinä yhdistyskokouksessa, jossa asia kokouskutsun mukaisesti on käsiteltävä. Jos äänioikeutetut, joilla on vähintään yksi kolmasosa kokouksessa annetuista äänistä, ovat kannattaneet ehdotusta, osakas voi kuukauden kuluessa yhdistyskokouksesta hakea Finanssivalvonnalta tarkastajan määräämistä.

Erityisen tarkastajan on oltava luonnollinen henkilö tai tilintarkastusyhteisö. Erityisellä tarkastajalla on oltava sellainen taloudellisten ja oikeudellisten asioiden tuntemus ja kokemus kuin tarkastustehtävän laatuun ja laajuuteen katsoen on tarpeen tehtävän hoitamiseksi.

Finanssivalvonnan on kuultava yhdistyksen hallitusta ja, jos tarkastus hakemuksen mukaan koskee tietyn henkilön toimenpiteitä, tätä henkilöä. Hakemukseen on suostuttava, jos tarkastuksen toimittamiseen katsotaan olevan painavia syitä. Finanssivalvonta voi määrätä yhden tai useamman tarkastajan. Määräys voidaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana. Tarkastajalla on oikeus saada yhdistykseltä palkkio.

Mitä 15 luvun 5—7 §:ssä, 16 luvun 4 §:ssä ja tilintarkastuslain 2 luvun 1 ja 7 §:ssä, 3 luvun 9 ja 10 §:ssä ja 4 luvun 6—8 §:ssä säädetään tilintarkastajasta, sovelletaan myös tässä pykälässä tarkoitettuun tarkastajaan. Tarkastajaan sovelletaan myös, mitä tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:ssä säädetään tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta.

Tarkastuksesta on annettava lausunto yhdistyskokoukselle. Lausunto on vähintään viikon ajan ennen yhdistyskokousta pidettävä yhdistyksen päätoimipaikassa osakkaiden nähtävänä ja viivytystä lähetettävä osakkaalle, joka sitä pyytää, sekä asetettava nähtäväksi yhdistyskokouksessa.

11 luku

Voitonjako ja yhdistyksen varojen muu käyttö

5 §

Jos vakuutusyhdistyksen varoja on jaettu osakkaalle vastoin tämän lain säännöksiä, osakkaan on palautettava näin saamansa varat korkolain (633/1982) 3 §:n 2 momentissa säädettyine vuotuisine korkoineen, jollei hänellä ollut perusteltua aihetta olettaa varojen jakamisen tapahtuneen tämän lain mukaisesti.

Varojen jakamista koskevan päätöksen tekemiseen tai täytäntöönpanoon taikka päätöksen perusteena olevan virheellisen taseen laatimiseen tai vahvistamiseen osallistuneet ovat yhteisvastuussa varojen palauttamisen jälkeisen vajauksen täyttämistä 15 luvun 1, 3 ja 4 §:n sekä tilintarkastuslain tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuutta koskevan 10 luvun 9 §:n mukaisesti.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

16.

Laki

luottolaitostoiminnasta annetun lain 9 luvun 5 §:n ja 12 luvun 13 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan luottolaitostoiminnasta annetun lain (610/2014) 12 luvun 13 §, sellaisena kuin se on laissa 1197/2015; sekä
lisätään 9 luvun 5 §:ään uusi 5 momentti seuraavasti:

9 luku

Riskien hallinta

5 §

Tarkastusvaliokunta

Luottolaitoksen tarkastusvaliokuntaan ei sovelleta osakeyhtiölain 6 luvun 16 a—16 c §:ää eikä osuuskuntalain 6 luvun 16 a—16 c §:ää.

12 luku

Tilinpäätös, osavuositarkastus ja tilintarkastus

13 §

Tilintarkastusta ja tilintarkastajaa koskevien säännösten soveltaminen

Luottolaitoksen tilintarkastukseen ja tilintarkastajaan sovelletaan tilintarkastuslakia (1141/2015) ja osakeyhtiömuotoisen luottolaitoksen tilintarkastukseen ja tilintarkastajaan lisäksi osakeyhtiölakia ja osuuskuntamuotoisen luottolaitoksen tilintarkastukseen ja tilintarkastajaan osuuskuntalakia, jollei jäljempänä toisin säädetä.

Luottolaitoksen tilintarkastukseen ja tilintarkastajaan sovelletaan tilintarkastuslain 4 luvun 11 §:n 2 momenttia ja 5 lukua sekä yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen lakisääteistä tilintarkastusta koskevista erityisvaatimuksista ja komission päätöksen 2005/909/EY kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 37/2014.

Luottolaitoksen tilintarkastajaan ei sovelleta tilintarkastuslain 4 luvun 7 §:n 1 momentin 5 kohtaa. Tilintarkastajan on kuitenkin ilmoitettava Finanssivalvonnalle luottolaitokselta taikka sen kanssa samaan konserniin kuuluvalta yritykseltä saamastaan luotosta tai sen hänen hyväkseen antamasta takauksesta, vastuusitoumuksesta, vakuudesta tai näitä vastaavasta etuudesta.

Mitä edellä tässä pykälässä säädetään luottolaitoksen tilintarkastuksesta ja tilintarkastajasta, sovelletaan myös omistusyhteisön tilintarkastukseen ja tilintarkastajaan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

17.

Laki

liikepankeista ja muista osakeyhtiömuotoisista luottolaitoksista annetun lain 25 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan liikepankeista ja muista osakeyhtiömuotoisista luottolaitoksista annetun lain (1501/2001) 25 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1231/2015, seuraavasti:

25 §

Luottolaitoksen osakkeenomistajan, hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenen sekä toimitusjohtajan vahingonkorvausvelvollisuudesta, joka perustuu tämän lain rikkomiseen, säädetään luottolaitostoiminnasta annetussa laissa. Edellä tarkoitettuun korvausvelvollisuuteen perustuvan vahingonkorvauskanteen nostamiseen luottolaitoksen lukuun sovelletaan osakeyhtiölain 22 luvun 6—8 §:ää. Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslain (1141/2015) 10 luvun 9 §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 _____.

18.

Laki

sijoitusrahastolain 135 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sijoitusrahastolain (48/1999) 135 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa
1198/2015, seuraavasti:

135 §

Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslain 10 luvun
9 §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

19.

Laki

sijoituspalvelulain 8 luvun 2 §:n ja 16 luvun 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sijoituspalvelulain (747/2012) 8 luvun 2 § ja 16 luvun 1 §:n 4 momentti, sellaisena kuin niistä on 8 luvun 2 § laissa 623/2014 ja 16 luvun 1 §:n 4 momentti laissa 1212/2015, seuraavasti:

8 luku

Tilinpäätös ja tilintarkastus

2 §

Tilintarkastus sekä erityinen tarkastus ja tarkastaja

Sijoituspalveluyritykseen sovelletaan sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, mitä luottolaitostoiminnasta annetun lain 12 luvun 13 §:n 1, 3 ja 4 momentissa, 14 §:ssä ja 15 §:n 1 momentissa säädetään luottolaitoksen tilintarkastuksesta ja tilintarkastajista sekä erityisen tarkastuksen ja tarkastajan määräämisestä.

16 luku

Vahingonkorvaus- ja rangaistussäännökset

1 §

Vahingonkorvausvelvollisuus

Mitä 1 momentissa säädetään velvollisuudesta vahingon korvaamiseen, koskee myös sitä, jolle sijoituspalveluyritys on ulkoistanut 7 luvun 4 §:ssä tarkoitetun toiminnon. Sijoituspalveluyrityksen vastuusta sidonnaisasiamiehen toiminnasta säädetään 7 luvun 7 §:n 1 momentissa. Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslain (1141/2015) 10 luvun 9 §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

20.

Laki

vaihtoehtorahastojen hoitajista annetun lain 6 luvun 6 §:n ja 22 luvun 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vaihtoehtorahastojen hoitajista annetun lain (162/2014) 6 luvun 6 §:n 1 momentti ja 22 luvun 8 §:n 4 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 1214/2015, seuraavasti:

6 luku

Toimintaedellytykset

6 §

Tilintarkastus ja tilintarkastaja

Vaihtoehtorahastojen hoitajan tilintarkastukseen ja tilintarkastajaan sovelletaan tilintarkastuslakia (1141/2015) ja osakeyhtiölakia (624/2006). Mitä tässä momentissa vaihtoehtorahastojen hoitajan tilintarkastuksesta ja tilintarkastajasta säädetään, sovelletaan myös vaihtoehtorahastojen hoitajan emoyhtiön tilintarkastukseen ja tilintarkastajaan.

22 luku

Seuraamukset ja muutoksenhaku

8 §

Vahingonkorvausvelvollisuus

Mitä 1 momentissa säädetään velvollisuudesta vahingon korvaamiseen, koskee myös sitä, jolle vaihtoehtorahastojen hoitaja on ulkoistanut toiminnon 10 luvun säännösten mukaisesti. Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

21.

Laki

Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään Finanssivalvonnasta annettuun lakiin (878/2008) uusi 28 a ja 50 h § seuraavasti:

28 a §

Määräaikainen kieltö toimia yleisen edun kannalta merkittävän yhteisön hallintoelimestä

Finanssivalvonta voi määrääjäksi, enintään kolmeksi vuodeksi, kieltää henkilöä toimimasta kirjanpitolain 1 luvun 9:ssä tarkoitetun yleisen edun kannalta merkittävän yhteisön hallintoelimen jäsenenä tai toimitusjohtajana, jos henkilö on hallintoelimen jäsenenä tai toimitusjohtajana vakavasti rikkonut tai laiminlyönyt tilintarkastuslain 5 luvun 1 §:n toimikausien enimmäiskestoä ja tilintarkastajan valinnan valmistelua, 3 ja 4 §:n muita kuin tilintarkastuspalveluita koskevia säännöksiä tai yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen lakisäätteistä tilintarkastusta koskevista vaatimuksista ja komission päätöksen 2005/909/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 537/2014, jäljempänä *Euroopan unionin tilintarkastusasetus*, 16 ja 17 artiklan säännöksiä lakisäätteisten tilintarkastajien ja tilintarkastusyhteisöjen valitsemisesta ja tilintarkastustoimeksiannon kestosta.

50 h §

Toiminta yleisen edun kannalta merkittävän yhteisön tilintarkastusta koskevana toimivaltaisena viranomaisena

Finanssivalvonta toimii toimivaltaisena viranomaisena Euroopan unionin tilintarkastusasetuksen 20 artiklan 2 kohdan mukaisesti asetuksen 27 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettussa tarkastusvaliokuntien toiminnan arvioinnissa ja seurannassa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

22.

Laki

Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevan eurooppalaisen asetuksen kansallisesta täytäntöönpanosta annetun lain 35 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevan eurooppalaisen asetuksen kansallisesta täytäntöönpanosta annetun lain (1093/2014) 35 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1632/2015, seuraavasti:

35 §

Tarkastusoikeus

Maa- ja metsätalousministeriöllä on oikeus tehdä tuen myöntämiseen, maksamiseen ja käyttöön liittyvien edellytysten ja ehtojen noudattamisen valvomiseksi tuen myöntäjiin ja saajiin kohdistuvia tarkastuksia. Vastaava oikeus on tuen saajien osalta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilla ja kehittämis- ja hallintokeskuksella.

Edellä 6 §:ssä tarkoitettu tarkastusviranomainen voi valtuuttaa Maaseutuviraston tai riippumattoman tilintarkastajan tarkastamaan tuen saajan toteuttamat toimenpiteet sekä tuen myöntämiseen liittyvät menettelyt tarkastusviranomaisen laatiman tarkastusstrategian mukaisesti. Tilintarkastajan tulee olla tilintarkastuslaissa (1141/2015) tai julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta annetussa laissa (1142/2015) tarkoitettu hyväksytty tilintarkastusyhteisö. Tilintarkastusyhteisön on nimettävä tarkastuksesta päävastuullinen tilintarkastaja.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

23.

Laki

yliopistolain 67 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yliopistolain (558/2009) 67 §, sellaisena kuin se on laissa 1206/2015, seuraavasti:

67 §

Kanneoikeuden vanhentuminen julkisoikeudellisessa yliopistossa

Edellä 65 §:n 3 momentin tai tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:n nojalla ajettava muuhun kuin rangaistavaan tekoon perustuva kanne on nostettava viiden vuoden kuluessa sen tilikauden päättymisestä, jona kanteen perusteena oleva päätös tehtiin tai kanteen perusteena olevaan toimenpiteeseen ryhdyttiin.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

24.

Laki

Kansallisgalleriasta annetun lain 30 ja 31 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Kansallisgalleriasta annetun lain (889/2013) 30 §:n 4 momentti ja 31 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 1215/2015, seuraavasti:

30 §

Vahingonkorvausvelvollisuus

Asioista, jotka koskevat 1 momenttiin ja tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:ään perustuvaa oikeutta vahingonkorvaukseen, päättää valtuuskunta.

31 §

Opetus- ja kulttuuriministeriön oikeus ajaa kannetta Kansallisgallerian hyväksi

Opetus- ja kulttuuriministeriöllä on oikeus ajaa omista nimissään kannetta vahingonkorvauksen suorittamiseksi Kansallisgallerialle 30 §:n tai tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:n nojalla, jos kannetta vireille pantaessa on ilmeistä, ettei Kansallisgallerian valtuuskunta tule 2 momentissa säädetyssä määräajassa nostamaan kannetta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Helsingissä 28 päivänä huhtikuuta 2016

Pääministeri

Juha Sipilä

Oikeus- ja työministeri Jari Lindström

1.

Laki**tilintarkastuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tilintarkastuslain (1141/2015) 1 luvun 1 ja 2 §, 2 luvun 2 §:n 5 momentti, 5 ja 7 §, 3 luvun 1, 2 ja 5—7 §, 4 luvun 1 ja 6—8 §, 5 luku, 6 luvun 9 § ja 11 §:n 1 momentti, 7 luvun 3 ja 9 §, 8 luvun 8 §, 9 luvun 2 ja 3 §, 10 luku ja 11 luvun 1 §, sekä
lisätään 2 luvun 2 §:ään uusi 6 momentti, 2 lukuun uusi 11 §, 3 luvun 3 §:ään uusi 2 momentti, 3 lukuun uusi 5 a § ja 4 lukuun uusi 9—12 § ja lisätään 7 luvun 2 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan, jollei muualla laissa toisin säädetä:

- 1) kirjanpitolain (1336/1997) 1 luvun 1 §:ssä tarkoitetun kirjanpitovelvollisen yhteisön ja säätiön tilintarkastukseen;
- 2) toimeen, joka muussa laissa tai asetuksessa säädetään tilintarkastajan tehtäväksi tai jonka perusteella tilintarkastaja antaa kirjallisen lausunnon viranomaisen tai tuomioistuimen käyttöön.

Toimintaan, johon sovelletaan julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta annettua lakia (1142/2015), sovelletaan tämän lain 2 luvun 7 §:n 3 momenttia, 4 luvun 2, 4 ja 5 §:ää, 6—8 lukua, 9 luvun 1 §:n 1—3 kohtaa, 10 luvun 1 ja 2 §:ää sekä 11 lukua.

Tätä lakia ei sovelleta tilintarkastajan toimintaan valtiontalouden tarkastusviraston virkamiehenä.

Tilintarkastajan tässä ominaisuudessaan harjoittamaan muuhun kuin 1, 2 tai 3 momentissa tarkoitettuun toimintaan sovelletaan

Ehdotus

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan, jollei muualla laissa toisin säädetä:

- 1) kirjanpitolain (1336/2007) 1 luvun 1 §:ssä tarkoitetun kirjanpitovelvollisen yhteisön ja säätiön tilintarkastukseen;
- 2) toimeen, joka muussa laissa tai asetuksessa säädetään tilintarkastajan tehtäväksi tai jonka perusteella tilintarkastaja antaa kirjallisen lausunnon viranomaisen tai tuomioistuimen käyttöön.

Toimintaan, johon sovelletaan julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta annettua lakia (1142/2015), sovelletaan tämän lain 2 luvun 7 §:n 3 momenttia, 4 luvun 2, 4 ja 5 §:ää, 6—8 lukua, 9 luvun 1 §:n 1—3 kohtaa, 10 luvun 1—8 §:ää sekä 11 lukua.

Tätä lakia ei sovelleta tilintarkastajan toimintaan valtiontalouden tarkastusviraston virkamiehenä.

Tilintarkastajan tässä ominaisuudessaan harjoittamaan muuhun kuin 1, 2 tai 3 momentissa tarkoitettuun toimintaan sovelletaan

tämän lain 4 luvun 1—3 ja 8 §:ää, 7 ja 8 luku, 9 luvun 1 §:ää, 10 luvun 1 ja 2 §:ää ja 11 luvun 1 §:ää.

Mitä tässä laissa säädetään yhteisön ja säätiön kirjanpidon ja tilinpäätöksen tilintarkastuksesta, sovelletaan myös Suomessa rekisteröidyn ulkomaisen elinkeinonharjoittajan sivuliikkeeseen, jos ulkomaisen elinkeinonharjoittajan tilinpäätöstä ei laadita, tarkasteta ja julkisteta Euroopan unionin säädösten mukaisesti tai vastaavalla tavalla. Tätä lakia ei kuitenkaan sovelleta ulkomaisen luotto- tai rahoituslaitoksen sivukonttorin tilintarkastukseen. Ulkomaisen vakuutusyhtiön edustuston tilintarkastukseen tätä lakia sovelletaan siten kuin ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetussa laissa (398/1995) säädetään.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) tilintarkastajalla 6 luvun 1 §:n mukaisesti HT-, KHT- tai JHT-tilintarkastajaksi hyväksyttyä luonnollista henkilöä tai tilintarkastusyhteisöksi hyväksyttyä yhteisöä;

2) HT-tilintarkastajalla luonnollista henkilöä, joka on 6 luvun 2 §:n mukaiset edellytykset täytettyään hyväksytty tilintarkastajaksi;

3) KHT-tilintarkastajalla HT-tilintarkastajaksi hyväksyttyä luonnollista henkilöä, jolle on 6 luvun 3 §:n 1 tai 4 momentin mukaisten edellytysten täytyttyä hyväksytty yleisen edun kannalta merkittävän yhteisön tilintarkastajan KHT-erikoispätevyys;

4) JHT-tilintarkastajalla HT-tilintarkastajaksi hyväksyttyä luonnollista henkilöä, jolle on 6 luvun 3 §:n 2 tai 4 momentin mukaisten edellytysten täytyttyä hyväksytty julkishallinnon ja -talouden tilintar-

tämän lain 4 luvun 1—3 ja 8 §:ää, 7 ja 8 luku, 9 luvun 1 §:ää, 10 luvun 1—8 §:ää ja 11 luvun 1 §:ää.

Mitä tässä laissa säädetään yhteisön ja säätiön kirjanpidon ja tilinpäätöksen tilintarkastuksesta sovelletaan myös Suomessa rekisteröidyn ulkomaisen elinkeinonharjoittajan sivuliikkeeseen, jos ulkomaisen elinkeinonharjoittajan tilinpäätöstä ei laadita, tarkasteta ja julkisteta Euroopan unionin säädösten mukaisesti tai vastaavalla tavalla. Tätä lakia ei kuitenkaan sovelleta ulkomaisen luotto- tai rahoituslaitoksen sivukonttorin tilintarkastukseen. Ulkomaisen vakuutusyhtiön edustuston tilintarkastukseen tätä lakia sovelletaan siten kuin ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetussa laissa (398/1995) säädetään.

Yleisen edun kannalta merkittävän yhteisön tilintarkastuksesta säädetään lisäksi Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen lakisäätteistä tilintarkastusta koskevista erityisvaatimuksista ja komission päätöksen 2005/909/EY kumoamisesta (EU) N:o 537/2014, jäljempänä Euroopan unionin tilintarkastusasetus.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) tilintarkastajalla 6 luvun 1 §:n mukaisesti HT-, KHT- tai JHT-tilintarkastajaksi hyväksyttyä luonnollista henkilöä tai tilintarkastusyhteisöksi hyväksyttyä yhteisöä;

2) HT-tilintarkastajalla luonnollista henkilöä, joka on 6 luvun 2 §:n mukaiset edellytykset täytettyään hyväksytty tilintarkastajaksi;

3) KHT-tilintarkastajalla HT-tilintarkastajaksi hyväksyttyä luonnollista henkilöä, jolle on 6 luvun 3 §:n 1 tai 4 momentin mukaisten edellytysten täytyttyä hyväksytty yleisen edun kannalta merkittävän yhteisön tilintarkastajan KHT-erikoispätevyys;

4) JHT-tilintarkastajalla HT-tilintarkastajaksi hyväksyttyä luonnollista henkilöä, jolle on 6 luvun 3 §:n 2 tai 4 momentin mukaisten edellytysten täytyttyä hyväksytty julkishallinnon ja talouden tilintar-

kastajan JHT-erikoispätevyys;

5) tilintarkastusyhteisöllä yhteisöä, joka on 6 luvun 5 §:n mukaiset edellytykset täytettyään hyväksytty tilintarkastusyhteisöksi;

6) konsernilla kirjanpitolain 1 luvun 6 §:ssä tarkoitettua konsernia;

7) säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena olevalla yhteisöllä yhteisöä, jonka arvopaperi on otettu kaupankäynnin kohteeksi kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetun lain (748/2012) 1 luvun 2 §:ssä tarkoitettulla säännellyllä markkinalla.

kastajan JHT-erikoispätevyys;

5) tilintarkastusyhteisöllä yhteisöä, joka on 6 luvun 5 §:n mukaiset edellytykset täytettyään hyväksytty tilintarkastusyhteisöksi;

6) konsernilla kirjanpitolain 1 luvun 6 §:ssä tarkoitettua konsernia;

7) konserniyrityksellä kirjanpitolain 1 luvun 6 §:ssä tarkoitettua konserniyritystä;

8) säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena olevalla yhteisöllä yhteisöä, jonka arvopaperi on otettu kaupankäynnin kohteeksi kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetun lain (748/2012) 1 luvun 2 §:ssä tarkoitettulla säännellyllä markkinalla;

9) yleisen edun kannalta merkittävällä yhteisöllä kirjanpitolain 1 luvun 9 §:ssä tarkoitettua yleisen edun kannalta merkittävää yhteisöä;

10) ketjulla yhteistyöhön tarkoitettua suurempaa kokonaisuutta, johon tilintarkastaja kuuluu, ja suurempaa kokonaisuutta, joka on selkeästi tarkoitettu voittojen tai kustannusten jakamiseen tai jolla on yhteinen omistus, määräysvalta tai johto, yhteiset laadunvarmistusohjeet ja -menettelytavat, yhteinen liiketoimintasuunnitelma tai joka käyttää yhteistä markkinointinimeä tai yhteisiä asiantuntijaresursseja;

11) ETA-valtiolla Euroopan talousalueeseen kuuluvia valtioita.

2 luku

Velvollisuus toimituttaa tilintarkastus

2 §

Tilintarkastusvelvollisuus

Jos yhteisöllä ei ole 1, 2 tai 3 momentin mukaista velvollisuutta valita tilintarkastajaa, yhtiöjärjestyksessä, yhtiösopimuksessa tai säännöissä voidaan määrätä tilintarkastuksesta sekä useamman tilintarkastajan valinnasta.

2 luku

Velvollisuus toimituttaa tilintarkastus

2 §

Tilintarkastusvelvollisuus

Jos yhteisöllä tai säätiöllä ei ole 1, 2 tai 3 momentin mukaista velvollisuutta valita tilintarkastajaa, yhtiöjärjestyksessä, yhtiösopimuksessa tai säännöissä voidaan määrätä tilintarkastuksen toimittamisesta.

Yhteisön ja säätiön yhtiöjärjestyksessä, yhtiösopimuksessa tai säännöissä voidaan määrätä useamman tilintarkastajan valinnasta.

5 §

Velvollisuus valita KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö

Vähintään yhden yhtiömiesten, yhtiökokouksen tai vastaavan toimielimen valitseman tilintarkastajan on oltava KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja, jos kyse on säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena olevasta yhteisöstä tai jos yhteisössä tai säätiössä päättyneellä tilikaudella täyttyy vähintään kaksi seuraavista edellytyksistä:

- 1) taseen loppusumma ylittää 23 000 000 euroa;
- 2) liikevaihto tai sitä vastaava tuotto ylittää 50 000 000 euroa; tai
- 3) yhteisön tai säätiön palveluksessa on keskimäärin yli 300 henkilöä.

7 §

Päävastuullinen tilintarkastaja

Jos tilintarkastajaksi on valittu tilintarkastusyhteisö, tämän on ilmoitettava tilintarkastettavalle yhteisölle tai säätiölle, kenellä tilintarkastusyhteisössä työskentelevällä tilintarkastajalla on päävastuu tilintarkastuksen toimittamisesta.

Päävastuullisella tilintarkastajalla on oltava vähintään sama pätevyys, jota edellytettäisiin tilintarkastajaksi valittavalta luonnolliselta henkilöltä.

Mitä tässä laissa säädetään tilintarkastajasta, sovelletaan vastaavasti päävastuulliseen tilintarkastajaan.

5 §

Velvollisuus valita KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö

Vähintään yhden yhtiömiesten, yhtiökokouksen tai vastaavan toimielimen valitseman tilintarkastajan on oltava KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja, jos kyse on yleisen edun kannalta merkittävästä yhteisöstä tai jos yhteisössä tai säätiössä päättyneellä tilikaudella täyttyy vähintään kaksi seuraavista edellytyksistä:

- 1) taseen loppusumma ylittää 23 000 000 euroa;
- 2) liikevaihto tai sitä vastaava tuotto ylittää 50 000 000 euroa; tai
- 3) yhteisön tai säätiön palveluksessa on keskimäärin yli 300 henkilöä.

7 §

Päävastuullinen tilintarkastaja

Jos tilintarkastajaksi on valittu tilintarkastusyhteisö, on tämän ilmoitettava tilintarkastettavalle yhteisölle tai säätiölle, kenellä tilintarkastusyhteisössä työskentelevällä tilintarkastajalla on päävastuu tilintarkastuksen toimittamisesta. *Päävastuullinen tilintarkastaja tulee valita siten, että varmistetaan riippumaton ja ammattitaitoinen tilintarkastus.*

Päävastuullisella tilintarkastajalla on oltava vähintään sama pätevyys, jota edellytettäisiin tilintarkastajaksi valittavalta luonnolliselta henkilöltä. *Hänen on myös osallistuttava aktiivisesti tilintarkastustoimeksiantoon.*

Mitä tässä laissa säädetään tilintarkastajasta, sovelletaan vastaavasti päävastuulliseen tilintarkastajaan.

11 §

Tilintarkastajan valintaa rajoittavien sopimusehtojen kielto

Yhteisön tai säätiön ja kolmannen osapuolen väliset sopimusehdot, joilla rajoitetaan yhtiömiesten, yhtiökokouksen tai vastaavan toimielimen päätösvaltaa yhteisön tai säätiön

*tilintarkastajan valinnassa, on kielletty.
Edellä 1 momentissa säädetyn kiellon vastainen sopimusehto on mitätön.*

3 luku

Tilintarkastuksen sisältö

1 §

Tilintarkastuksen kohde

Tilintarkastus käsittää yhteisön tai säätiön tilikauden kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen sekä hallinnon tarkastuksen.

Jos lainsäädännössä muutoin edellytetään tilintarkastusta, sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään tilikauden tilintarkastuksesta ja sen sisällöstä.

2 §

Konsernin tilintarkastus

Emoyrityksen tilintarkastajan on tarkastettava myös konsernitilinpäätös sekä varmistuttava siitä, että konserniin kuuluvien yritysten tilintarkastajat ovat suorittaneet tilintarkastuksen asianmukaisesti.

3 §

Kansainväliset tilintarkastusstandardit

3 luku

Tilintarkastuksen sisältö

1 §

Tilintarkastuksen kohde

Tässä laissa tarkoitetun tilintarkastuksen kohteena on yhteisön tai säätiön tilikauden kirjanpito, tilinpäätös sekä hallinto.

Jos lainsäädännössä muutoin edellytetään tilintarkastusta, sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään tilikauden tilintarkastuksesta ja sen sisällöstä.

2 §

Konsernin tilintarkastus

Emoyrityksen tilintarkastajan on tarkastettava myös konsernitilinpäätös sekä varmistuttava siitä, että konserniin kuuluvien yritysten tilintarkastajat ovat suorittaneet tilintarkastuksen asianmukaisesti.

Jos emoyrityksen tilintarkastaja ei pysty tarkastamaan konsernitilinpäätöstä tai varmistumaan konserniin kuuluvan yrityksen tilintarkastuksen asianmukaisuudesta 1 momentissa tarkoitetulla tavalla, tulee tilintarkastajan toteuttaa asianmukaiset toimenpiteet ja tehdä ilmoitus Tilintarkastusvalvonnalle.

3 §

Kansainväliset tilintarkastusstandardit

Unionissa sovellettaviksi hyväksytyt kansainvälisiä tilintarkastusstandardeja voidaan soveltaa tarkoituksenmukaisessa laajuudessa kirjanpitolain 1 luvun 4 a §:ssä tarkoitetun pienyrityksen tilintarkastuksessa noudattaen 4 luvun 3 §:ssä tarkoitettua hyvää tilintar-

kastustapaa.

5 §

Tilintarkastuskertomus

Tilintarkastajan on annettava kultakin tilikaudelta päivätty ja allekirjoitettu tilintarkastuskertomus. Tilintarkastuskertomuksessa on yksilöitävä sen kohteena oleva tilinpäätös sekä ilmoitettava, mitä tilinpäätössäännöstöä tilinpäätöksen laatimisessa on noudatettu. Tilintarkastuskertomuksessa on ilmoitettava kansainvälisten tilintarkastusstandardien noudattamisesta.

Tilintarkastuskertomuksessa on oltava lausunto siitä:

1) antavatko tilinpäätös ja toimintakertomus noudatetun tilinpäätössäännösten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot yhteisön tai säätiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta; sekä

2) ovatko tilikauden toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ristiriidattomia.

Edellä 2 momentissa tarkoitettu lausunto on vakiomuotoinen, ehdollinen tai kielteinen. Jos tilintarkastaja ei voi antaa lausuntoa, tilintarkastajan on ilmoitettava tästä tilintarkastuskertomuksessa. Tilintarkastuskertomuksessa on annettava tarpeelliset lisätiedot.

Tilintarkastajan on huomautettava tilintarkastuskertomuksessa, jos yhteisön tai säätiön yhtiömies, hallituksen, hallintoneuvoston tai vastaavan toimielimen jäsen, puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja taikka toimitusjohtaja tai muu vastuuvollinen on:

1) syyllistynyt tekoon tai laiminlyöntiin, josta saattaa seurata vahingonkorvausvelvollisuus yhteisöä tai säätiötä kohtaan; tai

2) rikkonut yhteisöä tai säätiötä koskevaa

5 §

Tilintarkastuskertomus

Tilintarkastajan on annettava kultakin tilikaudelta päivätty ja allekirjoitettu tilintarkastuskertomus. Tilintarkastuskertomuksessa on yksilöitävä sen kohteena oleva tilinpäätös sekä ilmoitettava, mitä tilinpäätössäännöstöä tilinpäätöksen laatimisessa on noudatettu. Tilintarkastuskertomuksessa on ilmoitettava, mitä tilintarkastusstandardeja tilintarkastuksessa on noudatettu. Lisäksi tilintarkastuskertomuksessa on ilmoitettava tilintarkastajan toimipaikka.

Tilintarkastuskertomuksessa on annettava lausunto siitä:

1) antaako tilinpäätös noudatetun tilinpäätössäännösten mukaisesti oikean ja riittävän kuvan yhteisön tai säätiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta

2) onko tilinpäätös laadittu noudatetun tilinpäätössäännösten mukaisesti;

3) onko toimintakertomus laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti; ja

4) ovatko tilikauden toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot yhdenmukaisia.

Edellä 2 momentissa tarkoitettu lausunto on vakiomuotoinen, varauman sisältävä tai kielteinen. Jos tilintarkastaja ei voi antaa lausuntoa, tilintarkastajan on ilmoitettava tästä tilintarkastuskertomuksessa.

Tilintarkastuskertomuksessa on lisäksi todettava, onko tilintarkastaja tilintarkastuksen yhteydessä saamiensa tietojen perusteella havainnut olennaisia virheellisyyksiä toimintakertomuksessa, sekä ilmoitettava näiden virheellisyyksien luonteesta.

Tilintarkastajan on huomautettava tilintarkastuskertomuksessa, jos yhteisön tai säätiön yhtiömies, hallituksen, hallintoneuvoston tai vastaavan toimielimen jäsen, puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja taikka toimitusjohtaja tai muu vastuuvollinen on:

1) syyllistynyt tekoon tai laiminlyöntiin, josta saattaa seurata vahingonkorvausvelvollisuus yhteisöä tai säätiötä kohtaan; tai

2) rikkonut yhteisöä tai säätiötä koskevaa

lakia taikka yhteisön tai säätiön yhtiöjärjestystä, yhtiösopimusta tai sääntöjä.

Emoyrityksenä olevassa yhteisössä tai säätiössä on annettava erityinen kertomus konsernista noudattaen soveltuvin osin, mitä 1—4 momentissa säädetään.

lakia taikka yhteisön tai säätiön yhtiöjärjestystä, yhtiösopimusta tai sääntöjä.

Tilintarkastuskertomukseen on myös sisällytettävä yhtiökokouksen tai muun yhteisön tai säätiön toimielimen edellyttämät muut tilintarkastukseen perustuvat lausumat.

Tilintarkastuskertomuksessa on annettava tarpeelliset lisätiedot seikoista, joihin tilintarkastaja kiinnittää erityistä huomiota, mukaan lukien tiedot seikoista, jotka voivat antaa olennaista aihetta epäillä yhteisön tai säätiön kykyä jatkaa toimintaansa.

Jos yhteisöllä tai säätiöllä on vähintään kaksi tilintarkastajaa, tilintarkastajat antavat yhteisen tilintarkastuskertomuksen. Jos tilintarkastajat eivät ole yksimielisiä 2 momentissa tarkoitettusta lausunnosta, 5 momentissa tarkoitettusta huomautuksesta tai 6 momentissa tarkoitettusta lausumasta, kukin esittää kertomuksessa selkeästi oman kantansa ja erimielisyyden syyn.

Emoyrityksenä olevan yhteisön tai säätiön, joka laatii konsernitilinpäätöksen, tilintarkastajan on annettava kertomus konsernista noudattaen soveltuvin osin, mitä 1—7 momentissa säädetään. Kirjanpitolain 1 luvun 9 §:ssä tarkoitettu yleisen edun kannalta merkittävä yhteisön osalta tilintarkastajan tulee lisäksi laatia tarkastusvaliokunnalle Euroopan unionin tilintarkastusasetuksen 11 artiklassa tarkoitettu lisäraportti.

5a §

Tilintarkastuskertomuksen puutteellisuudesta ilmoittaminen

Tilintarkastuslautakunnalla on oikeus julkaista verkkosivuillaan ilmoitus siitä, että tilintarkastajan antama tilintarkastuskertomus ei täytä siitä annettuja säännöksiä. Ilmoituksessa on mainittava, mistä tilintarkastuskertomuksesta ja tilintarkastajasta on kyse.

6 §

Tilintarkastuskertomuksen luovuttaminen yhteisölle tai säätiölle

Tilintarkastuskertomus on luovutettava yh-

6 §

Tilintarkastuskertomuksen ja tarkastusvaliokunnan lisäraportin luovuttaminen yhteisölle tai säätiölle

Tilintarkastajan on luovutettava tilintarkastuskertomus yhteisön tai säätiön hallitukselle

teisön tai säätiön hallitukselle tai vastaavalle toimielimelle viimeistään kaksi viikkoa ennen sitä kokousta, jossa tilinpäätös on esitettävä vahvistettavaksi.

7 §

Tilintarkastuspöytäkirja

Tilintarkastaja voi esittää hallitukselle, hallintoneuvostolle, toimitusjohtajalle tai muulle vastuuvolliselle huomautuksia seikoista, joita ei esitetä tilintarkastuskertomuksessa. Tällaiset seikat merkitään pöytäkirjaan. Pöytäkirja on annettava toimielimelle, jonka tehtävänä on huolehtia yhteisön tai säätiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Toimielimen on käsiteltävä pöytäkirja viipymättä ja säilytettävä se luotettavalla tavalla.

4 luku

Tilintarkastajaa koskevat muut säännökset

1 §

Ammattieettiset periaatteet

Tilintarkastajan on suoritettava tässä laissa tarkoitettut tehtävät ammattitaitoisesti, rehellisesti, objektiivisesti ja huolellisesti yleinen etu huomioon ottaen.

6 §

Tilintarkastajan riippumattomuus

Tilintarkastajan on oltava riippumaton 1 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettua toimiksiantoa suorittaessaan ja järjestettävä toimintansa riippumattomuuden turvaavalla tavalla.

tai vastaavalle toimielimelle viimeistään kaksi viikkoa ennen sitä kokousta, jossa tilinpäätös on esitettävä vahvistettavaksi.

Euroopan unionin tilintarkastusasetuksen 11 artiklassa tarkoitettu tarkastusvaliokunnan lisäraportti on luovutettava 1 momentissa tarkoitettulle toimielimelle viimeistään, kun tilintarkastuskertomus luovutetaan.

7 §

Tilintarkastuspöytäkirja

Tilintarkastaja voi esittää hallitukselle, hallintoneuvostolle, toimitusjohtajalle tai muulle vastuuvolliselle huomautuksia myös seikoista, joita ei esitetä tilintarkastuskertomuksessa tai 6 §:n 2 momentissa tarkoitettussa tarkastusvaliokunnan lisäraportissa. Tällaiset huomautukset merkitään pöytäkirjaan. Pöytäkirja on annettava yhteisön tai säätiön hallitukselle tai vastaavalle toimielimelle. Toimielimen on käsiteltävä pöytäkirja viipymättä ja säilytettävä se luotettavalla tavalla.

4 luku

Tilintarkastajaa koskevat muut säännökset

1 §

Ammattieettiset periaatteet

Tilintarkastajan on suoritettava tässä laissa tarkoitettut tehtävät ammattitaitoisesti, rehellisesti, puolueettomasti ja ammatillinen kriittisyys säilyttäen sekä huolellisesti yleinen etu huomioon ottaen.

6 §

Tilintarkastajan riippumattomuus

Tilintarkastajan on oltava riippumaton 1 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettua toimiksiantoa suorittaessaan ja tarkastettavan tilinpäätöksen kattaman ajan sekä järjestettävä toimintansa riippumattomuuden turvaavalla tavalla.

Jos edellytykset riippumattomaan toimintaan puuttuvat, tilintarkastajan on kieltäydyttävä vastaanottamasta toimeksiantoa tai luovuttava siitä. Tilintarkastajan ei kuitenkaan ole tarpeen kieltäytyä tai luopua toimeksiantosta, jos:

1) riippumattomuutta uhkaavia tekijöitä on kokonaisuutena arvioiden pidettävä merkityksettöminä; tai

2) tilintarkastaja on ryhtynyt riippumattomuuttaan turvaaviin toimenpiteisiin.

Riippumattomuutta turvaaviin toimenpiteisiin on ryhdyttävä ainakin, jos:

1) tilintarkastajalla on taloudellisia tai muita etuuksia yhteisössä tai säätiössä tai tilintarkastajalla on muu kuin tavanomainen liikesuhde yhteisöön tai säätiöön;

2) tarkastettavana on tilintarkastajan oma toiminta;

3) tilintarkastaja toimii oikeudenkäynnissä tai muussa asiassa yhteisön tai säätiön puolesta tai sitä vastaan;

4) tilintarkastajalla on läheinen suhde henkilöön, joka kuuluu yhteisön tai säätiön johtoon tai joka on osallistunut toimeksiannon kohteena olevaan asiaan yhteisön tai säätiön palveluksessa; tai

5) tilintarkastajaa painostetaan.

Edellä 2 ja 3 momentissa tarkoitetut riippumattomuutta uhkaavat tekijät ja toimenpiteet riippumattomuuden turvaamiseksi tulee kirjata toimeksiantoa koskevaan aineistoon.

Mitä 3 momentissa säädetään yhteisöstä tai säätiöstä, koskee myös yhteisöjä, jotka ovat sen määräysvallassa kirjanpitolain 1 luvun 5 §:n mukaisesti, sekä yhteisöä tai säätiötä, jonka välittömässä määräysvallassa yhteisö on.

Edellä 2 momentissa tarkoitetussa arvioinnissa on otettava huomioon myös tilintarkastajan riippumattomuutta uhkaavat tekijät, jotka liittyvät:

1) tilintarkastusyhteisöön, jossa tilintarkastaja työskentelee;

2) henkilöön, joka osallistuu merkittävästi tilintarkastajan valvonnassa toimeksiannon suorittamiseen;

3) henkilöön, joka välittömästi johtaa tai valvoo tilintarkastajan toimintaa; tai

4) edellä tämän momentin 1 kohdassa tarkoitetun tilintarkastusyhteisön sellaiseen omistajaan tai sen johtoon kuuluvaan henki-

Jos edellytykset riippumattomaan toimintaan puuttuvat, tilintarkastajan on kieltäydyttävä vastaanottamasta toimeksiantoa tai luovuttava siitä. Tilintarkastajan ei kuitenkaan ole tarpeen kieltäytyä tai luopua toimeksiantosta, jos:

1) riippumattomuutta uhkaavia tekijöitä on kokonaisuutena arvioiden pidettävä merkityksettöminä; tai

2) tilintarkastaja on ryhtynyt riippumattomuuttaan turvaaviin toimenpiteisiin.

Riippumattomuutta turvaaviin toimenpiteisiin on ryhdyttävä ainakin jos:

1) tilintarkastajalla on taloudellisia tai muita etuuksia yhteisössä tai säätiössä taikka tilintarkastajalla on muu *suhde* kuin tavanomainen liikesuhde yhteisöön tai säätiöön;

2) tarkastettavana on tilintarkastajan oma toiminta;

3) tilintarkastaja toimii oikeudenkäynnissä tai muussa asiassa yhteisön tai säätiön puolesta tai sitä vastaan;

4) tilintarkastajalla on läheinen suhde henkilöön, joka kuuluu yhteisön tai säätiön johtoon tai joka on osallistunut toimeksiannon kohteena olevaan asiaan yhteisön tai säätiön palveluksessa; tai

5) tilintarkastajaa painostetaan.

Edellä 2 momentissa tarkoitetut riippumattomuutta uhkaavat tekijät ja 3 momentissa tarkoitetut toimenpiteet riippumattomuuden turvaamiseksi tulee kirjata toimeksiantoa koskevaan aineistoon.

Mitä 3 momentissa säädetään yhteisöstä tai säätiöstä, koskee myös yhteisöjä *ja säätiöitä*, jotka ovat sen määräysvallassa kirjanpitolain 1 luvun 5 §:n mukaisesti, sekä yhteisöä tai säätiötä, jonka välittömässä määräysvallassa yhteisö on.

Edellä 2 momentissa tarkoitetussa arvioinnissa on otettava huomioon myös tilintarkastajan riippumattomuutta uhkaavat tekijät, jotka liittyvät:

1) tilintarkastusyhteisöön, jossa tilintarkastaja työskentelee;

2) henkilöön, joka osallistuu merkittävästi tilintarkastajan valvonnassa toimeksiannon suorittamiseen;

3) henkilöön, joka välittömästi johtaa tai valvoo tilintarkastajan toimintaa; tai

4) edellä 1 kohdassa tarkoitetun tilintarkastusyhteisön sellaiseen omistajaan tai sen joh-

löö, joka osallistuu merkittävästi toimeksiannon toteuttamiseen.

7 §

Tilintarkastajan esteellisyys

Tilintarkastaja ei ole 6 §:ssä tarkoitetulla tavalla riippumaton ainakaan, jos:

1) tilintarkastaja on yhteisön tai säätiön taikka samaan konserniin kuuluvan yhteisön taikka kirjanpitolain 1 luvun 8 §:ssä tarkoitetun osakkuusyrityksen yhtiömies, hallituksen tai hallintoneuvoston jäsen, toimitusjohtaja tai vastaavassa asemassa oleva;

2) tilintarkastajan tehtävänä on yhteisön tai säätiön kirjanpidon tai varojen hoito taikka hoidon valvonta;

3) tilintarkastaja on palvelussuhteessa yhteisöön tai säätiöön taikka 1 tai 2 kohdassa tarkoitettuun henkilöön;

4) tilintarkastajalla on välitön tai välillinen omistus- tai muu oikeus osakkeeseen tai osuuteen voittoa tavoittelevassa yhteisössä;

5) tilintarkastajalla on rahalaina, vakuus tai muu vastaava etuus yhteisöltä tai säätiöltä tai sen johtoon kuuluvalta henkilöltä taikka tilintarkastaja on antanut mainitulle taholle tällaisen etuuden;

6) 1 tai 2 kohdassa tarkoitettu henkilö on tilintarkastajan puoliso, veli, sisar taikka tilintarkastajaan suoraan ylenevässä tai alenevassa sukulaisuussuhteessa;

7) tilintarkastajan puolisollla taikka tilintarkastajaan suoraan alenevassa sukulaisuussuh-

toon kuuluvaan henkilöön, joka työskentelee tilintarkastusyhteisön sellaisessa yksikössä, joka osallistuu merkittävästi toimeksiannon toteuttamiseen.

Jos riippumattomuuden vaarantuminen johtuu tilintarkastuksen kohteena olevaan yhteisöön tai säätiöön vaikuttavasta yritysjärjestelystä, tilintarkastajan on kolmen kuukauden kuluessa yritysjärjestelystä tiedon saatuaan ryhdyttävä riippumattomuutta turvaaviin toimenpiteisiin tai luovuttava toimeksiannosta.

7 §

Tilintarkastajan esteellisyys

Tilintarkastaja ei ole 6 §:ssä tarkoitetulla tavalla riippumaton ainakaan jos:

1) tilintarkastaja on yhteisön tai säätiön taikka samaan konserniin kuuluvan yhteisön tai säätiön taikka kirjanpitolain 1 luvun 8 §:ssä tarkoitetun osakkuusyrityksen yhtiömies, hallituksen tai hallintoneuvoston jäsen, toimitusjohtaja tai vastaavassa asemassa oleva;

2) tilintarkastajan tehtävänä on yhteisön tai säätiön kirjanpidon tai varojen hoito taikka hoidon valvonta;

3) tilintarkastaja on palvelussuhteessa yhteisöön tai säätiöön taikka 1 tai 2 kohdassa tarkoitettuun henkilöön;

4) tilintarkastajalla on välitön tai välillinen omistus- tai muu oikeus osakkeeseen tai osuuteen voittoa tavoittelevassa yhteisössä;

5) tilintarkastajalla on rahalaina, vakuus tai muu vastaava etuus yhteisöltä tai säätiöltä tai sen johtoon kuuluvalta henkilöltä taikka tilintarkastaja on antanut mainitulle taholle tällaisen etuuden;

6) tilintarkastajalla tai hänen arvopaperimarkkinalain (14.12.2012/746) 12 luvun 4 §:ssä tarkoitettuun lähipiiriinsä kuuluvalla, on omistuksessaan tilintarkastuksen kohteena olevan yhteisön tai säätiön liikkeeseen laskeva tai takaama rahoitusväline taikka hänelle muutoin koituu olennaista välitöntä taloudellista etua sellaisesta rahoitusvälineestä tai hän osallistuu liiketoimeen, joka koskee sellaista rahoitusvälinettä.

7) 1 tai 2 kohdassa tarkoitettu henkilö on tilintarkastajan puoliso, veli, sisar taikka ti-

teessa olevalla henkilöllä on 4 kohdassa tarkoitettu omistus- tai muu oikeus, eikä tämä oikeus ole merkityksetön; tai

8) säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena olevan yhteisön tilintarkastajaksi valittu luonnollinen henkilö tai tilintarkastajaksi valitun tilintarkastusyhteisön päävastuullinen tilintarkastaja on ottanut vastaan 1 tai 2 kohdassa tarkoitettua tehtävää kyseisessä yhteisössä ja tällaiseen tehtävään siirtymisestä on kulunut vähemmän kuin kaksi vuotta.

Mitä 1 momentin 4 kohdassa säädetään, ei koske yhteisöä, jossa jäsenyys on edellytyksenä sen tarjoamien välttämättömyyspalveluiden käyttämiselle. Tilintarkastajalla saa olla tällaisessa yhteisössä vain sellainen osuus, joka oikeuttaa palveluiden käyttämiseen, ei kuitenkaan suurempaa osuutta kuin yksi sadasosa.

Jos tilintarkastaja toimeksiannon vastaanottamisen jälkeen saa 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettua oikeuden, hänen on luovuttava oikeudesta tai toimeksiannosta kohtuullisen ajan kuluessa siitä, kun hän sai tiedon saannostaan ja hänellä oli oikeus luopua siitä.

Mitä edellä tässä pykälässä säädetään yhteisöstä tai säätiöstä, koskee myös yhteisöjä, jotka ovat sen määräysvallassa kirjanpitolain 1 luvun 5 §:n mukaisesti sekä yhteisöä tai säätiötä, jonka välittömässä määräysvallassa yhteisö on.

8 §

Tilintarkastajan salassapitovelvollisuus

Tilintarkastaja tai hänen apulaisensa ei saa ilmaista ulkopuoliselle tässä laissa tarkoitettua tehtävää suorittaessaan tietoonsa saamaa seikkaa, ellei 2 tai 3 momentissa toisin säädetä.

Salassapitovelvollisuus ei kuitenkaan koske seikkaa:

1) josta tilintarkastajan on ilmoitettava tai lausuttava lain nojalla;

2) jonka ilmaisemiseen se, jonka hyväksi salassapitovelvollisuus on säädetty, antaa suostumuksensa;

3) jonka viranomainen, tuomioistuimien tai muu henkilö on lain perusteella oikeutettu

tilintarkastajaan suoraan ylenevässä tai alenevässä sukulaisuussuhteessa; tai

8) tilintarkastajan puolisoilla taikka tilintarkastajaan suoraan alenevässä sukulaisuussuhteessa olevalla henkilöllä on 4 kohdassa tarkoitettu omistus- tai muu oikeus, eikä tämä oikeus ole merkityksetön.

Mitä 1 momentin 4 kohdassa säädetään, ei koske yhteisöä, jossa jäsenyys on edellytyksenä sen tarjoamien välttämättömyyspalveluiden käyttämiselle. Tilintarkastajalla saa olla tällaisessa yhteisössä vain sellainen osuus, joka oikeuttaa palveluiden käyttämiseen, ei kuitenkaan suurempaa osuutta kuin yksi sadasosa.

Jos tilintarkastaja toimeksiannon vastaanottamisen jälkeen saa 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettua oikeuden, hänen on luovuttava oikeudesta tai toimeksiannosta kohtuullisen ajan kuluessa siitä, kun hän sai tiedon saannostaan ja hänellä oli oikeus luopua siitä.

Mitä edellä tässä pykälässä säädetään yhteisöstä tai säätiöstä, koskee myös yhteisöjä, jotka ovat sen määräysvallassa kirjanpitolain 1 luvun 5 §:n mukaisesti sekä yhteisöä tai säätiötä, jonka välittömässä määräysvallassa yhteisö on.

8 §

Tilintarkastajan salassapitovelvollisuus

Tilintarkastaja tai hänen apulaisensa ei saa ilmaista ulkopuoliselle tässä laissa tarkoitettua tehtävää suorittaessaan tietoonsa saamaa seikkaa, ellei 2 tai 3 momentissa toisin säädetä.

Salassapitovelvollisuus ei kuitenkaan koske seikkaa:

1) josta tilintarkastajan on ilmoitettava tai lausuttava lain tai Euroopan unionin tilintarkastusasetuksen nojalla;

2) jonka ilmaisemiseen se, jonka hyväksi salassapitovelvollisuus on säädetty, antaa suostumuksensa;

3) jonka viranomainen, tuomioistuimien tai muu henkilö on lain perusteella oikeutettu

saamaan tietoonsa; tai

4) joka on tullut yleiseen tietoon.

Salassapitovelvollisuuden estämättä tilintarkastaja voi ilmoittaa säännösten tai viranomais määräysten vastaista menettelyä koskevan epäilyn viranomaiselle. Ilmoitukseen sovelletaan, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään salassa pidettävistä viranomaisen asiakirjoista.

saamaan tietoonsa; tai

4) joka on tullut yleiseen tietoon.

Salassapitovelvollisuus ei estä tilintarkastajaa tai tilintarkastusyhteisöä toimittamasta toiselle tilintarkastajalle tämän tilintarkastusta varten tarvitsemat tiedot.

9 §

Asiakasrekisteri

Tilintarkastajan on pidettävä asiakasrekisteriä, jonka on sisällettävä kustakin tilintarkastusasiakkaasta vähintään seuraavat tiedot:

1) nimi, osoite ja toimipaikka;

2) tilintarkastusyhteisön päävastuullisen tilintarkastajan nimi; ja

3) tilintarkastuksesta perityt palkkiot ja muista palveluista perityt palkkiot kullakin asiakkaan tilikaudella.

Tilintarkastaja voi ulkoistaa asiakasrekisterin pitämisen toisen tilintarkastajan tehtäväksi. Vastuu asiakasrekisterin asianmukaisuudesta on aina asiakkaan tilintarkastajalla.

Asiakasrekisterissä olevat tilintarkastusasiakkaan tiedot on säilytettävä 10 vuotta kyseisen asiakkaan tilintarkastustoimeksianton päättymisestä.

10 §

Tilintarkastuskansio

Edellä 1 luvun 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetuissa tehtävissä tilintarkastajan tulee koota tehtävää koskevat merkitykselliset tiedot ja asiakirjat tilintarkastuskansioon, joka on suljettava viimeistään 60 vuorokauden kuluttua tilintarkastuskertomuksen allekirjoittamisesta.

11 §

Tilintarkastajan siirtyminen tarkastetun yhteisön palvelukseen

Tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisön puolesta tilintarkastuksen suorittava päävastuullinen tilintarkastaja ei saa ennen kuin vähintään vuosi on kulunut tilintarkastuksesta ottaa vastaan seuraavia tehtäviä:

1) johtoon kuuluvan avainhenkilön tehtävät tarkastetussa yhteisössä;

2) jäsenyys tarkastetun yhteisön tarkastusvaliokunnassa tai elimessä, joka suorittaa tarkastusvaliokunnan tehtäviä vastaavia tehtäviä;

3) jäsenyys tarkastetun yhteisön hallintoelimestä toimivaan johtoon kuulumattomana tai jäsenyys tarkastetun yhteisön valvontaelimestä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu määräaika on 2 vuotta, jos tarkastuksen kohteena on yleisen edun kannalta merkittävä yhteisö.

Mitä edellä 1 momentissa säädetään tilintarkastajasta, sovelletaan myös tilintarkastusta suorittavan tilintarkastajan tai tilintarkastusyhteisön työntekijöihin ja muihin tilintarkastusyhteisön osakkaisiin kuin päävastuullisiin tilintarkastajiin sekä muihin luonnollisiin henkilöihin, joiden tarjoamat palvelut ovat tällaisen tilintarkastajan tai tilintarkastusyhteisön käytettävissä tai määräysvallassa ja jotka ovat henkilökohtaisesti hyväksytyjä tilintarkastajia. Tällöin määräaika lasketaan siitä, kun he ovat suoraan osallistuneet kyseistä tilintarkastusta koskevaan toimeksiantoon.

12 §

Tilintarkastajan toiminnan järjestäminen

Työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tilintarkastajan toiminnan järjestämisestä.

5 luku

Säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena olevan yhteisön tilintarkastajaa koskevat erityissäännökset

1 §

Toimikausien enimmäisaika

Säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena olevan yhteisön tilintarkastajan peräkkäisten toimikausien yhteenlaskettu kesto voi olla enintään seitsemän vuotta.

Tilintarkastaja voi 1 momentissa tarkoitetun enimmäisajan jälkeen osallistua uudelleen yhteisön tilintarkastukseen aikaisintaan kahden vuoden kuluttua tilintarkastustehtävän päättymisestä.

Jos tilintarkastajaksi on valittu tilintarkastusyhteisö, edellä tässä pykälässä säädettyä ei sovelleta yhteisöön, vaan ainoastaan päävastuulliseen tilintarkastajaan.

5 luku

Yleisen edun kannalta merkittävän yhteisön tilintarkastajaa ja tilintarkastusta koskevat erityissäännökset

1 §

Toimikausien enimmäiskesto

Yleisen edun kannalta merkittävän yhteisön tilintarkastajaksi valitun tilintarkastusyhteisön toimikausien yhteenlaskettu kesto voi olla enintään kymmenen vuotta.

Tilintarkastusyhteisö voidaan 1 momentissa tarkoitetun enimmäiskeston jälkeen valita tilintarkastajaksi ainoastaan, jos tilintarkastus kilpailutetaan Euroopan unionin tilintarkastusasetuksen 16 artiklan 2—5 kohdassa tarkoitetulla tavalla. Kilpailutuksen jälkeen tilintarkastusyhteisö voi toimia yhteisön tilintarkastajana siten, että ennen ja jälkeen kilpailutuksen olevien toimikausien yhteenlaskettu kesto on enintään kaksikymmentä vuotta.

Tilintarkastajan toimikausi voidaan poikkeuksellisesti pidentää kahteenkymmeneen- neljään vuoteen jos:

1) 1 momentissa säädetty enimmäiskesto on saavutettu;

2) useampi kuin yksi tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö on valittuna samanaikaisesti;

3) kohdassa 2 tarkoitetut tilintarkastajat antavat yhteisen tilintarkastuskertomuksen.

Edellä 1 ja 2 momentin enimmäiskestoja laskettaessa huomioidaan myös sellaiset toimikaudet, joilla tilintarkastajana on toiminut 1 tai 2 momentissa tarkoitetussa tilintarkastusyhteisössä toimiva luonnollinen henkilö.

Tilintarkastajan valinta saa 1 momentissa tarkoitetun enimmäiskeston täytyttyä kohdistua 1 tai 2 momentissa tarkoitetussa tilintarkastusyhteisössä toimivaan tilintarkastajaan ainoastaan samoin edellytyksin kuin kyseiseen tilintarkastusyhteisöön.

2 §

Yhteisön hallitukselle annettavat tiedot

Säänneltyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena olevan yhteisön tilintarkastajan on annettava yhteisön hallitukselle vuosittain:

1) kirjallinen vahvistus riippumattomuudesta sekä ilmoitus 4 luvun 6 §:ssä tarkoitettuista muista kuin merkityksettöminä pidettävistä riippumattomuutta uhkaavista tekijöistä sekä toimenpiteistä, joihin on ryhdytty riippumattomuuden turvaamiseksi; sekä

2) ilmoitus yhteisölle suorittamistaan muista kuin yhteisön tilintarkastusta koskevista tehtävistä.

3 §

Hallintoa ja toimintaa koskevien tietojen julkistaminen

Säänneltyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena olevan yhteisön tilintarkastajan on julkistettava vuosittain tietoja tilintarkastusyhteisön oikeudellisesta rakenteesta, omistussuhteista, taloudesta ja tilintarkastusasiakkaista sekä tilintarkastusyhteisön hallinnosta, laadunvarmistusjärjestelmästä ja riippumattomuusohjeista. Julkistettavista tiedoista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

2 §

Tilintarkastajan erottaminen tuomioistuimen päätöksellä

Tuomioistuimen on erotettava yleisen edun kannalta merkittävän yhteisön tilintarkastaja toimestaan kesken toimikauden, jos erottamiseen on perusteltu syy. Tilintarkastajaa ei kuitenkaan voida erottaa enää sen jälkeen, kun kyseistä tilikautta koskeva tilinpäätös on vahvistettu ja sitä koskeva päätös on saanut lainvoiman.

Edellä 1 momentissa tarkoitettun kanteen voivat nostaa yleisessä alioikeudessa:

1) osakeyhtiön osakkeenomistajat, jotka edustavat vähintään yhtä kahdeskymmenesosaa osakeyhtiön osakkeiden tuottamasta äänimäärästä tai osakepääomasta ja osuuskunnan jäsenet, jotka edustavat vähintään yhtä kahdeskymmenesosaa osuuskunnan jäsenistöstä;

2) Tilintarkastusvalvonta; sekä

3) Finanssivalvonta.

Tilintarkastajan erottamista koskeva asia on käsiteltävä tuomioistuimessa kiireellisesti.

Tuomioistuimen on toimitettava Tilintarkastusvalvonnalle tieto 2 momentissa tarkoitettussa asiassa annetusta lainvoimaisesta tuomiosta, jolla tilintarkastaja on erotettu toimestaan.

3 §

Muiden kuin tilintarkastuspalveluiden rajoittaminen

Tilintarkastajan oikeudesta tarjota tarkastettavalle yhteisölle ja sen konserniyritykselle tilintarkastuspalveluiden lisäksi muita kuin tilintarkastuspalveluita säädetään Euroopan unionin tilintarkastusasetuksen 5 artiklassa.

Sen estämättä, mitä Euroopan unionin tilintarkastusasetuksen 5 artiklassa säädetään, tilintarkastaja, tilintarkastusyhteisö, jossa tilintarkastaja toimii ja sen ketjun jäsen, johon tilintarkastaja kuuluu tai tilintarkastusyhteisö, jossa tilintarkastaja toimii, voi kuitenkin tarjota tarkastettavalle yhteisölle ja sen konserniyritykselle arvonmäärityspalveluita sekä veropalveluita, niiden liittyessä:

1) verolomakkeiden täyttämiseen;

2) julkisten tukien ja verokannustimien yksilöimiseen;

3) verotarkastuksessa avustamiseen;

4) välittömien ja välillisten verojen sekä laskennallisten verojen laskemiseen; ja/tai

5) veroneuvontaan.

Tilintarkastaja saa tarjota 2 momentissa tarkoitettuja palveluita vain, jos niillä ei ole suoraa vaikutusta tai niillä on erikseen tai yhdessä vain vähäinen vaikutus tarkastettavaan tilipäätökseen. Vaikutusten arvioiminen on dokumentoitava ja selostettava 3 luvun 5 §:n 9 momentissa tarkoitettussa tarkastusvaliokunnan lisäraportissa.

Tarjottaessa 1—2 momentissa tarkoitettuja palveluita on noudatettava 4 luvun 6 §:ää riippumattomuudesta, 7 §:ää esteellisyydestä ja 1 §:ää ammattieettisistä periaatteista. Mitä 1—3 momentissa säädetään tilintarkastajasta, sovelletaan myös tilintarkastusyhteisöön, jossa tilintarkastaja toimii ja sen ketjun jäsenen, johon tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jossa tilintarkastaja toimii, kuuluu.

4 §

Muiden kuin tilintarkastuspalkkioiden enimmäismäärä

Sovellettaessa Euroopan unionin tilintarkastusasetuksen 4 artiklaa palkkioista sellaisiin kokonaispalkkioihin, joita tarkastuksen kohde maksaa tilintarkastajalle, myös tilintarkastusyhteisölle maksettavat palkkiot lasketaan kokonaispalkkioon, jos tilintarkastaja toimii tilintarkastusyhteisössä.

Mitä Euroopan unionin tilintarkastusasetuksen 4 artiklan 2 kohdassa säädetään tilintarkastajalle maksettavien muiden kuin tilintarkastuspalkkioiden enimmäismäärästä, ei sovelleta, jos Tilintarkastusvalvonta on tilintarkastajan hakemuksesta antanut enimmäismäärää koskevan poikkeusluvan.

Tilintarkastusvalvonta voi antaa 2 momentissa tarkoitettua poikkeusluvan, jos siihen on tarkastettavan yhteisön toiminnasta johtuvia erityisiä syitä.

Poikkeushupa voidaan antaa enintään kahdelle peräkkäiselle tilikaudelle.

6 luku

Hyväksyminen ja rekisteröinti

9 §

Tilintarkastajarekisteri

Tilintarkastusvalvonta pitää tilintarkastajarekisteriä, jotta jokainen voi saada tiedon tilintarkastajista sekä muut näistä tarvitsemansa tiedot. Rekisteriä pidetään myös tilintarkastajien toiminnan valvontaa ja hyväksymisten palauttamista varten. Rekisteriin tallennetaan tilintarkastajaksi hyväksytyyn luonnollisen henkilön ja tilintarkastusyhteisöksi hyväksytyyn yhteisön yksilöivät tiedot sekä muut tilintarkastajan ammatin ja liiketoiminnan harjoittamista koskevat tarpeelliset tiedot.

Rekisteriin tallennetaan ainakin seuraavat tiedot:

- 1) luonnollisen henkilön nimi ja henkilötunnus tai sen puuttuessa syntymäaika sekä yhteisön toiminimi ja yritys- ja yhteisötunnus;
- 2) rekisteröintipäivä ja tunnusnumero;
- 3) postiosoite ja mahdollinen sähköpostiosoite sekä puhelinnumero;
- 4) HT-, KHT- ja JHT-tilintarkastajaksi tai tilintarkastusyhteisöksi hyväksyminen sekä hyväksymisajankohta ja hyväksymisen päättymisajankohta;
- 5) hyväksymisen oma-aloitteisen lakkauttamisen ajankohta ja hyväksymisen palauttamisen ajankohta;
- 6) annettu huomautus tai varoitus sekä hyväksymisen peruuttaminen ja peruuttamisen ajankohta;
- 7) tilintarkastusyhteisön omistajien nimet, henkilötunnukset tai henkilötunnusten puuttuessa syntymäajat taikka yritys- ja yhteisötunnukset ja postiosoitteet sekä hallituksen tai sitä vastaavan toimielimen jäsenten sekä toimitusjohtajan ja tämän sijaisen nimi, henkilötunnus tai sen puuttuessa syntymäaika ja postiosoite.

Tiedot säilytetään tilintarkastajarekisterissä seuraavasti:

- 1) edellä 2 momentin 1, 2, 4 ja 5 kohdan

6 luku

Hyväksyminen ja rekisteröinti

9 §

Tilintarkastajarekisteri

Tilintarkastusvalvonta pitää tilintarkastukseen oikeutettujen yksilöintiä sekä tilintarkastajien toiminnan valvontaa ja hyväksymisen palauttamista varten tilintarkastajista rekisteriä (tilintarkastajarekisteri). Rekisteriin tallennetaan tilintarkastajaksi hyväksytyyn luonnollisen henkilön ja tilintarkastusyhteisöksi hyväksytyyn yhteisön yksilöivät tiedot sekä muut tilintarkastajan ammatin ja liiketoiminnan harjoittamista koskevat tarpeelliset tiedot.

Rekisteriin tallennetaan ainakin seuraavat tiedot:

- 1) luonnollisen henkilön nimi ja henkilötunnus tai sen puuttuessa syntymäaika sekä yhteisön toiminimi ja yritys- ja yhteisötunnus;
- 2) rekisteröintipäivä ja tunnusnumero;
- 3) postiosoite ja mahdollinen sähköpostiosoite sekä puhelinnumero;
- 4) HT-, KHT- ja JHT-tilintarkastajaksi tai tilintarkastusyhteisöksi hyväksyminen sekä hyväksymisajankohta ja hyväksymisen päättymisajankohta;
- 5) hyväksymisen oma-aloitteisen lakkauttamisen ajankohta ja hyväksymisen palauttamisen ajankohta;
- 6) annettu huomautus, varoitus, hyväksymisen peruuttaminen ja peruuttamisen ajankohta *sekä määräaikainen toimintakielto, seuraamusmaksu, uhkasakko ja tilintarkastuskertomuksen puutteellisuus;*
- 7) tilintarkastusyhteisön omistajien nimet, henkilötunnukset tai henkilötunnusten puuttuessa syntymäajat taikka yritys- ja yhteisötunnukset ja postiosoitteet sekä hallituksen tai sitä vastaavan toimielimen jäsenten sekä toimitusjohtajan ja tämän sijaisen nimi, henkilötunnus tai sen puuttuessa syntymäaika ja postiosoite.

Tiedot säilytetään tilintarkastajarekisterissä seuraavasti:

- 1) edellä 2 momentin 1, 2, 4 ja 5 kohdan

tietoja säilytetään 30 vuotta siitä, kun hyväksyminen on kokonaan lakkautettu 7 §:n nojalla tai peruutettu 10 luvun 2 §:n nojalla lainvoimaisella päätöksellä;

2) edellä 2 momentin 6 kohdassa tarkoitettua peruuttamista koskeva tieto säilytetään kymmenen vuotta, varoitusta koskeva tieto kuusi vuotta ja huomautusta koskeva tieto kolme vuotta siitä, kun kyseistä sanktiota koskeva päätös on saanut lainvoiman;

3) muut kuin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettut rekisteriin tallennetut tiedot säilytetään, kunnes hyväksyminen on kokonaan lakkautettu 7 §:n nojalla tai peruutettu 10 luvun 2 §:n nojalla lainvoimaisella päätöksellä.

Rekisteriin merkitään tiedot myös sellaisesta muussa kuin ETA-valtiossa hyväksytystä ja rekisteröidystä tilintarkastajasta, joka antaa tilintarkastuskertomuksen muussa kuin ETA-valtiossa rekisteröidyn yhteisön tilinpäätöksestä tai konsernitilinpäätöksestä sekä toimintakertomuksesta, kun yhteisön arvopaperi on kaupankäynnin kohteena kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetun lain 1 luvun 2 §:ssä tarkoitettussa pörssissä. Rekisteröitävän on lisäksi täytettävä valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettävät ammattitaitoa, tilintarkastusyhteisön hallintoa, tilintarkastuksen suorittamista ja tietojen julkistamista koskevat edellytykset. Rekisteröinti ei koske tilintarkastajaa sellaisessa yhteisössä, jonka arvopapereista säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena on vain sellaisia muita kuin osakesidonnaisia arvopapereita, joiden yksikkökohtainen nimellisarvo tai kirjanpidollinen vasta-arvo on vähintään 50 000 euroa tai tätä liikkeeseenlaskupäivänä vastaava määrä muussa valuutassa.

tietoja säilytetään 30 vuotta siitä, kun hyväksyminen on kokonaan lakkautettu 7 §:n nojalla tai peruutettu 10 luvun 2 §:n nojalla lainvoimaisella päätöksellä;

2) edellä 2 momentin 6 kohdassa tarkoitettua peruuttamista koskeva tieto säilytetään kymmenen vuotta, varoitusta koskeva tieto kuusi vuotta ja huomautusta koskeva tieto kolme vuotta siitä, kun kyseistä sanktiota koskeva päätös on saanut lainvoiman;

3) muut kuin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettut rekisteriin tallennetut tiedot säilytetään, kunnes hyväksyminen on kokonaan lakkautettu 7 §:n nojalla tai peruutettu 10 luvun 2 §:n nojalla lainvoimaisella päätöksellä.

Rekisteriin merkitään tiedot ETA-valtiossa hyväksytystä ja rekisteröidystä tilintarkastusyhteisöstä, jonka päävastuullinen tilintarkastaja täyttää 6 luvun 2 tai 3 §:n hyväksymisedellytykset. Jos tällainen tilintarkastusyhteisö on rekisteröity tilintarkastajarekisteriin ETA-valtiossa, joka on samalla myös tilintarkastusyhteisön kotivaltio, Tilintarkastusvalvonnan tulee tehdä ilmoitus rekisteröinnistä tilintarkastajan kotivaltion tilintarkastajarekisteristä vastaavalle toimivaltaiselle viranomaiselle.

Rekisteriin merkitään tiedot myös sellaisesta muussa kuin ETA-valtiossa hyväksytystä ja rekisteröidystä tilintarkastajasta, joka antaa tilintarkastuskertomuksen muussa kuin ETA-valtiossa rekisteröidyn yhteisön tilinpäätöksestä tai konsernitilinpäätöksestä sekä toimintakertomuksesta, kun yhteisön arvopaperi on kaupankäynnin kohteena rahoitusvälineistä annetun lain 1 luvun 2 §:n 4 kohdassa tarkoitettussa pörssissä. Rekisteröitävän on lisäksi täytettävä valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettävät ammattitaitoa, tilintarkastusyhteisön hallintoa, tilintarkastuksen suorittamista ja tietojen julkistamista koskevat edellytykset. Rekisteröinti ei koske tilintarkastajaa sellaisessa yhteisössä, jonka arvopapereista säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena on vain sellaisia muita kuin osakesidonnaisia arvopapereita, joiden yksikkökohtainen nimellisarvo tai kirjanpidollinen vasta-arvo on vähintään:

1) 50 000 euroa tai tätä liikkeeseenlaskupäivänä vastaava määrä muussa valuutassa kun liikkeeseenlasku on tapahtunut ennen 31 päivä joulukuuta 2010; tai

Rekisteriin merkittävistä muista tiedoista kuin henkilötiedoista sekä rekisterinpidosta voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

11 §

Tietojensaanti rekistereistä

Sen estämättä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 §:n 3 momentissa säädetään, Tilintarkastusvalvonta voi yleisen tietoverkon kautta luovuttaa tilintarkastajarekisterin tietoja, ei kuitenkaan henkilötunnuksen tunnusosaa. Tiedot on poistettava julkisesta tietopalvelusta ilman aiheetonta viivästystä, jos tilintarkastajan hyväksyminen on kokonaan lakkautettu 7 §:n nojalla tai peruutettu 10 luvun 2 §:n nojalla lainvoimaisella päätöksellä.

2) 100 000 euroa tai tätä liikkeeseenlaskupäivänä vastaava määrä muussa valuutassa kun liikkeeseenlasku on tapahtunut 31 päivä joulukuuta 2010 jälkeen.

Rekisteriin merkittävistä muista tiedoista kuin henkilötiedoista sekä rekisterinpidosta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

11 §

Tietojensaanti rekistereistä

Sen estämättä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16 §:n 3 momentissa säädetään, Tilintarkastusvalvonta voi yleisen tietoverkon kautta luovuttaa tilintarkastajarekisterin tietoja, ei kuitenkaan henkilötunnuksen tunnusosaa. Tiedot on poistettava julkisesta tietopalvelusta ilman aiheetonta viivästystä, jos tilintarkastajan hyväksyminen on kokonaan lakkautettu 7 §:n nojalla tai peruutettu 10 luvun 2 §:n nojalla lainvoimaisella päätöksellä.

7 luku

Ohjaus, kehittäminen ja valvonta

2 §

Tilintarkastusvalvonnan tehtävät

Tilintarkastusvalvonta toimii Euroopan unionin tilintarkastusasetuksen 20 artiklan 1 kohdan mukaisena toimivaltaisena viranomaisena lukuun ottamatta Euroopan unionin tilintarkastusasetuksen 27 artiklan 1 kohdan c alakohdassa määriteltyä tarkastusvaliokunnan toiminnan seurantaa ja arviointia, jonka osalta toimivaltainen viranomainen on Finanssivalvonta.

3 §

Valvottavat

Tilintarkastusvalvonta valvoo tilintarkastajia.

3 §

Valvottavat

Tilintarkastusvalvonta valvoo tilintarkastajia.

Tilintarkastusvalvonta valvoo myös 6 luvun 9 §:n 4 momentin mukaisesti rekisteröityjä, muussa kuin ETA-valtiossa hyväksytyjä tilintarkastajia soveltaen, mitä tilintarkastajien valvonnasta säädetään, jollei kyseisen valtion valvonnan ole arvioitu vastaavan tilintarkastajien valvontaa ETA-valtioissa. Vastaavuusarvioinnissa on noudatettava Euroopan unionin komission päätöstä muun kuin ETA-valtion tilintarkastajien valvonnan vastaavuudesta. Jos tällaista päätöstä ei ole tehty, Tilintarkastusvalvonta arvioi kyseisen valtion tilintarkastajien valvonnan vastaavuutta tai noudattaa muun ETA-valtion tekemää vastaavuusarviointia.

Tilintarkastusvalvonta ei voi ottaa tutkittavaksi tilintarkastajan toimintaa, jos tapahtumista on kulunut enemmän kuin kuusi vuotta.

Tilintarkastusvalvonta voi jättää tilintarkastajan toiminnan tutkimatta ja tilintarkastuslautakunta seuraamuksen määräämättä, jos tilintarkastajan hyväksyminen on kokonaan lakkautettu 6 luvun 7 §:n nojalla tai peruutettu 10 luvun 2 §:n nojalla.

9 §

Laadunvalvonta

Valvoessaan tilintarkastuksen laatua Tilintarkastusvalvonta:

1) määrää tilintarkastajan laaduntarkastukseen vähintään joka kuudes vuosi *tai jos on kyse tilintarkastajasta, joka tarkastaa säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena olevaa yhteisöä, vähintään joka kolmas vuosi*;

2) määrää yhden tai useamman riippumattoman laaduntarkastajan suorittamaan laaduntarkastusta;

3) päättää laaduntarkastuksen sisällöstä ja toteuttamistavasta; sekä

4) käsittelee laaduntarkastuksen tulokset ja tekee päätöksen toimenpiteistä, joihin laaduntarkastus antaa aihetta.

Tilintarkastusvalvonta valvoo lisäksi 6 luvun 9 §:n 4 momentin mukaisesti rekisteröityjä ETA-valtioissa hyväksytyjä ja rekisteröityjä tilintarkastusyhteisöjä näiden Suomessa suorittamien tilintarkastusten osalta.

Tilintarkastusvalvonta valvoo myös 6 luvun 9 §:n 5 momentin mukaisesti rekisteröityjä, muussa kuin ETA-valtiossa hyväksytyjä tilintarkastajia soveltaen, mitä tilintarkastajien valvonnasta säädetään, jollei kyseisen valtion valvonnan ole arvioitu vastaavan tilintarkastajien valvontaa ETA-valtioissa. Vastaavuusarvioinnissa on noudatettava Euroopan komission päätöstä muun kuin ETA-valtion tilintarkastajien valvonnan vastaavuudesta. Jos tällaista päätöstä ei ole tehty, Tilintarkastusvalvonta arvioi kyseisen valtion tilintarkastajien valvonnan vastaavuutta tai noudattaa muun ETA-valtion tekemää vastaavuusarviointia.

Tilintarkastusvalvonta ei saa ottaa tutkittavaksi tilintarkastajan toimintaa, jos tapahtumista on kulunut enemmän kuin kuusi vuotta.

Tilintarkastusvalvonta voi jättää tilintarkastajan toiminnan tutkimatta ja tilintarkastuslautakunta seuraamuksen määräämättä, jos tilintarkastajan hyväksyminen on kokonaan lakkautettu 6 luvun 7 §:n nojalla tai peruutettu 10 luvun 2 §:n nojalla.

9 §

Laadunvalvonta

Valvoessaan tilintarkastuksen laatua Tilintarkastusvalvonta:

1) määrää tilintarkastajan laaduntarkastukseen vähintään joka kuudes vuosi;

2) määrää yhden tai useamman riippumattoman laaduntarkastajan suorittamaan laaduntarkastusta;

3) päättää laaduntarkastuksen sisällöstä ja toteuttamistavasta *ottaen huomioon laaduntarkastuksen kohteena olevan tilintarkastajan toiminnan laajuus ja monimutkaisuus*;

4) käsittelee laaduntarkastuksen tulokset ja tekee päätöksen toimenpiteistä, joihin laaduntarkastus antaa aihetta.

Tilintarkastusvalvonta voi käyttää laaduntarkastuksessa ulkopuolisia asiantuntijoita.

Ulkopuolisen laaduntarkastajan on viipymättä annettava selvitys suoritetusta laaduntarkastuksesta Tilintarkastusvalvonnalle.

Ulkopuolisiin laaduntarkastajiin sovelletaan lisäksi, mitä 8 luvun 8 §:ssä säädetään asiantuntijoista.

Tilintarkastusvalvonta voi käyttää laaduntarkastuksessa ulkopuolisia asiantuntijoita.

Ulkopuolisen laaduntarkastajan on viipymättä annettava selvitys suoritetusta laaduntarkastuksesta Tilintarkastusvalvonnalle.

Ulkopuolisiin laaduntarkastajiin sovelletaan lisäksi, mitä 8 luvun 8 §:ssä säädetään asiantuntijoista.

Mitä tässä pykälässä säädetään, ei sovelleta tilintarkastajaan, joka tarkastaa yleisen edun kannalta merkittävää yhteisöä.

8 luku

Valvontavaltuudet

8 §

Ulkopuolisen asiantuntijan käyttäminen

Tilintarkastusvalvonta voi valvonnan kannalta tarpeellisen, erityistä asiantuntemusta vaativan asian selvittämiseksi käyttää ulkopuolista asiantuntijaa.

Asiantuntijalla on oltava kulloisenkin tehtävän laatuun ja laajuuteen nähden riittävä asiantuntemus. Jos asiantuntija toimii ulkopuolisena laaduntarkastajana, on hänen oltava tilintarkastukseen hyvin perehtynyt henkilö, jolla on laaduntarkastukseen pätevä erityiskoulutus.

Asiantuntijalla on tehtävänsä suorittamisen sitä edellyttäessä 1 §:ssä ja 3 §:n 1 momentissa tarkoitetut oikeudet. Lisäksi asiantuntijan tulee noudattaa, mitä 3 §:n 2 momentissa säädetään.

Asiantuntijan on noudatettava, mitä hallintolaissa, kielilaissa ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään. Asiantuntija toimii rikosoikeudellisella vir-

8 luku

Valvontavaltuudet

8 §

Ulkopuolisen asiantuntijan käyttäminen

Tilintarkastusvalvonta voi valvonnan kannalta tarpeellisen, erityistä asiantuntemusta vaativan asian selvittämiseksi käyttää ulkopuolista asiantuntijaa.

Asiantuntijalla on oltava kulloisenkin tehtävän laatuun ja laajuuteen nähden riittävä asiantuntemus. Jos asiantuntija toimii ulkopuolisena laaduntarkastajana, hänellä on oltava hyvä perehtyneisyys tilintarkastukseen ja laaduntarkastukseen pätevä erityiskoulutus.

Asiantuntija ei saa toimia tilintarkastajan tai tilintarkastusyhteisön laaduntarkastuksessa laaduntarkastajana ennen kuin kolme vuotta on kulunut siitä, kun asiantuntija on lakannut olemasta kyseisen tilintarkastajan työntekijä tai tilintarkastusyhteisön osakas taikka muulla tavoin sidoksissa kyseiseen tilintarkastajaan tai tilintarkastusyhteisöön.

Mitä 1 §:ssä ja 3 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään tilintarkastajan oikeuksista, sovelletaan myös asiantuntijaan.

Asiantuntijan noudatettavista hyvän hallinnon periaatteista säädetään hallintolaissa, kielilaissa ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa. Asiantuntija toimii ri-

kavastuulla hoitaessaan tämän lain mukaisesti annettuja julkisoikeudellisia hallintotehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

Tilintarkastusvalvonta voi määrätä ulkopuolisen asiantuntijan palkkion tilintarkastajan maksettavaksi, jos kyse on tilintarkastajan laaduntarkastuksesta tai asiantuntijan käyttämiselle on erityinen, tilintarkastajan toiminnasta johtuva syy. Palkkion tulee vastata alan yleistä palkkiotasoa.

9 luku

Tietojen luovuttaminen ja viranomaisyhteistyö

2 §

Tilintarkastusvalvonnan ja Finanssivalvonnan valvontayhteistyö

Tilintarkastusvalvonta ja Finanssivalvonta toimivat tarkoituksenmukaisessa yhteistyössä.

Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 4 tai 5 §:ssä tarkoitetun valvottavan tai muun finanssimarkkinoilla toimivan valvonnan niin edellyttäessä Finanssivalvonta voi tutkia, onko tilintarkastaja toiminut tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten mukaisesti. Finanssivalvonta voi esitellä valvonta-asian tilintarkastuslautakunnan ratkaistavaksi.

3 §

Kansainvälinen valvontayhteistyö

Sen estämättä, mitä tietojen salassa pitämisestä säädetään, Tilintarkastusvalvonnan on pyynnöstä toimitettava valvonnan kannalta tarpeellisia asiakirjoja ja muita tietoja 1 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettulle ETA-valtion valvojalle.

Mitä edellä 1 momentissa säädetään, koskee myös valvonnan kannalta tarpeellisten asiakirjojen toimittamista muun kuin ETA-valtion valvojalle, joka kotimaassaan lain nojalla hoitaa vastaavia tehtäviä, jos:

kosoikeudellisella virkavastuulla hoitaessaan tämän lain mukaisesti annettuja julkisoikeudellisia hallintotehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

Tilintarkastusvalvonta voi määrätä ulkopuolisen asiantuntijan palkkion tilintarkastajan maksettavaksi, jos kyse on tilintarkastajan laaduntarkastuksesta tai asiantuntijan käyttämiselle on erityinen, tilintarkastajan toiminnasta johtuva syy. Palkkion tulee vastata alan yleistä palkkiotasoa.

9 luku

Tietojen luovuttaminen ja viranomaisyhteistyö

2 §

Tilintarkastusvalvonnan ja Finanssivalvonnan yhteistyö

Tilintarkastusvalvonta ja Finanssivalvonta toimivat tarkoituksenmukaisessa yhteistyössä.

Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 4 ja 5 §:ssä tarkoitetun valvottavan tai muun finanssimarkkinoilla toimivan valvonnan niin edellyttäessä Finanssivalvonta voi tutkia, onko tilintarkastaja toiminut tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten tai kyseisiin yhteisöihin sovellettavien Euroopan unionin tilintarkastusasetuksen säännösten mukaisesti. Finanssivalvonta voi esitellä valvonta-asian tilintarkastuslautakunnan ratkaistavaksi.

3 §

Kansainvälinen valvontayhteistyö

Sen estämättä, mitä tietojen salassa pitämisestä säädetään, Tilintarkastusvalvonnan on pyynnöstä toimitettava valvonnan kannalta tarpeellisia asiakirjoja ja muita tietoja 1 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettulle ETA-valtion valvojalle.

Mitä edellä 1 momentissa säädetään, koskee myös valvonnan kannalta tarpeellisten asiakirjojen toimittamista muun kuin ETA-valtion valvojalle, joka kotimaassaan lain nojalla hoitaa vastaavia tehtäviä, jos:

1) asiakirjat liittyvät tilintarkastukseen sellaisessa yhteisössä, joka laatii konsernitilinpäätöksen kyseisessä valtiossa tai jonka arvopaperit on kyseisessä valtiossa otettu kaupankäynnin kohteeksi kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetun lain 1 luvun 2 §:ssä tarkoitettulla säänneltyä markkinaa vastaavalla markkinalla;

2) tilintarkastajien valvonta kyseisessä valtiossa on arvioitu 7 luvun 3 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla riittäväksi;

3) kyseisen valtion valvojan kanssa on sovittu tietojen luovuttamisesta, käyttämisestä ja salassapidosta;

4) tietojen vaihdossa noudatetaan, mitä henkilötietolaissa (523/1999) säädetään.

Tilintarkastusvalvonnan on ryhdyttävä valvontatoimenpiteisiin 1 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetun ETA-valtion valvojan pyynnöstä tai annettava pyynnön esittäneen valvojan osallistua toimenpiteiden suorittamiseen.

Tilintarkastusvalvonta voi kieltäytyä 1—3 momentissa tarkoitetun pyynnön toteuttamisesta painavasta syystä. Tilintarkastusvalvonta voi kieltäytyä pyynnön toteuttamisesta myös, jos pyynnössä tarkoitettua tekoa tai tilintarkastajaa koskeva seuraamusmenettely on Suomessa vireillä tai siitä on Suomessa annettu lainvoimainen päätös tai tuomio.

10 luku

Seuraamukset

1 §

Varoitus ja huomautus

Tilintarkastuslautakunnan tulee antaa tilintarkastajalle varoitus, jos tämä on:

1) huolimattomuudesta tai varomattomuudesta menetellyt tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta annetun lain vastaisesti;

2) rikkonut velvollisuuksiaan tilintarkastajana; tai

3) perusteettomasti menetellyt tavalla, joka on muutoin omiaan alentamaan tilintarkasta-

1) asiakirjat liittyvät tilintarkastukseen sellaisessa yhteisössä, joka laatii konsernitilinpäätöksen kyseisessä valtiossa tai jonka arvopaperit on kyseisessä valtiossa otettu kaupankäynnin kohteeksi kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetun lain 1 luvun 2 §:n 6 kohdassa tarkoitettua säänneltyä markkinaa vastaavalla markkinalla ja jos kyseisen yhteisön kaupallisten etujen suojaaminen ei tämän johdosta vaarannu;

2) tilintarkastajien valvonta kyseisessä valtiossa on arvioitu 7 luvun 3 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla riittäväksi;

3) kyseisen valtion valvojan kanssa on sovittu tietojen luovuttamisesta, käyttämisestä ja salassapidosta;

4) tietojen vaihdossa noudatetaan henkilötietolakia (523/1999).

Tilintarkastusvalvonnan on ryhdyttävä valvontatoimenpiteisiin 1 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetun ETA-valtion valvojan pyynnöstä tai annettava pyynnön esittäneen valvojan osallistua toimenpiteiden suorittamiseen.

Tilintarkastusvalvonta voi kieltäytyä 1—3 momentissa tarkoitetun pyynnön toteuttamisesta painavasta syystä. Tilintarkastusvalvonta voi kieltäytyä pyynnön toteuttamisesta myös, jos pyynnössä tarkoitettua tekoa tai tilintarkastajaa koskeva seuraamusmenettely on Suomessa vireillä tai siitä on Suomessa annettu lainvoimainen päätös tai tuomio.

10 luku

Seuraamukset

1 §

Huomautus ja varoitus

Tilintarkastuslautakunnan tulee antaa tilintarkastajalle huomautus, jos tämä on huolimattomuudesta menetellyt tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai julkishallinnon ja talouden tilintarkastuksesta annetun lain vastaisesti tai muussa lainsäädännössä olevien tilintarkastusta koskevien säännösten vastaisesti. Huomautus on riittävä seuraamus, jos moitittava menettely on vähäinen, siihen liittyy lieventäviä asianhaaroja tai se on taloudellisesti vähämerkityksel-

jien ammatillista luotettavuutta tai arvoa.

Jos tilintarkastajan 1 momentissa tarkoitettuun menettelyyn liittyy lieventäviä seikkoja, tilintarkastajalle tulee antaa huomautus.

2 §

Hyväksymisen peruuttaminen

Tilintarkastuslautakunnan on peruutettava hyväksyminen kokonaan, jos tilintarkastaja:

1) on tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta menetellyt tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta annetun lain vastaisesti;

2) on annetusta varoituksesta huolimatta toistuvasti rikkonut velvollisuuksiaan tilintarkastajana; tai

3) ei ole enää ammattitaitoinen tai ei täytä muita hyväksymisen edellytyksiä.

Kuitenkin, jos 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu peruste liittyy tilintarkastajan toimintaan KHT- tai JHT-tilintarkastajaa edellyttävässä tehtävässä ja luonnollisella henkilöllä on edelleen edellytykset toimia tilintarkastajana, Tilintarkastusvalvonnan tulee peruuttaa ainoastaan kyseisen erikoispätevyuden hyväksyminen.

Hyväksyminen voidaan peruuttaa myös enintään kahden vuoden määräajaksi.

Hyväksymisen peruuttamista koskeva päätös voidaan määrätä pantavaksi täytäntöön valituksesta huolimatta, jos siihen on erittäin painavia syitä.

Jos tilintarkastajan hyväksyminen on kokonaan peruutettu, Tilintarkastusvalvonnan on viipymättä peruuttamista koskevan päätöksen saatua lainvoiman ilmoitettava peruuttamisesta ja sen syystä asianomaisille ETA-valtioiden tilintarkastajarekisteriä pitävillä viranomaisille.

Jos hyväksyminen on peruutettu 1 momentin 3 kohdan nojalla, uusi hyväksyminen voi-

linen.

Jos 1 momentissa tarkoitettu menettely on sellainen, että huomautusta ei pidetä riittävänä seuraamuksena, tulee tilintarkastuslautakunnan antaa tilintarkastajalle varoitus.

2 §

Hyväksymisen peruuttaminen

Tilintarkastuslautakunnan on peruutettava hyväksyminen kokonaan, jos tilintarkastaja:

1) on tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta menetellyt olennaisesti tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta annetun lain tai muussa lainsäädännössä olevien tilintarkastusta koskevien säännösten vastaisesti; tai

2) ei täytä hyväksymisen edellytyksiä.

Jos 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu peruste liittyy tilintarkastajan toimintaan KHT- tai JHT-tilintarkastajaa edellyttävässä tehtävässä ja luonnollisella henkilöllä on edelleen edellytykset toimia tilintarkastajana, tilintarkastuslautakunnan tulee peruuttaa ainoastaan kyseisen erikoispätevyuden hyväksyminen.

Hyväksynnän peruuttaminen edellyttää, että tilintarkastaja on saanut hyväksynnän peruuttamisen perusteena olevasta seikasta varoituksen, eikä hän ole korjannut menettelyään.

Hyväksymisen peruuttamista koskeva päätös voidaan määrätä pantavaksi täytäntöön valituksesta huolimatta, jos siihen on erittäin painavia syitä.

Jos tilintarkastajan hyväksyminen on peruutettu tai tilintarkastajalle on annettu 3 § mukainen kieltä toimia tilintarkastajana, Tilintarkastusvalvonnan on viipymättä päätöksen saatua lainvoiman ilmoitettava peruuttamisesta tai kiellosta ja sen syystä asianomaisille ETA-valtioiden tilintarkastajarekisteriä pitävillä viranomaisille.

Jos hyväksyminen on peruutettu 1 momentin 2 kohdan nojalla, uusi hyväksyminen voidaan myöntää 6 luvun 1 §:n 1 momentin no-

daan myöntää 6 luvun 1 §:n 1 momentin nojalla, kun hakija täyttää hakemansa hyväksymisen hyväksymisedellytykset. Tilintarkastajaa, jonka hyväksyminen on peruutettu tämän pykälän 1 momentin 1 tai 2 kohdan nojalla, ei voida hyväksyä uudelleen ennen kuin kolme vuotta on kulunut siitä, kun peruuttamista koskeva päätös sai lainvoiman.

3 §

Vahingonkorvausvelvollisuus

Tilintarkastaja on velvollinen korvaamaan vahingon, jonka hän on 1 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettua tehtävää suorittaessaan aiheuttanut tahallisesti tai huolimattomuudesta yhteisölle tai säätiölle. Sama koskee vahinkoa, joka tätä lakia, yhteisöä tai säätiötä koskevaa lakia taikka yhtiöjärjestystä, sääntöjä tai yhtiösopimusta rikkomalla on aiheutettu yhteisön osakkaalle, yhtiömiehelle tai jäsenelle taikka muulle henkilölle. Tilintarkastaja vastaa myös vahingosta, jonka hänen apulaisensa tahallisesti tai huolimattomuudesta on aiheuttanut.

Edellä 1 momentista poiketen tilintarkastaja on velvollinen korvaamaan 4 luvun 8 §:n 3 momentissa tarkoitettulla ilmoituksella aiheutetun taloudellisen vahingon ainoastaan, jos tilintarkastaja on aiheuttanut vahingon antamalla tahallisesti tai törkeästi huolimattomuudesta virheellisiä tietoja epäilyn perusteena olevista seikoista.

Jos tilintarkastajana on tilintarkastusyhteisö, vastaavat vahingosta yhteisö sekä se, jolla on päävastuu tilintarkastuksen toimittamisesta.

Vahingonkorvauksen sovittelusta sekä korvausvastuun jakaantumisesta kahden tai useamman korvausvelvollisen kesken säädetään vahingonkorvauslaissa.

4 §

Rangaistussäännökset

Joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta rikkoo 3 luvun 5 §:n säännöstä tilintarkastuskertomuksen laatimisesta tai suorittaessaan 1 luvun 1 §:n 1 momentin 2 koh-

jalla, kun hakija täyttää hakemansa hyväksymisen hyväksymisedellytykset. Tilintarkastajaa, jonka hyväksyminen on peruutettu 1 momentin 1 kohdan nojalla, ei voida hyväksyä uudelleen ennen kuin kolme vuotta on kulunut siitä, kun peruuttamista koskeva päätös sai lainvoiman.

3 §

Määräaikainen kieltä toimia tilintarkastajana

Jos tilintarkastuslautakunta katsoo, että varoitus on liian lievä ja hyväksymisen peruuttaminen on liian ankara seuraamus, tilintarkastuslautakunta voi kieltää tilintarkastajaa tai päävastuullista tilintarkastajaa suorittamasta tilintarkastuksia ja allekirjoittamasta tilintarkastuskertomuksia enintään kolmen vuoden määräajaksi.

4 §

Määräaikainen kieltä toimia tilintarkastusyhteisön hallintoelimissä

Tilintarkastuslautakunta voi kieltää tilintarkastajalta tai tilintarkastusyhteisön muulta osakkaalta osallistumisen tilintarkastusyhteisön yhtiöoikeudelliseen elimeen enintään

dassa tarkoitettua toimea antaa lausunnoissaan tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta väärän tai harhaanjohtavan tiedon, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, tilintarkastusrikkomuksesta sakkoon.

Joka tahallaan 6 luvun 6 §:n vastaisesti käyttää tilintarkastajan nimikettä tai muuta nimitystä, jonka perusteella voidaan virheellisesti olettaa hänen olevan tilintarkastaja, on tuomittava tilintarkastajan ammattinimikkeen luvattomasta käyttämisestä sakkoon.

Rangaistus tilintarkastusrikoksesta säädetään rikoslain (39/1889) 30 luvun 10 a §:ssä.

Rangaistus 4 luvun 8 §:ssä säädetyn tilintarkastajan salassapitovelvollisuuden rikkomisesta tuomitaan rikoslain 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaan, jollei teko ole rangaistava rikoslain 30 luvun 5 tai 6 §:n mukaan taikka jollei siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

kolmen vuoden määräajaksi, jos hän on osallistunut kyseisen hallintoelimen jäsenenä erityisen moitittavalla tavalla sellaisen päätöksen tekoon, joka on Euroopan Unionin tilintarkastusasetuksen tai tämän taikka niiden nojalla annettujen säännösten vastainen.

5 §

Seuraamusmaksu ja sen määrääminen

Tilintarkastuslautakunta voi määrätä seuraamusmaksun, jos tilintarkastaja rikkoo 4 luvun 11 §:ssä tarkoitettuja määräaikoja tilintarkastajan siirtymisestä tarkastetun yhteisön palvelukseen.

Seuraamusmaksu 4 luvun 11 §:ssä tarkoitettujen määräajan rikkomisesta on enintään 200 000 euroa.

Seuraamusmaksu määrätään maksettavaksi valtiolle.

6 §

Seuraamusmaksun vanhentuminen ja täytäntöönpano

Seuraamusmaksua ei saa määrätä, jos esitystä tilintarkastuslautakunnalle ei ole tehty viiden vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tapahtui.

Tässä laissa tarkoitettu seuraamusmaksu korkoineen on suoraan ulosottokelpoinen. Sen perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007). Seuraamusmaksu saadaan kui-

tenkin panna täytäntöön vain lainvoimaisen päätöksen tai tuomion perusteella. Maksun täytäntöönpanosta huolehtii Oikeusrekisterikeskus. Täytäntöönpanosta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Tilintarkastuslautakunnan on ilmoitettava Oikeusrekisterikeskukselle päätöksestään määrätä seuraamusmaksu. Hallinto-oikeuden on vastaavasti ilmoitettava päätöksestään, jolla se on muuttanut tilintarkastuslautakunnan määräämää seuraamusmaksua tai poistanut sen, ja Korkeimman hallinto-oikeuden on ilmoitettava päätöksestään, jolla se on muuttanut hallinto-oikeuden määräämää seuraamusmaksua taikka poistanut sen.

7 §

Seuraamuksista päätettäessä huomioon otettavat seikat

Seuraamuksesta päätettäessä on otettava huomioon kaikki asiaankuuluvat seikat. Näitä ovat:

- 1) rikkomisen vakavuus ja ajallinen kesto;
- 2) tilintarkastajan vastuun aste;
- 3) tilintarkastajan halukkuus tehdä yhteistyötä toimivaltaisen viranomaisen kanssa;
- 4) tilintarkastajalle määrätyt aiemmat seuraamukset;
- 5) teosta tai laiminlyönnistä aiheutuneen vahingon tai haitan määrä.

Seuraamusmaksun määrästä päätettäessä on 1 momentissa mainittujen seikkojen ohella otettava huomioon

- 1) tilintarkastajan taloudellinen asema;
- 2) tilintarkastajan saamien etujen määrä.

8 §

Julkistaminen

Tilintarkastuslautakunnan on julkistettava huomautusta, varoitusta, hyväksymisen peruuttamista, toimintakieltoa, uhkasakkoa ja seuraamusmaksu koskeva päätös. Julkistamisesta on käytävä ilmi, onko päätös lainvoimainen. Jos päätös ei ole vielä lainvoimainen, tilintarkastuslautakunta ei voi julkistaa yksilöityjä tietoja luonnollisesta henkilöstä

tai oikeushenkilöstä. Jos muutoksenhakuviranomainen kumoo päätöksen, tilintarkastuslautakunnan on julkistettava tieto muutoksenhakuviranomaisen päätöksestä vastaavalla tavalla kuin lautakunnan päätös on julkistettu. Seuraamusta koskevat tiedot on pidettävä Tilintarkastusvalvonnan verkkosivuilla viiden vuoden ajan siitä, kun kaikki muutoksenhakuoikeudet on käytetty tai niiden voimassaoloaika on päättynyt.

Sen estämättä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 §:n 3 momentissa säädetään, julkistetuista seuraamuksista voidaan luovuttaa salassa pidettäviä tietoja lukuun ottamatta tietoja yleisen tietoverkon kautta. Yleisen tietoverkon kautta tietoja voi hakea ainoastaan yksittäisinä hakuina käyttäen hakuperusteena henkilön nimeä. Muille viranomaisille tiedot voidaan luovuttaa teknisen käyttöyhteyden välityksellä.

Huomautus, varoitus, hyväksymisen peruuttaminen, toimintakielto, uhkasakko tai seuraamusmaksu voidaan julkistaa ilman seuraamuksen kohteena olevan nimeä, jos 1 momentissa tarkoitettu julkistaminen vaarantaisi tilintarkastusalan yleisen luotettavuuden tai meneillään olevan viranomaistutinnan taikka aiheuttaisi suhteetonta vahinkoa osapuolille tai olisi luonnolliselle henkilölle kohtuutonta.

9 §

Vahingonkorvausvelvollisuus

Tilintarkastaja on velvollinen korvaamaan vahingon, jonka hän on 1 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettua tehtävää suorittaessaan aiheuttanut tahallisesti tai huolimattomuudesta yhteisölle tai säätiölle. Sama koskee vahinkoa, joka tätä lakia, yhteisöä tai säätiötä koskevaa lakia taikka yhtiöjärjestyä, sääntöjä tai yhtiösopimusta rikkomalla on aiheuttettu yhteisön osakkaalle, yhtiömiehelle tai jäsenelle taikka muulle henkilölle. Tilintarkastaja vastaa myös vahingosta, jonka hänen apulaisensa tahallisesti tai huolimattomuudesta on aiheuttanut.

Edellä 1 momentista poiketen tilintarkastaja on velvollinen korvaamaan 4 luvun 8 §:n 2 momentissa 1 kohdassa tarkoitettulla Eu-

roopan unionin tilintarkastusasetuksen 7 artiklan mukaisella ilmoituksella aiheutetun taloudellisen vahingon ainoastaan, jos tilintarkastaja on aiheuttanut vahingon antamalla tahallisesti tai törkeästi huolimattomuudesta virheellisiä tietoja epäilyn perusteena olevista seikoista.

Jos tilintarkastajana on tilintarkastusyhteisö, vastaavat vahingosta yhteisö sekä se, jolla on päävastuu tilintarkastuksen toimittamisesta.

Vahingonkorvauksen sovittelusta sekä korvausvastuun jakaantumisesta kahden tai useamman korvausvelvollisen kesken säädetään vahingonkorvauslaissa.

10 §

Rangaistussäännökset

Joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta rikkoo 3 luvun 5 §:n säännöstä tilintarkastuskertomuksen laatimisesta tai suorittaessaan 1 luvun 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua toimea antaa lausunsaan tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta väärän tai harhaanjohtavan tiedon, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *tilintarkastusrikkomuksesta* sakkoon.

Joka tahallaan 6 luvun 6 §:n vastaisesti käyttää tilintarkastajan nimikettä tai muuta nimitystä, jonka perusteella voidaan virheellisesti olettaa hänen olevan tilintarkastaja, on tuomittava *tilintarkastajan ammattinimikkeen luvattomasta käyttämisestä* sakkoon.

Rangaistus tilintarkastusrikoksesta säädetään rikoslain (39/1889) 30 luvun 10 a §:ssä.

Rangaistus 4 luvun 8 §:ssä säädetyn tilintarkastajan salassapitovelvollisuuden rikkomisesta tuomitaan rikoslain 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaan, jollei teko ole rangaistava rikoslain 30 luvun 5 tai 6 §:n mukaan taikka jollei siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

11 luku

Erinäiset säännökset

1 §

11 luku

Erinäiset säännökset

1 §

Muutoksenhaku

Tilintarkastusvalvonnan päätökseen tyytymätön saa vaatia oikaisua tilintarkastuslautakunnalta siten kuin hallintolaissa säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Edellä 1 momentista poiketen se, jonka hyväksyminen on 6 luvun 7 §:n nojalla lakkautettu tai jolle on 8 luvun 7 §:n nojalla asetettu tai tuomittu maksettavaksi uhkasakko, saa hakea muutosta Tilintarkastusvalvonnan päätökseen valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään ja hallinto-oikeuden päätökseen valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Tilintarkastuslautakunnan päätökseen muutosta saa hakea valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään ja hallinto-oikeuden päätökseen valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen se, jolle on annettu 10 luvun 1 §:ssä tarkoitettu varoitus tai huomautus tai jonka hyväksyminen 10 luvun 2 §:n nojalla on peruutettu.

Muutosta ei saa hakea päätökseen, joka koskee 7 luvun 5 §:n 1 momentin 1 tai 4 kohdassa taikka 7 luvun 9 §:n 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitettua asiaa.

Tilintarkastuslautakunnalla on oikeus hakea valittamalla muutosta hallinto-oikeuden päätökseen, jolla hallinto-oikeus on muuttanut tai kumonnut 3 momentissa tarkoitettua tilintarkastuslautakunnan päätöksen.

Tässä laissa tarkoitettua päätöstä, jolla hyväksymisen peruuttamista koskeva päätös pannaan täytäntöön muutoksenhausta huoli-

Muutoksenhaku

Tilintarkastusvalvonnan päätökseen tyytymätön saa vaatia oikaisua tilintarkastuslautakunnalta siten kuin hallintolaissa säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Edellä 1 momentista poiketen se, jonka hyväksyminen on 6 luvun 7 §:n nojalla lakkautettu tai jolle on 8 luvun 7 §:n nojalla asetettu tai tuomittu maksettavaksi uhkasakko, saa hakea muutosta Tilintarkastusvalvonnan päätökseen valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään ja hallinto-oikeuden päätökseen valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Tilintarkastuslautakunnan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään ja hallinto-oikeuden päätökseen valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen se:

1) jolle on annettu 10 luvun 1 §:ssä tarkoitettu huomautus tai varoitus;

2) jonka hyväksyminen 10 luvun 2 §:n nojalla on peruutettu;

3) jolle on 10 luvun 3 §:n nojalla annettu määräaikainen kieltä toimia tilintarkastajana;

4) jolle on 10 luvun 4 §:n nojalla annettu määräaikainen kieltä toimia tilintarkastusyhteisön hallintoelimissä; taikka

5) jolle on 10 luvun 5 §:n nojalla määrätty seuraamusmaksu.

Muutosta ei saa hakea päätökseen, joka koskee 7 luvun 5 §:n 1 momentin 1 tai 4 kohdassa taikka 7 luvun 9 §:n 1 momentin 1, 2 tai 3 kohdassa tarkoitettua asiaa.

Tilintarkastuslautakunnalla on oikeus hakea valittamalla muutosta hallinto-oikeuden päätökseen, jolla hallinto-oikeus on muuttanut tai kumonnut 3 momentissa tarkoitettua päätöksen.

Tässä laissa tarkoitettua päätöstä, jolla hyväksymisen peruuttamista koskeva päätös pannaan täytäntöön muutoksenhausta huoli-

HE 70/2016 vp

matta, on noudatettava, jollei valitusviranomainen toisin määrää. Valitusviranomaisen on käsiteltävä asia kiireellisenä.

matta, on noudatettava, jollei valitusviranomainen toisin määrää. Valitusviranomaisen on käsiteltävä asia kiireellisenä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain tilintarkastajan valintaa sekä tilintarkastajaa koskevia muita kuin tilintarkastuspalveluita koskevia säännöksiä sovelletaan ensimmäisen kerran tilikaudella, joka alkaa tämän lain voimaan tulon jälkeen.

Tämän lain seuraamuksia koskevia säännöksiä sovelletaan tilintarkastajan tekoihin tai laiminlyönteihin, jotka ovat tapahtuneet tämän lain voimaantulon jälkeen.

Tämän lain säännöksiä tilintarkastuskansioista, asiakasrekisteristä ja muusta tilintarkastajan toiminnan järjestämisestä noudetaan viimeistään 1 päivästä tammikuuta 2017.

2.

Laki

osakeyhtiölain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan osakeyhtiölain (624/2006) 7 luvun 8 §, 22 luvun 4 §, 6 §:n 1 momentti, 7 §:n 1 momentin johdantokappale, 8 §:n johdantokappale ja 9 §:n 1 momentin johdantokappale ja 3 momentti,
sellaisina kuin ne ovat laissa 1147/2015, sekä
lisätään 6 lukuun uusi 16 a–16 c § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

6 luku

Osakeyhtiön johto ja edustaminen

16 a §

Hallituksen tehtävät yleisen edun kannalta merkittävässä yhtiössä

Jos yhtiö on kirjanpitolain 1 luvun 9 §:ssä tarkoitettu yleisen edun kannalta merkittävä yhteisö, sen hallituksen tehtävänä on yhtiön taloudellisen raportoinnin ja tarkastuksen osalta erityisesti seurata ja arvioida yhtiön:

- 1) taloudellista raportointijärjestelmää;*
- 2) sisäisen valvonnan ja tarkastuksen sekä riskienhallintajärjestelmien tehokkuutta;*
- 3) tilintarkastusta;*
- 4) tilintarkastajan riippumattomuutta ja erityisesti tämän harjoittamaa muiden kuin tilintarkastuspalveluiden tarjoamista.*

Edellä 1 momentissa mainittujen tehtävien lisäksi hallituksen on valmisteltava yhtiön tilintarkastajan valinta.

Mitä 1 momentin 3 ja 4 kohdassa sekä 2 momentissa säädetään, ei koske:

- 1) yhtiötä, jonka emoyhteisössä hoidetaan kyseiset tehtävät;*
- 2) siirtokelpoisiin arvopapereihin kohdistuvaa yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavia yrityksiä (yhteissijoitusyritykset) koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/65/EY 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua yritystä (yhteissijoitusyritys) tai vaihtoeh-*

toisten sijoitusrahastojen hoitajista ja direktiivin 2003/41/EY ja 2009/65/EY sekä asetuksen (EY) N:o 1060/2009 ja (EU) N:o 1095/2010 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/61/EU 4 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettua vaihtoehtoista sijoitusrahastoa;

3) yhteisöä, jonka ainoa tarkoitus on laskea liikkeelle Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/71/EY täytäntöönpanosta esitteiden sisältämien tietojen, esitteiden muodon, viittauksina esitettävien tietojen, julkistamien ja mainonnan osalta annetun komission asetuksen (EY) N:o 809/2004 2 artiklan 5 kohdassa tarkoitettuja omaisuusvaikudellisia arvopapereita.

16 b §

Tarkastusvaliokunta yleisen edun kannalta merkittävässä yhtiössä

Edellä 16 a §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen tehtävien valmistelua varten yhtiössä voi olla hallituksen jäsenistä koostuva tarkastusvaliokunta. Jos tarkastusvaliokuntaa ei ole, tehtävien valmistelu kuuluu koko hallitukselle.

Tarkastusvaliokunnan tehtävät voi hoitaa hallituksen toinen valiokunta, jonka kokoonpano täyttää 16 c §:n vaatimukset.

16 c §

Tarkastusvaliokunnan jäsenet

Tarkastusvaliokunnan jäsen ei saa osallistua yhtiön tai sen konsernitilinpäätökseen yhdisteltävän yhteisön tai säätöön päivittäiseen johtamiseen.

Vähintään yhdellä tarkastusvaliokunnan jäsenellä on oltava laskentatoimen tai tilintarkastuksen asiantuntemusta.

7 luku

Tilintarkastus ja erityinen tarkastus

8 §

Erityinen tarkastaja

Erityisen tarkastajan on oltava luonnollinen henkilö tai tilintarkastusyhteisö. Erityisellä tarkastajalla on oltava sellainen taloudellisten ja oikeudellisten asioiden tuntemus ja kokemus kuin tilintarkastustehtävän laatuun ja laajuuteen katsoen on tarpeen tehtävän hoitamiseksi. Mitä tilintarkastajasta säädetään 22 luvun 6—9 §:ssä ja 24 luvun 3 §:ssä sekä tilintarkastuslain 2 luvun 7 §:ssä, 3 luvun 9 ja 10 §:ssä, 4 luvun 6—8 §:ssä ja 10 luvun 3 §:ssä, sovelletaan vastaavasti erityiseen tarkastajaan.

22 luku

Vahingonkorvaus

4 §

Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuus

Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:ssä.

6 §

Päätöksenteko yhtiössä

Asioista, jotka koskevat yhtiön 1—3 §:ään ja tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:ään perustuvaa oikeutta vahingonkorvaukseen, päättää tämän lain 6 luvun 2 §:n mukaisesti hallitus. Niistä voidaan kuitenkin päättää myös yhtiökokouksessa.

7 §

Osakkeenomistajien oikeus ajaa kannetta yhtiön hyväksi

Yhdellä tai useammalla osakkeenomistajalla on oikeus ajaa omissa nimissään kannetta

7 luku

Tilintarkastus ja erityinen tarkastus

8 §

Erityinen tarkastaja

Erityisen tarkastajan on oltava luonnollinen henkilö tai tilintarkastusyhteisö. Erityisellä tarkastajalla on oltava sellainen taloudellisten ja oikeudellisten asioiden tuntemus ja kokemus kuin tilintarkastustehtävän laatuun ja laajuuteen katsoen on tarpeen tehtävän hoitamiseksi. Mitä tilintarkastajasta säädetään 22 luvun 6—9 §:ssä ja 24 luvun 3 §:ssä sekä tilintarkastuslain 2 luvun 7 §:ssä, 3 luvun 9 ja 10 §:ssä, 4 luvun 6—8 §:ssä ja 10 luvun 9 §:ssä, sovelletaan vastaavasti erityiseen tarkastajaan.

22 luku

Vahingonkorvaus

4 §

Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuus

Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:ssä.

6 §

Päätöksenteko yhtiössä

Asioista, jotka koskevat yhtiön 1—3 §:ään ja tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:ään perustuvaa oikeutta vahingonkorvaukseen, päättää tämän lain 6 luvun 2 §:n mukaisesti hallitus. Niistä voidaan kuitenkin päättää myös yhtiökokouksessa.

7 §

Osakkeenomistajien oikeus ajaa kannetta yhtiön hyväksi

Yhdellä tai useammalla osakkeenomistajalla on oikeus ajaa omissa nimissään kannetta

vahingonkorvauksen suorittamiseksi yhtiölle 1–3 §:n tai tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:n nojalla, jos kannetta vireille pantaessa on todennäköistä, ettei yhtiö huolehdi vahingonkorvausvaatimuksen toteuttamisesta ja:

8 §

Kanneoikeuden vanhentuminen

Tämän luvun tai tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:n nojalla ajettava muuhun kuin rangaistavaan tekoon perustuva kanne on nostettava:

9 §

Pakottavuus

Yhtiöjärjestyksessä ei voida rajoittaa yhtiön tämän luvun tai tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:n mukaista oikeutta vahingonkorvaukseen, jos vahinko on aiheutettu:

Yhtiöjärjestyksessä ei voida rajoittaa osakkeenomistajan tai muun henkilön tämän luvun tai tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:n mukaista oikeutta vahingonkorvaukseen tai kanneen ajamiseen.

vahingonkorvauksen suorittamiseksi yhtiölle 1–3 §:n tai tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:n nojalla, jos kannetta vireille pantaessa on todennäköistä, ettei yhtiö huolehdi vahingonkorvausvaatimuksen toteuttamisesta ja:

8 §

Kanneoikeuden vanhentuminen

Tämän luvun tai tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:n nojalla ajettava muuhun kuin rangaistavaan tekoon perustuva kanne on nostettava:

9 §

Pakottavuus

Yhtiöjärjestyksessä ei voida rajoittaa yhtiön tämän luvun tai tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:n mukaista oikeutta vahingonkorvaukseen, jos vahinko on aiheutettu:

Yhtiöjärjestyksessä ei voida rajoittaa osakkeenomistajan tai muun henkilön tämän luvun tai tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:n mukaista oikeutta vahingonkorvaukseen tai kanneen ajamiseen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain säännöksiä tarkastusvaliokunnasta on noudatettava viimeistään 1 päivästä tammikuuta 2018.

3.

Laki

osuuskuntalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan osuuskuntalain (421/2013) 7 luvun 16 §, 25 luvun 4 §:n 1 momentti, 6 §:n 1 momentti, 7 §:n 1 momentin johdantokappale, 8 §:n johdantokappale ja 9 §:n 1 momentin johdantokappale ja 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 1148/2015, sekä lisätään 6 lukuun uusi 16 a—16 c § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

6 luku

Osuuskunnan johto ja edustaminen

16 a §

Hallituksen tehtävät yleisen edun kannalta merkittävässä osuuskunnassa

Jos osuuskunta on kirjanpitolain 1 luvun 9 §:ssä tarkoitetun yleisen edun kannalta merkittävä yhteisö, sen hallituksen tehtävänä on osuuskunnan taloudellisen raportoinnin ja tarkastuksen osalta erityisesti seurata ja arvioida osuuskunnan:

- 1) taloudellista raportointijärjestelmää;*
- 2) sisäisen valvonnan ja tarkastuksen sekä riskienhallintajärjestelmien tehokkuutta;*
- 3) tilintarkastusta;*
- 4) tilintarkastajan riippumattomuutta ja erityisesti tämän harjoittamaa muiden kuin tilintarkastuspalveluiden tarjoamista.*

Edellä 1 momentissa mainittujen tehtävien lisäksi hallituksen on valmisteltava osuuskunnan tilintarkastajan valinta.

Mitä 1 momentin 3 ja 4 kohdassa sekä 2 momentissa säädetään, ei koske:

- 1) osuuskuntaa, jonka emoyhteisössä hoidetaan kyseiset tehtävät;*
- 2) siirtokelpoisiin arvopapereihin kohdistuvaa yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavia yrityksiä (yhteissijoitusyritykset) koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/65/EY 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua yritystä (yhteissijoitusyritys) tai vaihtoeht-*

toisten sijoitusrahastojen hoitajista ja direktiivin 2003/41/EY ja 2009/65/EY sekä asetuksen (EY) N:o 1060/2009 ja (EU) N:o 1095/2010 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/61/EU 4 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettua vaihtoehtoista sijoitusrahastoa;

3) yhteisöä, jonka ainoa tarkoitus on laskea liikkeelle Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/71/EY täytäntöönpanosta esitteiden sisältämien tietojen, esitteiden muodon, viittauksina esitettävien tietojen, julkistamien ja mainonnan osalta annetun komission asetuksen (EY) N:o 809/2004 2 artiklan 5 kohdassa tarkoitettuja omaisuusvaikudellisia arvopapereita.

16 b §

Tarkastusvaliokunta yleisen edun kannalta merkittävässä osuuskunnassa

Edellä 16 a §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen tehtävien valmistelua varten osuuskunnassa voi olla hallituksen jäsenistä koostuva tarkastusvaliokunta. Jos tarkastusvaliokuntaa ei ole, tehtävien valmistelu kuuluu koko hallitukselle.

Tarkastusvaliokunnan tehtävät voi hoitaa hallituksen toinen valiokunta, jonka kokoonpano täyttää 16 c §:n vaatimukset.

16 c §

Tarkastusvaliokunnan jäsenet

Tarkastusvaliokunnan jäsen ei saa osallistua osuuskunnan tai sen konsernitilinpäätökseen yhdisteltävän yhteisön tai säätiön päivittäiseen johtamiseen.

Vähintään yhdellä tarkastusvaliokunnan jäsenellä on oltava laskentatoimen tai tilintarkastuksen asiantuntemusta.

7 luku

Tilintarkastus, toiminnantarkastus, jäsenen tarkastusoikeus ja erityinen tarkastus

16 §

Erityinen tarkastaja

Erityisen tarkastajan on oltava luonnollinen henkilö tai tilintarkastusyhteisö. Erityisellä tarkastajalla on oltava sellainen taloudellisten ja oikeudellisten asioiden tuntemus ja kokemus kuin tarkastustehtävän laatuun ja laajuuteen katsoen on tarpeen tehtävän hoitamiseksi. Mitä tilintarkastajasta säädetään 25 luvun 6—9 §:ssä ja 26 luvun 3 §:ssä sekä tilintarkastuslain 2 luvun 7 §:ssä, 3 luvun 9 ja 10 §:ssä, 4 luvun 6—8 §:ssä ja 10 luvun 3 §:ssä, sovelletaan erityiseen tarkastajaan.

25 luku

Vahingonkorvaus

4 §

Tilintarkastajan ja toiminnantarkastajan vahingonkorvausvelvollisuus

Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:ssä.

6 §

Päätöksenteko osuuskunnassa

Asioista, jotka koskevat osuuskunnan 1—3 §:ään, 4 §:n 2 momenttiin ja tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:ään perustuvaa oikeutta vahingonkorvaukseen, päättää tämän lain 6 luvun 2 §:n mukaisesti hallitus. Niistä voi kuitenkin päättää myös osuuskunnan kokouksessa.

7 luku

Tilintarkastus, toiminnantarkastus, jäsenen tarkastusoikeus ja erityinen tarkastus

16 §

Erityinen tarkastaja

Erityisen tarkastajan on oltava luonnollinen henkilö tai tilintarkastusyhteisö. Erityisellä tarkastajalla on oltava sellainen taloudellisten ja oikeudellisten asioiden tuntemus ja kokemus kuin tarkastustehtävän laatuun ja laajuuteen katsoen on tarpeen tehtävän hoitamiseksi. Mitä tilintarkastajasta säädetään 25 luvun 6—9 §:ssä ja 26 luvun 3 §:ssä sekä tilintarkastuslain 2 luvun 7 §:ssä, 3 luvun 9 ja 10 §:ssä, 4 luvun 6—8 §:ssä ja 10 luvun 9 §:ssä, sovelletaan erityiseen tarkastajaan.

25 luku

Vahingonkorvaus

4 §

Tilintarkastajan ja toiminnantarkastajan vahingonkorvausvelvollisuus

Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:ssä.

6 §

Päätöksenteko osuuskunnassa

Asioista, jotka koskevat osuuskunnan 1—3 §:ään, 4 §:n 2 momenttiin ja tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:ään perustuvaa oikeutta vahingonkorvaukseen, päättää tämän lain 6 luvun 2 §:n mukaisesti hallitus. Niistä voi kuitenkin päättää myös osuuskunnan kokouksessa.

7 §

Osuuskunnan ja edustajiston jäsenen ja osuuden ja osakkeen omistajan oikeus ajaa kannetta osuuskunnan hyväksi

Yhdellä tai useammalla jäsenellä on oikeus ajaa omissa nimissään kannetta vahingonkorvauksen suorittamiseksi osuuskunnalle 1—3 §:n tai tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:n nojalla, jos kannetta vireille pantaessa on todennäköistä, ettei osuuskunta huolehdi vahingonkorvausvaatimuksen toteuttamisesta ja:

8 §

Kanneoikeuden vanhentuminen

Tämän luvun tai tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:n nojalla ajettava muuhun kuin rangaistavaan tekoon perustuva kanne on nostettava:

9 §

Pakottavuus

Säännöissä ei voi rajoittaa osuuskunnan tämän luvun tai tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:n mukaista oikeutta vahingonkorvaukseen, jos vahinko on aiheutettu:

Säännöissä ei voi rajoittaa jäsenen, osuuden tai osakkeen omistajan tai muun henkilön tämän luvun tai tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:n mukaista oikeutta vahingonkorvaukseen tai kanteen ajamiseen.

7 §

Osuuskunnan ja edustajiston jäsenen ja osuuden ja osakkeen omistajan oikeus ajaa kannetta osuuskunnan hyväksi

Yhdellä tai useammalla jäsenellä on oikeus ajaa omissa nimissään kannetta vahingonkorvauksen suorittamiseksi osuuskunnalle 1—3 §:n tai tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:n nojalla, jos kannetta vireille pantaessa on todennäköistä, ettei osuuskunta huolehdi vahingonkorvausvaatimuksen toteuttamisesta ja:

8 §

Kanneoikeuden vanhentuminen

Tämän luvun tai tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:n nojalla ajettava muuhun kuin rangaistavaan tekoon perustuva kanne on nostettava:

9 §

Pakottavuus

Säännöissä ei voi rajoittaa osuuskunnan tämän luvun tai tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:n mukaista oikeutta vahingonkorvaukseen, jos vahinko on aiheutettu:

Säännöissä ei voi rajoittaa jäsenen, osuuden tai osakkeen omistajan tai muun henkilön tämän luvun tai tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:n mukaista oikeutta vahingonkorvaukseen tai kanteen ajamiseen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain säännöksiä tarkastusvaliokunnasta on noudatettava viimeistään 1 päivästä tammikuuta 2018.

4.

Laki**asunto-osakeyhtiölain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan asunto-osakeyhtiölain (1599/2009) 9 luvun 14 §, 24 luvun 4 §, 8 §:n 1 momentti, 9 §:n 1 momentin johdantokappale, 10 §:n 1 momentti ja 11 §, sellaisina kuin ne ovat laissa 1209/2015, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

9 luku

9 luku

Tilintarkastus, toiminnantarkastus ja erityinen tarkastus**Tilintarkastus, toiminnantarkastus ja erityinen tarkastus**

14 §

14 §

*Erityinen tarkastaja**Erityinen tarkastaja*

Erityisen tarkastajan on oltava luonnollinen henkilö tai tilintarkastusyhteisö. Erityisellä tarkastajalla on oltava sellainen taloudellisten ja oikeudellisten asioiden tuntemus ja kokemus kuin tarkastustehtävän laatuun ja laajuuteen katsoen on tarpeen tehtävän hoitamiseksi. Mitä tilintarkastajasta säädetään tilintarkastuslain 2 luvun 7 §:ssä, 3 luvun 9 ja 10 §:ssä, 4 luvun 6—8 §:ssä ja 10 luvun 3 §:ssä, sovelletaan erityiseen tarkastajaan.

Erityisen tarkastajan on oltava luonnollinen henkilö tai tilintarkastusyhteisö. Erityisellä tarkastajalla on oltava sellainen taloudellisten ja oikeudellisten asioiden tuntemus ja kokemus kuin tarkastustehtävän laatuun ja laajuuteen katsoen on tarpeen tehtävän hoitamiseksi. Mitä tilintarkastajasta säädetään tilintarkastuslain 2 luvun 7 §:ssä, 3 luvun 9 ja 10 §:ssä, 4 luvun 6—8 §:ssä ja 10 luvun 9 §:ssä, sovelletaan erityiseen tarkastajaan.

24 luku

24 luku

Vahingonkorvaus**Vahingonkorvaus**

4 §

4 §

*Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuus**Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuus*

Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:ssä.

Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:ssä.

8 §

8 §

*Päätöksenteko yhtiössä**Päätöksenteko yhtiössä*

Päätöksenteko asioissa, jotka koskevat yh-

Päätöksenteko asioissa, jotka koskevat yh-

tiön 1—3 ja 5 §:ään sekä tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:ään perustuvaa oikeutta vahingonkorvaukseen, kuuluu yhtiökokoukselle. Hallitus voi kuitenkin päättää rangaistavaan tekoon perustuvan korvauskanteen nostamisesta.

tiön 1—3 ja 5 §:ään sekä tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:ään perustuvaa oikeutta vahingonkorvaukseen, kuuluu yhtiökokoukselle. Hallitus voi kuitenkin päättää rangaistavaan tekoon perustuvan korvauskanteen nostamisesta.

9 §

Osakkeenomistajien oikeus ajaa kannetta yhtiön hyväksi

Yhdellä tai useammalla osakkeenomistajalla on oikeus ajaa omissa nimissään kannetta vahingonkorvauksen suorittamiseksi yhtiölle 1—3 ja 5 §:n tai tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:n nojalla, jos kannetta vireille pantaessa on todennäköistä, ettei yhtiö huolehdi vahingonkorvausvaatimuksen toteuttamisesta ja jos:

9 §

Osakkeenomistajien oikeus ajaa kannetta yhtiön hyväksi

Yhdellä tai useammalla osakkeenomistajalla on oikeus ajaa omissa nimissään kannetta vahingonkorvauksen suorittamiseksi yhtiölle 1—3 ja 5 §:n tai tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:n nojalla, jos kannetta vireille pantaessa on todennäköistä, ettei yhtiö huolehdi vahingonkorvausvaatimuksen toteuttamisesta ja jos:

10 §

Kanneoikeuden vanhentuminen

Jos kannetta ajetaan 1—3, 5 tai 6 §:n taikka tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:n nojalla ja se perustuu muuhun kuin rangaistavaan tekoon, kanne on nostettava kolmen vuoden kuluessa siitä, kun vahingonkärsijä on saanut tietää tai hänen olisi pitänyt tietää vahingosta ja siitä vastuussa olevasta. Vahingonkorvausvelan vanhentuminen on katkaistava siten kuin velan vanhentumisesta annetussa laissa (728/2003), jäljempänä vanhentumislaki, säädetään.

10 §

Kanneoikeuden vanhentuminen

Jos kannetta ajetaan 1—3, 5 tai 6 §:n taikka tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:n nojalla ja se perustuu muuhun kuin rangaistavaan tekoon, kanne on nostettava kolmen vuoden kuluessa siitä, kun vahingonkärsijä on saanut tietää tai hänen olisi pitänyt tietää vahingosta ja siitä vastuussa olevasta. Vahingonkorvausvelan vanhentuminen on katkaistava noudattaen velan vanhentumisesta annettua lakia (728/2003), jäljempänä vanhentumislaki.

11 §

Pakottavuus

Yhtiöjärjestyksessä ei voida rajoittaa yhtiön tai muun henkilön tämän luvun tai tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:n mukaista oikeutta vahingonkorvaukseen.

11 §

Pakottavuus

Yhtiöjärjestyksessä ei voida rajoittaa yhtiön tai muun henkilön tämän luvun tai tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:n mukaista oikeutta vahingonkorvaukseen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

5.

Laki

avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä annetun lain 10 luvun 10 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä annetun lain (389/1988) 10 luvun 10 §, sellaisena kuin se on laissa 1207/2015, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

10 luku

10 luku

Tilintarkastus

Tilintarkastus

10 §

10 §

Vahingonkorvausvelvollisuus

Vahingonkorvausvelvollisuus

Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta on vastaavasti voimassa, mitä 2 luvun 13 ja 14 §:ssä sekä tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:ssä säädetään.

Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:ssä. *Yhtiömiehen oikeudesta vahingonkorvauskanteen nostamiseen säädetään tämän lain 2 luvun 13 §:ssä ja kanneoikeuden vanhentumisesta 14 §:ssä.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

6.

Laki**säätiölain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan säätiölain (487/2015) 4 luvun 1 §:n 2 momentti ja 4 §, 5 luvun 2 §:n 1 momentti, 8 luvun 2 ja 4 §, 5 §:n 1 momentti, 6 §:n johdantokappale ja 7 § sekä 14 luvun 6 §:n 1 momentti seuraavasti:

<i>Voimassa oleva laki</i>	<i>Ehdotus</i>
4 luku	4 luku
Tilintarkastus	Tilintarkastus
1 §	1 §
<i>Tilintarkastusvelvollisuus ja sovellettava laki</i>	<i>Tilintarkastusvelvollisuus ja sovellettava laki</i>

<i>Säätiön tilintarkastuksesta on muutoin voimassa, mitä tässä luvussa ja tilintarkastuslaissa (459/2007) säädetään.</i>	<i>Säätiön tilintarkastuksesta säädetään tämän luvun lisäksi tilintarkastuslaissa (1141/2015).</i>
4 §	4 §
<i>Varatilintarkastaja</i>	<i>Varatilintarkastaja</i>
Velvollisuudesta valita varatilintarkastaja säädetään tilintarkastuslain 4 §:ssä. Säätiössä voidaan valita yksi tai useampi varatilintarkastaja, vaikka siihen ei olisi velvollisuutta. Varatilintarkastajan valintaan sovelletaan muutoin, mitä tilintarkastajan valinnasta säädetään 3 §:ssä.	Velvollisuudesta valita varatilintarkastaja säädetään tilintarkastuslain 2 luvun 3 §:ssä. Säätiössä voidaan valita yksi tai useampi varatilintarkastaja, vaikka siihen ei olisi velvollisuutta. Varatilintarkastajan valintaan sovelletaan muutoin, mitä tilintarkastajan valinnasta säädetään 3 §:ssä.
5 luku	5 luku
Tilinpäätös ja toimintakertomus	Tilinpäätös ja toimintakertomus
2 §	2 §
<i>Toimintakertomus</i>	<i>Toimintakertomus</i>
Tilikaudelta on aina laadittava toimintakertomus, jossa on oltava kirjanpitolain 3 luvun 1 §:n 6 momentin mukaiset tiedot.	Tilikaudelta on aina laadittava toimintakertomus, jossa on oltava kirjanpitolain 3 luvun 1 a §:n 4 momentin 1—3 kohdan mukaiset

-----	tiedot.	-----
8 luku		8 luku
Vahingonkorvaus		Vahingonkorvaus
2 §		2 §
<i>Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuus</i>		<i>Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuus</i>
Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslain 51 §:ssä.		Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:ssä.
4 §		4 §
<i>Vahingonkorvausvelvollisuutta koskeva päätöksenteko säätiössä</i>		<i>Vahingonkorvausvelvollisuutta koskeva päätöksenteko säätiössä</i>
Asioista, jotka koskevat säätiön 1 §:ään ja tilintarkastuslain 51 §:ään perustuvaa oikeutta vahingonkorvaukseen, päättää hallitus. Jos säätiöllä on hallintoneuvosto, se päättää näistä asioista, jolleivät asiat kuulu sääntöjen mukaan hallitukselle.		Asioista, jotka koskevat säätiön 1 §:ään ja tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:ään perustuvaa oikeutta vahingonkorvaukseen, päättää hallitus. Jos säätiöllä on hallintoneuvosto, se päättää näistä asioista, jolleivät asiat kuulu sääntöjen mukaan hallitukselle.
5 §		5 §
<i>Muun henkilön ja viranomaisen oikeus ajaa kannetta säätiön hyväksi</i>		<i>Muun henkilön ja viranomaisen oikeus ajaa kannetta säätiön hyväksi</i>
Säätiön perustajalla, säännöissä siihen oikeutetulla taholla sekä rekisteriviranomaisella on oikeus ajaa omissa nimissään kannetta vahingonkorvauksen suorittamiseksi säätiölle 1 §:n tai tilintarkastuslain 51 §:n nojalla, jos kannetta vireille pantaessa on todennäköistä, ettei säätiö huolehdi vahingonkorvausvaatimuksen toteuttamisesta.		Säätiön perustajalla, säännöissä siihen oikeutetulla taholla sekä rekisteriviranomaisella on oikeus ajaa omissa nimissään kannetta vahingonkorvauksen suorittamiseksi säätiölle 1 §:n tai tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:n nojalla, jos kannetta vireille pantaessa on todennäköistä, ettei säätiö huolehdi vahingonkorvausvaatimuksen toteuttamisesta.
-----		-----
6 §		6 §
<i>Kanneoikeuden vanhentuminen</i>		<i>Kanneoikeuden vanhentuminen</i>
Tämän luvun tai tilintarkastuslain 51 §:n nojalla ajettava muuhun kuin rangaistavaan tekoon perustuva kanne on nostettava:		Tämän luvun tai tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:n nojalla ajettava muuhun kuin rangaistavaan tekoon perustuva kanne on nostettava:
-----		-----

7 §

Pakottavuus

Säätiön säännöissä ei voida rajoittaa säätiön tai muun henkilön tämän luvun tai tilintarkastuslain 51 §:n mukaista oikeutta vahingonkorvaukseen.

14 luku

Säätiön valvonta

6 §

Tilintarkastajan oikeus antaa tietoja rekisteriviranomaiselle

Säätiön tilintarkastaja voi ilmoittaa rekisteriviranomaiselle säätiötä koskevasta seikasta tai päätöksestä, jonka hän on saanut tietoonsa tehtävänsä suorittaessaan. Tilintarkastaja voi myös toimittaa rekisteriviranomaiselle jäljennöksen tilintarkastuslain 16 §:ssä tarkoitetusta tilintarkastuspöytäkirjasta.

7 §

Pakottavuus

Säätiön säännöissä ei voida rajoittaa säätiön tai muun henkilön tämän luvun tai tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:n mukaista oikeutta vahingonkorvaukseen.

14 luku

Säätiön valvonta

6 §

Tilintarkastajan oikeus antaa tietoja rekisteriviranomaiselle

Säätiön tilintarkastaja voi ilmoittaa rekisteriviranomaiselle säätiötä koskevasta seikasta tai päätöksestä, jonka hän on saanut tietoonsa tehtävänsä suorittaessaan. Tilintarkastaja voi myös toimittaa rekisteriviranomaiselle jäljennöksen tilintarkastuslain 3 luvun 7 §:ssä tarkoitetusta tilintarkastuspöytäkirjasta.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .*

7.

Laki

yhdistyslain 39 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yhdistyslain (503/1989) 39 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa
1210/2015, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

39 §

39 §

Vahingonkorvausvelvollisuus

Vahingonkorvausvelvollisuus

Hallituksen jäsen, yhdistyksen toimihenkilö ja toiminnantarkastaja on velvollinen korvaamaan vahingon, jonka hän on toimessaan tahallisesti tai huolimattomuudesta aiheuttanut yhdistykselle. Sama koskee tätä lakia tai yhdistyksen sääntöjä rikkomalla yhdistyksen jäsenelle tai muulle aiheutettua vahinkoa. Työntekijän asemassa olevan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään erikseen. Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:ssä.

Hallituksen jäsen, yhdistyksen toimihenkilö ja toiminnantarkastaja on velvollinen korvaamaan vahingon, jonka hän on toimessaan tahallisesti tai huolimattomuudesta aiheuttanut yhdistykselle. Sama koskee tätä lakia tai yhdistyksen sääntöjä rikkomalla yhdistyksen jäsenelle tai muulle aiheutettua vahinkoa. Työntekijän asemassa olevan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään erikseen. Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

8.

Laki

asumisoikeusyhdistyksistä annetun lain 60 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan asumisoikeusyhdistyksistä annetun lain (1072/1994) 60 §, sellaisena kuin se on laissa 1150/2015, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

60 §

60 §

Lainan- ja vakuudenantokielto

Lainan- ja vakuudenantokielto

Yhdistys ei saa antaa rahalainaa yhdistyksen jäsenelle, hallituksen tai asukastoimikunnan jäsenelle, yhdistyksen tai asukashallintoalueen isännöitsijälle, tilintarkastajalle, toiminnantarkastajalle tai valvojalle taikka henkilölle, joka on näihin tilintarkastuslain 4 luvun 7 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettussa sukulaisuussuhteessa. Sama koskee vakuuden antamista velasta.

Yhdistys ei saa antaa rahalainaa yhdistyksen jäsenelle, hallituksen tai asukastoimikunnan jäsenelle, yhdistyksen tai asukashallintoalueen isännöitsijälle, tilintarkastajalle, toiminnantarkastajalle tai valvojalle taikka henkilölle, joka on näihin tilintarkastuslain 4 luvun 7 §:n 1 momentin 7 kohdassa tarkoitettussa sukulaisuussuhteessa. Sama koskee vakuuden antamista velasta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

9.

Laki**vakuutusyhtiölain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan vakuutusyhtiölain (521/2008) 7 luvun 3 ja 4 §, sellaisina kuin ne ovat laissa 1203/2015,

muutetaan 7 luvun 1, 8, 10 ja 13 § ja 28 luvun 5 ja 7—10 §, sellaisina kuin niistä ovat, 7 luvun 1, 8 ja 10 § ja 28 luvun 5 ja 10 § laissa 1203/2015 ja 28 luvun 7—9 osaksi laissa 1203/2015, sekä

lisätään 6 lukuun uusi 7 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

6 luku

**Vakuutusyhtiön johto, hallintojärjestelmä
ja varojen sijoittaminen**

7 luku

Tilintarkastus ja erityinen tarkastus

1 §

Sovellettava laki

Vakuutusyhtiön tilintarkastuksesta on voimassa, mitä tässä luvussa, työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain 13 §:ssä ja tilintarkastuslaissa (1141/2015) säädetään. Vakuutusyhtiön tilintarkastukseen ei sovelleta osakeyhtiölain 7 luvun säännöksiä.

Ehdotus

6 luku

**Vakuutusyhtiön johto, hallintojärjestelmä
ja varojen sijoittaminen**

7 a §

Tarkastusvaliokunta

Vakuutusyhtiö huolehtii tarkastusvaliokunnan toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Tarkastusvaliokuntaan, sen tehtäviin ja tarkastusvaliokunnan jäseniin sovelletaan osakeyhtiölain 6 luvun 16 a—16 c §:ää.

7 luku

Tilintarkastus ja erityinen tarkastus

1 §

Sovellettava laki

Vakuutusyhtiön tilintarkastuksesta säädetään tässä luvussa, työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain (354/1997) 13 §:ssä ja tilintarkastuslaissa (1141/2015). Vakuutusyhtiön tilintarkastukseen ei sovelleta osakeyhtiölain 7 lukua. Sen lisäksi vakuutusyhtiön tilintarkastuksesta säädetään yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen lakisäätteistä tilintarkastusta koskevista erityisvaatimuksista ja komission päätöksen 2005/909/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 537/2014.

Vakuutusomistusyhteisön tilintarkastukseen sovelletaan tämän luvun 3 §:ää ja Finanssivalvonnasta annetun lain 31 §:ää.

Vakuutusyhtiön ja vakuutusomistusyhteisön tilintarkastukseen sovelletaan, mitä tilintarkastuslain 4 luvun 7 §:n 1 momentin 8 kohdassa, 5 luvussa ja 7 luvun 9 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetään.

3 §

Tilintarkastajan pätevyysvaatimukset (kumotaan)

Vähintään yhden vakuutusyhtiön yhtiökokouksen tai vakuutusomistusyhteisön yhtiökokouksen tai sitä vastaavan toimielimen valitseman tilintarkastajan on oltava KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja.

4 §

Varatilintarkastaja (kumotaan)

Jos yhteisölle on valittu vain yksi tilintarkastaja, eikä tämä ole tilintarkastusyhteisö, on valittava ainakin yksi varatilintarkastaja.

Mitä tässä laissa ja tilintarkastuslaissa säädetään tilintarkastajasta, sovelletaan myös varatilintarkastajaan.

8 §

Tilintarkastajan määrääminen

Finanssivalvonnan on ilmoituksesta määrättävä vakuutusyhtiölle kelpoisuusehdot täyttävä tilintarkastaja, jos:

1) tilintarkastajaa ei ole valittu lain mukaisesti;

2) tilintarkastajalla ei ole tässä laissa tai tilintarkastuslain 2 luvun 1 §:ssä tarkoitettua kelpoisuutta *taikka* hän ei ole tilintarkastuslain 4 luvun 6 §:ssä tarkoitettulla tavalla riippumaton tai hän on saman lain 4 luvun 7 §:ssä tarkoitettulla tavalla esteellinen; *taikka*

3) yhtiöjärjestykseen otettua tilintarkastajien lukumäärää tai kelpoisuutta koskevaa määräästä on rikottu.

Vakuutusomistusyhteisön tilintarkastukseen sovelletaan 3 §:ää, Finanssivalvonnasta annetun lain 31 §:ää *sekä tilintarkastuslain 4 luvun 11 §:n 2 momenttia ja 5 lukua.*

(3 mom. kumotaan)

8 §

Tilintarkastajan määrääminen

Finanssivalvonnan on ilmoituksesta määrättävä vakuutusyhtiölle kelpoisuusehdot täyttävä tilintarkastaja, jos:

1) tilintarkastajaa ei ole valittu lain mukaisesti;

2) tilintarkastajalla ei ole tässä laissa tai tilintarkastuslain 2 luvun 1 §:ssä tarkoitettua kelpoisuutta, hän ei ole tilintarkastuslain 4 luvun 6 §:ssä tarkoitettulla tavalla riippumaton tai hän on *mainitun* lain 4 luvun 7 §:ssä tarkoitettulla tavalla esteellinen; *taikka*

3) yhtiöjärjestykseen otettua tilintarkastajien lukumäärää tai kelpoisuutta koskevaa määräästä on rikottu.

Ilmoituksen saa edellä tarkoitetuissa tapauksissa tehdä kuka tahansa. Hallitus on velvollinen tekemään ilmoituksen, jollei se, jolle tilintarkastajan valitseminen kuuluu, viivytystä valitse kelpoisuusehdot täyttävää tilintarkastajaa.

Finanssivalvonnan on pyydettävä Patentti- ja rekisterihallituksen tilintarkastuslautakunnalta lausunto 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettussa riippumattomuutta koskevassa asiassa ennen sen ratkaisemista.

Ennen kuin tässä pykälässä mainittu määräys annetaan, on yhtiön hallitusta kuultava. Määräys on voimassa siihen asti, kun yhtiölle on säädettyssä järjestyksessä valittu tilintarkastaja Finanssivalvonnan määräämän tilalle.

10 §

Erityinen tarkastaja

Erityisen tarkastajan on oltava luonnollinen henkilö tai tilintarkastusyhteisö. Erityisellä tarkastajalla on oltava sellainen taloudellisten ja oikeudellisten asioiden tuntemus ja kokemus kuin tarkastustehtävän laatuun ja laajuuteen katsoen on tarpeen tehtävän hoitamiseksi. Mitä tilintarkastajasta säädetään 28 luvun 7—10 §:ssä, osakeyhtiölain 24 luvun 3 §:ssä sekä tilintarkastuslain 2 luvun 1 ja 7 §:ssä, 3 luvun 9 ja 10 §:ssä, 4 luvun 6—8 §:ssä ja 10 luvun 3 §:ssä, sovelletaan vastaavasti erityiseen tarkastajaan.

13 §

Finanssivalvonnan määräyksenantovaltuudet

Vakuutusvalvontavirasto voi antaa tarkempia määräyksiä 6 §:n 3 momentissa tarkoitettua kertomuksesta.

Finanssivalvonnan on pyydettävä Patentti- ja rekisterihallituksen tilintarkastuslautakunnalta lausunto 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettussa riippumattomuutta tai esteellisyyttä koskevassa asiassa ennen sen ratkaisemista.

Ilmoituksen saa edellä tarkoitetuissa tapauksissa tehdä kuka tahansa. Hallitus on velvollinen tekemään ilmoituksen, jollei se, jolle tilintarkastajan valitseminen kuuluu, viivytystä valitse kelpoisuusehdot täyttävää tilintarkastajaa.

Ennen kuin 1 momentissa tarkoitettu määräys annetaan, yhtiön hallitusta on kuultava. *Määräys voidaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana.* Määräys on voimassa siihen asti, kun yhtiölle on säädettyssä järjestyksessä valittu tilintarkastaja Finanssivalvonnan määräämän tilalle. *Määräystä ei voida antaa sen jälkeen, kun kyseistä tilikautta koskeva tilinpäätös on vahvistettu ja sitä koskeva päätös on saanut lainvoiman.*

10 §

Erityinen tarkastaja

Erityisen tarkastajan on oltava luonnollinen henkilö tai tilintarkastusyhteisö. Erityisellä tarkastajalla on oltava sellainen taloudellisten ja oikeudellisten asioiden tuntemus ja kokemus kuin tarkastustehtävän laatuun ja laajuuteen katsoen on tarpeen tehtävän hoitamiseksi. Mitä 28 luvun 7—10 §:ssä, osakeyhtiölain 24 luvun 3 §:ssä sekä tilintarkastuslain 2 luvun 1 ja 7 §:ssä, 3 luvun 9 ja 10 §:ssä, 4 luvun 6—8 §:ssä ja 10 luvun 9 §:ssä säädetään tilintarkastajasta, sovelletaan myös erityiseen tarkastajaan.

13 §

Finanssivalvonnan määräyksenantovaltuudet

Finanssivalvonta voi antaa tarkempia määräyksiä 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua kertomuksesta.

28 luku

Vahingonkorvaus ja vaikutusvallan väärinkäyttöön perustuva lunastusvelvollisuus

5 §

Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuus

Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:ssä.

7 §

Päätöksenteko yhtiössä

Asiasta, joka koskee yhtiön tämän luvun 2—4 §:ään ja tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:ään perustuvaa oikeutta vahingonkorvaukseen, päättää osakeyhtiölain 6 luvun 2 §:n mukaisesti hallitus. Siitä voidaan kuitenkin päättää myös yhtiökokouksessa.

Yhtiökokouksen päätös vastuuvapauden myöntämisestä hallituksen jäsenelle, hallintoneuvoston jäsenille tai toimitusjohtajalle ei ole sitova, jos yhtiökokoukselle ei ole annettu olennaisesti oikeita ja riittäviä tietoja korvausvelvollisuuden perusteena olevasta päätöksestä tai toimenpiteestä. Päätös vastuuvapauden myöntämisestä ei sido yhtiön selvitysmiestä tai konkurssipesää, jos yhtiö asetetaan selvitystilaan tai konkurssiin hakemuksesta tai Vakuutusvalvontaviraston määräyksestä, joka tehdään kahden vuoden kuluessa päätöksestä.

8 §

Osakkaiden oikeus ajaa kannetta yhtiön hyväksi

Yhdellä tai useammalla osakkaalla on oikeus ajaa omissa nimissään kannetta vahingonkorvauksen suorittamiseksi yhtiölle tämän luvun 1—3 §:n tai tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:n nojalla, jos kannetta vireille pantaessa on todennäköistä, ettei yhtiö huolehdi vahingonkorvausvaatimuksen toteuttamisesta ja:

28 luku

Vahingonkorvaus ja vaikutusvallan väärinkäyttöön perustuva lunastusvelvollisuus

5 §

Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuus

Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:ssä.

7 §

Päätöksenteko yhtiössä

Asiasta, joka koskee yhtiön 2—4 §:ään ja tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:ään perustuvaa oikeutta vahingonkorvaukseen, päättää osakeyhtiölain 6 luvun 2 §:n mukaisesti hallitus. Siitä voidaan kuitenkin päättää myös yhtiökokouksessa.

Yhtiökokouksen päätös vastuuvapauden myöntämisestä hallituksen jäsenelle, hallintoneuvoston jäsenille tai toimitusjohtajalle ei ole sitova, jos yhtiökokoukselle ei ole annettu olennaisesti oikeita ja riittäviä tietoja korvausvelvollisuuden perusteena olevasta päätöksestä tai toimenpiteestä. Päätös vastuuvapauden myöntämisestä ei sido yhtiön selvitysmiestä tai konkurssipesää, jos yhtiö asetetaan selvitystilaan tai konkurssiin hakemuksesta tai *Finanssivalvonnan* määräyksestä, joka tehdään kahden vuoden kuluessa päätöksestä.

8 §

Osakkaiden oikeus ajaa kannetta yhtiön hyväksi

Yhdellä tai useammalla osakkaalla on oikeus ajaa omissa nimissään kannetta vahingonkorvauksen suorittamiseksi yhtiölle 2—4 §:n tai tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:n nojalla, jos kannetta vireille pantaessa on todennäköistä, ettei yhtiö huolehdi vahingonkorvausvaatimuksen toteuttamisesta ja:

1) kantajilla tuolloin on vakuutusosakeyhtiössä vähintään yksi kymmenesosa kaikista osakkeista tai keskinäisessä yhtiössä kaikista äänistä; tai

2) osoitetaan, että vahingonkorvausvaatimuksen toteuttamatta jättäminen olisi 1 luvun 22 §:ssä tarkoitetun yhdenvertaisuusperiaatteen vastaista.

Yhtiölle on varattava tilaisuus tulla asiassa kuulluksi, jollei se ole ilmeisen tarpeetonta. Kannetta ajavat osakkaat vastaavat itse oikeudenkäyntikuluista, mutta heillä on oikeus saada niistä korvaus yhtiöltä, jos yhtiölle oikeudenkäynnillä saatavat varat siihen riittävät.

Jos korvausvelvollinen on saanut yhtiökouksen päätöksellä vastuuvapauden, kanne on nostettava kolmen kuukauden kuluessa yhtiökouksen päätöksestä. Jos samassa yhtiökouksessa on 7 luvun 9 §:ssä säädettyin tavoin vaadittu ja kannatettu erityisen tarkastuksen toimittamista, kanne voidaan kuitenkin aina nostaa kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun tarkastuksesta annettu lausunto on esitetty yhtiökouksessa tai hakemus tarkastajan määräämiseksi hylätty.

Osakkaalla ei ole oikeutta saada korvausta yhtiölle aiheutetusta vahingosta.

Vakuutusyhtiön osakkaiden pyynnöstä keskinäinen vakuutusyhtiö on velvollinen selvittämään ja antamaan todistuksen siitä, että kantajilla on 1 momentissa tarkoitetussa tapauksessa vähintään yksi kymmenesosa kaikista äänistä.

9 §

Kanneoikeuden vanhentuminen

Tämän luvun 2—4 §:n tai tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:n nojalla ajettava muuhun kuin rangaistavaan tekoon perustuva kanne on nostettava:

1) hallituksen jäsentä, hallintoneuvoston jäsentä tai toimitusjohtajaa vastaan viiden vuoden kuluessa sen tilikauden päättymisestä, jona kanteen perusteena oleva päätös tehtiin tai kanteen perusteena olevaan toimenpiteeseen ryhdyttiin;

2) tilintarkastajaa vastaan viiden vuoden kuluessa siitä, kun kanteen perusteena oleva tilintarkastuskertomus, lausunto tai todistus

1) kantajilla tuolloin on vakuutusosakeyhtiössä vähintään yksi kymmenesosa kaikista osakkeista tai keskinäisessä yhtiössä kaikista äänistä; tai

2) osoitetaan, että vahingonkorvausvaatimuksen toteuttamatta jättäminen olisi 1 luvun 22 §:ssä tarkoitetun yhdenvertaisuusperiaatteen vastaista.

Yhtiölle on varattava tilaisuus tulla asiassa kuulluksi, jollei se ole ilmeisen tarpeetonta. Kannetta ajavat osakkaat vastaavat itse oikeudenkäyntikuluista, mutta heillä on oikeus saada niistä korvaus yhtiöltä, jos yhtiölle oikeudenkäynnillä saatavat varat siihen riittävät.

Jos korvausvelvollinen on saanut yhtiökouksen päätöksellä vastuuvapauden, kanne on nostettava kolmen kuukauden kuluessa yhtiökouksen päätöksestä. Jos samassa yhtiökouksessa on 7 luvun 9 §:ssä säädettyin tavoin vaadittu ja kannatettu erityisen tarkastuksen toimittamista, kanne voidaan kuitenkin aina nostaa kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun tarkastuksesta annettu lausunto on esitetty yhtiökouksessa tai hakemus tarkastajan määräämiseksi hylätty.

Osakkaalla ei ole oikeutta saada korvausta yhtiölle aiheutetusta vahingosta.

Vakuutusyhtiön osakkaiden pyynnöstä keskinäinen vakuutusyhtiö on velvollinen selvittämään ja antamaan todistuksen siitä, että kantajilla on 1 momentissa tarkoitetussa tapauksessa vähintään yksi kymmenesosa kaikista äänistä.

9 §

Kanneoikeuden vanhentuminen

Edellä 2—4 §:n tai tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:n nojalla ajettava muuhun kuin rangaistavaan tekoon perustuva kanne on nostettava:

1) hallituksen jäsentä, hallintoneuvoston jäsentä tai toimitusjohtajaa vastaan viiden vuoden kuluessa sen tilikauden päättymisestä, jona kanteen perusteena oleva päätös tehtiin tai kanteen perusteena olevaan toimenpiteeseen ryhdyttiin;

2) tilintarkastajaa vastaan viiden vuoden kuluessa siitä, kun kanteen perusteena oleva tilintarkastuskertomus, lausunto tai todistus

esitettiin; ja

3) osakasta tai yhtiökokouksen puheenjohtajaa vastaan viiden vuoden kuluessa päätöksestä tai toimenpiteestä, johon kanne perustuu.

10 §

Pakottavuus

Yhtiöjärjestyksessä ei voida rajoittaa yhtiön *tämän luvun 2–4 §:n* tai tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:n mukaista oikeutta vahingonkorvaukseen, jos vahinko on aiheutettu:

1) rikkomalla tämän lain tai sen nojalla sovellettavia osakeyhtiölain säännöksiä, joista ei voida poiketa yhtiöjärjestyksen määräyksellä; taikka

2) muuten tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta.

Yhtiön oikeutta vahingonkorvaukseen voidaan muuten yhtiöjärjestyksessä rajoittaa vain kaikkien osakkaiden suostumuksella.

Yhtiöjärjestyksessä ei voida rajoittaa osakkaan tai muun henkilön tämän luvun tai tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:n mukaista oikeutta vahingonkorvaukseen tai kanteen ajamiseen.

esitettiin;

3) osakasta tai yhtiökokouksen puheenjohtajaa vastaan viiden vuoden kuluessa päätöksestä tai toimenpiteestä, johon kanne perustuu.

10 §

Pakottavuus

Yhtiöjärjestyksessä ei voida rajoittaa yhtiön 2—4 §:n tai tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:n mukaista oikeutta vahingonkorvaukseen, jos vahinko on aiheutettu:

1) rikkomalla tämän lain tai sen nojalla sovellettavia osakeyhtiölain säännöksiä, joista ei voida poiketa yhtiöjärjestyksen määräyksellä; taikka

2) muuten tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta.

Yhtiön oikeutta vahingonkorvaukseen voidaan muuten yhtiöjärjestyksessä rajoittaa vain kaikkien osakkaiden suostumuksella.

Yhtiöjärjestyksessä ei voida rajoittaa osakkaan tai muun henkilön tämän luvun tai tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:n mukaista oikeutta vahingonkorvaukseen tai kanteen ajamiseen.

—
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .
—

10.

Laki**ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain 39 a §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain (398/1995) 39 a §, sellaisena kuin se on laissa 1183/2015, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

39 a §

39 a §

*Tilintarkastus**Tilintarkastus*

Kolmannen maan vakuutusyhtiön sivuliikkeellä on oltava vähintään yksi tilintarkastaja. Vähintään yhden tilintarkastajan on oltava KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja. Jos sivuliikkeelle on valittu vain yksi tilintarkastaja eikä tämä ole tilintarkastusyhteisö, on valittava ainakin yksi varatilintarkastaja.

Finanssivalvonnan on määrättävä sivuliikkeelle tilintarkastaja, jos:

1) tilintarkastajaa tai varatilintarkastajaa ei ole valittu tämän lain tai tilintarkastuslain (1141/2015) mukaisesti;

2) tilintarkastajalla ei ole tilintarkastuslain 2 luvun 1 §:ssä tarkoitettua kelpoisuutta; taikka

3) tilintarkastaja ei ole tilintarkastuslain 4 luvun 6 ja 7 §:ssä tarkoitettulla tavalla riippumaton.

Finanssivalvonnan on pyydettävä Patentti- ja rekisterihallituksen tilintarkastuslautakunnalta lausunto, jos se aikoo määrätä tilintarkastajan 2 momentin 3 kohdan perusteella.

Kolmannen maan vakuutusyhtiön sivuliikkeellä on oltava vähintään yksi tilintarkastaja. Vähintään yhden tilintarkastajan on oltava KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuullinen tilintarkastaja on KHT-tilintarkastaja. Jos sivuliikkeelle on valittu vain yksi tilintarkastaja eikä tämä ole tilintarkastusyhteisö, on valittava ainakin yksi varatilintarkastaja.

Finanssivalvonnan on määrättävä sivuliikkeelle tilintarkastaja, jos:

1) tilintarkastajaa tai varatilintarkastajaa ei ole valittu tämän lain tai tilintarkastuslain (1141/2015) mukaisesti;

2) tilintarkastajalla ei ole tilintarkastuslain 2 luvun 1 §:ssä tarkoitettua kelpoisuutta; taikka

3) tilintarkastaja ei ole tilintarkastuslain 4 luvun 6 §:ssä tarkoitettulla tavalla riippumaton tai hän on 7 §:ssä tarkoitettulla tavalla esteellinen.

Finanssivalvonnan on pyydettävä Patentti- ja rekisterihallituksen tilintarkastuslautakunnalta lausunto, jos se aikoo määrätä tilintarkastajan 2 momentin 3 kohdan perusteella. *Ennen kuin tässä pykälässä tarkoitettu määräys annetaan, kolmannen maan vakuutusyhtiön hallitusta, siihen verrattavaa toimielintä tai yhtiömiehiä on kuultava. Määräys voidaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana. Määräys on voimassa siihen asti, kunnes kolmannen maan vakuutusyhtiön sivuliikkeelle on säädetyssä järjestyksessä valittu tilintarkastaja Finanssivalvonnan määräämän tilintarkastajan tilalle. Määräystä ei*

Tilintarkastajan velvollisuudesta ilmoittaa Finanssivalvonnalle vakuutusyhtiötä koskevista seikoista ja päätöksistä on voimassa, mitä vakuutusyhtiölain 7 luvun 7 §:ssä säädetään.

Sivuliikkeen tilintarkastuksesta on muutoin soveltuvin osin voimassa, mitä tilintarkastuslaissa säädetään.

Finanssivalvonta voi antaa ohjeita sivuliikkeen tilintarkastuksen suorittamisesta.

voida antaa sen jälkeen, kun kyseistä tilikautta koskeva tilinpäätös on vahvistettu ja sitä koskeva päätös on saanut lainvoiman.

Tilintarkastajan velvollisuudesta ilmoittaa Finanssivalvonnalle vakuutusyhtiötä koskevista seikoista ja päätöksistä säädetään Finanssivalvonnasta annetun lain 31 §:ssä.

Sivuliikkeen tilintarkastukseen sovelletaan muutoin tilintarkastuslakia.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 . _____

11.

Laki

vakuutuskassalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vakuutuskassalain (1164/1992) 56, 57, 61, 69 ja 157 §,
sellaisina kuin ne ovat, 56 ja 61 § laissa 1201/2015, 57 § osaksi laissa 945/1994, 69 § laeissa
472/2007 ja 1201/2015 sekä 157 § osaksi laissa 1201/2015, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

56 §

Vakuutuskassan tilintarkastuksesta on voimassa, mitä tässä luvussa ja tilintarkastuslaissa (1141/2015) säädetään.

Lakisääteistä eläkevakuutustoimintaa harjoittavan eläkekassan tilintarkastukseen sovelletaan lisäksi, mitä tilintarkastuslain 4 luvun 7 §:n 1 momentin 8 kohdassa, 5 luvussa ja 7 luvun 9 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetään säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena olevan yhteisön tilintarkastuksesta ja tilintarkastajasta.

Vakuutuskassassa tulee olla vähintään kaksi tilintarkastajaa. Tilintarkastajan on oltava tilintarkastuslaissa tarkoitettu tilintarkastaja. Tilintarkastajat valitsee kassankokous. Kassan säännöissä voidaan kuitenkin määrätä, että jäsenillä ja osakkailla on kummillakin oikeus erikseen valita määrätty määrä tilintarkastajista, osakkailla kuitenkin enintään puolet tilintarkastajien yhteismäärästä.

Varsinaisten tilintarkastajien lisäksi on valittava vähintään kaksi varatilintarkastajaa. Mitä tässä laissa säädetään tilintarkastajasta, on vastaavasti sovellettava varatilintarkastajaan.

Sen estämättä, mitä 4 momentissa säädetään, varatilintarkastaja voidaan jättää valitsematta, jos tilintarkastajaksi on valittu tilintarkastusyhteisö, eikä kassa ole säännöissään

56 §

Vakuutuskassan tilintarkastuksesta säädetään tässä luvussa ja tilintarkastuslaissa (1141/2015). *Vakuutuskassan tilintarkastukseen ei sovelleta tilintarkastuslain 5 lukua.*

Lakisääteistä eläkevakuutustoimintaa harjoittavan eläkekassan tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisön puolesta tilintarkastuksen suorittava päävastuullinen tilintarkastaja ei saa ottaa vastaan tarkastamansa eläkekassan tai sen osakkaan tai tarkastamansa eläkekassan osakkaan kanssa samaan konserniin kuuluvan yhteisön hallituksen jäsenen, hallituneuvoston jäsenen tai toimitusjohtajan tehtävää, ennen kuin vähintään kaksi vuotta on kulunut tilintarkastustoimeksiannon päättymisestä. Tilintarkastusvalvonta määrää lakisääteistä eläkevakuutustoimintaa harjoittavan eläkekassan tilintarkastajan laaduntarkastukseen vähintään joka kolmas vuosi.

Vakuutuskassassa tulee olla vähintään yksi tilintarkastuslaissa tarkoitettu tilintarkastaja. Lakisääteistä eläkevakuutustoimintaa harjoittavassa eläkekassassa vähintään yhden tilintarkastajan ja varatilintarkastajan on oltava KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja. Tilintarkastajan tai tilintarkastajat valitsee kassankokous.

(4 mom. kumotaan)

(5 mom. kumotaan)

toisin määrännyt.

57 §

Tilintarkastajan toimikausi on määrättävä kassan säännöissä. Tilintarkastajan tehtävä päättyy sen varsinaisen kassankokouksen lopussa, joka pidetään hänen toimikauteensa sisältyvän viimeisen tilikauden päätyttyä, tai jos hänet on valittu tehtävänsä toistaiseksi, silloin kun uusi tilintarkastaja on valittu hänen tilalleen.

61 §

Finanssivalvonnan on ilmoituksesta määrättävä vakuutuskassalle kelpoisuusehdot täyttävä tilintarkastaja tilintarkastuslain 2 luvun 8 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa.

Ilmoituksen 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa saa tehdä kuka tahansa. Hallitus on velvollinen tekemään ilmoituksen, jolle se, jolle tilintarkastajan valitseminen kuuluu, viivytyksettä valitse kelpoisuusehdot täyttävää tilintarkastajaa.

Finanssivalvonnan on pyydettävä Patentti- ja rekisterihallituksen tilintarkastuslautakunnalta lausunto tilintarkastuslain 2 luvun 8 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuun riippumattomuutta koskevassa asiassa ennen sen ratkaisemista.

Ennen kuin tässä pykälässä mainittu määräys annetaan, on kassan hallitusta kuultava. Määräys on voimassa siihen asti, kun kassalle on valittu tilintarkastaja Finanssivalvonnan määräämän tilalle.

57 §

Lakisäateistä eläkevakuutustoimintaa harjoittavan eläkekassan tilintarkastajan säännöissä määrätyn toimikauden tai peräkkäisten toimikausien yhteenlaskettu kesto voi olla enintään kymmenen vuotta. Enimmäisajan jälkeen tällaisen eläkekassan tilintarkastaja voi osallistua uudelleen eläkekassan tilintarkastukseen aikaisintaan kahden vuoden kulluttua tilintarkastustehtävän päättymisestä. Jos tilintarkastajaksi on valittu tilintarkastusyhteisö, edellä tässä momentissa säädettyä ei sovelleta tilintarkastusyhteisöön vaan ainoastaan päivävuolliseen tilintarkastajaan.

Tilintarkastajan toimikausi päättyy sen kokouksen päättyessä, jossa käsitellään tilintarkastuslain 3 luvun 5 §:ssä tarkoitettu tilintarkastuskertomus hänen toimikauteensa sisältyvältä viimeiseltä tilikaudelta.

61 §

Finanssivalvonnan on ilmoituksesta määrättävä vakuutuskassalle kelpoisuusehdot täyttävä tilintarkastaja tilintarkastuslain 2 luvun 8 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa.

Ilmoituksen 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa saa tehdä kuka tahansa. Hallitus on velvollinen tekemään ilmoituksen, jolle se, jolle tilintarkastajan valitseminen kuuluu, viivytyksettä valitse kelpoisuusehdot täyttävää tilintarkastajaa.

Finanssivalvonnan on pyydettävä Patentti- ja rekisterihallituksen tilintarkastuslautakunnalta lausunto tilintarkastuslain 2 luvun 8 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuun riippumattomuutta *tai esteellisyyttä* koskevassa asiassa ennen sen ratkaisemista.

Ennen kuin 1 momentissa mainittu määräys annetaan, kassan hallitusta on kuultava. Määräys voidaan panna täytäntöön lainvoimaa vaille olevana. Määräys on voimassa siihen asti, kunnes vakuutuskassalle on säädettyssä järjestyksessä valittu tilintarkastaja Finanssivalvonnan määräämän tilintarkastajan tilalle. Määräystä ei voida antaa sen jälkeen, kun kyseistä tilikautta koskeva tilinpäätös on vahvistettu ja sitä koskeva päätös on saanut lainvoiman.

69 §

Vakuutuskassan jäsen tai osakas voi vaatia erityisen tarkastuksen toimittamista kassan hallinnosta ja kirjanpidosta tietyltä päätyneeltä ajanjaksolta taikka tietyistä toimenpiteistä tai seikoista. Tätä koskeva ehdotus on tehtävä varsinaisessa kassankokouksessa tai siinä kassankokouksessa, jossa asia kokouksun mukaisesti on käsiteltävä. Jos äänioikeutetut, joilla on vähintään yksi kolmasosa kokouksessa edustetusta äänimäärästä, ovat ehdotusta kannattaneet, jäsen tai osakas voi kuukauden kuluessa kassankokouksesta hakea Vakuutusvalvontavirastolta tarkastajan määräämistä.

Ennen tarkastajan määräämistä Vakuutusvalvontaviraston on kuultava kassan hallitusta ja, jos tarkastus hakemuksen mukaan koskee tietyn henkilön toimenpiteitä, tätä henkilöä. Hakemukseen on suostuttava, jos tarkastuksen toimittamiseen katsotaan olevan painavia syitä. Vakuutusvalvontavirasto voi määrätä yhden tai useamman tarkastajan.

Mitä tilintarkastajasta säädetään tilintarkastuslain 1 luvun 2 §:n 1—5 kohdassa, 2 luvun 1 ja 7 §:ssä, 3 luvun 7, 9 ja 10 §:ssä ja 4 luvun 6—8 §:ssä, sovelletaan vastaavasti tässä pykälässä tarkoitettuun tarkastajaan.

Tarkastuksesta on annettava kassankokoukselle lausunto. Lausunto on pidettävä vähintään viikon ajan ennen kassankokousta kassan toimistossa jäsenten ja osakkaiden nähtävänä ja viivytystä lähetettävä heistä sille, joka sitä pyytää, sekä asetettava nähtäväksi kassankokouksessa. Tarkastajalla on oikeus saada kassalta palkkio.

157 §

Vakuutuskassan lukuun 151 ja 153 §:n sekä tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:n nojalla ajettavaa kannetta ei voida nostaa, ellei kanne perustu rangaistavaan tekoon:

- 1) perustajaa vastaan kolmen vuoden kuluttua siitä, kun perustamiskokouksessa tehtiin päätös kassan perustamisesta;
- 2) hallituksen jäsentä, hallintoneuvoston jäsentä tai toimitusjohtajaa vastaan kolmen

69 §

Vakuutuskassan jäsen tai osakas voi vaatia erityisen tarkastuksen toimittamista kassan hallinnosta ja kirjanpidosta tietyltä päätyneeltä ajanjaksolta taikka tietyistä toimenpiteistä tai seikoista. Tätä koskeva ehdotus on tehtävä varsinaisessa kassankokouksessa tai siinä kassankokouksessa, jossa asia kokouksun mukaisesti on käsiteltävä. Jos äänioikeutetut, joilla on vähintään yksi kolmasosa kokouksessa edustetusta äänimäärästä, ovat ehdotusta kannattaneet, jäsen tai osakas voi kuukauden kuluessa kassankokouksesta hakea *Finanssivalvonnalta* tarkastajan määräämistä.

Ennen tarkastajan määräämistä *Finanssivalvonnan* on kuultava kassan hallitusta ja, jos tarkastus hakemuksen mukaan koskee tietyn henkilön toimenpiteitä, tätä henkilöä. Hakemukseen on suostuttava, jos tarkastuksen toimittamiseen katsotaan olevan painavia syitä. *Finanssivalvonta* voi määrätä yhden tai useamman tarkastajan.

Mitä tilintarkastuslain 1 luvun 2 §:n 1—5 kohdassa, 2 luvun 1 ja 7 §:ssä, 3 luvun 7, 9 ja 10 §:ssä ja 4 luvun 6—8 §:ssä säädetään tilintarkastajasta, sovelletaan myös tässä pykälässä tarkoitettuun tarkastajaan. *Tarkastajaan sovelletaan myös, mitä tilintarkastuslaissa säädetään tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta.*

Tarkastuksesta on annettava kassankokoukselle lausunto. Lausunto on pidettävä vähintään viikon ajan ennen kassankokousta kassan toimistossa jäsenten ja osakkaiden nähtävänä ja viivytystä lähetettävä heistä sille, joka sitä pyytää, sekä asetettava nähtäväksi kassankokouksessa. Tarkastajalla on oikeus saada kassalta palkkio.

157 §

Vakuutuskassan lukuun 151 *tai* 153 §:n *taikka tilintarkastuslain tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuutta koskevan 10 luvun 9 §:n nojalla* ajettavaa kannetta ei voida nostaa, ellei kanne perustu rangaistavaan tekoon:

- 1) perustajaa vastaan kolmen vuoden kuluttua siitä, kun perustamiskokouksessa tehtiin päätös kassan perustamisesta;
- 2) hallituksen jäsentä, hallintoneuvoston jäsentä tai toimitusjohtajaa vastaan kolmen

vuoden kuluttua sen tilikauden päättymisestä, jona se päätös, johon kanne perustuu, tehtiin tai sitä koskevaan toimenpiteeseen ryhdyttiin;

3) tilintarkastajaa vastaan kolmen vuoden kuluttua siitä, kun se tilintarkastuskertomus, lausunto tai todistus, johon kanne perustuu, esitettiin kassankokouksessa; eikä

4) jäsentä, osakasta tai edustajiston jäsentä vastaan kahden vuoden kuluttua päätöksestä tai toimenpiteestä, johon kanne perustuu.

Jos kassan lukuun ajettavan kanteen nostamisen määräaika on kulunut loppuun, ei 155 §:n 3 momentissa tarkoitettua kannetta voida nostaa sen jälkeen, kun kuukausi on kulunut konkurssissa toimitetusta valvonnasta.

vuoden kuluttua sen tilikauden päättymisestä, jona se päätös, johon kanne perustuu, tehtiin tai sitä koskevaan toimenpiteeseen ryhdyttiin;

3) tilintarkastajaa vastaan kolmen vuoden kuluttua siitä, kun se tilintarkastuskertomus, lausunto tai todistus, johon kanne perustuu, esitettiin kassankokouksessa;

4) jäsentä, osakasta tai edustajiston jäsentä vastaan kahden vuoden kuluttua päätöksestä tai toimenpiteestä, johon kanne perustuu.

Jos kassan lukuun ajettavan kanteen nostamisen määräaika on kulunut loppuun, ei 155 §:n 3 momentissa tarkoitettua kannetta voida nostaa sen jälkeen, kun kuukausi on kulunut konkurssissa toimitetusta valvonnasta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

12.

Laki

eläkesäätiölain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eläkesäätiölain (1774/1995) 31, 32, 34, 35, 37, 112 ja 113 §,
sellaisina kuin niistä ovat 31, 32 ja 35 § laissa 1157/2015, 37 § laissa 1670/2015 sekä 112 ja
113 § osaksi laissa 1157/2015, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

31 §

Eläkesäätiön tilintarkastukseen sovelletaan tilintarkastuslakia (1141/2015), jollei tästä laista muuta johdu.

B-eläkesäätiön ja AB-eläkesäätiön tilintarkastukseen sovelletaan lisäksi, mitä tilintarkastuslain 4 luvun 7 §:n 1 momentin 8 kohdassa, 5 luvussa ja 7 luvun 9 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetään säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena olevan yhteisön tilintarkastuksesta ja tilintarkastajasta.

Eläkesäätiössä on oltava vähintään kaksi tilintarkastuslaissa tarkoitettua tilintarkastajaa. Toimintapiiriin kuuluvat henkilöt valitsevat ainakin yhden tilintarkastajan ja varatilintarkastajan, ja työnantaja nimeää muut tilintarkastajat ja varatilintarkastajat. Jos eläkesäätiössä on hallintoneuvosto, se nimeää tilintarkastajat ja varatilintarkastajat toimintapiiriin kuuluvien henkilöiden ja työnantajan esityksestä.

Sen estämättä, mitä 3 momentissa säädetään, työnantaja valitsee eläkesäätiötä perustettaessa väliaikaisesti kaikki tilintarkastajat

Ehdotus

31 §

Eläkesäätiön tilintarkastukseen sovelletaan tilintarkastuslakia (1141/2015), jollei tästä laista muuta johdu. Eläkesäätiön tilintarkastukseen ei sovelleta tilintarkastuslain 5 lukua.

Lakisääteistä eläkevakuutustoimintaa harjoittavan B-eläkesäätiön tai AB-eläkesäätiön tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisön puolesta tilintarkastuksen suorittava päävastuullinen tilintarkastaja ei saa ottaa vastaan tarkastamansa eläkesäätiön tai siihen kuuluvan työnantajan tai sen kanssa samaan konserniin kuuluvan yhteisön hallituksen jäsenen, hallintoneuvoston jäsenen tai toimitusjohtajan tehtävää, ennen kuin vähintään kaksi vuotta on kulunut tilintarkastustoimeksianton päättymisestä. Tilintarkastusvalvonta määrää lakisääteistä eläkevakuutustoimintaa harjoittavan B-eläkesäätiön ja AB-eläkesäätiön tilintarkastajan laaduntarkastukseen vähintään joka kolmas vuosi.

Eläkesäätiössä on oltava vähintään yksi tilintarkastuslaissa tarkoitettu tilintarkastaja. Lakisääteistä eläkevakuutustoimintaa harjoittavassa B-eläkesäätiössä tai AB-eläkesäätiössä vähintään yhden tilintarkastajan ja varatilintarkastajan on oltava KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja. Tilintarkastajan tai tilintarkastajat valitsee eläkesäätiön hallitus. Jos eläkesäätiössä on hallintoneuvosto, se nimeää tilintarkastajan tai tilintarkastajat työnantajan esityksestä.

(4 mom. kumotaan)

ja varatilintarkastajat. Toimintapiiriä edustavia tilintarkastajia valitessaan työnantajan on kuultava toimintapiirin edustajia. Jos työnantajayhteisöön sovelletaan yhteistoiminnasta yrityksissä annettua lakia tai yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annettua lakia, työnantajan on toimintapiiriä edustavia tilintarkastajia valitessaan kuultava sanotuissa laeissa tarkoitettuja henkilöstön edustajia. Eläkesäätiön tultua rekisteröidyksi on sen toimintapiiriä edustavien tilintarkastajien ja heidän varatilintarkastajien valinta suoritettava niin pian kuin se 3 §:n 2 momentin säännökset huomioon ottaen on mahdollista.

(5 mom. kumotaan)

Sen estämättä, mitä 3 ja 4 momentissa säädetään, varatilintarkastaja voidaan jättää valitsematta, jos tilintarkastajaksi on valittu tilintarkastusyhteisö.

(6 mom. kumotaan)

Mitä tässä laissa säädetään tilintarkastajasta, on vastaavasti sovellettava varatilintarkastajaan.

32 §

Tilintarkastajan toimikausi on määrättävä eläkesäätiön säännöissä. Tilintarkastajan tehtävä päättyy sen eläkesäätiön hallituksen tai hallintoneuvoston kokouksen lopussa, jossa tilintarkastuslain 3 luvun 5 §:ssä tarkoitettu tilintarkastuskertomus hänen toimikauteensa sisältyvältä viimeiseltä tilikaudelta käsitellään tai, jos hänet on valittu toistaiseksi, silloin, kun uusi tilintarkastaja on valittu hänen tilalleen.

32 §

Lakisääteistä eläkevakuutustoimintaa harjoittavan B-eläkesäätiön tai AB-eläkesäätiön tilintarkastajan säännöissä määrätyn toimikauden tai peräkkäisten toimikausien yhteenlaskettu kesto voi olla enintään kymmenen vuotta. Enimmäisajan jälkeen tällaisen eläkesäätiön tilintarkastaja voi osallistua uudelleen eläkesäätiön tilintarkastukseen aikaisintaan kahden vuoden kuluttua tilintarkastustoimeksiannon päättymisestä. Jos tilintarkastajaksi on valittu tilintarkastusyhteisö, edellä tässä momentissa säädettyä ei sovelleta tilintarkastusyhteisöön vaan ainoastaan päävasuulliseen tilintarkastajaan.

Tilintarkastajan toimikausi päättyy sen kokouksen päättyessä, jossa käsitellään tilintarkastuslain 3 luvun 5 §:ssä tarkoitettu tilintarkastuskertomus hänen toimikauteensa sisältyvältä viimeiseltä tilikaudelta.

34 §

Sen lisäksi, mitä tilintarkastuslain 23 ja 24 §:ssä säädetään, tilintarkastajana ei saa olla:

1) se, joka on eläkesäätiöön kuuluvan työnantajan tai työnantajan osakeyhtiölain (734/78) 1 luvun 2 §:ssä tarkoitettuun kon-

34 §

Sen lisäksi, mitä tilintarkastuslain 4 luvun 6 ja 7 §:ssä säädetään riippumattomuudesta ja esteellisyydestä, tilintarkastajana ei saa olla:

1) se, joka on eläkesäätiöön kuuluvan työnantajan tai työnantajan kirjanpitolain (1336/1997) 1 luvun 6 §:ssä tarkoitettuun

serniin kuuluvan yhteisön palveluksessa tai muutoin alistus- tai riippuvuussuhteessa tähän työnantajaan, sen hallituksen tai hallintoneuvoston jäsenen taikka siihen, jonka tehtävänä on tämän työnantajan kirjanpidon tai varojen hoito taikka hoidon valvonta;

2) edellä 1 kohdassa tarkoitetun henkilön aviopuoliso tai hänen kanssaan yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa elävä henkilö, veli tai sisar taikka se, joka on häneen suoraan ylenevässä tai alenevassa sukulaisuus- tai lankoussuhteessa taikka sellaisessa lankoussuhteessa, että toinen heistä on naimisissa toisen veljen tai sisaren kanssa; eikä

3) liiketoimintakieltoon määrätty henkilö.

35 §

Finanssivalvonnan on määrättävä eläkesäätiölle kelpoisuusehdot täyttävä tilintarkastaja tilintarkastuslain 2 luvun 8 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa tai jos tilintarkastaja on tämän lain 34 §:n mukaan esteellinen.

Ilmoituksen 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa saa tehdä kuka tahansa. Hallitus on velvollinen tekemään ilmoituksen, jolle se, jolle tilintarkastajan valitseminen kuuluu, viivytyksettä valitse kelpoisuusehdot täyttävää tilintarkastajaa.

Finanssivalvonnan on pyydetävä Patentti- ja rekisterihallituksen tilintarkastuslautakunnalta lausunto tilintarkastuslain 2 luvun 8 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettussa riippumattomuutta koskevassa asiassa ennen sen ratkaisemista.

Ennen kuin tässä pykälässä mainittu määräys annetaan, on eläkesäätiön hallitusta kuultava. Määräys on voimassa siihen asti, kun eläkesäätiölle on valittu tilintarkastaja Finanssivalvonnan määräämän tilalle.

37 §

Eläkesäätiön kirjanpidossa sekä tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laadinnassa on noudatettava kirjanpitolakia (1336/1997),

konserniin kuuluvan yhteisön palveluksessa tai muutoin alistus- tai riippuvuussuhteessa tähän työnantajaan, sen hallituksen tai hallintoneuvoston jäsenen taikka siihen, jonka tehtävänä on tämän työnantajan kirjanpidon tai varojen hoito taikka hoidon valvonta;

2) 1 kohdassa tarkoitetun henkilön aviopuoliso tai hänen kanssaan yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa elävä henkilö, veli tai sisar taikka se, joka on häneen suoraan ylenevässä tai alenevassa sukulaisuus- tai lankoussuhteessa taikka sellaisessa lankoussuhteessa, että toinen heistä on naimisissa toisen veljen tai sisaren kanssa.

3 kohta kumotaan

35 §

Finanssivalvonnan on ilmoituksesta määrättävä eläkesäätiölle kelpoisuusehdot täyttävä tilintarkastaja tilintarkastuslain 2 luvun 8 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa tai jos tilintarkastaja on tämän lain 34 §:n mukaan esteellinen.

Ilmoituksen 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa saa tehdä kuka tahansa. Hallitus on velvollinen tekemään ilmoituksen, jolle se, jolle tilintarkastajan valitseminen kuuluu, viivytyksettä valitse kelpoisuusehdot täyttävää tilintarkastajaa.

Finanssivalvonnan on pyydetävä Patentti- ja rekisterihallituksen tilintarkastuslautakunnalta lausunto tilintarkastuslain 2 luvun 8 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettussa riippumattomuutta tai esteellisyyttä koskevassa asiassa ennen sen ratkaisemista.

Ennen kuin 1 momentissa tarkoitettu määräys annetaan, eläkesäätiön hallitusta on kuultava. Määräys voidaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana. Määräys on voimassa siihen asti, kunnes eläkesäätiölle on säädettyssä järjestyksessä valittu tilintarkastaja Finanssivalvonnan määräämän tilintarkastajan tilalle. Määräystä ei voida antaa sen jälkeen, kun kyseistä tilikautta koskeva tilinpäätös on vahvistettu ja sitä koskeva päätös on saanut lainvoiman.

37 §

Eläkesäätiön kirjanpidossa sekä tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laadinnassa on noudatettava kirjanpitolakia, jollei tästä

jollei tämän lain tai sen nojalla annetuista säännöksistä tai määräyksistä muuta johdu.

Kirjanpitolain 3 luvun 2 §:n 4 momenttia, 4 §:n 2 momenttia, 9—12 §:ää sekä 13 §:n 3 momenttia, 4 luvun 1 ja 7 §:ää, 5 luvun 2 §:ää, 2 a §:n 6 momenttia, 13, 16 ja 17 §:ää, 7 ja 7 a lukua sekä 8 luvun 6 §:ää ei sovelleta eläkesäätiön tilinpäätöksen tai toimintakeromuksen laatimiseen. Kirjanpitolain 3 luvun 3 §:n 1 momentin 3 kohtaa ei sovelleta Suomen lainsäädännön mukaisesti määräytyvän työeläkevastuun käsittelyyn.

Kirjanpitolain 4 luvun 3 §:ssä tarkoitettuja pysyviä vastaavia ovat eläkesäätiön taseessa aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden erät tavaravarastoja lukuun ottamatta. Tavaravarastot luetaan kirjanpitolain 4 luvun 4 §:ssä tarkoitetuksi vaihto-omaisuudeksi. Aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin sovelletaan muutoin kirjanpitolain pysyviä vastaavia koskevia säännöksiä, jollei 2 momentista muuta johdu. Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, kirjanpitolain 5 luvun 13 ja 16 §:ää sovelletaan tässä momentissa tarkoitettuihin eriin. Tavaravarastoihin sovelletaan kuitenkin kirjanpitolain vaihto-omaisuutta koskevia säännöksiä lukuun ottamatta 2 momentissa mainittuja säännöksiä ja kirjanpitolain 5 luvun 16 §:ää.

112 §

Vahingonkorvauskanteen nostamisesta eläkesäätiön lukuun 109 ja 110 §:n sekä tilintarkastajan osalta tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:n nojalla päättää eläkesäätiön hallitus tai hallintoneuvosto. Jos teko on rangaistava eikä hallitus tai hallintoneuvosto tee päätöstä kanteen nostamisesta, sosiaali- ja terveysministeriö voi määrätä erityisen asiamiehen ajamaan kanna eläkesäätiön lukuun. Asiamiehelle maksetaan palkkio ja kustannusten korvaus eläkesäätiön varoista. Jolleivät eläkesäätiön varat riitä palkkion ja korvausten maksuun, puuttuva osa maksetaan niistä varoista, jotka eläkesäätiöiltä peritään Finanssivalvonnan kustannusten korvaamiseksi.

Jos eläkesäätiö asetetaan konkurssiin hakemuksesta, joka on tehty kahden vuoden kuluessa siitä, kun hallitus tai hallintoneuvosto päätti olla nostamatta kanna, konkurssipesä saa tämän päätöksen estämättä ajaa kanna.

laista muuta johdu.

Kirjanpitolain 3 luvun 2 §:n 4 momenttia, 4 §:n 2 momenttia, 9—12 §:ää sekä 13 §:n 3 momenttia, 4 luvun 1 ja 7 §:ää, 5 luvun 2 §:ää, 2 a §:n 6 momenttia, 13, 16 ja 17 §:ää, 7 a lukua sekä 8 luvun 6 §:ää ei sovelleta eläkesäätiön tilinpäätöksen tai toimintakeromuksen laatimiseen. Mainitun 3 luvun 3 §:n 1 momentin 3 kohtaa ei sovelleta Suomen lainsäädännön mukaisesti määräytyvän työeläkevastuun käsittelyyn.

Kirjanpitolain 4 luvun 3 §:ssä tarkoitettuja pysyviä vastaavia ovat eläkesäätiön taseessa aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden erät tavaravarastoja lukuun ottamatta. Tavaravarastot luetaan kirjanpitolain 4 luvun 4 §:ssä tarkoitetuksi vaihto-omaisuudeksi. Aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin sovelletaan muutoin kirjanpitolain pysyviä vastaavia koskevia säännöksiä, jollei 2 momentista muuta johdu. Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, kirjanpitolain 5 luvun 13 ja 16 §:ää sovelletaan tässä momentissa tarkoitettuihin eriin. Tavaravarastoihin sovelletaan kuitenkin kirjanpitolain vaihto-omaisuutta koskevia säännöksiä lukuun ottamatta 2 momentissa mainittuja säännöksiä ja kirjanpitolain 5 luvun 16 §:ää.

112 §

Vahingonkorvauskanteen nostamisesta eläkesäätiön lukuun 109 tai 110 §:n taikka tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:n nojalla päättää eläkesäätiön hallitus tai hallintoneuvosto. Jos teko on rangaistava eikä hallitus tai hallintoneuvosto tee päätöstä kanteen nostamisesta, sosiaali- ja terveysministeriö voi määrätä erityisen asiamiehen ajamaan kanna eläkesäätiön lukuun. Asiamiehelle maksetaan palkkio ja kustannusten korvaus eläkesäätiön varoista. Jolleivät eläkesäätiön varat riitä palkkion ja korvausten maksuun, puuttuva osa maksetaan niistä varoista, jotka eläkesäätiöiltä peritään Finanssivalvonnan kustannusten korvaamiseksi.

Jos eläkesäätiö asetetaan konkurssiin hakemuksesta, joka on tehty kahden vuoden kuluessa siitä, kun hallitus tai hallintoneuvosto päätti olla nostamatta kanna, konkurssipesä saa tämän päätöksen estämättä ajaa kanna.

113 §

Eläkesäätiön lukuun 109 ja 110 §:n sekä tilintarkastajan osalta tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:n nojalla ajettavaa kannetta ei voida nostaa, ellei kanne perustu rangaistavaan tekoon:

1) hallituksen jäsentä, hallintoneuvoston jäsentä tai asiamiestä vastaan kolmen vuoden kuluttua sen tilikauden päättymisestä, jona se päätös, johon kanne perustuu, tehtiin tai sitä koskevaan toimenpiteeseen ryhdyttiin;

2) tilintarkastajaa vastaan kolmen vuoden kuluttua siitä, kun se tilintarkastuskertomus, lausunto tai todistus, johon kanne perustuu, esitettiin eläkesäätiön hallituksen tai hallintoneuvoston kokouksessa; eikä

3) sellaista eläkesäätiön nimenkirjoittajaa vastaan, joka ei ole työsuhteessa eläkesäätiöön ja joka ei ole hallituksen tai hallintoneuvoston jäsen eikä asiamies, kahden vuoden kuluttua päätöksestä tai toimenpiteestä, johon kanne perustuu.

Jos eläkesäätiön lukuun ajettavan kanteen nostamisen määräaika on kulunut loppuun, ei 112 §:n 2 momentissa tarkoitettua kannetta voida nostaa sen jälkeen, kun kuukausi on kulunut konkurssissa toimitetusta valvonnasta.

113 §

Eläkesäätiön lukuun 109 *tai* 110 §:n *taikka* tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:n nojalla ajettavaa kannetta ei voida nostaa, ellei kanne perustu rangaistavaan tekoon:

1) hallituksen jäsentä, hallintoneuvoston jäsentä tai asiamiestä vastaan kolmen vuoden kuluttua sen tilikauden päättymisestä, jona se päätös, johon kanne perustuu, tehtiin tai sitä koskevaan toimenpiteeseen ryhdyttiin;

2) tilintarkastajaa vastaan kolmen vuoden kuluttua siitä, kun se tilintarkastuskertomus, lausunto tai todistus, johon kanne perustuu, esitettiin eläkesäätiön hallituksen tai hallintoneuvoston kokouksessa;

3) sellaista eläkesäätiön nimenkirjoittajaa vastaan, joka ei ole työsuhteessa eläkesäätiöön ja joka ei ole hallituksen tai hallintoneuvoston jäsen eikä asiamies, kahden vuoden kuluttua päätöksestä tai toimenpiteestä, johon kanne perustuu.

Jos eläkesäätiön lukuun ajettavan kanteen nostamisen määräaika on kulunut loppuun, 112 §:n 2 momentissa tarkoitettua kannetta ei voida nostaa sen jälkeen, kun kuukausi on kulunut konkurssissa toimitetusta valvonnasta.

—————
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .
—————

13.

Laki**maatalousyrittäjän eläkelain 128 ja 129 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 128 ja 129 §, sellaisina kuin ne ovat laissa 1193/2015, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

128 §

128 §

*Tilintarkastus**Tilintarkastus*

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tilintarkastuksesta säädetään tässä laissa ja tilintarkastuslaissa (1141/2015).

Eläkelaitoksen tilintarkastukseen sovelletaan, mitä tilintarkastuslain 4 luvun 7 §:n 1 momentin 8 kohdassa, 5 luvussa ja 7 luvun 9 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetään säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena olevan yhteisön tilintarkastuksesta ja tilintarkastajasta.

Eläkelaitoksessa on oltava vähintään yksi tilintarkastaja. Vähintään yhden tilintarkastajan ja varatilintarkastajan on oltava KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja.

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tilintarkastuksesta säädetään tässä laissa ja tilintarkastuslaissa (1141/2015). *Eläkelaitoksen tilintarkastukseen ei sovelleta tilintarkastuslain 5 lukua.*

Tilintarkastajan toimikauden tai peräkkäisten toimikausien yhteenlaskettu kesto voi olla enintään kymmenen vuotta. Enimmäisajan jälkeen Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tilintarkastaja voi osallistua uudelleen eläkelaitoksen tilintarkastukseen aikaisintaan kahden vuoden kuluttua tilintarkastustehtävän päättymisestä. Jos tilintarkastajaksi on valittu tilintarkastusyhteisö, edellä tässä momentissa säädettyä ei sovelleta tilintarkastusyhteisöön vaan ainoastaan päävastuulliseen tilintarkastajaan.

Eläkelaitoksen tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisön puolesta tilintarkastuksen suorittava päävastuullinen tilintarkastaja ei saa ottaa vastaan tarkastamansa eläkelaitoksen tai sen kanssa samaan konserniin kuuluvan yhteisön hallituksen jäsenen, hallintoneuvoston jäsenen tai toimitusjohtajan tehtävää, ennen kuin vähintään kaksi vuotta on kulunut tilintarkastustoimeksiannon päättymisestä. Tilintarkastusvalvonta määrää eläkelaitoksen tilintarkastajan laaduntarkastukseen vähintään joka kolmas vuosi.

Eläkelaitoksessa on oltava vähintään yksi tilintarkastaja. Vähintään yhden tilintarkastajan ja varatilintarkastajan on oltava KHT-tilintarkastaja taikka tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuullinen tilintarkastaja on KHT-tilintarkastaja.

Eläkelaitoksen tilintarkastajan toimikausi päättyy ja uuden tilintarkastajan toimikausi alkaa uuden tilintarkastajan valinnasta päätävän valtuuskunnan kokouksen päättyessä, jollei uutta tilintarkastajaa valittaessa päätetä toisin. Valtuuskunnan kokouksessa ei voida päättää, että tilintarkastajan toimikausi jatkuu toistaiseksi.

Jos eläkelaitokselle on valittu vain yksi tilintarkastaja eikä tämä ole tilintarkastusyhteisö, on valittava ainakin yksi varatilintarkastaja. Mitä tässä laissa ja tilintarkastuslaissa säädetään tilintarkastajasta, sovelletaan myös varatilintarkastajaan.

129 §

Tilintarkastajan määrääminen

Finanssivalvonnan on ilmoituksesta määrättävä Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle kelpoisuusehdot täyttävä tilintarkastaja, jos tilintarkastajaa ei ole valittu tämän lain tai tilintarkastuslain mukaisesti tai tilintarkastajalla ei ole tilintarkastuslain 2 luvun 1 §:ssä tarkoitettua kelpoisuutta tai milloin tilintarkastaja ei ole tilintarkastuslain 4 luvun 6 §:ssä tarkoitettulla tavalla riippumaton tai hän on saman lain 4 luvun 7 §:ssä tarkoitettulla tavalla esteellinen.

Ilmoituksen saa 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa tehdä kuka tahansa. Eläkelaitoksen hallitus on velvollinen tekemään ilmoituksen, jollei valtuuskunta viivytyksettä valitse kelpoisuusehdot täyttävää tilintarkastajaa.

Finanssivalvonnan on pyydettävä Patentti- ja rekisterihallituksen tilintarkastuslautakunnalta lausunto 1 momentissa tarkoitettuun riippumattomuutta koskevassa asiassa ennen sen ratkaisemista.

Ennen kuin 1 momentissa tarkoitettu määräys annetaan, on eläkelaitoksen hallitusta kuultava. Määräys on voimassa siihen asti, kun eläkelaitokselle on säädettyssä järjestyksessä valittu tilintarkastaja Finanssivalvonnan määräämän tilintarkastajan tilalle.

Eläkelaitoksen tilintarkastajan toimikausi päättyy ja uuden tilintarkastajan toimikausi alkaa uuden tilintarkastajan valinnasta päätävän valtuuskunnan kokouksen päättyessä, jollei uutta tilintarkastajaa valittaessa päätetä toisin. Valtuuskunnan kokouksessa ei voida päättää, että tilintarkastajan toimikausi jatkuu toistaiseksi.

(5 mom. kumotaan)

129 §

Tilintarkastajan määrääminen

Finanssivalvonnan on ilmoituksesta määrättävä Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle kelpoisuusehdot täyttävä tilintarkastaja, jos tilintarkastajaa ei ole valittu tämän lain tai tilintarkastuslain mukaisesti tai tilintarkastajalla ei ole tilintarkastuslain 2 luvun 1 §:ssä tarkoitettua kelpoisuutta tai milloin tilintarkastaja ei ole tilintarkastuslain 4 luvun 6 §:ssä tarkoitettulla tavalla riippumaton tai hän on saman lain 4 luvun 7 §:ssä tarkoitettulla tavalla esteellinen.

Ilmoituksen saa 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa tehdä kuka tahansa. Eläkelaitoksen hallitus on velvollinen tekemään ilmoituksen, jollei valtuuskunta viivytyksettä valitse kelpoisuusehdot täyttävää tilintarkastajaa.

Finanssivalvonnan on pyydettävä Patentti- ja rekisterihallituksen tilintarkastuslautakunnalta lausunto 1 momentissa tarkoitettuun riippumattomuutta *tai esteellisyyttä* koskevassa asiassa ennen sen ratkaisemista.

Ennen kuin 1 momentissa tarkoitettu määräys annetaan, eläkelaitoksen hallitusta on kuultava. Määräys voidaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana. Määräys on voimassa siihen asti, kunnes eläkelaitokselle on säädettyssä järjestyksessä valittu tilintarkastaja Finanssivalvonnan määräämän tilintarkastajan tilalle. Määräystä ei voida antaa sen jälkeen, kun kyseistä tilikautta koskeva tilinpäätös on vahvistettu ja sitä koskeva päätös on saanut lainvoiman.

HE 70/2016 vp

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta
20 .*

14.

Laki**merimieseläkelain 191 ja 194 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merimieseläkelain (1290/2006) 191 ja 194 §, sellaisina kuin ne ovat laissa 1194/2015, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

191 §

191 §

*Sovellettava laki**Sovellettava laki*

Eläkekassan tilintarkastuksesta säädetään tässä luvussa ja tilintarkastuslaissa (1141/2015).

Eläkekassan tilintarkastukseen sovelletaan, mitä tilintarkastuslain 4 luvun 7 §:n 1 momentin 8 kohdassa, 5 luvussa ja 7 luvun 9 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetään säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena olevan yhteisön tilintarkastuksesta ja tilintarkastajasta.

Eläkekassan tilintarkastuksesta säädetään tässä luvussa ja tilintarkastuslaissa (1141/2015). *Eläkekassan tilintarkastukseen ei sovelleta tilintarkastuslain 5 lukua.*

Tilintarkastajan toimikauden tai peräkkäisten toimikausien yhteenlaskettu kesto voi olla enintään kymmenen vuotta. Enimmäisajan jälkeen Merimieseläkekassan tilintarkastaja voi osallistua uudelleen eläkekassan tilintarkastukseen aikaisintaan kahden vuoden kulluttua tilintarkastustehtävän päättymisestä. Jos tilintarkastajaksi on valittu tilintarkastusyhteisö, edellä tässä momentissa säädettyä ei sovelleta tilintarkastusyhteisöön vaan ainoastaan päivastuulliseen tilintarkastajaan.

Eläkekassan tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisön puolesta tilintarkastuksen suorittava päivastuullinen tilintarkastaja ei saa ottaa vastaan tarkastamansa eläkekassan tai sen kanssa samaan konserniin kuuluvan yhteisön hallituksen jäsenen, valtuuskunnan jäsenen tai toimitusjohtajan tehtävää, ennen kuin vähintään kaksi vuotta on kulunut tilintarkastustoimeksiannon päättymisestä. Tilintarkastusvalvonta määrää eläkekassan tilintarkastajan laaduntarkastukseen vähintään joka kolmas vuosi.

194 §

194 §

*Oikeus vaatia tilintarkastajan määräämistä**Oikeus vaatia tilintarkastajan määräämistä*

Finanssivalvonnan on ilmoituksesta määrättävä eläkekassalle kelpoisuusehdot täyttävä tilintarkastaja, jos:

Finanssivalvonnan on ilmoituksesta määrättävä eläkekassalle kelpoisuusehdot täyttävä tilintarkastaja, jos:

1) tilintarkastajaa ei ole valittu tämän luvun tai tilintarkastuslain mukaisesti; tai

2) tilintarkastajalla ei ole tässä laissa tai tilintarkastuslain 2 luvun 1 §:ssä tarkoitettua kelpoisuutta tai jos tilintarkastaja ei ole tilintarkastuslain 4 luvun 6 §:ssä tarkoitettulla tavalla riippumaton tai hän on saman lain 4 luvun 7 §:ssä tarkoitettulla tavalla esteellinen.

Ilmoituksen 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa saa tehdä kuka tahansa. Eläkekassan hallitus on velvollinen tekemään ilmoituksen, jollei valtuuskunta viivytyksettä valitse kelpoisuusehdot täyttävää tilintarkastajaa.

Finanssivalvonnan on pyydettävä Patentti- ja rekisterihallituksen tilintarkastuslautakunnalta lausunto 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettussa riippumattomuutta koskevassa asiassa ennen sen ratkaisemista.

Ennen kuin 1 momentissa tarkoitettu tilintarkastajan määräys annetaan, eläkekassan hallitusta on kuultava. Määräys on voimassa siihen asti, kunnes eläkekassalle on säädetysissä järjestyksessä valittu tilintarkastaja Finanssivalvonnan määräämän tilintarkastajan tilalle.

1) tilintarkastajaa ei ole valittu tämän luvun tai tilintarkastuslain mukaisesti; tai

2) tilintarkastajalla ei ole tässä laissa tai tilintarkastuslain 2 luvun 1 §:ssä tarkoitettua kelpoisuutta tai jos tilintarkastaja ei ole tilintarkastuslain 4 luvun 6 §:ssä tarkoitettulla tavalla riippumaton tai hän on saman lain 4 luvun 7 §:ssä tarkoitettulla tavalla esteellinen.

Ilmoituksen 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa saa tehdä kuka tahansa. Eläkekassan hallitus on velvollinen tekemään ilmoituksen, jollei valtuuskunta viivytyksettä valitse kelpoisuusehdot täyttävää tilintarkastajaa.

Finanssivalvonnan on pyydettävä Patentti- ja rekisterihallituksen tilintarkastuslautakunnalta lausunto 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettussa riippumattomuutta *tai esteellisyyttä* koskevassa asiassa ennen sen ratkaisemista.

Ennen kuin 1 momentissa tarkoitettu määräys annetaan, eläkekassan hallitusta on kuultava. Määräys voidaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana. Määräys on voimassa siihen asti, kunnes eläkekassalle on säädettyssä järjestyksessä valittu tilintarkastaja Finanssivalvonnan määräämän tilintarkastajan tilalle. Määräystä ei voida antaa sen jälkeen, kun kyseistä tilikautta koskeva tilinpäätös on vahvistettu ja sitä koskeva päätös on saanut lainvoiman.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .

15.

Laki**vakuutusyhdistyslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vakuutusyhdistyslain (1250/1987) 9 luvun 1, 4 ja 6 § ja 11 luvun 5 §,
 sellaisina kuin ne ovat, 9 luvun 1, 4 ja 6 § laeissa 1231/2009 ja 1202/2015 sekä 11 luvun 5 §
 laeissa 340/2000 ja 1202/2015, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

9 luku

Tilintarkastus ja erityinen tarkastus

1 §

Vakuutusyhdistyksen tilintarkastuksesta säädetään tässä luvussa ja tilintarkastuslaissa.

Vakuutusyhdistyksessä on oltava yksi tilintarkastaja, jollei yhdistysjärjestyksessä määrätä useammasta tilintarkastajasta. Tilintarkastajat valitsee yhdistyskokous. Jos tilintarkastajia on valittava useampi kuin kaksi, yhdistysjärjestyksessä voidaan määrätä, että joku tai jotkut heistä, ei kuitenkaan kaikkia, asetetaan muussa järjestyksessä.

Jos vakuutusyhdistykselle on valittu vain yksi tilintarkastaja eikä tämä ole tilintarkastusyhteisö, on valittava ainakin yksi varatilintarkastaja. Mitä tässä laissa ja tilintarkastuslaissa säädetään tilintarkastajasta, sovelletaan vastaavasti varatilintarkastajaan.

Osakas voi vaatia yhden tilintarkastajan asettamista osallistumaan tilintarkastukseen muiden tilintarkastajien ohella. Tätä koskeva ehdotus on tehtävä siinä yhdistyskokouksessa, jossa tilintarkastajat on valittava tai jossa asia kokoukseen mukaisesti on käsiteltävä. Jos ehdotusta ovat yhdistyskokouksessa kannattaneet äänioikeutetut, joilla on vähintään yksi kolmasosa kokouksessa annetuista äänistä, osakas voi kuukauden kuluessa kokouksesta hakea Finanssivalvonnalta hyväksytyn tilintarkastajan määräämistä. Finanssivalvonnan tulee yhdistyksen hallitusta kuuluttuaan määrätä tilintarkastaja ajaksi, joka kestää seuraavana tilikautena pidettävän varsi-

Ehdotus

9 luku

Tilintarkastus ja erityinen tarkastus

1 §

Vakuutusyhdistyksen tilintarkastuksesta säädetään tässä luvussa ja tilintarkastuslaissa. *Vakuutusyhdistyksen tilintarkastukseen ei sovelleta tilintarkastuslain 5 lukua.*

Vakuutusyhdistyksessä on oltava yksi tilintarkastaja, jollei yhdistysjärjestyksessä määrätä useammasta tilintarkastajasta. Tilintarkastajat valitsee yhdistyskokous. Jos tilintarkastajia on valittava useampi kuin kaksi, yhdistysjärjestyksessä voidaan määrätä, että joku tai jotkut heistä, ei kuitenkaan kaikkia, asetetaan muussa järjestyksessä.

Jos vakuutusyhdistykselle on valittu vain yksi tilintarkastaja eikä tämä ole tilintarkastusyhteisö, on valittava ainakin yksi varatilintarkastaja. Mitä tässä laissa ja tilintarkastuslaissa säädetään tilintarkastajasta, sovelletaan myös varatilintarkastajaan.

Osakas voi vaatia yhden tilintarkastajan asettamista osallistumaan tilintarkastukseen muiden tilintarkastajien ohella. Tätä koskeva ehdotus on tehtävä siinä yhdistyskokouksessa, jossa tilintarkastajat on valittava tai jossa asia kokoukseen mukaisesti on käsiteltävä. Jos ehdotusta ovat yhdistyskokouksessa kannattaneet äänioikeutetut, joilla on vähintään yksi kolmasosa kokouksessa annetuista äänistä, osakas voi kuukauden kuluessa kokouksesta hakea Finanssivalvonnalta hyväksytyn tilintarkastajan määräämistä. Finanssivalvonnan tulee yhdistyksen hallitusta kuuluttuaan määrätä tilintarkastaja ajaksi, joka kestää seuraavana tilikautena pidettävän varsi-

naisen yhdistyskokouksen loppuun.

4 §

Finanssivalvonnan on ilmoituksesta määrättävä vakuutusyhdistykselle kelpoisuusvaatimukset täyttävä tilintarkastaja, jos:

1) tilintarkastajaa ei ole valittu tämän lain tai tilintarkastuslain mukaisesti;

2) tilintarkastajalla ei ole tässä laissa tai tilintarkastuslain 2 luvun 1 §:ssä tarkoitettua kelpoisuutta taikka hän ei ole tilintarkastuslain 4 luvun 6 §:ssä tarkoitettulla tavalla riippumaton tai hän on saman lain 4 luvun 7 §:ssä tarkoitettulla tavalla esteellinen; taikka

3) yhdistysjärjestykseen otettua tilintarkastajien lukumäärää tai kelpoisuutta koskevaa määräystä on rikottu.

Ilmoituksen saa edellä tarkoitetuissa tapauksissa tehdä kuka tahansa. Hallitus on velvollinen tekemään ilmoituksen, jollei se, jolle tilintarkastajan valitseminen kuuluu, viivytyksettä valitse kelpoisuusvaatimukset täyttävää tilintarkastajaa.

Finanssivalvonnan on pyydettävä Patentti- ja rekisterihallituksen tilintarkastuslautakunnalta lausunto 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettussa riippumattomuutta koskevassa asiassa ennen sen ratkaisemista.

Ennen kuin tässä pykälässä mainittu määräys annetaan, yhdistyksen hallitusta on kuultava. Määräys on voimassa, kunnes yhdistykselle on valittu tilintarkastaja Finanssivalvonnan määräämän tilintarkastajan tilalle.

6 §

Osakas voi vaatia erityisen tarkastuksen toimittamista vakuutusyhdistyksen hallinnosta ja kirjanpidosta tietyltä päättyneeltä ajankaksolta taikka tietyistä toimenpiteistä tai seikoista. Tätä koskeva ehdotus on tehtävä varsinaisessa yhdistyskokouksessa tai siinä yhdistyskokouksessa, jossa asia kokouskutsun mukaisesti on käsiteltävä. Jos äänioikeutetut, joilla on vähintään yksi kolmasosa kokouksessa annetuista äänistä, ovat kannattaneet ehdotusta, osakas voi kuukauden kuluessa

naisen yhdistyskokouksen loppuun.

4 §

Finanssivalvonnan on ilmoituksesta määrättävä vakuutusyhdistykselle kelpoisuusvaatimukset täyttävä tilintarkastaja, jos:

1) tilintarkastajaa ei ole valittu tämän lain tai tilintarkastuslain mukaisesti;

2) tilintarkastajalla ei ole tässä laissa tai tilintarkastuslain 2 luvun 1 §:ssä tarkoitettua kelpoisuutta taikka hän ei ole tilintarkastuslain 4 luvun 6 §:ssä tarkoitettulla tavalla riippumaton tai hän on saman lain 4 luvun 7 §:ssä tarkoitettulla tavalla esteellinen; taikka

3) yhdistysjärjestykseen otettua tilintarkastajien lukumäärää tai kelpoisuutta koskevaa määräystä on rikottu.

Ilmoituksen saa edellä tarkoitetuissa tapauksissa tehdä kuka tahansa. Hallitus on velvollinen tekemään ilmoituksen, jollei se, jolle tilintarkastajan valitseminen kuuluu, viivytyksettä valitse kelpoisuusvaatimukset täyttävää tilintarkastajaa.

Finanssivalvonnan on pyydettävä Patentti- ja rekisterihallituksen tilintarkastuslautakunnalta lausunto 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettussa riippumattomuutta *tai esteellisyyttä* koskevassa asiassa ennen sen ratkaisemista.

Ennen kuin 1 momentissa tarkoitettu määräys annetaan, yhdistyksen hallitusta on kuultava. Määräys voidaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana. Määräys on voimassa siihen asti, kunnes yhdistykselle on säädetyssä järjestyksessä valittu tilintarkastaja Finanssivalvonnan määräämän tilintarkastajan tilalle. Määräystä ei voida antaa sen jälkeen, kun kyseistä tilikautta koskeva tilinpäätös on vahvistettu ja sitä koskeva päätös on saanut lainvoiman.

6 §

Osakas voi vaatia erityisen tarkastuksen toimittamista vakuutusyhdistyksen hallinnosta ja kirjanpidosta tietyltä päättyneeltä ajankaksolta taikka tietyistä toimenpiteistä tai seikoista. Tätä koskeva ehdotus on tehtävä varsinaisessa yhdistyskokouksessa tai siinä yhdistyskokouksessa, jossa asia kokouskutsun mukaisesti on käsiteltävä. Jos äänioikeutetut, joilla on vähintään yksi kolmasosa kokouksessa annetuista äänistä, ovat kannattaneet ehdotusta, osakas voi kuukauden kuluessa

yhdistyskokouksesta hakea Finanssivalvon-
nalta tarkastajan määräämistä.

Erityisen tarkastajan on oltava luonnollinen henkilö tai tilintarkastusyhteisö. Erityisellä tarkastajalla on oltava sellainen taloudellisten ja oikeudellisten asioiden tuntemus ja kokemus kuin tarkastustehtävän laatuun ja laajuuteen katsoen on tarpeen tehtävän hoitamiseksi.

Finanssivalvonnan on kuultava yhdistyksen hallitusta ja, jos tarkastus hakemuksen mukaan koskee tietyn henkilön toimenpiteitä, tätä henkilöä. Hakemukseen on suostuttava, jos tarkastuksen toimittamiseen katsotaan olevan painavia syitä. Finanssivalvonta voi määrätä yhden tai useamman tarkastajan. Määräys voidaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana. Tarkastajalla on oikeus saada yhdistykseltä palkkio.

Mitä tilintarkastajasta säädetään 15 luvun 5—7 §:ssä, 16 luvun 4 §:ssä ja tilintarkastuslain 2 luvun 1 ja 7 §:ssä, 3 luvun 9 ja 10 §:ssä, 4 luvun 6—8 §:ssä ja 10 luvun 3 §:ssä, sovelletaan vastaavasti tässä pykälässä tarkoitettuun tarkastajaan.

Tarkastuksesta on annettava lausunto yhdistyskokoukselle. Lausunto on vähintään viikon ajan ennen yhdistyskokousta pidettävä yhdistyksen päätoimipaikassa osakkaiden nähtävänä ja viivytyksettä lähetettävä osakkaalle, joka sitä pyytää, sekä asetettava nähtäväksi yhdistyskokouksessa.

11 luku

Voitonjako ja yhdistyksen varojen muu käyttö

5 §

Jos vakuutusyhdistyksen varoja on jaettu osakkaalle vastoin tämän lain säännöksiä, osakkaan on palautettava näin saamansa varat korkolain (633/1982) 3 §:n 2 momentissa säädettyine vuotuisine korkoineen, jollei hänellä ollut perusteltua aihetta olettaa varojen jakamisen tapahtuneen tämän lain mukaisesti.

Varojen jakamista koskevan päätöksen tekemiseen tai täytäntöönpanoon taikka päätöksen perusteena olevan virheellisen taseen

yhdistyskokouksesta hakea Finanssivalvon-
nalta tarkastajan määräämistä.

Erityisen tarkastajan on oltava luonnollinen henkilö tai tilintarkastusyhteisö. Erityisellä tarkastajalla on oltava sellainen taloudellisten ja oikeudellisten asioiden tuntemus ja kokemus kuin tarkastustehtävän laatuun ja laajuuteen katsoen on tarpeen tehtävän hoitamiseksi.

Finanssivalvonnan on kuultava yhdistyksen hallitusta ja, jos tarkastus hakemuksen mukaan koskee tietyn henkilön toimenpiteitä, tätä henkilöä. Hakemukseen on suostuttava, jos tarkastuksen toimittamiseen katsotaan olevan painavia syitä. Finanssivalvonta voi määrätä yhden tai useamman tarkastajan. Määräys voidaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana. Tarkastajalla on oikeus saada yhdistykseltä palkkio.

Mitä 15 luvun 5—7 §:ssä, 16 luvun 4 §:ssä ja tilintarkastuslain 2 luvun 1 ja 7 §:ssä, 3 luvun 9 ja 10 §:ssä ja 4 luvun 6—8 §:ssä säädetään tilintarkastajasta, sovelletaan myös tässä pykälässä tarkoitettuun tarkastajaan. *Tarkastajaan sovelletaan myös, mitä tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:ssä säädetään tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta.*

Tarkastuksesta on annettava lausunto yhdistyskokoukselle. Lausunto on vähintään viikon ajan ennen yhdistyskokousta pidettävä yhdistyksen päätoimipaikassa osakkaiden nähtävänä ja viivytyksettä lähetettävä osakkaalle, joka sitä pyytää, sekä asetettava nähtäväksi yhdistyskokouksessa.

11 luku

Voitonjako ja yhdistyksen varojen muu käyttö

5 §

Jos vakuutusyhdistyksen varoja on jaettu osakkaalle vastoin tämän lain säännöksiä, osakkaan on palautettava näin saamansa varat korkolain (633/1982) 3 §:n 2 momentissa säädettyine vuotuisine korkoineen, jollei hänellä ollut perusteltua aihetta olettaa varojen jakamisen tapahtuneen tämän lain mukaisesti.

Varojen jakamista koskevan päätöksen tekemiseen tai täytäntöönpanoon taikka päätöksen perusteena olevan virheellisen taseen

HE 70/2016 vp

laatimiseen tai vahvistamiseen osallistuneet ovat yhteisvastuussa varojen palauttamisen jälkeisen vajauksen täyttämistä 15 luvun 1, 3 ja 4 §:n sekä tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:n mukaisesti.

laatimiseen tai vahvistamiseen osallistuneet ovat yhteisvastuussa varojen palauttamisen jälkeisen vajauksen täyttämistä 15 luvun 1, 3 ja 4 §:n sekä *tilintarkastuslain tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuutta koskevan 10 luvun 9 §:n mukaisesti.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

16.

Laki**luottolaitostoiminnasta annetun lain 9 luvun 5 §:n ja 12 luvun 13 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan luottolaitostoiminnasta annetun lain (610/2014) 12 luvun 13 §, sellaisena kuin se on laissa 1197/2015; sekä
lisätään 9 luvun 5 §:ään uusi 5 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

9 luku

9 luku

Riskien hallinta**Riskien hallinta**

5 §

5 §

*Tarkastusvaliokunta**Tarkastusvaliokunta*

Luottolaitoksen tarkastusvaliokuntaan ei sovelleta osakeyhtiölain 6 luvun 16 a—16 c §:ää eikä osuuskuntalain 6 luvun 16 a—16 c §:ää.

12 luku

12 luku

Tilinpäätös, osavuosisikatsaus ja tilintarkastus**Tilinpäätös, osavuosisikatsaus ja tilintarkastus**

13 §

13 §

*Tilintarkastusta ja tilintarkastajaa koskevien säännösten soveltaminen**Tilintarkastusta ja tilintarkastajaa koskevien säännösten soveltaminen*

Luottolaitoksen tilintarkastukseen ja tilintarkastajaan sovelletaan tilintarkastuslakia (1141/2015) ja osakeyhtiömuotoisen luottolaitoksen tilintarkastukseen ja tilintarkastajaan lisäksi osakeyhtiölakia ja osuuskuntamuotoisen luottolaitoksen tilintarkastukseen ja tilintarkastajaan osuuskuntalakia, jollei jäljempänä toisin säädetä.

Luottolaitoksen tilintarkastukseen ja tilintarkastajaan sovelletaan, mitä tilintarkastuslain 4 luvun 7 §:n 1 momentin 8 kohdassa, 5 luvussa ja 7 luvun 9 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetään säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena olevan yhteisön

Luottolaitoksen tilintarkastukseen ja tilintarkastajaan sovelletaan tilintarkastuslakia (1141/2015) ja osakeyhtiömuotoisen luottolaitoksen tilintarkastukseen ja tilintarkastajaan lisäksi osakeyhtiölakia ja osuuskuntamuotoisen luottolaitoksen tilintarkastukseen ja tilintarkastajaan osuuskuntalakia, jollei jäljempänä toisin säädetä.

Luottolaitoksen tilintarkastukseen ja tilintarkastajaan sovelletaan tilintarkastuslain 4 luvun 11 §:n 2 momenttia ja 5 lukua sekä yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen lakisääteistä tilintarkastusta koskevista erityisvaatimuksista ja komission päätöksen

HE 70/2016 vp

tilintarkastuksesta ja tilintarkastajasta.

Luottolaitoksen tilintarkastajaan ei sovelleta tilintarkastuslain 4 luvun 7 §:n 1 momentin 5 kohtaa. Tilintarkastajan on kuitenkin ilmoitettava Finanssivalvonnalle luottolaitokselta taikka sen kanssa samaan konserniin kuuluvalla yritykseltä saamastaan luotosta tai sen hänen hyväkseen antamasta takauksesta, vastuusitoumuksesta, vakuudesta tai näitä vastaavasta etuudesta.

Mitä edellä tässä pykälässä säädetään luottolaitoksen tilintarkastuksesta ja tilintarkastajasta, sovelletaan myös omistusyhteisön tilintarkastukseen ja tilintarkastajaan.

2005/909/EY kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 537/2014.

Luottolaitoksen tilintarkastajaan ei sovelleta tilintarkastuslain 4 luvun 7 §:n 1 momentin 5 kohtaa. Tilintarkastajan on kuitenkin ilmoitettava Finanssivalvonnalle luottolaitokselta taikka sen kanssa samaan konserniin kuuluvalla yritykseltä saamastaan luotosta tai sen hänen hyväkseen antamasta takauksesta, vastuusitoumuksesta, vakuudesta tai näitä vastaavasta etuudesta.

Mitä edellä tässä pykälässä säädetään luottolaitoksen tilintarkastuksesta ja tilintarkastajasta, sovelletaan myös omistusyhteisön tilintarkastukseen ja tilintarkastajaan.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

17.

Laki

liikepankeista ja muista osakeyhtiömuotoisista luottolaitoksista annetun lain 25 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan liikepankeista ja muista osakeyhtiömuotoisista luottolaitoksista annetun lain (1501/2001) 25 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1231/2015, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

25 §

Luottolaitoksen osakkeenomistajan, hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenen sekä toimitusjohtajan vahingonkorvausvelvollisuudesta, joka perustuu tämän lain rikkomiseen, säädetään luottolaitostoiminnasta annetussa laissa. Edellä tarkoitettuun korvausvelvollisuuteen perustuvan vahingonkorvauskanteen nostamisesta luottolaitoksen lukuun on voimassa, mitä osakeyhtiölain 22 luvun 6—8 §:ssä säädetään. Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslaissa (1141/2015).

25 §

Luottolaitoksen osakkeenomistajan, hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenen sekä toimitusjohtajan vahingonkorvausvelvollisuudesta, joka perustuu tämän lain rikkomiseen, säädetään luottolaitostoiminnasta annetussa laissa. Edellä tarkoitettuun korvausvelvollisuuteen perustuvan vahingonkorvauskanteen nostamiseen luottolaitoksen lukuun sovelletaan osakeyhtiölain 22 luvun 6—8 §:ää. Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslain (1141/2015) 10 luvun 9 §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

18.

Laki

sijoitusrahastolain 135 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sijoitusrahastolain (48/1999) 135 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa
1198/2015, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

135 §

Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:ssä.

Ehdotus

135 §

Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:ssä.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .*

19.

Laki**sijoituspalvelulain 8 luvun 2 §:n ja 16 luvun 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sijoituspalvelulain (747/2012) 8 luvun 2 § ja 16 luvun 1 §:n 4 momentti, sellaisena kuin niistä on 8 luvun 2 § laissa 623/2014 ja 16 luvun 1 §:n 4 momentti laissa 1212/2015, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

8 luku

8 luku

Tilinpäätös ja tilintarkastus**Tilinpäätös ja tilintarkastus**

2 §

2 §

*Tilintarkastus sekä erityinen tarkastus ja tarkastaja**Tilintarkastus sekä erityinen tarkastus ja tarkastaja*

Sijoituspalveluyritykseen sovelletaan sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, mitä luottolaitostoiminnasta annetun lain 12 luvun 13-15 §:ssä säädetään luottolaitoksen tilintarkastuksesta ja tilintarkastajista sekä erityisen tarkastuksen ja tarkastajan määräämisestä.

Sijoituspalveluyritykseen sovelletaan sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, mitä luottolaitostoiminnasta annetun lain 12 luvun 13 §:n 1, 3 ja 4 momentissa, 14 §:ssä ja 15 §:n 1 momentissa säädetään luottolaitoksen tilintarkastuksesta ja tilintarkastajista sekä erityisen tarkastuksen ja tarkastajan määräämisestä.

16 luku

16 luku

Vahingonkorvaus- ja rangaistussäännökset**Vahingonkorvaus- ja rangaistussäännökset**

1 §

1 §

*Vahingonkorvausvelvollisuus**Vahingonkorvausvelvollisuus*

Mitä 1 momentissa säädetään velvollisuudesta vahingon korvaamiseen, koskee myös sitä, jolle sijoituspalveluyritys on ulkoistanut 7 luvun 4 §:ssä tarkoitetun toiminnon. Sijoituspalveluyrityksen vastuusta sidonnaisasiamiehen toiminnasta säädetään 7 luvun 7 §:n 1 momentissa. Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslain (1141/2015) 10 luvun 3 §:ssä.

Mitä 1 momentissa säädetään velvollisuudesta vahingon korvaamiseen, koskee myös sitä, jolle sijoituspalveluyritys on ulkoistanut 7 luvun 4 §:ssä tarkoitetun toiminnon. Sijoituspalveluyrityksen vastuusta sidonnaisasiamiehen toiminnasta säädetään 7 luvun 7 §:n 1 momentissa. Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslain (1141/2015) 10 luvun 9 §:ssä.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .*

20.

Laki**vaihtoehtorahastojen hoitajista annetun lain 6 luvun 6 §:n ja 22 luvun 8 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vaihtoehtorahastojen hoitajista annetun lain (162/2014) 6 luvun 6 §:n 1 momentti ja 22 luvun 8 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1214/2015, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

6 luku

6 luku

Toimintaedellytykset**Toimintaedellytykset**

6 §

6 §

*Tilintarkastus ja tilintarkastaja**Tilintarkastus ja tilintarkastaja*

Vaihtoehtorahastojen hoitajan tilintarkastukseen ja tilintarkastajaan sovelletaan tilintarkastuslakia (1141/2015) ja osakeyhtiölakia (624/2006).

Vaihtoehtorahastojen hoitajan tilintarkastukseen ja tilintarkastajaan sovelletaan, mitä tilintarkastuslain 4 luvun 7 §:n 1 momentin 8 kohdassa, 5 luvussa ja 7 luvun 9 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetään säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena olevien arvopaperien liikkeeseenlaskijan tilintarkastuksesta ja tilintarkastajasta. Mitä tässä momentissa säädetään vaihtoehtorahastojen hoitajan tilintarkastuksesta ja tilintarkastajasta, sovelletaan vastaavasti vaihtoehtorahastojen hoitajan emoyhtiön tilintarkastukseen ja tilintarkastajaan.

Vaihtoehtorahastojen hoitajan tilintarkastukseen ja tilintarkastajaan sovelletaan tilintarkastuslakia (1141/2015) ja osakeyhtiölakia (624/2006). Mitä tässä momentissa vaihtoehtorahastojen hoitajan tilintarkastuksesta ja tilintarkastajasta säädetään, sovelletaan myös vaihtoehtorahastojen hoitajan emoyhtiön tilintarkastukseen ja tilintarkastajaan.

22 luku

22 luku

Seuraamukset ja muutoksenhaku**Seuraamukset ja muutoksenhaku**

8 §

8 §

*Vahingonkorvausvelvollisuus**Vahingonkorvausvelvollisuus*

Mitä 1 momentissa säädetään velvollisuudesta vahingon korvaamiseen, koskee myös

Mitä 1 momentissa säädetään velvollisuudesta vahingon korvaamiseen, koskee myös

HE 70/2016 vp

sitä, jolle vaihtoehtorahastojen hoitaja on ulkoistanut toiminnon 10 luvun säännösten mukaisesti. Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:ssä.

sitä, jolle vaihtoehtorahastojen hoitaja on ulkoistanut toiminnon 10 luvun mukaisesti. Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:ssä.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .*

21.

Laki

Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään Finanssivalvonnasta annettuun lakiin (878/2008) uusi 28 a ja 50 h § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

28 a §

Määräaikainen kieltö toimia yleisen edun kannalta merkittävän yhteisön hallintoelimestä

Finanssivalvonta voi määrääjäksi, enintään kolmeksi vuodeksi, kieltää henkilöä toimimasta kirjanpitolain 1 luvun 9:ssä tarkoitetun yleisen edun kannalta merkittävän yhteisön hallintoelimen jäsenenä tai toimitusjohtajana, jos henkilö on hallintoelimen jäsenenä tai toimitusjohtajana vakavasti rikkonut tai laiminlyönyt tilintarkastuslain 5 luvun 1 §:n toimikausien enimmäiskestoja ja tilintarkastajan valinnan valmistelua, 3 ja 4 §:n muita kuin tilintarkastuspalveluita koskevia säännöksiä tai yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen lakisäätteistä tilintarkastusta koskevista vaatimuksista ja komission päätöksen 2005/909/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 537/2014, jäljempänä Euroopan unionin tilintarkastusasetus, 16 ja 17 artiklan säännöksiä lakisäätteisten tilintarkastajien ja tilintarkastusyhteisöjen valitsemisesta ja tilintarkastustoimeksiannon kestosta.

50 h §

Toiminta yleisen edun kannalta merkittävän yhteisön tilintarkastusta koskevana toimivaltaisena viranomaisena.

Finanssivalvonta toimii toimivaltaisena viranomaisena Euroopan unionin tilintarkastusasetuksen 20 artiklan 2 kohdan mukaisesti asetuksen 27 artiklan 1 kohdan c alakohdan tarkoitetussa tarkastusvaliokuntien toiminta-

HE 70/2016 vp

nan arvioinnissa ja seurannassa.

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta
20 _____ .*

22.

Laki

Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevan eurooppalaisen asetuksen kansallisesta täytäntöönpanosta annetun lain 35 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevan eurooppalaisen asetuksen kansallisesta täytäntöönpanosta annetun lain (1093/2014) 35 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1632/2015, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

35 §

Tarkastusoikeus

Maa- ja metsätalousministeriöllä on oikeus tehdä tuen myöntämiseen, maksamiseen ja käyttöön liittyvien edellytysten ja ehtojen noudattamisen valvomiseksi tuen myöntäjiin ja saajiin kohdistuvia tarkastuksia. Vastaava oikeus on tuen saajien osalta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilla ja kehittämis- ja hallintokeskuksella.

Edellä 6 §:ssä tarkoitettu tarkastusviranomaisen voi valtuuttaa Maaseutuviraston tai riippumattoman tilintarkastajan tarkastamaan tuen saajan toteuttamat toimenpiteet sekä tuen myöntämiseen liittyvät menettelyt tarkastusviranomaisen laatiman tarkastusstrategian mukaisesti. Tilintarkastajan tulee olla tilintarkastuslaissa (459/2007) tai julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista annetussa laissa (467/1999) tarkoitettu hyväksytty tilintarkastusyhteisö. Tilintarkastusyhteisön on nimettävä tarkastuksesta vastuullinen tilintarkastaja.

Ehdotus

35 §

Tarkastusoikeus

Maa- ja metsätalousministeriöllä on oikeus tehdä tuen myöntämiseen, maksamiseen ja käyttöön liittyvien edellytysten ja ehtojen noudattamisen valvomiseksi tuen myöntäjiin ja saajiin kohdistuvia tarkastuksia. Vastaava oikeus on tuen saajien osalta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilla ja kehittämis- ja hallintokeskuksella.

Edellä 6 §:ssä tarkoitettu tarkastusviranomaisen voi valtuuttaa Maaseutuviraston tai riippumattoman tilintarkastajan tarkastamaan tuen saajan toteuttamat toimenpiteet sekä tuen myöntämiseen liittyvät menettelyt tarkastusviranomaisen laatiman tarkastusstrategian mukaisesti. Tilintarkastajan tulee olla tilintarkastuslaissa (1141/2015) tai julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta annetussa laissa (1142/2015) tarkoitettu hyväksytty tilintarkastusyhteisö. Tilintarkastusyhteisön on nimettävä tarkastuksesta *päivastuullinen* tilintarkastaja.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
 20 .

23.

Laki

yliopistolain 67 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yliopistolain (558/2009) 67 §, sellaisena kuin se on laissa 1206/2015, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

67 §

67 §

Kanneoikeuden vanhentuminen julkisoikeudellisessa yliopistossa

Kanneoikeuden vanhentuminen julkisoikeudellisessa yliopistossa

Edellä 65 §:n 3 momentin tai tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:n nojalla ajettava muuhun kuin rangaistavaan tekoon perustuva kanne on nostettava viiden vuoden kuluessa sen tilikauden päättymisestä, jona kanteen perusteena oleva päätös tehtiin tai kanteen perusteena olevaan toimenpiteeseen ryhdyttiin.

Edellä 65 §:n 3 momentin tai tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:n nojalla ajettava muuhun kuin rangaistavaan tekoon perustuva kanne on nostettava viiden vuoden kuluessa sen tilikauden päättymisestä, jona kanteen perusteena oleva päätös tehtiin tai kanteen perusteena olevaan toimenpiteeseen ryhdyttiin.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

24.

Laki**Kansallisgalleriasta annetun lain 30 ja 31 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Kansallisgalleriasta annetun lain (889/2013) 30 §:n 4 momentti ja 31 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 1215/2015, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

30 §

30 §

*Vahingonkorvausvelvollisuus**Vahingonkorvausvelvollisuus*

Asioista, jotka koskevat 1 momenttiin ja tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:ään perustuvaa oikeutta vahingonkorvaukseen, päättää valtuuskunta.

Asioista, jotka koskevat 1 momenttiin ja tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:ään perustuvaa oikeutta vahingonkorvaukseen, päättää valtuuskunta.

31 §

31 §

*Opetus- ja kulttuuriministeriön oikeus ajaa kannetta Kansallisgallerian hyväksi**Opetus- ja kulttuuriministeriön oikeus ajaa kannetta Kansallisgallerian hyväksi*

Opetus- ja kulttuuriministeriöllä on oikeus ajaa omissa nimissään kannetta vahingonkorvauksen suorittamiseksi Kansallisgallerialle 30 §:n tai tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:n nojalla, jos kannetta vireille pantaessa on ilmeistä, ettei Kansallisgallerian valtuuskunta tule 2 momentissa säädettyssä määräajassa nostamaan kannetta.

Opetus- ja kulttuuriministeriöllä on oikeus ajaa omissa nimissään kannetta vahingonkorvauksen suorittamiseksi Kansallisgallerialle 30 §:n tai tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:n nojalla, jos kannetta vireille pantaessa on ilmeistä, ettei Kansallisgallerian valtuuskunta tule 2 momentissa säädettyssä määräajassa nostamaan kannetta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Valtioneuvoston asetus

tilintarkastuksesta annetun asetuksen muuttamisesta

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti
muutetaan tilintarkastuksesta annetun asetuksen (1377/2015) 2 § ja 5 §, sellaisena kuin ne ovat asetuksessa 1377/2015 seuraavasti:

2 §

Muun kuin ETA-valtion tilintarkastajaa koskevien tietojen rekisteröinti

Muussa kuin Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa (ETA-valtio) hyväksytyt ja rekisteröidyn tilintarkastajan tilintarkastuslain (1141/2015) 6 luvun 9 §:ssä tarkoitetun rekisteröinnin edellytyksenä on, että:

1) tilintarkastajaksi valittu luonnollinen henkilö tai tilintarkastusyhteisön nimeämä päävastuullinen tilintarkastaja täyttää tilintarkastuslain 6 luvun 2 tai 3 §:ssä säädettyä vastaavat hyväksymisedellytykset;

2) tilintarkastusyhteisön hallituksen tai tätä vastaavan toimielimen jäsenten enemmistö täyttää tilintarkastuslain 6 luvun 5 §:ssä säädettyä vastaavat hyväksymisedellytykset;

3) tilintarkastaja noudattaa tilintarkastuslain 3 luvun 8 §:ssä ja 4 luvun 6 ja 7 §:ssä säädettyä vastaavia riippumattomuutta koskevia vaatimuksia;

4) tilintarkastaja noudattaa tilintarkastuslain 3 luvun 3 §:ssä tarkoitettuja kansainvälisiä tilintarkastusstandardeja tai niitä vastaavia standardeja;

5) tilintarkastusyhteisö julkistaa tiedot hallinnostaan ja toiminnastaan siten kuin säädetään 16.4.2014 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 537/2014 yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen lakisääteistä tilintarkastusta koskevista erityisvaatimuksista ja komission päätöksen 2005/909/EY kumoamisesta (jäljempänä ”Euroopan Unionin tilintarkastusasetus”) 13 artiklan 2 kohdassa.

Muussa kuin ETA-valtiossa hyväksytyt ja rekisteröityä tilintarkastajaa koskevat tiedot on merkittävä rekisteriin siten, että ne erottuvat ETA-valtiossa hyväksytyjen ja rekisteröityjen tilintarkastajien tiedoista.

Muun kuin ETA-valtiossa hyväksytyt ja rekisteröidyn tilintarkastajan on sisällytettävä toimintakertomukseensa kuvaus laadunvalvontajärjestelmän toiminnasta ja suoritetuista laaduntarkastuksista sekä laaduntarkastusten tuloksista ja niiden aiheuttamista toimenpiteistä.

5 §

Hallintoa ja toimintaa koskevien tietojen julkistaminen

Yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen tilintarkastajaksi valitun tilintarkastusyhteisön on julkistettava avoimuusraportti siten, kuin siitä säädetään Euroopan Unionin tilintarkastusasetuksen 13 artiklassa.

HE 70/2016 vp

Tämä asetus tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Valtioneuvoston asetus

seuraamusmaksusta tilintarkastuksessa

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti säädetään tilintarkastuksesta annetun lain (1141/2015) 10 luvun 6 §:n nojalla, sellaisena kuin se laissa (/2016):

1 §

Seuraamusmaksun täytäntöönpano ja palauttaminen

Tässä asetuksessa säädetään Tilintarkastuksesta annetun lain (1141/2015) 10 luvun 7 §:ssä tarkoitetun seuraamusmaksun täytäntöönpanosta.

Tilintarkastuslautakunnan on ilmoitettava Oikeusrekisterikeskukselle päätöksestään määrätä seuraamusmaksu. Ilmoitukseen on liitettävä maksun täytäntöönpanoa varten tarvittavat tiedot.

2 §

Seuraamusmaksun muuttuminen hallinto-oikeudessa tai korkeimmassa hallinto-oikeudessa

Jos hallinto-oikeus tai korkein hallinto-oikeus muuttaa tilintarkastuslautakunnan päätöstä tai korkein hallinto-oikeus muuttaa hallinto-oikeuden päätöstä siten, että seuraamusmaksu poistetaan tai sen määrää muutetaan, hallinto-oikeuden tai korkeimman hallinto-oikeuden on ilmoitettava päätöksestään Oikeusrekisterikeskukselle.

3 §

Seuraamusmaksun palauttaminen

Oikeusrekisterikeskuksen on hakemuksetta palautettava seuraamusmaksu, jos sitä koskeva päätös on kumottu, tai, jos määrätyn maksun määrää on alennettu, alennusta vastaava määrä.

4 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Työ- ja elinkeinoministeriön asetus

tilintarkastajan toiminnan järjestämisestä

Työ- ja elinkeinoministeriön päätöksen mukaisesti säädetään tilintarkastuslain (1141/2015) 4 luvun 11 §:n nojalla:

1 luku

Yleisiä säännöksiä

1 §

Soveltamisala

Tässä asetuksessa säädetään tilintarkastajan toimintojen järjestämisestä tilintarkastuslain (1141/2015) 1 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa toimeksiannoissa.

Tilintarkastajan muuhun toimintaan asetuksen määräyksiä sovelletaan siten kuin erikseen mainitaan.

2 §

Pienyritysten tilintarkastukset

Tässä asetuksessa pienyrityksen tilintarkastuksilla tarkoitetaan kirjanpitolain (1336/1997) 1 luvun 4 a §:ssä tarkoitettujen pienyritysten tilintarkastuksia.

2 luku

Toiminnan järjestäminen

3 §

Toimintaperiaatteet ja toimintatavat

Tilintarkastajalla on oltava toimintansa järjestämiseen liittyvät toimintaperiaatteet ja toimintatavat kirjallisessa muodossa.

4 §

Riskienhallinta

Tilintarkastajalla on oltava koko toimintansa laajuuteen ja monimutkaisuuteen nähden riittävä tilintarkastuksen riskienhallinnan järjestelmä ja tiedonkäsittelyjärjestelmien tehokkaat valvonta- ja turvajärjestelyt, jotka tilintarkastajan on dokumentoitava.

5 §

Tilintarkastuksen sisäinen laadunvalvontajärjestelmä

Osana tilintarkastuslain 4 luvun 5 §:n mukaisten velvollisuuksien täyttämistä tilintarkastajan on ylläpidettävä tilintarkastustoimintansa laajuuden ja monimutkaisuuden kannalta riittävää

HE 70/2016 vp

sisäistä laadunvalvontajärjestelmää, jonka toimintaa tilintarkastajan on arvioitava vuosittain. Tilintarkastusyhteisössä sisäisestä laadunvalvontajärjestelmästä vastuun on oltava luonnollisella henkilöllä, joka on tilintarkastaja.

Pienyritysten tilintarkastusten laadunvalvontaa ei tarvitse arvioida vuosittain eikä vastuuhenkilön tarvitse olla tilintarkastaja.

Vaikka laadunvalvonta olisi ulkoistettu, sovelletaan, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään. Toimintojen mahdollinen ulkoistaminen ei saa heikentää toiminnan läpinäkyvyyttä.

6 §

Jatkuvuus ja luotettavuus

Tilintarkastajan on varmistettava tilintarkastustoimintansa jatkuvuus sen laajuuden ja monimutkaisuuden edellyttämällä tavalla. Muissa kuin pienyritysten tilintarkastuksissa yhtenäinen toiminta on taattava kaikessa tilintarkastajan toiminnassa. Tilintarkastajan on tunnistettava mahdolliset uhat toiminnan luotettavuudelle ja käsiteltävä tapahtumat, joilla toiminnan laajuus ja monimutkaisuus huomioiden on tai voi olla vakavia seurauksia toiminnan luotettavuudelle.

7 §

Rikkomukset ja valitukset

Tilintarkastajan on säilytettävä tiedot:

1) havaitsemistaan tilintarkastuslain (1141/2015) tai sen nojalla annettujen säännösten taikka Euroopan unionin tilintarkastusasetuksen vähäistä merkittävämmistä rikkomisista toiminnassaan sekä niistä seuranneista omista toimenpiteistään; ja

2) tilintarkastusten suorittamisesta tehdyistä kirjallisista valituksista, jotka koskevat muita kuin pienyritysten tilintarkastuksia.

Muista kuin pienyritysten tilintarkastuksia koskevista 1 momentin mukaisista seikoista tilintarkastajan on laadittava vuosittain raportti ja annettava se sisäisesti tiedoksi.

3 luku

Henkilöstö

8 §

Luonnollinen henkilö tilintarkastajana

Tilintarkastajaksi valitun luonnollisen henkilön on osallistuttava aktiivisesti tilintarkastustoimeksiantoon.

9 §

Henkilöstö ja muut resurssit

Tilintarkastajan on osoitettava kuhunkin tilintarkastukseen riittävä henkilökunta ja muut resurssit, jotka varmistavat tilintarkastuslain ja hyvän tilintarkastustavan mukaisen tilintarkastuksen suorittamisen. Kuhunkin tilintarkastukseen osallistuva henkilökunta ja muut käytetyt resurssit on kirjattava kyseisen toimeksiannon työpapereihin.

Pienyritysten tilintarkastuksissa 1 momentin mukaista toimeksiantokohtaista dokumentaatiota ei tarvita.

HE 70/2016 vp

10 §

Palkitseminen

Palkitsemisen on kannustettava tilintarkastuksen laadun varmistamiseen ottaen huomioon tilintarkastajan toiminnan laajuus ja monimutkaisuus.

Tarkastettavan yhteisön tai säätiön muista kuin tilintarkastuspalveluista maksama määrä ei saa vaikuttaa tilintarkastajan tai muun tilintarkastukseen vaikuttavan luonnollisen henkilön suoriutumisen arviointiin tai tulospalkkauksen määrittämiseen.

Mitä 2 momentissa on säädetty, ei sovelleta pienyritysten tilintarkastuksiin.

11 §

Tiedottaminen henkilöstölle

Tilintarkastajan on tiedotettava henkilöstölle riippumattomuuden turvaavista järjestelyistä ja annettava tiedoksi 7 § 2 momentin mukainen raportti.

12 §

Epäilyksistä ilmoittaminen

Tilintarkastajan on järjestettävä palveluksessaan oleville henkilöille sisäinen menettely, jolla varmistetaan, että kyseiset henkilöt voivat nimettömästi ilmoittaa tilintarkastusta koskevan sääntelyn rikkomisepäilyistään.

4 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

13 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

14 §

Siirtymäsäännökset

Tämän asetuksen mukaisia velvoitteita sovelletaan ensimmäisen kerran kalenterivuonna, joka alkaa 1.1.2017.